

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Sırrı Öztürk

PARTİLEŞME SORUNU II

İSP'NİN OLUŞTURULMASI
M.ALİ AYBAR VE UĞUR MUMCU'NUN
SOSYALİZM ANLAYIŞLARININ ELEŞTİRİSİ
OKUR ELEŞTİRİLERİ SORULAR VE CEVAPLAR

Sorun Yayınları

1. Baskı Ocak 1987

Yazarın yayınlanmış kitapları

- ☆ İşçi Sınıfı - Sendikalar ve 15/16 Haziran
Olaylar/Nedenleri/ Davalar/Belgeler/Anılar/Yorumlar. 1976
- ☆ Oportünizm Yargılanıyor. 1980
- ☆ İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu. 1985
- ☆ Partileşme Sorunu I. 1986
- ☆ Partileşme Sorunu II. 1987

SIRRI ÖZTÜRK

PARTİLEŞME SORUNU II

Sorun Yanıları

Boyacı Ahmet Sokak No: 12/307 Çemberlitaş/İSTANBUL

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

Tiraj: 511 24 55

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
BÖLÜM I	
İSP'NİN OLUŞTURULMASI ÜZERİNE	13
Hangi ortamda, neyi, hangi ölçekte tartışıyoruz?	13
Kitle hareketleri, sorumluluk ve bölgedeki kışkırtma	16
İSP'nin zorunluluğu	20
Parti'nin önemi	22
Partileşme	24
Parti'nin ölçütü	26
Tartışmanın önemi	27
Emperyalizmin uzantısı oportünizmi açığa vurmak	29
28 Eylül 1986 ara seçimlerinin öğrettiği	32
Seçim yorumu ve yöntem	38

BÖLÜM II

M. ALİ AYBAR'IN SOSYALİZM ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ I

Somut'ta bir soyutlama	41
«Güler yüzlü sosyalizm» pazarlanıyor	45
Sistemin açmazı, sosyalizm düşmanlığı	47
«Güler yüzlü sosyalizm»in en eski babası F. Lassalle	49
«Güler yüzlü sosyalizm» marxizme karşıdır	50
Anayasa sosyalizme değil reformizme açıktır	53
TİP deneyinin tek yanlı değerlendirilmesi	55
Marxizm neden ayağa düşürölmek istenmiştir?	59
Sistemin bahanesi ve ihanet	61
Sosyalizmin içindeki düşmanlık	64
Sosyalistlerin «korkusu»	65
«Tartışma»dan önce hesap vermek gerek	66
Aybar'ın parti ilkeleri	69

BÖLÜM III

UĞUR MUMCU'NUN SOSYALİZM ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ I

U. Mumcu, Sosyalizm ve Parti	71
Devrimciler daima yasal ve meşru zeminlerde mücadele eder	79
Taraf olmak	81
Neredesiniz?	84
Toplumsal uyanışı kucaklayacak Parti mi, baraj mı?	88
Partileşmeyi zorunlu öne çıkaran nedir?	90
U. Mumcu'nun Sosyalist ve Kapitalist sistem anlayışı	92
U. Mumcu'nun teorik donatımı	94
«İki süper devlet» tekerlemesi	96

Darbeciliğin «iyi niyeti»	97
İslâm radikalizmi ve irtica üzerine	100
Türkiye'de ilerici birikimin gücü nereye akar?	104
İşçi sınıfının gücü «önemsenmeye değmez» midir?	105
«Umut kırıcı tartışmalar»	108

BÖLÜM IV

OKUR ELEŞTİRİLERİ SORULAR VE CEVAPLAR	110
Diyaloğun önemi	110
Eleştiri özgürlüğü	111
Eleştiri bilgi ve sorumluluk işidir	114
Teori nedir, aydın kimdir?	126
Partileşmeyi gerçekleştirmek zorundayız	133
Cezaevinden bir eleştiri	135
Durum değerlendirmesi gereklidir	138
İşçi sınıfının niteliği ve gücü	139
«Siyasi göçmen» sorunu	143
Örgütsüz ajitasyonun işlevi	147
Örgütsüz ajitasyonun olumsuzlukları	150
İlkesel birlik, yol, yöntem ve araçlar	153
Dr. Hikmet Kıvılcımlı üzerine	163
Partileşmede «cuntacılık» anlayışı	167
Anarşizm ve serüvencilik	169
Eylem birliği ve cephe sorunu üzerine	174
Parti, ama nasıl?	176
Parti arayışı nereden kaynaklanıyor?	179
Yazarın kimliği	184
Basın ve tanıtma	187
İyimserlik üzerine	189
Neden Parti olamıyorlar?	191

İSP'ni oluşturmak düşüncesi bizimdir	196
Avrupa Komünizmi, Milliyetler Meselesi, Legalite	196
İşçi sınıfını temsil yetkisi üzerine	198
Geçmişte parti kuranlar üzerine II	203
Sorunlarımız, görevlerimiz	206
Terim ve kavram kışkırtması	207
«Birleşik Sosyalist Parti», yangını söndürecek midir?	210
Kaynaklar	214

12 Eylül 1980 - 1986 dönemi, ilerici bir Parti'nin yokluğunu hissettiren bir dönem olmuştur. Bu süreçte «Partileşme Sorunu» üzerine yapılan «tartışmalar» güncelliğini korumaktadır. Parti konusunda çok yönlü niyet ve spekülasyonların devam ettiği bir ortamda; Yayınevimiz, bu «tartışmaya» kayıtsız kalmamış: «Demokrasi Mücadelesi, Sendikal Siyasi Birlik, Partileşme Sorunu I» başlığı altında kimi düşüncelerimizi sunmaya çalışmıştır.

«Partileşme Sorunu» tartışması, ilke ve içerik olarak bağımsız yayın programımız içinde incelenmektedir. Şartlarını başkasının tayin ve tesbit ettiği bir «tartışma»nın dışında olacağımız tabiidir. Kitabın işlevi, konuyu «tartışmaya» açanlardan farklı yaklaşımı, yeterince açıktır.

«Partileşme Sorunu I» de konuya işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliği ana fikri yörüngesinde yaklaşılmış, ideolojik birliğin en yakın unsurlarına işaret edilmekle yetinilmiştir. Kimi eksiklerine rağmen ki-

tapta başlıbaşına bir inceleme ve araştırmayı gerektiren konuların özetlenerek sunulması uygun görülmüştür

«Partileşme Sorunu II» dört bölümden oluşmuştur

- I. İSP'nin oluşturulması,
- II. M. Ali Aybar'ın sosyalizm anlayışının eleştirisi,
- III. Uğur Mumcu'nun sosyalizm anlayışının eleştirisi,
- IV Okur eleştirileri, sorular ve cevaplar.

«Partileşme Sorunu III» de sosyal mücadele tarihimizdeki partileşme arayışlarından bir örnek sunulacaktır. Daha sonraki bir tarihte ve uygun bir zamanda, D. Perinçek, Y. Küçük, M. Belge ve diğerleri eleştirilecektir. Zamanında küçümsenip yoğa sayılan kimi eğilimler, günümüzde kemikleşmeğe yüz tutmuş, adeta birer çekim alanına dönüşmüştür. Kişilerin şahsında ifadesini bulan eğilimlerle hesaplama, gerçek birliğin yolunu açar. «Birleşik Sosyalist Parti» ve «Sol Blok» arayışlarının, tek başına ya da birleşerek partileşmeleri, toplumdaki ihtiyacı karşılayacak Parti yerine konulamaz. Son yıllarda, çeşitli araçlarla sesini duyuran eğilimlerin giderek artan «etkinliği», işçi ve sosyalist hareketin birliğine bir «katkı» yerine geçemez. Böylelerinin, harekete küçümsenemeyecek ölçüde zarar vereceği açıktır. Etkisi geçici de olsa, bu olgu, eleştiridışı kalmamalı.

Yayın programımızda hesapta olmayan bir aksama olmazsa, ilk önce: Türkiye işçi ve sosyalist hareketinde rol üstlenen kimi akımlar incelenecek ve eleştirilecektir. Yöntem olarak; güncelden tarihsele, tarihselden güncele köprü kurularak sorunların tartışılmasına katkıda bulunulacaktır.

«Partileşme Sorunu I» nasıl bir yankı uyandırmıştır. Bunu, Bölüm IV'deki yazılardan anlamak müm-

kün. Kitap hakkında, hiçbir basın, yayın organında eleştiri ya da tanıtma yazısına raslanılmadı. Tabii karşıladığımız bu tutumu, Yayınevi açısından sevindirici bir durum olarak karşılamaktayız. Finans kaynağı, kadrosu, basım ve dağıtım ağı bilinen burjuva basını yanında «sol» dergiciliğimizin bu tavrını asla bir yakınma konusu yapamayız. Kimileri kitle haberleşme görevini yerine getirmede. Ama ilerici okur bu görevini fazlası ile yerine getirdi. Okurun ilgi ve dayanışması, Sorun Yayınları'nı, sağlı «sol»lu kuşatma «siyaseti»nin, her şeye rağmen, büyük ölçüde kırdığını gösterdi.

Kitap, «ayın en çok satan kitapları» arasında anılmadı. «1. Baskısı bir haftada tükenen kitap» diyerek «lanse» edilmedi. Ama kitap, gene de kendi yolunu açmış, okuruna ulaşmış ve okuması gerekenlerce yeterince tanışmıştır.

Kitaptaki görüşler, sözlü ve yazılı bir diyalogun oluşmasını hazırlamıştır. Konu üzerindeki spekülasyonların aza inmesine; işin ciddiyetinin kavranmasına; tartışmanın önemini vurgulamasına; kimi yanlışlarla yanlışların «düzeltilmesine» yardımcı olmuştur. Yeterli olmasa da bu olgu sevindiricidir. Kitabın gördüğü ilgi, bu gözlemin önemini vurgulayan işaretlerden biridir.

Türkiye işçi sınıfı hareketinin birliği: Bilimsel, felsefi olduğu kadar, ahlâki bir kimlik ve kişilik sorudur. Ulusal ve evrensel planda, bağımsız, özgün kimliği ile temsil edilemeyen örgütlenmeler, hareketimizin meşru ve yasal kadroları yerine geçemez. Gündeme gelen sorun, mutlaka sorumlulukla tartışılacak ve çözüm aranacaktır Partileşme sürecindeki mücadele, bu kaosta, bir varolma, yokolma savaşıdır.

Son yılların, demokrasidışı baskı ve terörü karşısında ağır kayıp ve yenilgilere uğratılan demokrasi güçleri, bir ölçüde, bugün eskiye oranla daha tecrübeli, bilinçli, dikkatli ve güçlüdürler; ama bu güçlü po-

tansiyel, merkezi otoriteden yoksundur. Devrimciler, bilimsel teoriye bağı oldukları kadar, gerçekçidirler. Yaşanan gerçeklik, hareketin, örgütler anarşisi düzeyinde sürdürülemeyeceğini; bu çelişkili durumun giderilmesi gerektiğini öğretiyor. Demokrasi güçlerinin aşılamayan zaafı, hakim gericiliğin iflas eden siyasal ekonomisi, sosyal mücadeleyi, her an yeni bir baskı ve terör ortamına dönüştürebilir. Bugünkü «nisbi denge» aldatıcıdır. Kaygı verici bu ortamın maddi işaretlerini ayrıntılı sıralamak mümkün.

İşçi sınıfımızın, emekçi halkımızın ve uluslararası ilerici insanlık ailesinin ortak çıkarı, birlikten geçiyor. Demokrasi güçlerinin bölünmüşlüğü, hakim gericiliğin güçsüzlüğünden çok daha tehlikelidir. «Partileşme Sorunu» tartışması, dar grup ve kariyer «çıkarı» dışında, ciddi ve hayati bir tartışmadır. İSP'nin oluşturulması ve Birlik Sorunu tartışması, emekçi halkımızın çıkarına olduğu için yapılmaktadır; bir ihtiyaçtan doğmuştur. Konuyu ana yörüngesi dışına çekmek isteyen faydacı yaklaşımlar, gelecekteki kitlesel yıkımların hazırlayıcısıdır.

«Partileşme Sorunu II» adlı kitabımız, işçi sınıfı ve sosyalist hareket içinde rol üstlenen, buna aday kadroların konuyu kavraması, İSP adına yapılan sömürünün gerçek yüzünü yakından tanıması ve yaratıcı diyalogun gerçekleşmesi için ilkeli ve ciddi tartışmaların yapılmasına yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır.

7 Kasım 1986
Sorun Yayınları

BÖLÜM I

İSP'NİN OLUŞTURULMASI ÜZERİNE

Hangi ortamda, neyi, hangi ölçekte tartışıyoruz?

Siyasal ekonomik bunalım kalıcıdır; işlerin giderek sarpa sardığı, önyargısız, günlük olaylarda sergileniyor. Hakim gericilik bütün propaganda araçları ile toplumun demokratikleşmesi yolunda mücadele eden, işçi, köylü, gençlik, aydın vb. kadroların üzerine gidiyor, mevcut iktidar, yeni tehditlerle baskı mekanizmalarını işleteceğini imâ ediyor. İşsizlik ve pahalılık cenderesinde bunalım ge-çiren emekçi halkımız, her şeyin hızla patlama noktasına doğru yol aldığını görüyor.

«Bu gidişin sonu nereye varır?» sorusuna, çeşitli ke-simlerin aradığı cevap değişiktir. Kimileri, işin kolayını bulmuş; «yeni bir askeri darbe gelir, kirlettiğimiz ortamı temizler», mantığının rehaveti içinde kaygılanmıyor. Biri-leri, zaten istim üzerinde, gizli ve açık örgütleriyle «darbe-ortamı» için elinden geleni esirgemiyor; birilerinin elinde olmayanı da; sicil taşımaya gerek yok, ilerici hareketimize sızmış, sicili bozuklar, habire kışkırtarak tamamlıyor.

Ülkemizin bulunduğu bölge, sıcak mücadelenin odak noktasıdır. Bölgede, emperyalizmin çok yönlü kışkırtmalar-ı, hegemonyasını sürdürüyor. Her taşın altında emperya-lizmin kirli elini bulmak mümkün. Din, dil, ırk, mezhep

tarikat, milliyetler meselesi, çıplak et misali, asalak emperyalizmin sömürüsüne açıktır. ABD emperyalizmi başta olmak üzere bütün emperyalist oyunlar, Orta Doğu halklarını birbirine kırdırmak niyetinde birliktirler. Türkiye, emperyalist, siyonist oyunların, emrivakilerin içine çekilmek istenen hassas bir bölgede bulunuyor. Askeri harcamaların bu çapta çokluğu, NATO üyeliği, üs ve tesislerin bölge ve dünya barışını tehdit etmesi yetmiyormuş gibi, şimdi de ülkemize yeni nükleer silah ya da başlıkların yerleştirilmesi düşünülüyor. Türkiye'nin, bu savaş tahrikçisi niyetler karşısında hiç bir çıkarı bulunmamaktadır. Aksine, barışçı bir politika, hem ulusal çıkarlarımız hem de dünya barışı açısından daha gerçekçi bir politikadır. Türkiye'nin, iradesi dışında emperyalist oyun ve kışkırtmalara alet edilmek istenmesi, çirkin bir komplodur. Uluslararası tekелci sermaye güçleri ile içli dışlı birlik oluşturan yerli sermaye sınıfımız, bu çok yönlü komploları açığa vuramaz; emekçi halkımızın ulusal ve sosyal çıkarlarını gözetebilecek yeteneği gösteremez.

«Partileşme Sorunu»nu işte böyle bir ortamda tartışıyoruz. Memleketi her türlü maceraya sürüklemeye aday iç ve dış gericiliğin bütün oyunlarını bozacak irade; holdinglerin «demokrasi» anlayışından geçmiyor. Emekçi halkımızı ayrı ölçeklerde «Doğu» «Batı» diye ayırmadan, gerçek demokrasiyi oturtacak, dünyada onurlu yerini alacak ve memleketi düze çıkaracak güç: Emekçi halkımızın çoğunluğunun gücüdür. Bu gücü örgütleyecek, gericici politikalara karşı etkili bir iktidar alternatifi yapacak mekanizma: İşçi Sınıfının Partisi (İSP)'dir; bu mekanizmanın oluşturulması görevidir.

İSP'nin oluşturulması, mücadele ile gerçekleşecektir. Bu mücadelede kazanılması gereken birimlere esnek, demokrat yaklaşılması, kimi kadrolara tevazü gösterilmesi tabiidir; ama, öyleleri vardır ki, «mütevazi olma eloğlu sahi (h) sanar»,¹ sözünü doğrulayacak düzeyde karşıya alın-

1 Osmanlı atasözü, aktaran, Aytunç Altındal, *Ötelerde*, s. 9
Süreç Yayıncılık, 1986.

ması gerekmektedir. İşçi ve sosyalist hareketin bugünkü güçsüz duruma gelmesinde rol üstlenenlere, örgütler anarşisi anlayışını yaygınlaştırıp adeta kalıcı olmasını sağlayanlara, kadrolar arası kardeşlik yerine düşmanlığı aşıl原因anlara, vahiy geleneği ile kendiliğinden örgüt kurarlara, gençliği arabanın önüne koşanlara karşı niçin burjuvaca bir sahte incelik gösterilecektir? Hakim gerici-liğe ve hareket içindeki sağ ve «sol» teslimiyetçi akımlara karşı uzlaşmaz, doğru ve kararlı tavır alıp mücadele verenler, sonunda savaştan, güçlenmiş ve başarı kazanmış olarak çıkacaktır. Bu anlayışın bilince çıkması ile sosyal mücadele tarihimizin devamı ve hareketimizin temsili söz konusu olabilir. Hareketimizin temsil yetkisi, lafla değil uğrunda mücadele edilerek, hakedilerek kazanılır. Sosyal mücadele anlayışı, çalışma tarzı ve Parti biçimi üzerinde kendi sınıfsal gücüne güvenmeyen, gerçek demokrasi için dövüşmeyen, sosyal muhalefeti yönetip yönlendiremeyen, iktidara yürüyemeyen kötürüm örgüt, kişi ya da kadrolar, son tahlilde dağılmaya mahkumdur. İşte bu anlayışta olanlara tevazü gösterilemez; yalnızca, açığa vurulmalarına çalışılır. İşçi ve sosyalist harekete bir şey katmadan hareketi eleştirmek sanıldığı gibi kolay değildir.

Birileri, «demokrasi»nin kural ve sınırlarını çizmiştir; baskıcı kalıplara uymadığından, gerçek demokrasi için savaşanlara: «Hainler, bölücüler!» nakaratı ile sövülmektedir. Memlekete uygun görülen «demokrasi» anlayışı ancak kendine özgüdür.

Demokrasi güçlerine karşı yapılan «darbe» ve baskı politikaları, daima sağ teslimiyetçi, oportünist ve revizyonist eğilimleri ortaya çıkarır. Kimi örgüt ve kadrolar, darbenin şokunu atlatmadan yeni moda örgütlerin, akımların ardına takılırken, kimileri de, içinden geldikleri örgütlerin teori ve pratiğini denetleyip bilanço çıkarmadan, yenilgiyi kaçınılmazlaştıran siyasi çizgilerini sürdürmek niyetindedir. Birbirine zıt bu iki gelişmeye hem 12 Mart hem de 12 Eylül sonu siyasi ortamda raslanmaktadır.

Günümüz şartlarında, «Partileşme Sorunu» nu tartışırken, işçi sınıfı ve sosyalist hareketin ulusal ve evrensel kazanımlarına ters ve hareketimizin geleceğini, onurunu güç durumunda bırakmaya aday örgütlenmeleri, bilimsel öğretiyeye bağlı kalarak tahlil etmek, eleştirmek gerekecektir. Bilim ve akıldışı akımları, ikna edip kazanmanın en emin yolu budur. Bu görevi yerine getirecek, dağınıklığa son verecek, bir İSP'ne henüz sahip değiliz.

Demokrasinin olmayışı, çeşitli yasakların mevcudiyeti, siyasal, ekonomik ve teorik çalışmaların önünü tümüyle kesemez. Demokrasidışı baskı ve sindirme politikalarına mümkün olan her araçla karşı çıkılması, insan olmanın, ilerici olmanın başlıca şartıdır. Bu mücadelenin zemini ve biçimini kağıt üstünde tayin edilemez.

Kurtarıcı bekleyen bir Orta Doğu ülkesi olarak, yığın olmaktan kurtulmak, ulusal ve sosyal kurtuluşu bilince çıkarmak gereklidir. Bir klığın, bir zümre örgütünün ve kişilerin «kurtarıcılığını» fetiş haline getirmek en büyük tehlikelerden biridir. İSP'nin önemi, kimi ölçüler gözetilerek tartışılrsa da, anlaşılmaktadır. Türkiye'nin kurtuluşu, Orta Doğu'nun kurtuluşu ile doğru orantılıdır. Emperyalizmin sürekli terör projelerini denediği hassas bir bölgede, bölge halkları, yüzlerce yıldır sürdürdüğü ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini, sonunda zafere götürecektir. Bölgedeki tahrik ve kışkırtmalardan kurtulabilmemizin en emin güvencesi: İSP'nin oluşturulmasından geçer.

Kitle hareketleri, sorumluluk ve bölgedeki kışkırtma

ABD emperyalizminin kışkırtma ve komplo teorilerinin çeşitli üvertürleri, öteden beri Orta Doğu'da uygulanıyor. Bölge halklarının ulusal ve sosyal kurtuluşlarını gündemine alan ciddi ve donatımlı ilerici partiler, artık ne olduğu sınanıp denenmiş bu kışkırtma ve komplo teorilerinin açığa vurulmasında, gecikmiyor. Geri kalmış ki-

mi ülkeler, emperyalist kışkırtmaları anında değerdendir, ona göre hazırlanan, güçler dengesini ve kuvvetler ilişkisini hesaba katan, ulusal ve sosyal çıkarlarını bu temelde gözetken, halkını bu doğrultuda bilinçlendiren partilere ve önderlere sahiptir. Bu ülkeler, hem ulusal hem de uluslararası ölçekte, emperyalizmin oyunlarını başarı ile açığa vururken, bütün ilerici insanlığın canlı desteğini yanına almaktadır.

Emperyalizmin kirli oyunlarına kolunu kaptırmış bir Türkiye, ne böyle partilere ne de ulusal önderlere sahiptir. Emperyalist kapitalizme karşı «dövüşen», bu iddiada olan örgütlerin, kışkırtma ve komplo teorileri karşısındaki tutumu; sağ ve «sol» teslimiyetçilikten öteye gidemedi. Çünkü, memlekette daha, ciddi bir İSP'nin oluşturulması gerçekleştirilememiştir. Kimileri, burjuva lâik liberal ve demokrat partilerin dümen suyunda talim ederken, kimileri de, soygun, adam kaldırma, fidye isteme, cinayet vbg. «eylemleri» ile başka türden bir teslimiyetçiliğin yolunu tutmuştur. ABD emperyalizminin meçhul elleri, günümüzde elçiliklere saldırı, ibadethanede katliam, bombalama, komşu ülke hava sahaları ve topraklarında türlü tahrikler peşindedir. NATO üs ve tesislerindeki trafiğin hareketlendiği aynı tarihlerde Missouri zırhlısının «yeni» ziyaret (11.11.1986), NATO Asamblesi 32. Genel Kurulu (17.11.1986), CİA ve PENTAGON'un «kararlık adamları»nın ülkeye destursuz ziyaretleri, tam da kitle hareketlerinin, demokratik işçi ve gençlik hareketlerinin hız kazandığı bir döneme denk gelmiştir. Özellikle başını öğrenci gençliğin çektiği hareketler, ABD emperyalizminin kışkırtma ve komplolarına çok açıktır. Haklı demokratik taleplerin yoğunlaştığı bir ortamda, kütlelere fener olup yol gösterecek bir İSP daha oluşmadığına göre, kaygılanmamak için ahmâk olmak gerekir. İç ve dış gericiliğin «ustalıkla» kullanageldiği antisovyetik ve antikomünist propaganda, yeri gelir, vatana ihanet, casusluk, bölücülük senaryoları ile rahatlıkla bütünleşebilir. En yakın tarihlerdeki işçi ve gençlik hareketlerine karşı yeni tevkifatlar, bölgesel tutuklamalar,

bitmeyen senaryolara çağrışım yapan örnekler arasındadır.

Büyük tevkifatları bir yana bırakırsak, sosyal mücadele tarihimizde, kimi dönemlerde, «demokrasi» adına oynanan oyunları unutamayız: İ. İnönü Paşa'nın 14 Mayıs 1950 seçim öncesi «Taksim Nutku»na (10.5.1950) malzeme olsun diye 10 Doğulu gençten oluşan bir «komünist tevkifatı»* DP'yi komünistlikle suçlamak, üzere çok rahatlıkla tezgâhlânır. 6-7 Eylül Olayları (1956), Missouri'nin gelişi (5.4.1946), Kıbrıs Mitingleri (1951-1963), daima; «komünizm tehlikesi» senaryosu üzerine temellendirilmek istenmiştir. «Kıbrıs Mitingleri»nin sloganı: «Kıbrıs Türk-tür, Türk kalacaktır! Kahrolsun komünistler!...» dir. ABD ve İngiliz emperyalizminin Orta Doğu'daki hayati çıkarları uğruna iki kardeş halkın birbirini boğazlaması, öyle zor bir iş değildir. Her halkın içindeki milliyetçi şoven ve fanatik unsurları harekete geçirmek nedir ki? Hele iç ve dış gericiliğin kol gezdiği ülkelerde, bu tezgâh daha da kolaylaşır.

Türk-İş'in kimi dönemlerde düzenlediği, «Komünizmi Tel'in Mitingleri» (22.11.1962 Ank. Tandoğan ve Eskişehir mitingleri), Türk-İş'in «ekmek, barış, özgürlük» slogan ve teması yerine, büyük bir «sorumluluk» anlayışı ile «kahrolsun komünistler!...» omurgası üzerine oturtulmak istenmiştir. İşçiler, gene de, örgütsüz ve bilinçsizliklerine rağmen kendilerine gösterilen «kahrolsun komünistler!..» hedefine, bu sloganları haykırarak katılmıştır; ama lüks apartmanlardan kendilerini seyreden izleyicilere yumruklarını sıkarak...

«İlerici, bilimsel düşüncenin özgürce tartışılması ve örgütlenmesi önündeki yasakların, halâ sömürülen bir konuyu: 'Komünizm tüccarlığı'nı ortaya çıkardığı bir gerçek... Sağlı, 'sol'lu kullanılan bu kötü silahın büyük ölçüde

(Komünist Tevkifatı Ankara, İstanbul, Adana ve Erzurum'da sürdürülüyor.) 2.5.1950 Cumhuriyet, 3.5.1950 Hürriyet.

geri teptiği, kimilerinin elini yaktığı görülüyor.»² Bir dönem rahatlıkla tezgâhlanan oyunlar, hem ülke burjuvazisinin, hem de bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm davasının güçsüzlüğünden kaynaklanıyordu. Günümüzde baskı ve diktatörlük hevesleri, daha yetkin tanımlanabilmektedir. Sosyal mücadelede, teori ve pratik tecrübe zenginliği, kendinden söz ettirecek düzeydedir. Modern işçi sınıfı, ağırlığını hissettirmektedir. Bir yandan organize hareketlerin oluşturulması çalışmaları öte yandan kendiliğindenliğin bol çeşitleri, merkezi bir otoritenin yaratılmasını zorunlu kılıyor. Bu merkezi otorite: İSP'dir. Parti'nin oluşturulması süreci, ne kadar kısa sürede katedilirse, iç ve dış gericiliğin muhtemel komplo ve kışkırtma teorileri de o ölçüde «önemini» kaybeder. İSP'nin kurmaylığı sağlanabilmişse, bir yanda kendiliğinden kitle hareketleri, hak arama eylemleri, öte yanda güçlü ve donatımlı kitle hareketleri demokrasiyi genişletmenin itici ve ilerletici unsurudur. Bir ülkede ciddi ve saygın İSP varsa kendiliğindenlik, istenmeyen kanala çekilemez, bu «şans» aza iner. İSP yoksa, hareket hizipçilik düzeyinde seyrediyorsa kendiliğindenlik, kimi haklı nedenlere dayansa da başarıya ulaşamaz. Hiç bir devrimci, kendiliğindenlik karşısında kayıtsız kalamaz, başıbozukluğa evet diyemez. Devrimciler, ancak örgütlü gücün yenilemeyeceğini bilir.

Sosyal, siyasal, ekonomik bunalımların bütün faturası, tarifi birilerince yapılan hayali bir «gomonis» tehlikesine ve gençliğimizin üzerine çıkarılmak isteniyor. Hiç bir bilimsel temeli olmayan bu «kolaylığın» sorumlucu savuşturulması gerekiyor. İç ve dış gericiliğin «hüneri», böyle bir eksen üzerine oturtuluyorsa bu oyunu bozmak gerekiyor. Oyunu bozacak mekanizma: İSP'dir. Sorumluluk, uyanıklık buradadır. İSP'nin oluşturulması ile sosyal mücadeledeki burjuva demagojisi ve iki yüzlü bütün politikalar; şartlara göre, değişik biçimlere bürünür. Hiç bir halk uzun boylu, emperyalist kapitalizmin sultası altında ninnilerle uyutulamaz.

2 S.Ö. *İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu*, s. 135, Sorun Yayınları, 1985.

Hangi düzey ve ölçekte olursa olsun, emperyalizme karşı olan her birim, emperyalizm tarafından işlevi ortadan kaldırılması ya da nötrale edilmesi gereken canlı bir hedeftir. Bunu kavrayan kişi, kadro ve örgütler, müşterek can düşmanlarını bir yana bırakıp birbiriyle kapışamazlar. Siyasi mücadeleyi bu incelikle kavrayamayan politika dışıdır.

Emperyalizme, kapitalizme, şovenizme karşı aranan asgari müşterekler, yeni bir şey değildir. İSP'nin tutarlı ve temel politikası, zaten: Emperyalizme, kapitalizme ve şovenizme karşıdır. Bu müşterekler, asgari değil, temel müştereklerdir. «Bu temelde farklı konumları olan bütün devrimci kadrolar, kardeşimiz, yol arkadaşımızdır. İSP'nin oluşturulması görevinden kaçmıyor, bütün kardeşlerimizi masaya çağırıyoruz. Sorunlarımıza birlikte çözüm aramayı, ilkeli, gündemli tartışmayı öneriyoruz.» denilmesi, çok ileri ve yeni bir şeydir. Arkada durmak, dublör ya da suf-lör kullanmak, kimi yarım doğruları ileri sürmek, sosyal mücadeledeki sorumluluklarımızın kavranmayışını gösteren işaretlerdir.

İSP'nin zorunluğu

Hayat, demokratik bir toplumun kurulması zorunluluğunu öne çıkarmıştır. Bu zorunluk, ancak İSP'nin bilimsel programı ile yerine getirilir ve temellenir. Ülkemizin içine itildiği bunalımdan çıkış yolunu, diyalektik tarihsel materyalizm metodu öğretiyor.

İlerici kadrolar, en tutarlı mücadele veren işçi sınıfının bir parçasıdır; onların dışında bir çıkarı bulunmaz. Sosyalist hareketin işçi sınıfı hareketinden ayrı örgütlenmesi düşünülemez. Bu iki hareket, tek başına değil, birlikte mücadele yürütürler. Bu birliktelik, İSP'nin oluşturulması eylemi ile somut ifadesini bulur. Ülkemizde, insanların düşünce ve davranışları, hakim iç ve dış gericilik tarafından belirlenmektedir. Onların haksız, eşitsiz, kaba

ve baskıcı iktidarlarını savunan partileri vardır. Onlar, kitleleri, bu düzenin kalıcılığına inandırmaya çalışıyor. Bu yolda seferber edilen siyasi araçlar ve geniş mekanizmalarla donatımlı çeşitli örgütler işbaşındadır.

Bu bakımdan işçi, köylü ve emekçi sınıfların en ileri unsurlarından oluşan bir hareketin; bilimi öğrenme, sosyalist bilinç kazanma ve hakim iç ve dış gericiliğin partileri karşısında kendi partileri ile yerini alması gerekir. Bu öncü güç: İSP'dir. Parti:

- Örgütlü mücadelede önderlik eder, kitleleri etkiler.
- Bilimsel teori sayesinde, hareketi bütün olarak kavrar ve kucaklar.
- Her aşamada, hareketin hedef, amaç ve çıkarlarını göz önünde tutar.
- Günlük mücadeleyi, yenileşme ve düzeltmeleri, sosyalizm mücadelesi ile birleştirir.
- Mücadeleyi, ekonomik, politik ve ideolojik cephede birlikte yürütür.
- Ulusal ve uluslararası mücadelede birlik ve dayanışma içinde hareket eder.
- İlerici insanlık ailesinin ortak çıkarlarını savunur.
- Emperyalizme, kapitalizme ve şovenizme karşı etkili mücadele eder.
- Zümre çıkarı yerine bütün emekçi halkın çıkarını savunur.
- Burjuvaziden daha iyi ulusal çıkarları savunur.
- Antisovyetizm ile sağ ve «sol» teslimiyetçi oportünist akımlarla mücadeleyi emperyalizmle mücadeleden ayırmaz.
- Hareketin birliğini sağlar; bilimsel teori ile ilerici pratik faaliyetin kaynaşmasını sağlar.
- İşçi ve emekçi sınıflara bilinç kazandırır; onları örgütler ve eğitir.

İSP'nin zorunluğu, bütünlüğü sağlanmış bir merkezi yönetim ihtiyacından doğar. Çünkü uyumlu, bütünlüğü sağlanmış bir merkezi yönetim olmadan, kitlelerin siyasi çıkarlarının savunulması, eylemlerin koordinasyonu, ortak hedefe giden yolda en büyük engeldir.

İSP'nin oluşturulması, gelişip büyümesi, en geniş kitleleri kucaklaması; işçi sınıfının ilerici dünya görüşünü bilince çıkarmış kadroların başını çektiği çabalarla mümkündür. Partisiz mücadele ya da Parti olamayan örgütlenmelerle siyasi mücadele verilemez. İSP'nin oluşturulması düşüncesi, iki «ara rejim» şartlarında yaşanan sosyal pratikten sonra gelişip yaygınlaşmıştır. Böyle bir kurumlaşmanın yaratılmasına, onun emekçi halkımız üzerindeki etkinliği ile saygınlığının zayıflatılmasına kimsenin gücü yetmez. İç ve dış gericiliğin denediği, kışkırtma, baskı ve terör girişimleri ile hareketin içine sızmış her türden görevlinin çok yönlü çabaları, İSP'nin oluşturulmasını engellilemez. «Hesaplarını devrimcilerin bölünmesine ve bu bölünmelerin derinleştirilmesine göre yapanlar; sadece emperyalist gericiliğin emrinde olanlardır. Bunlar, sağ ya da «sol» görünümlü de olsalar hain ve gericidirler.»³

12 Eylül deneyinden sonra bilimsel ilke ve normlar üzerinde temellenen bir İSP'nin önemi, geçmişte olduğundan daha fazla ön plana çıkmıştır. Parti kavramının siyasi mücadelede taşıdığı önem açıktır. Partiler, bu mücadelede yer alan güçlerin kurmaylarıdır. Amaçlı, geniş perspektifli, ilkel bir siyasi mücadele yürüten hiçbir toplumsal güç partisiz olamaz. Özellikle günümüzde, örgütlenmenin en yüksek aşamasındaki, hakim sömürücü, gerici ve baskıcı güçlere karşı siyasi mücadele yürütmek zorunda kalan işçi ve emekçi sınıfları, tecrübeli, donatımlı ve acımasız baskı mekanizmaları karşısında kendi siyasi kurmayına ya da devrimci İSP'ne sahip olmadan «demokrasi mücadelesinde» başarıya ulaşamaz. İlerici, devrimci ve demokratların Türkiye ölçeğinde, baskı ve sömürü mekanizmalarına karşı attığı her adım, evrensel planda, ilerici insanlık ailesince ele geçirilmiş bir kaledir. Böylesine anlamlı ve çetin bir mücadelenin kurmaysız başarıya ulaşamayacağı

3 S.Ö. *Oportünizm Yargılanıyor*, s. 147, Sorun Yayınları, 1980.

açıktır. 12 Eylül'ü karşılayan örgütlerin, yaptıkları çağrışma rağmen Parti olmadıkları kolayca ortaya çıkmıştır.

Dar grup ya da zümreler, en yakın ahabap çavuş ilişkilerini fazlaca idealize ederek, bu türden laçka ve liberal ilişkilerini, «Parti» yerine geçirmek istemiştir. Olmayacak duaya amin dedirtmek için, içerde ve dışarda kimi zorlamalara girişenleri hayat ve mücadele «mahcup» etmiştir. Bütünü kucaklayamayan, parçayı «örgütleyen», siyasi parselasyonu hızlandıran bir zihniyet yaygınlaştırılmıştır. CİA ve yerli ortaklarının planları da zaten bu merkezde odaklaşıyordu. Azılı Parti düşmanları, 150 yıllık sosyal mücadele tarihimize, örgütlü mücadele geleneklerimize ipotek koyma yarışına kalktığında; sicillerini ve kimliklerini bilemeyiz, ama sicil ve kimliğini gizlemeyen görevlilerden daha büyük bir başarıyla, kimileri, birilerinin işini kolaylaştıracak «şeyleri» yapmaktan geri durmamıştır. Oysa derme çatma çete örgütlenmeleri yerine, İSP'nin oluşturulması gündemin başına gelip oturmuştu. Bu gerekliliğin maddi ve manevi unsurları hayatın içinde oluşmaya yüz tutmuş, ama ne yazık ki Parti'nin oluşturulması yerine, her ne hikmetse, gene örgütler anarşisinin yolu açılmıştır. Adı ve işlevi anılan örgütlere doğrudan kan ve can vermeyişimize rağmen böyle bir durumun yaratılmasında, en az başı çekenler kadar, bütün kadrolar, hepimiz suçlu ve kusurluyuz.

Ayrıntılı olarak, başlangıç tarihlerine, örgüt kurma gerekçelerine değinmeden, bu örgütlenmelerin neden Parti olamadıklarını şöylece sıralamak mümkün: a) Örgüt ilkeleri bilimsel temellere dayanmıyordu, b) Örgüt içi hayata gereken önem verilmiyordu, c) Kadrolarının sosyal tabanı sınıf bilinçli işçi ve ondan yana kesimlere dayanmıyordu, ç) Örgüt kuranlar küçükburjuvaziyi temsil eden sağ ve «sol» revizyonizmin temsilcileriydi, d) Program, taktik ve örgüt ilkeleri ile kadroları güven vermiyordu, e) Kayda değer teorik çalışmaları yoktu, f) Ülke tahlilleri, kurullarda senteze kavuşmamıştı, g) Mücadele biçimi, kullandığı yol, yöntem ve araçlar gerçeklikle bağdaşmıyordu.

h) Örgütsüz ajitasyon ile devrimci romantizmden medet umuluyordu, i) İşçi, köylü, gençlik ve aydın kesimleri örgütlenme yeteneğinden yoksundu, k) Tarihsel birikimden ve ilerici geleneklerden, kitlelerden yararlanılmamıştı, onlardan oksijen almıyordu, l) Kadrolar arası kardeşlik yerine bilinçli düşmanlıkların tohumu ekiliyordu, m) Örgütün üstleneceği görevler, sendikalara, meslek kuruluşlarına, derneklere yüklenmişti. n) Örgütler anarşisini körükleyecek serüvenlere kalkışılmış, işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğine giden süreç, Birlik Sorunu, kundaklanmıştı.

Partileşme

Ülkemiz, hızlı sosyopolitik evrimi bakımından önemi asla azımsanmayacak bir zaman dilimini yaşıyor. Bu zaman aralığında önemli gelişmeler olmuş, belirli sorular ve sorunlar daha bir açıklık kazanmıştır. Anılan örgütlerin, program, taktik, örgüt ilkeleri ve kadroları, hiç bir kuşkuya meydan vermeyecek ölçülerde sınanmak «şansına» kavuşmuş; hayat ve mücadele acımadan yargısını ortaya koymuştur. Bu örgütler, iç ve dış gericiliğin karşısında ciddi bir varlık gösteremez! İşçi sınıfı ve sosyalizm adına yola çıkan örgüt ve akımların, «Partileşme Sorunu I ve II» isimli çalışmada özetle değinilen genel geçer norm ve ilkelere uymamaları, bunları hayata geçirememeleri ya da birer serüven örgütü kurmaları, bilimsel öğretiyi kavrayamayışları, ilkeleri çarpıtıp sulandırmaları yüzünden ne kadar ağır bunalımlara düşüldüğü içerde ve dışarda, dost ve düşman karşısında, hiç de hakedilmeyen bir duruma gelindiği, emekçi halkımıza umutsuzluk aşılandığı ve Parti olma iddialarının, -ilk bakışta bile- ne kadar havada kaldığı görülmüştür.

Sosyal pratik; siyasi akımların içinde tanık olunan kopmaların, dağılma ve gruplaşmaların, kitle örgütlerinin asıl işlevlerinden çıkarılıp çeşitli sapmaların kucağına itil-

mesinin asıl nedenini ortaya koymuştur. 12 Eylül Dava Dosyaları, Cezaevi Anıları, bu yolda yazılmış kimi incelemeler, anılan örgütlenmelerin ne düzeyde «donatımlı» olduklarını hepimize öğretecek kadar zengin bilgi ve belgelerle doludur. Bütün bunlar, küçükburjuvazinin sınıfsal ve ideolojik karakterini, yerine getirdiği görevini, gizlenemeyecek açıklıkta ortaya çıkarmış; oportünizmin, işçi sınıfı içindeki ideolojik ve örgütsel uzantılarına karşı savaşmanın önemini vurgulamıştır. Küçükburjuvazi, işçi sınıfı hareketinin mücadele arkadaşıdır. onu işçi sınıfına «komutan» tayin eden anlayışın yeniden tuzla buz olmasını asla istemeyen kadrolar, bugün eskiye oranla daha tecrübeli ve güçlüdür. Hayat bir kere daha tarihsel haklılığı ispatlamış, İSP'nin oluşturulması düşüncesini, Gündemin Birinci Maddesi yapmıştır.

Sosyal mücadelenin yaşadığımız ortamda aldığı yeni biçimler, tabii olarak siyasi akımları hakiki kimlikleri ile ortaya çıkmaya zorlamaktadır. Aynı zamanda bu süreç, kavga içinde yer alan ilerici, devrimci, demokrat, sosyal demokrat vd. güçlerin ayrışmasını da beraberinde getirmiştir. Bir yandan bu gerekli ayrışmanın evrimi sürerken öte yandan yeniden şekillenen siyasi akımların içinde boy veren sevindirici gelişmeleri de gözardı etmemek gerekir.

Ülkemiz ekonomisine ve siyasi hayatına damgasını vuran uluslararası tekelleri sermaye güçleri ve onların yerli uzantılarının niyetleri ve kazandığı yeni «mevziler» anlaşılır düzeyde açıktır. İşçi, köylü, dar gelirli, genç ve aydın kesimden bütün emekçi halkımız üzerinde hegemonyalarını pekiştirmek!... İç ve dış gericiliğin, uzun vadede ve hangi ad altında olursa olsun, örtülü ya da açık baskı rejimlerinden başka bir seçeneğinin bulunmadığı, öteden beri bilinmekle birlikte, 12 Eylül ve devam eden süreçte iyice netleşmektedir. Hegemonyalarını, pekiştirme heveslerinin ağır faturasını, gene topyekün işçi ve emekçi halkımız ödeyecek, demokrasi adına işletilen bu göstermelik oyunda, piyangoğunun en büyük ikrâmiyesi, ilerici gençliğimize isabet ettirilmek istenecektir.

Gerçek ve tutarlı bir demokrasi mücadelesinde tek güvence, topyekûn bizim halkımıza kurtuluş yolunu gösterecek onları bu yolda seferber edecek güç: İSP'nin gücüdür. Parti'nin oluşturulması yerine, başka şemsiyelerin altına sığınan anlayışlar, her aşamada, aşınmışlığın, güçsüzlüğün, sorumsuzluğu deneme «özgürlüğü»nün yüze vurmasıdır. Bu anlayışa bel bağlanması, gelecekteki yeni toplumsal kıyım ve yıkımların rayını döşemek demektir.

Emperyalist gericiliğin dayattığı demokrasidsı hegemonyanın kırılması, işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin sağlanmasından geçer. Gündemin ilk sırasını alan bu birliğin yaratılması, öznel istek ve niyetlerin ifadesi değil, hayatın ve sosyal mücadelenin dayattığı inkâr edilmez bir gerçektir. Onun için bütün devrimcileri kucaklayabilecek, işçi ve emekçi halkımızın en ileri unsurlarını bağrında toplayabilecek güçlü ve birleşik organizmaları oluşturmak gerekiyor. Aksi halde: bu gerçekliği kavrayamayan, sulandırıp çarpıtan her siyasi akım gene ağır darbeler yiyecektir.

Parti'nin ölçütü

Sosyalizme doğrudan «yasak koyan» anayasa ve kimi lastikli kanunların dışında, bütün «engellerin» bilincinde olarak, «Parti nasıl oluşur? Parti olmanın ölçütü nedir?» soru ve arayışından hareketle, parti kurmak isteyenleri şöyle cevaplamak mümkün:

- 1 — Bütün devrimci kadroları, işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketi, ideolojik temelde birleştirmek,
- 2 — Geçerli program, taktik ve strateji ile kadrolara sahip olmak,
- 3 — Kendi kanalını kendi gücü ile açmak,
- 4 — İşçi, köylü, gençlik ve aydın hareketini örgütlemek,

5 — Parti kurmaylığında, sendika, dernek, yayın vb. kurumlaşmaları harekete geçirmek,

6 — Kadroları ve sempatizanları eğitmek,

7 — Sosyalizmi sevdirmek, emekçi halka kurtuluş yolunu göstermek,

8 — Kütleleri seferber edebilmek,

9 — Emperyalist gericiliğin saflarda yarattığı politik-kadışı etkinliği kırmak, korkuyu dağıtıp güven vermek, mücadele azmini diri tutmak, zafere inandırmak,

10 — İç ve dış gericiliğin gündemini noksansız bilmek, onunla boy ölçüşecek düzeyde donatımlı olmak,

11 — Irk, din, dil, renk, mezhep ve milliyet ayırımı yapmadan, ulusal ve uluslararası ölçekte birlik ve dayanışmacı olmak,

12 — Bilimin kılavuzluğunda sınıf pusulasını, her şartta, okuyabilmek,

13 — Çeşitli mücadele biçimlerini uygulayabilmek, programını hayata geçirebilme yeteneğine sahip olmak,

14 — Bilimsel öğretiye, Sosyalist Sisteme, Devrimci Kadrolara düşmanlık etmemek.

Günümüzde ilerici olmanın başlıca ölçütü buradan geçer.

Yukardaki sıralama kimilerine «şematik» gelebilir, ama bu maddelerin hayati ve değişmeyen ilkeselliği vardır. Böylesine kapsamlı bir gereklilik yerine getiriliyorsa İSP oluşturulmuş demektir. Konuya bu şekilde yaklaşmayı doğru bulmaktayız; ötesi boş lâftır!

Tartışmanın önemi

«Partileşme Sorunu» tartışması, zorunluluğu, önemi, gereği ve ölçütleri yanında hareketin önündeki ve içindeki barikatların aşılmasına da yöneliktir. Bu yapılmadan ciddi bir tartışma ortamı yaratılamaz; İSP'nin oluşturul-

ması gerçekleştirilemez. Hayat, ISP'nin önem ve gereğini göstermiştir; bu noktadan geriye dönüş yoktur. Günümüzde, (artık bir süre daha idare etmek içgüdüğü ile) eskimiş ilişkileri, «yeni» formülasyonlarla sunmanın hiç bir inandırıcılığı kalmamıştır. Güçlü ve birleşik bir hareket, hayatın içinde oluşacaktır; kaçınılmaz gerçeklik ile hareketin ilkesel içerik kazanmasından anlaşılan budur.

Kütle önünde kadroların yaptığı tartışma, bir görevin yerine getirilmesinden ibarettir; sosyal mücadelenin değerli bir parçasıdır. Bu mücadele kendiliğinden oluşmadı. Birilerinin yanılğı ve yenilgisi somutta sergilendi, ve hayat herkese öğrenmesi gerekeni öğretmede kusur etmedi.

Kimi örgütler içinde boy veren hesaplaşmalar, günümüzde su yüzüne çıkmışsa, bu olgu da boşuna değildir. Tartışmaların dışa vurmuş olması, iç hesaplaşmalarını yapamayan örgütlerin açmazlarından kaynaklanmaktadır; ayrıca tabiidir. Bu mücadelede sorunlarını çözemeyen örgütlerin, oportünist kanadının hakimiyetini kıramayan devrimci kanat, kitlenin canlı desteğini alarak güçlü çıkacaktır. Her örgütün içindeki devrimci kanadın oportünist kanada galibiyeti, ideolojik, ekonomik ve politik birlik için olumlu, ileri bir adımdır.

Farklı örgüt yapılarına rağmen bütün devrimciler tartışabilir, tartışmalıdır. Yeterki, tartışmanın değişmeyen ilke ve yöntemleri, zaman ve mekânı korunmuş, hareketin çıkarları gözetilmiş olsun. Yeterki kurallar işletilsin, temiz tutulsun. Sorunlara sınıfsal yaklaşım, devrimci yaklaşım budur. Bu ilkesellik temelinde yapılacak tartışmadan kaçınlar, yalnızca oportünistlerdir.

Sosyal mücadele tarihimizde «Partileşme Sorunu» nu, çeşitli kanallara çekmek isteyen, içerik ve ilkesellik kazanmasını istemeyen, sorumluluk duymayan, daima kuraları çiğneyenler olmuştur. Böyleleri, sağ ve «sol» teslimiyetçilikte karar kıldığından, hareketin içindeki özlemleri göremezler. Kütle ve sınıf desteği olmayan bu anlayışlar, günümüzde eskisinden daha çok açığa vurulmuştur. Yaşanılan süreç, ilkelik ve güçsüzlüğün aşılması sürecidir.

Günümüzde, İSP'nin oluşturulabilmesinin değişmeyen şartlarından biri: Oportünizmle hesaplaşılmasıdır. Hareketin örgütlenme mücadelesinde oportünizmin teşhis ve giderilmesinde onunla hesaplaşmak, açığa vurmak büyük önem taşır. Oportünizm, işçi hareketi içinde burjuva ideolojisinin ve politikasının marxizme karşı bir biçimidir. İşçi sınıfının bağımsız politikasını, birliğini, işçi ve emekçi sınıfların örgütlenmesini, ittifaklar politikasını kabul etmeyen oportünizm, bilimsel öğretiyi bir yana bırakıp onu sulandıran, revize eden kesimlerle uzlaşmayı seçer. Hakim gericiliğin yedek iktidar gücü, lâik, liberal, demokrat sağ sosyal demokrat kesimlerle «sosyal ortaklığı» ileri sürer. İşçi ve emekçi sınıfların demokratik taleplerini, sosyal uyanışı, başkalarının hizmetine sunan bu anlayış, emekçi halkımızın kurtuluşunu böyle bir «ortaklığa» inandırmak ister. Oysa her sosyal güç, kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda örgütlenir, iktidar mücadelesi yapar. Oportünizmin sınıf uzlaşması yolu ile toplumun demokratikleşmesi, kimi dönüşümlerin gerçekleşmesi mümkün değildir.

Burjuva partilerinin şemsiyesi altına girmek, onların dümen suyunda politika yapmak, sendikalarda işçi aleyhine hizipler yaratmak, politikayı sendikalara taşımak, işçi sınıfının birliği için oluşan maddi ve manevi unsurları sulandırmak, kimi elverişli şartları değerlendirmeden kaçırmak vb. oportünizmin temel ve genel karakterini yansıtır. İSP'nin oluşturulması ön şartına bağlı olarak, Parti dışındaki örgüt ya da kurumlaşmalarla nelelerin yapılıp yapılamayacağı hususu, hayatın öne çıkaracağı, geçici, şarta bağlı birlikteliklerin aranması ayrı ayrı şeylerdir. Günümüzde burjuvazinin açtığı kanallarda siyaset talim eden fraksiyon örgütlerinin giriştiği her türlü kendiliğindenlik ile siyasi parselasyon anlayışı, oportünizmin çirkin yüzünü sergileyen ilginç görüntüler arasındadır.

Bilimsel öğreti, emperyalizm ile oportünizm arasındaki temel ilişkiyi açık seçik ortaya koymuştur. Oportünizm,

işçi hareketi içinde emperyalizmin beşinci kolu olarak görev yapar. Emperyalist kapitalizmin açtığı, açacağı kanallarda, emperyalizmin uzantısı, yerli işbirlikçilerinden bazı imtiyazlar elde eden oportünizm, bunu fazlaca idealize etmiş, bu alandaki didişmeyi tek «mücadele» anlayışı yerine geçirmiştir. Sosyal mücadele tarihimizdeki geçmiş yanlışları ona hatırlatamazsınız; çünkü oportünizmin gözü kör, kulağı sağır, pusulası bozuktur. Küçükburjuva unsurlar, sendikalist bürokratlar oportünizmin toplumsal tabanını oluşturur. Modern oportünizm, yeni şartlarda; sendikal mücadeleyi, işçi bürokrasisi ve işçi aristokrasisi içine yerleşerek; siyasi mücadeleyi de, sosyal demokrat mekanizmanın şemsiyesi altına sığınarak yürütmek niyetindedir. Oportünizm, yaptığı çağrışımla düzenin temel ve köşe taşları olarak ortaya çıkmıştır.

Oportünizm, devrimci marxizme karşı sağ revizyonist politikayı öne çıkararak bilimde tahrifat yapmaktadır. Bu revizyonist anlayış onun sosyalizme düşman gerici, tepkici yüzünü açığa vurmuştur: Oportünizm, İSP'nin oluşturulduğu varsayımından yola çıkmış, kendi fraksiyon örgütünü, İSP yerine koymak kurnazlığını göstermiştir. Birilerinin bu batağa girmesi, sergilenen «mücadele»nin açmazını herkese öğretmektedir. Oportünizmin çirkin ve bölücü yüzünü açığa vururken, öte yandan marxist olmasalar da, işçi ve sosyalist hareket dışındaki «sosyal demokrat» görüş taşıyan işçi ve aydınlarla birlikte olmak, burjuva demokratik hakların kazanılarak genişletilmesine çalışmak, «kapitalist» sistem içindeki mümkün olan düzeltme ve yenileştirmeleri sosyalist hareket ile birleştirmeye çalışmak, tavizsiz, bağımsız, kararlı bir mücadele sürdürerek, ekonomik, politik ve ideolojik mücadelenin ne olduğunu «ortak mücadele»ye çekilen kesimlere öğretmek çok önemlidir. İSP'nin oluşturulması durumunda, kitle içindeki mücadele anlam ve önemini korur; işçi ve emekçilere dost ya da düşmanını tanıtır. İSP oluşturulamamışsa (ki, oluşturulamamıştır), fraksiyon örgütleri ile kitle içindeki siyasi parselasyon anlayışı (rekabetçi körebe oyunu), top-

lumun demokratikleşmesi mücadelesine hiç bir şey katmayacak; modern oportünizmin kaçınılmaz yenilgisini, yeniden, herkese öğretecektir. Emperyalizmin ilerici saflardaki uzantısı modern oportünizmi, onun toplumsal yıkışı hazırlayan bilimdişi «politikasını» kavrayabilmek için kâhin olmaya gerek yoktur.

Ülkedeki «kapitalizm» yerleştirilirken, artı değerın önemsiz bir bölümü, sendikalist bürokratların, işçi aristokratlarının sunduğu hizmet anlayışına sunulur. Bu bölüşüm, işçi ve emekçi sınıfların politik, ekonomik ve ideolojik bağımlılıklarını demokrasidişi kalıplar içinde tutmak içindir. Bilim ve akıldışı küçükburjuva unsurlar ile oportünist ideolojilerin palazlanması bu yöntemle sağlanmıştır. Bu anlayış, İSP'nin oluşturulmasını geciktirmiş, kitleleri korunmasız ve öndersiz bırakmış, 12 Mart ile 12 Eylül kitlesel yıkımı hazırlayan güçsüzlüğün aşılamayışında etkili olmuştur. İşçi sınıfı ve onun hareketi adına oluşan bu «kaymak tabaka»nın yeniden beslenmesi, meşrulaştırılması anlaşılır bir şeydir. İç ve dış gericiliğin «demokrasi» anlayışına uygundur. Demokrasidişi uygulamaların, zorlamaların bu düzeyde oluşu, işçi hareketi ile öteki demokrasi güçlerinin arasına uzlaşmacı görevlileri yerleştirmekten geçer. Hakim gericiliğin çıkarını temsil eden kadrolar yaratmadan, oportünist liderlerin yardımı olmadan, çarpık ve dengesiz bir «demokrasi»nin ayakta kalabilmesi mümkün değildir.

Emperyalizmin genel ve devrevi bunalım dönemlerinde, emperyalizm ile oportünizm arasındaki karşılıklı yardımlaşma artarak devam edecektir.

Birilerinin sosyalizm ve parti anlayışını «tartışma»ya, doğrudan muhatap olmasak da, konu üzerine kayıtsız kalınamayacağı açıktır. Farklı «sosyalizm» anlayışlarının meydana çıkması, ciddi ve saygın bir Parti'nin olmayışından ileri gelmektedir. Birden fazla sosyalizm anlayışı altında yatan gerekçe, bir elma şekeri bile değildir. Değişik niyetlerin ortak özelliği, İSP'ni oluşturmaya yetmez. Zaten birilerinin böyle bir niyeti de yoktur. Türkiye solunun, bur-

juva tertip ve düzenbazlığını, onun ideolojik perişanlığını, sönük ve geçersiz bırakacak bir örgütlenme ve program oluşturmadağı bir gerçek. Parti kurma konusunda kimi dönem «atak» yapanlar, sosyal pratikte yenilmiştir. İSP'nin oluşturulması, «atak»ya da «atılım» ile yerine getirilemez. Her türlü olup bitti, dayatma ve cunta anlayışı, partileşme görevine darbe vurmaktadır. Ekilen biçilen ortadadır. Mahkûm edilip aşılamayan bu zihniyet, yarın da kitlesel kırımlarda rol üstlenecek demektir. Siyasi mücadelenin dışına itilen hırs, tatmin, kariyer anlayışı, yenilmekle birlikte henüz giderilememiştir. İSP'nin oluşturulması, bağımsızlığı, ilkeleri, kimliği, oportünizmin yenilgisi sürecinde yeni bir ivme kazanmıştır.

28 Eylül 1986 ara seçimlerinin öğrettiğı

Daha eskilere gitmeyecek olursak; 1946'dan beri toplumun demokratikleşmesi mücadelesinde, örneklenecek ilginç gelişmeler olmaktadır. Ulusal ölçekte sağ politika sözcüleri, solun silahlarını çalarak, onu revizyondan geçirerek kullanmaktadır. Sağın yalan, ikiyüzlülük ve demagoji temeline dayalı bu propaganda etkinliği, solun güçsüzlüğünden kaynaklanmıştır. Yetkin bir İSP'nin oluşturulmasıyla bile, sağ bu tutumunu başka bir ölçekte, şüphesiz sürdürecektir. Burjuva demokratik devrim sürecini yaşamamış bir az gelişmişlik, solun dağınıklığı ile bütünleşince, sağın hünerli ve becerikli kılınması kaçınılmaz olmuştur. Tarihsel ve sosyal olarak aşılamayan baskı ve terör politikalarının da etkisiyle halkımız, burjuva siyasetçilerinin sırtında kurduğı tahtaravalli oyununu yerli yerine koyamamış, dirlik ve düzen özlemini köreltememiştir. Emekçi halkımız, inanmak ve aldanmak arasında seyreden bir «kader»e zorlanmış; burjuva yalan ve demagojilerinden kimi şeyler umud eder durumda bırakılmıştır. Bu «kader»in kırılmayışında halkımızı suçlu gösteren anlayış, sakat bir anlayıştır. Her şeye rağmen halkımız, tarihsel

sağduyusunu, büyük ölçüde, korumaya çalışmıştır. Bir yanda emekçi halkımızın bu sağ duyusu öte yanda onu oportünist yaklaşıma iten sağ ve «sol» propaganda, amacına ulaşamamıştır.

Aleyhteki bütün faktörlere, örgütsüz, güvencesiz, donatımsız olmasına rağmen halkımız, oylarını mevcut partilere taksim ederek tavrını ortaya koymuştur. Emekçi halkımızın aleyhine bir politika izleyen ANAP'a verilen oylar, bu politikanın onayr yerine geçmez. Emekçi halkın bilinçli ve örgütlü olduğu şartlarda ANAP gibi partilere ciddi bir ders vermenin şartları da var demektir. Oysa emekçi halkımız, sezgi ve sağduyusu ile gene «tezekten terazinin b.. tan olur dirhemi» diyerek, kimi yörelerde ANAP'a oy verilmesinde bir sakınca görmemiştir. İnanmak ve aldanmak, hayatının değişmeyen «kaderi» olduğuna göre bunda şaşılacak bir şey yok demektir. Emekçi halkımızın, bir alaca karanlıktan uyanırcasına, yarı bağlı gözlerini açarak kavramaya çalıştığı «bilincini», DYP, SHP, DSP, RP gibi «muhalif» partilere oy vererek yansıtmaya çalışmıştır. Hattâ, emekçi halkımızın bilincini karartmada şaşırtma görevi üstlenecek bir yığın partiler de emekçi halkımızdan oy almıştır. İSP'nin hayatın içinde yer almadığı, işçi, köylü, gençlik ve aydın kesimin, anladığımız manada, örgütlü olmadığı şartlarda, emekçi halkımızın tavrını sağ «sol» gibi suni ayırımlara göre değerlendirmek, önemli bir gerçeğin gözardı edilmesi-ne yardımcı olur. Burjuva partilerinin sağ ya da «sol» çağrışım yapmalarına rağmen konumları temelde birdir. Ülkede özgürce bir tartışma, örgütlenme ortamının oluşmadığı şartlarda, burjuva partileri, hangi adı alırsa alsınlar, emekçi halkımızın hayati çıkarlarını gözetecek partilerin adı anılmadan yapılan her siyasi faaliyetin terazisinin kefesinden biri boştur. Bize sunulan kanalda ve ölçülerde burjuva politikasının yörüngesinde, ilerici bir siyasetin etkili işlevi olamaz. Burjuva partilerinin arasındaki farkın bilincinde olarak, ilkin bu gerçeği kavramak gerekiyor. «Halkın burjuva partileri karşısındaki tercihlerine baka-

rak sağı solu birbirine karıştırmamak gerekiyor. Halk, henüz hayati çıkarlarının nerede olduğunu seziyor, fakat henüz seçemiyorsa, bu özgürlüğünün önü büyük ölçüde kapalı tutulmak isteniyorsa, bu olguya bakarak seçtiğimiz kavram ve terimlerde çok dikkatli olmalıyız. Ayrıca, halk politikacıların göz kamaştırıcı, yanıltıcı propagandası altındadır (kim değil ki?). Halk kitlesi sağcı değildir. «Sağ» onun göğsüne iradesi dışında takılmış bir rozettir ve gerçek sol, siyasi mücadele aracı partisiyle hayatın içinde yetkinleşip kitleye yaslanamamışsa, ondan oksijen alamıyorsa, onun yerini «doldurmak» için ortaya çıkmış, çıkarılmış partilerin süslü propagandalarına bakarak halkı «solcu» da gösteremeyiz. Bu bakımdan siyasi ayrışma ve billurlaşma sürecinde, konuyu kitleye dürüstçe götürmek gerekiyor. Bu yolda kimi ölçüler kaçırılsa da, halkın, sınıfsal sağduyusuna güvenmek ve inanmak yerindedir.»⁴

DYP'nin seçimlerde aldığı sonucu, 1946'dan bu yana sağ politikaların sürdürdüğü taktiklerin «üstünlüğünde» aramak gerekiyor. DYP, emekçi halkımızın bilincini yanıltmada bayağı beceri sahibidir. Renkli burjuva basını, magazinle bezenmiş ülke «sorunları»nı büyük bir ustalıklarla halka sunmuştur: «Zeytinin tanesi 7 lira, kuru fasulyenin kilosu 1400 lira» diye hayat pahalılığını manşete çıkaran basın, halkın özlem ve sıkıntılarını çarpıtarak vermiş, DYP de bundan yararlanmıştır. SHP ile DSP de böyle bir tavır ve beceri görülmemiştir. Zaten DSP antikomünizmin kendisine gelecekte sağlayacağı «avantajın» bilincinde olarak birilerine göz kırpılmasını her şeyin üstünde tutmuştur. ANAP programının özde aynısını savunan DYP, Geçmişteki DP ve AP uygulamasını «refah ve bolluk, dirlik ve düzen» olarak, ANAP'ın sergilediği halka karşı politikaların «alternatifi» olarak göstermeğe çabalamıştır. Sahte demokrasi mücahidi, «Muhteşem Süleyman», kitlelere «baba» ve «kurtarıcı» olarak tanıtılmış, ANAP'ın za-

4 S.Ö. İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu, s. 56, Sorun Yayınları, 1985.

feri olan işsizlik ve pahalılık yangını, demagogilerle emekçi halka anlatılmış, «Yasaksız Türkiye» sloganıyla sözde demokrasiye sahip çıkılmış, askeri darbelerin ne getirip neleri götürdüğü, kimlerin darbe dönemlerinde mayalanıp karun olduğu gözlerden saklanmıştır. Halkımızın uluslararası tekelciliğin çıkarları lehine nasıl bir sömürü mekanizmasının sultanı altında tutulduğu, ezilip horlandığı kitlere anlatılmamıştır. Çünkü, bunu anlatacak kurumlaşmalar hayatın içinde yoktur. SHP ile DSP'den de bu görevi yapmasını kimse beklemiyor. Bu partilerin ciddi bir alternatif politika oluşturmayaacağı, önceden bilindiği gibi, 28 Eylül ara seçimlerinde de bir kere daha ortaya çıkmıştır. İşçi ve emekçi sınıfların toplumsal uyanışının kucaklanacağı yer, SHP-DSP şemsiyesinin altı değildir. Şimdiki yönetimin bunalım politikalarının aşılabilmesi, İSP'nin oluşturulması şartına bağlıdır. Böyle bir kurmaylığın yönlendiriciliği sağlanamıyorsa, ciddi ve somut bir demokrasi mücadelesinin varlığı da söz konusu edilemez. İSP'nin eksikliği, bu seçimlerde bir kez daha buruklukla hissedilmiştir. Özellikle SHP şemsiyesi altında cemmetmeyi tek güvenilebilir güvence yerine koyanlar, «Partileşme Sorunu»nun bilince çıkmasını önleyememiş, yalnızca konuyu savsaklarken suçüstü yakalanmıştır. Kendini parti yerine koymanın kolaylığında, sağ teslimiyetçi bir politikayla, birilerinin şartsız ve gönüllü bir SHP tercihi, iflas etmiş bir görüştür. Bu seçimlerde ortaya çıkan SHP yenilgisi, ona büyük ölçüde bel bağlayan siyasi akımların yanılığını da ortaya koymuştur. Bu yenilgi ve yanılığının tek olumlu yanı; kimi iyi niyetli devrimcilerin, «Partileşme Sorunu»na daha yakından ilgi duymalarıdır. Böyleleri, SHP-DSP şemsiyesi altındaki cemmetmenin boşuna bir zaman kaybı olduğunu, kadroların burjuva siyaseti mikrobuyla tanışarak erozyona uğradıklarını, bu bozulmanın ileride de etkisini göstereceğini ortaya koymuştur. Ayrıca, her sosyal kesimin kendi çıkarları doğrultusunda örgütlenmesinin ayrı şey, lâik, liberal, demokrat burjuva partileriyle asgari ilkelere şartlı ve geçici kimi birlikteliklerin aranmasının ayrı bir şey olduğu hususu da anlaşılmaya başlanmıştır.

İSP'nin oluşturulması, acil görevi, gündemden inmiyorken, karşı görüştekilerin içtensiz, kaytarıcı, sorumsuz, tavrı, konuya serüvenci yaklaşımı, yeniden sergilenmiştir. İSP'nin oluşturulması arayışı içinde olanlar, 28 Eylül ara seçimlerinin öğrettiği kazanımları da yanlarına alarak «Partileşme Sorunu»nu gündemin başında tutmaya daha bir kararlılıkla devam edecektir. Seçimler ve ondan çıkarılan derslerin başında gelen budur.

Seçimler, amerikancı, antikomünist, ırkçı, dinci, milliyetçi, mukaddesatçı, faşist kırması sağ gelenek ile antikomünist, lâik, liberal, ulusçu, «demokratik sol»culuğun «demokrasi mücadelesi»nden neleri anladığı, güçlerinin neleri yapmaya yetip yetmediğini göstermiştir.

Burjuva basını yanı sıra «sol» dergiciliğimiz de seçim sonuçlarını, burjuva veri ve ölçüleri içinde değerlendirmeye girişti. Oysa seçim sonuçlarını, seçimlerden önceki durumu, ilerici ölçüler içinde ve başka bir yerde kürsüye çıkarmak gerekiyor. Kim kazandı, kim kaybetti «tartışması», suni ve soyut bir tartışmadır. Seçim tahminleri gibi, sonuçları üzerinde burjuva değer yargıları temelinde yapılan tahliller, kimi iyi niyetler taşımasına rağmen yanıltıcı olacaktır. İSP'nin oluşturulamayışı eksikliğini öne çıkarmayan, bunu es geçen, böyle bir sorunu gündemin başına koymayan görüş, tahlil, hangi «uzman»ın aklından çıkarsa çıksın gerici bir nitelik taşıyacaktır. Seçimler, 12 Eylül'ün devam ettiği, baskı ve yasakların kalkmadığı, İSP'nin oluşturulamadığı bir ortamda ve burjuva partileri arasında yapılmıştır. Burjuva partilerinden SHP-DSP yanında tercihlerini yapan akımlar, kendi bağımsız iradelerinin güçsüzlükleri nedeniyle başka yere koyamamış, bir çözüm önerememiştir.

Sosyal muhalefetin gerekli bir yere yığılması, bu konudaki sorumluluk anlayışının önemi, demokrasi güçleri arasındaki örgünün sağlanması, kombine bir mücadelenin ne kadar gerekli ve şart olduğu, seçimlerde açıkça anlaşılmıştır. Seçimlerin lokomotif olabilecek önderliğin yaratılamayışı ve bunun nasıl kazanılacağı gözler önüne seril-

miştir. Seçimler hakkında söylenen bir yığın lâf kalabalığının arasında öz ve en doğru gözlem herhalde bu olsa gerek. Seçim sonuçlarının hepimize öğrettiği, kimi doğruları bir yana iterek ajitasyona devam edilmesi, yeni sorumsuzlukların süreceğinin işaretidir. «Asıl mücadele şimdi başlıyor» diyerek siyasi mücadeledeki boşluğun üstünü külleyip mücadelenin yapılageldiği biçim ve düzeyde sürmesini dileyenlere de raslanıyor. Siyaseti bu şekilde algılayanlardan elbette başka türlü bir davranış beklenmiyor. Sosyal mücadele, baştan beri devam ediyor; şimdi başlamıyor. Hayatın öğrettiği ve yeniden başlayan süreç: İSP'nin oluşturulması sürecidir. Seçim deneyi ile yeni bir aşamaya kavuşan bu görev anlayışı, güçlenerek ilerleyecektir. Bu gerçekliği inkâr eden anlayış, düşünce ve davranış olarak sınanıp denenmiş; demokrasi güçlerinin birliği konusunda hiç bir rol üstlenememiştir. İşçi ve sosyalist hareket adına gericiliğin işini kolaylaştıran bu güçsüzlük mutlaka aşılacaktır.

28 Eylül ara seçimlerinin «galip» ya da «mağlup» olan partilerine oy veren, işçi ve emekçi sınıflardan oluşan, ANAP, DYP, SHP, DSP, RP ve ötekilere can veren bizim insanımızdır. İlerici tavır, bizim insanımıza sınıfsal çıkarının nerede olduğunu gösterecek örgütlenmelerden ve bitmez tükenmez çabalardan geçiyor. Bunu başaracak yol, yöntem ve araçlara kavuştuğumuzda, evrensel kazanımların yanı sıra, ulusal ölçekte de halkımızın zaferini göreceğiz demektir.

Devrimci kadrolar, «demokrasi mücadelesi»ni, Demirel, İnönü ve Ecevit'in paşa gönlüne bırakamaz. Nasıl ki, 1946'da CHP içinden sahte ve şike bir demokrasinin ölçütü olarak, DP'nin doğuşu sağlandıysa gene şike bir demokrasi anlayışı içinden DYP'ni, toplumun demokratikleşmesinin, «alternatifi» yerine koyanlar çıkabilir. Birileri, bir «Hint horozu» mitosunu «Karaoğlan» yerine geçirebilmek için zoraki yakıştırmalarla oyalanırken, ötekiler: «Bir sosyalist parti kurmaya kalksam, Türkiye'deki oyların % 70'ini ala-

çağımdan hiç kimsenin kuşkusu olmasın»⁵ diyerek siyasi edebiyatımıza katkıda bulunmuştur.

12 Mart 1971'de «Madanoğlu Davası»nda «kışkırtıcı ajan» olarak kullanıldığı mahkemece tescil edilen «ünlü M. Kaynak bile şunları söyleyebilmektedir: «Ben deşifre olmasaydım, ben solun çok önlerinde, yine devlete hizmet eden, belkide lider düzeyinde bir adam olabilirdim. Bütün bu imkanları kendi elleriyle yok ettiler.»⁶

Parti kurmaya girişenlerin, İSP'ni oluşturulmasını düşünenlerin bu «ilginç» yorumları, yeterince değerlendireceklerini umut ediyoruz. Türkiyeli devrimci kadrolar, bilimin, sosyalizmin bu düzeyde ayağa düşürülmesini içlerine sindiremiyorlar. Ülkede sosyalizme karşı çok büyük tertip, kışkırtma ve demogoji yapılmıştır; ama bu düzeyde bir komedi sergilemeye birilerinin (her kim iseler) cesaret edemediğini yakinen bilmekteyiz.

Seçim yorumu ve yöntem

Seçim «yorumları»: SHP örgütlenme problemini çöseydi, DSP ihbarcılıkla solu bölmeseydi, DYP «sol» mesaj vermeseydi, ANAP iktidar gücünü basın ve TV'nu tek yanlı kullanmasaydı, herkes için demokrasi olsaydı, 12 Eylül devam etmeseydi, RP filanı destekleseydi, tahminler gerçekçi yapılısaydı, Amerika ANAP'tan desteğini çekseydi, AET, SHP ile DSP'ni birleştirseydi, TUSİAD «sosyal demokrasi» yanında ağırlığını koysaydı, «Doğu Sorunu» diye azıttımasalardı, genç «hayta»lar aşırı gtmeseydi vs. temeline oturtulamaz.

Bu hengâmede hiç kimse de kalkıp İSP'nin yokluğunu kürsüye getirmedi. Ciddi ve doğru bir seçim yorumu yapabilimenin anahtarı, bilinçli olarak kadrolardan saklanmak istenmektedir. İSP'nin oluşturulması acil görevimizi

5 H. Cindoruk Cumhuriyet, 4.10.1986.

6 Mahir Kaynak, *Tatil Sohbeti*, Milliyet, 21.9.1986.

kimse gündemden kaçırılmaz. Kimileri «efendim bu yenilgi değildir, asıl kavga şimdi başlıyor» demeğe varan «özür»lerini ileri sürerken: «SHP önder kadroya kavuşsun, DSP ile birleşilsin» yollu soyutlamalarla buz üstüne yazı yazmaktan geri durmadı. İnsan böyle bir kanala girince, değil seçimleri yorumlamak, pusulayı bile şaşırır. Bilimsel ve bağımsız bir sınıf bakış açısı kazanmadan yapılan bütün yorumlar, burjuva değer yargıları temelinde dayanır. Böyle bir temelde yapılan tartışma ve yorumlar, sorunlarımızın daima minder altı edilmesine yarar. Bu teslimiyetçi tutum, kimi siyasi akımların gene eski açmazlarından kurtulamadığını göstermektedir. Seçimler yorumlanırken; topluma verilecek ilerici mesaj şudur: Siyasal ekonomik bunalım kalıcı olmuştur; bunalımdan çıkış yolunu burjuva partileri gösteremiyor, gösteremez; hakim sınıfların aralarında bölünüp parçalanmaları, yalana, hileye, şantaj ve demagojiye başvurmaları, bunun ispatıdır. Geleceğin umudunu yeşertip baskı ve sömürüyü kıracak güç: İlerici, devrimci ve demokratların, gerçek demokrasi yolundaki birlikteliklerinden geçecektir. Bu birliğin başını çekecek mekanizma, İSP henüz oluşturulamadığından, kimi akımlar desteksiz atmaktadır. Gelin saflarımızdaki bunalımı birlikte çözelim; İlk örgütler anarşisi ilkelliğimizi, sonra, dayatılan bütün demokrasidışı illiklikleri aşalım!...

Doğru yorum yapmanın, emekçi halkımızı ikna etmenin yolu ve şartı budur. Devrimci kadrolar, «Erdal'a güvenme, Ecevit'e kanma, Süleyman'ı karalama», tekerlemesine bel bağlayamazlar. Kendi güçleriyle yerlerini alırlar. Kendi asli görevini yerine getiremeyen sol, yarın gene seçim gibi bir yol ayrımında, bizim insanımızı, SHP mi DSP mi? dalaşma ve şaşırtmalarına düşürecek demektir. Mücadelenin her sürecinde devrimci kadroları böyle bir alana çekmek isteyenler çıkacaktır. Sağ ve «sol» teslimiyetçilik, bu seçimlerden de ders çıkarmayacaktır. Onlar, Ş. Yılmaz'ın Türk-İş'inde bile zil takıp oynamaya fittir. Oysa o sendikada kucaklanacak işçi sınıfı bizim insanımızdır. İşçi sınıfı ile bir bağı olmayanlar, bu tutumları ile «efendim,

meydanı tekelciliğin oyunlarına mı bırakalım? Bu örgütleri daha da sağa mı çeksinler?» gibi hiçbir derde derman olmayan özürlerini dile getiriyor. Böyleleri, hiç bir zaman esasa gelmiyor, konuyu sulandırıyorlar. Bu kafayla, saf-larda yaratılan umutsuzluğu ve bölünmeleri derinleştireceklerdir. İSP'nin oluşturulamadığı şartlarda, sınıf pusulası gözden kaçırılır, teslimiyetçiliğin batağında, saatın rak-kası gibi bir sağa bir sola gidip gelinir.

Tekrarlamak yerinde olacaktır: Gündemin Birinci Mad-desi, İSP'nin oluşturulmasıdır. Bunun başarılması şartına bağlı olarak, hakim gericiliğe, onun sağlı «sol»lu parti-lerine ve sendikalara nasıl tavır alınacağı, o zaman net olarak belirlenir. Güçlü ve birleşik bir mekanizmanın gü-vencesi yaratılmadan, hakim gericiliğin baskı ve terörü aşılamaz, emperyalizmin oyunları açığa vurulamaz.

Hareketin içindeki güçsüzlük aşılamayınca, marxizm karikatürleştirilmeye, zırvalar bilim diye yutturulmaya başlanır. Kimilerinin sınıf mücadelesinden, bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm savaşından, «Partileşme So-runu»na takınılacak devrimci tavidan, yetkin bir anlayış ve yorumlayış sorumluluğundan, güç ve eylem birliği ile cephe hareketinden, neyi anladığı, öteden beri bilinmekte-dir. Bir seçim göstergesi, bu tavrı bir kere daha açığa vur-muştur.

Seçimler, elbette tek başına bir gösterge değildir; ama en yakın ve taze bir sınamadır. Bu aşamada sınananların geleceğini okumak zor olmayacaktır. Seçim sonuçlarının en olumlu göstergesi budur. İkincisi, yanlış içinde olanla-rın zararları önlenememiş, hesaplaşma bitmemiştir.

Türkiye solunun en utanılacak yanı, marxizmi ayağa düşürmeğe aday akımlarla hesaplaşamayışı, onları açığa vuramayışıdır.

BÖLÜM II

M. ALİ AYBAR'IN SOSYALİZM ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ

I

Somut ta bir soyutlama

1980 sonrası «sosyalist parti» tartışmalarına ilk kez: 6.4.1984 tarih ve 52 sayılı Somut (Haftalık Sanat ve Kültür Gazetesi)'ta, Şahap Balcıoğlu'nun M. A. Aybar ile yaptığı röportaj yazısında tanık olduk. Bu yazının başlığında: «Anayasa Sosyalizme Açıktır!» denmektedir. Yazıyı ele almadan önce, Somut gazetesi hakkında bir iki şey söylemenin doğru olacağını düşündük.*

Dönemin özel şartlarında yayınlanan gazete ve dergiler hakkında söylenecek çok şey var. Sosyal, siyasal ve ekonomik bunalımların boy verdiği ortamda, her türlü ilerici sesin susturulmak istendiği şartlarda, yayınlanma şansını elde eden organların biri de Somut'tur. «Ara rejim»in baskı ve terör uygulaması, kimi ilerici basın yayın faaliyetlerinin köklerini kurutmaya yetmiyor; kesin biçimde susturulamayan ilerici seslerin duyurulması için tükenmeyen «çareler» bulunabiliyor.

Bu yazı dizisi, 1984 yılında yayınlanma şansını elde edemedi, yalnızca sınırlı bir çevrede okundu. M.A. Aybar eleştirisine, bu yazı dizisi ile başlamayı uygun bulduk.

Her altüst oluşta ortaya çıkan bu «çareler»in sevindirici olduğu kadar kaygı verici yanları da eksik değil. Yayınlanma «çaresi» bulan Somut gazetesi, yaptığı ilanlarla hayli ilginç sloganlar üretmişti. «Türkiye’de aydınlar vardır!.. gibi. Doğru söze ne denir? Evet, ülkemizde aydınlar vardır, yarın da olacaktır. Ama sıkıyönetim şartlarında, meydan okurcasına atılan bu sloganın hiç te yerini bulmadığı yaşanarak görüldü. Aslında bu slogan, aydınımız açısından ileri bir adımın işareti yerine konulmadı; yalnızca, yayın alanında «çareler» arayan aydınımızın çaresizliğini yansıtmaktaydı. Çünkü aydınımız, organize değildi; gerici uygulamalara karşı donatımlı, geniş korunmalı, güvenceli bir kurumlaşma gerçekleştirilememişti. Bu eksikliğine rağmen kimi ileri olarak nitelenebilecek adımların, bireysel olarak atıldığını tanık olunmuştur. İdealize ya da dramatize etmemekle birlikte, bu türden kuru sıkı sloan atmanın maddi bir dayanağı yoktu. İdeolojik ve sınıfsal bir temeli, dayanağı ve güvencesi olan hareketler, yalnızca slogan atmakla yetinmez, anın gereklerini de yaparlardı.

«Türkiye’de aydınlar vardır!..» sloganı, Somut gazetesinin içeriği ve yerine getirdiği işlev, incelendiğinde, aydınımızın açmazları da ortaya çıkmaktadır. Aydın tanım-laması üzerine değişik tarifelerin olduğu bir gerçek. Havaların güneşli gittiği zamanlarda yaygın olan slogan gele-neği, havaların karardığı zamanlarda da bu düzeyde devam ediyordu.

Somut gazetesi, önlerine ilke koyup düşünce üretmeyen aydınların elbirliği ile çıkardığı bir organ. Gazeteyi, önceleri yöneten ekip,yerini bu kez bir başkasına bırakmış. İlkesizlik kol gezdiğine, devrimci romantizm her derde deva olduğuna göre, ekip’ten çok ne var? Biri olmazsa ötekisi alesta görev beklemekte!.. Üikemiz, bu açıdan da büyük birikime sahiptir. Sevindirici bir gelişme!

Somut’un 10 haftalık süreyle kapatılmış olmasını dile getiren başyazıda ilginç bir «değerlendirme» yer almaktadır. Deniliyor ki: «Bir yayın organının unutulması için

sanınız yeterli bir süredir bu.»¹ Söylemeden edemiyoruz: Kendinizi, ne de güzel ele veriyorsunuz. Demek ki, işçi ve emekçi halkımızla bağı, bağlantısı olmayan aydınlarımızın «unutturulması» için bir tertibe baş vurmak gerekiyor; bu tertip de olsa olsa özel şartlarda yayınlanma «çareleri» bulmuş Somut'un kapatılması ile gerçekleşecektir. Oysa, gerçeklik ile kuruntunun bir ilişkisi olmadığı açıktır. Halk kütleleri ile canlı bağı olması gereken aydının, elindeki yayın organı kapatılsa da, aydın unutturulamaz, bu sefer onun işlevi, farklı araçlarla yerine getirilir. «Unutulmak» bu anlamda asla söz konusu değildir. Kimilerinin «unutulma» korkusu, ilkesiz kuramsız olanların başlıca kaygıları arasındadır. Böyleleri, yazıları yayınlanmasa, imza törenleri düzenlenmese, ödül modül almasa, hastalanır giderler.

Ülkedeki hakim tekелci sermaye güçleri, ilerici hareketlerin içinden, dışından büyük yaralar aldığı dönemlerde, daha tam olarak söylenecekse, «alçalış dönemlerinde», böylesine korku ve kuruntuları olan aydınımızı tümüyle yalnız bırakmıyor. «Unutulma»maları için, kimi imkân ve fırsatlar tanıyor. Halksız sanat, kültür ve edebiyat kanallarının açılması için kimi «olanak» ve «bulanak»ları elde etmenin yolunu gösteriyor. Bir bakıyorsun, sayısı 20-30'u geçmeyen yazar ve çizerimiz beş on dergi ve gazete-ye taksim olmuş. Aynı kişileri, ayrı organlarda görmek mümkün.

Öte yandan gerçekten aydın olmanın, olabilmenin sorumluluk ve onurunu yüklenenler, ölümlerden ölüm beğenmek «özgürlüğüne» kavuşturulmuş: Hapiste, dışarda, işsiz, hasta ve sakat bırakılmış. Gerçek aydınların, hiç bir zaman, birilerinin elindeki gibi, çok ileri teknikle hazırlanmış yayın araçları olmadı. Binbir güçlkle ayakta tutmaya çabaladıkları yayın araçlarının işlevi, tekелci efendilerce kesildiğinde: «Efendim, yayın araçlarımız elimizden alındı, cezai ve hukuki bir dayanağı olmadan yayınevlerimiz kundaklandı, kitaplarımız yağmalandı, yakıldı, sellüloz oldu,

1 Somut, s. 52, 6.4.1984.

kapatıldı, kadrolarımız kırıldı, kırdırıldı, 10 hafta değil yıllarca kapalı tutulduk vb.» demeyi, akıllarına getirmediler. unutulduk, unutturulduk» diye yakınmadılar. İlerici aydın denilen kişi, ülkedeki ilerici gelişmelere bir şey katmışsa, taş üstüne taş koyup bir yerlere çivi çakmışsa, onu kimse unutmaz ve unutturamaz.

Bir siyasi partinin, sendikanın, demokratik derneğin, yayın kuruluşunun işlevi engellenmek istenince, kıyamet kopmaz, dünyanın sonu gelmez. Tam tersi, mücadele yeniden başlar. Uluslararası tekelliliğin çıkarları uzantısında kendisini oksijen çadırına atan yerli sermayemizin, kimi yayın faaliyetlerine karşı uyguladığı «baskı»ya bakarak, kaleminden kan damlayan aydınlarımızı iyi anlamaktayız. Birileri oksijen çadırında iken birileri de haftayım yapacaktır. Oyunun kuralları böyle, beğenmiyorsan, sen kural koymalısın.

«Türkiye’de aydınlar vardır!..», Somut, «Yeniden Çıkarken» derken, «Unutulmak, unutturulmak» fantezisi, ardından: «Yeni Anayasa Sosyalizme Açıktır!» fetvası ile «güler yüzlü» gelip oturuyor.

Doğrusu, Somut’un yaptığı en somut hizmet bu olsa gerek! Gazete, 10 hafta kapalı kalacak, yeniden çıkarken ülkede çok önemli olaylar yaşanacak, bu arada bayram değil seyrân değil derken, «Anayasanın sosyalizme açık olduğu» karineyle ispatlanıp ilanen tebliğ edilecek! İnsanın: «Hoşgeldin Halil İbraam» diyesi geliyor. Ülkede sıkı yönetim var; zaten yönetimin gevşek olanını görmedik. Bir altüst oluş yaşanıyor. Cezaevlerinde siyasi tutuklular, hükümlüler var. Sermaye sınıfımızın dişine uygun yeni düzenlemeler yapılıyor; yeni bir anayasa, siyasi partiler yasası, yeni bir «parlamentar demokratik düzen» (ne demekse) ya da «demokrasiye geçiş» süreci yaşanıyor. Kimi siyasi partiler, sendikalar, demokratik kuruluşlar, dernekler, yayınevleri vb. kapatılmış. Bir dönemin bütün ilerici kadroları «hesap veriyorken» kimileri de «siyasi göçmenliği» seçmiş bulunuyordu.

Bu yeni çerçevede kimi ilerici kadrolar, kuşku ve korku ile yerini almaya çalışırken, üstadın eski huyunun yeniden depreştiği görülmüştür. Daha önceleri de «Anayasanın sosyalizme açık olduğu»nu zannedip tökezlenenleri görmüş, yaşamış bir toplum olarak konuya kuşku ile yaklaşılması anlaşılır bir şeydir.

«Güler yüzlü sosyalizm» pazarlanıyor

Somut'un soyutlaması, «güler yüzlü sosyalizme» yeni bir kanal açmış, bu görüşün «etkinlik» kazanmasına aracı olmuştur. Bu anlayışın pazarlanması anlamına gelen girişimi eleştirmek ya da aynı organda cevap yazmak «özgürlüğümüz» olmayınca, konu hakkındaki düşünceler, elimizdeki araçla sunulacaktır. 1980 sonrası gündeme gelen «Partileşme Sorunu»nu pazar'da bir meta durumuna getiren bütün girişimleri mahkûm etmek gerekir. «Kapitalizmin tüm ekonomik sistemi, bu toplum biçiminde yaşamı düzenleyen ve dengeleyen temel unsur olan pazar'a dayanır. Bu pazar'da her şey alınır, satılır.»²

Gerçeğin sesini dile getirenlerin kürsüsü, bu pazar yeri değildir. Tarihte görüldüğü gibi, ülkemizde de gerçeğin sesi uzun boylu susturulamayacaktır. Bilimsel konuların açılan kanallarda tek yanlı «tartışılması», Türkiye işçi ve sosyalist hareketin bütünleşmesine, yetkin bir partileşme sürecinin yaşanmasına yetmez.

«Yirminci yüzyıl tarihi, büyük toplumsal değişimler ve derin ideolojik çatışmalar yüzyılı olarak geçecektir. Günümüz dünyasında bilimsel dünya görüşü ve burjuva ideolojileri arasında keskin bir mücadele sürmektedir. Bu mücadele, kapitalizmden sosyalizme geçişin oluşturduğu tarihsel sürecin düşünce alanına yansımasıdır.

«Liberal burjuva kuramcıları, ilkeleriyle kapitalist sistemi açıkça savunan ve bilimsel düşünceleri kasten çarpıt-

2 V.İ. Dobrenkov, E. Fromm'un ve Yeni Freudçuluğun Eleştirisi, s. 103 2. baskı, Sorun Yayınları, 1984.

mayı amaçlayan antikomünistlerin aksine, kendilerini, kapitalist toplumu eleştiren, onu şiddetle yeren ve onun «iyileştirilmesi» ya da «devrimci değişimi» için plânlar öneren radikaller olarak sunma çabasındadırlar. Bu liberal burjuva kuramcıları, kapitalizmi aşmayı öngören ve dünyanın devrimci bir biçimde yeniden kurulmasını amaçlayan ve bilimselliği uygulamada kanıtlanmış olan bilimsel programa karşı seçenek olarak soyut ütopyalar ve toplumsal plânlar önerdikleri sürece, kendileri istemese de bilimsel dünya görüşüne karşı olanlar ile aynı safta yer almaktadırlar. Ayrıca, bu kuramcıların marxizmi burjuva dünya görüşü ile yorumlayarak, kendi amaçları uğrunda kullanma eğilimi, onları sağ kanat revizyonistleri ile aynı çizgiye getirmektedir.

«Bir yandan liberal burjuva düşünürlerinin savunduğu kuramsal ve toplumsal düşüncelerin karmaşık çelişkili yapısı ve bunların kapitalist topluma getirdikleri özgün (original) toplumsal eleştiri, diğer yandan da antikomünizm ve sağ kanat revizyonizmine yakınlıkları ve öne sürdükleri görüşlerin belirli burjuva düşünürleri arasında ve genç radikal sol çevrelerdeki olağanüstü yaygınlığı, günümüzdeki liberal burjuva düşüncelerinin bilimsel ve ideolojik açıdan bilimsel kurama dayalı bir değerlendirilmesinin yapılmasını son derece gerekli kılmaktadır.»³

M. A. Aybar'ın şahsında bütünleşen «güler yüzlü sosyalizm» anlayışı, Batı da çokça görülen burjuva sosyalizminin, Türkiye toprağında fidelenmiş bir esintisinden başka bir şey değildir. Ne yazık ki, 1945'den bu yana aynı ölçekte sunulan bu anlayış, sosyalizm olarak sunulmak istenmiştir; ayrıca aşılamamıştır. 12 Eylül 1980 darbesi, diğer sağ ve «sol» teslimiyetçi akımların aşılanacağını vurgulayan önemli bir tarihi noktadır. Türkiye solunun, ne «güler yüzlü sosyalizm» anlayışından ne de ötekilerden öğreneceğini olumlu bir şey yoktur.

Sistemin açmazı, sosyalizm düşmanlığı

Bilimsellik milimsellik bir yana, yaşanan gerçeklik korkunç bir manzarayı öne çıkarmaktadır. Geri kalmışlığın batağında, burjuva karakterli «demokrasi mücadelesi» mi, yoksa gerçek demokrasi mücadelesi mi? tartışması ve tercihi, gündem maddesi yapılmıştır. Dönem dönem tartışmaya getirilen bu görüşlerin yeni bir içerik kazanması gerekiyor. Çağdaş sosyal devrimlerin itici gücü, cumhuriyetin kurulması, burjuva demokratik devrim sürecini olumlu yönde etkilemiş olmasına rağmen işçi sınıfı ve sosyalist hareketimiz, bu sürecin bir basamak daha ileri gitmesi eyleminde rol üstlenememiştir. Günümüzde, bu yolda rol üstlenen kişi, kadro ve örgütlerin başarı ya da başarısızlıklarını, ayrıntılı ve serin kanlı incelemek imkânına sahip bulunuyoruz. Burjuva demokrasisinin bütün kurum ve kuralları ile işlerliğe kavuşamayışının, tarihsel, sosyal nedenleri var; bunu her altüst oluştta yeniden öğreniyoruz.

Demokrasi güçleri, burjuva demokrasisini anlamlı kılmak için 1945'ten bu yana mücadele ediyor. Bu kavga; «Toplumsal demokratikleşmesi»nin yön ve nitelik değiştirip saptırılmaması için, 1950, 1960, 1970, 1980'lerde artarak devam ediyor.

Mücadelenin evrelerinde, hakim gerici sınıflar (toprak, ticaret, sınai ve mali sermaye) ittifakı, demokrasi güçlerinin çabalarını ustalıkla bastırmış, ileriye dönen tarihsel çarkın hızını kesmeyi başarmıştır. Aralarında derin çıkar çatışmaları olmasına rağmen sosyal uyanışın «bastırılması»nda, bu ittifak bozulmamış, kopma noktasına gelmemiştir. İç ve dış gericiliğin karşısına dikilen güçlerin mücadelesi, kimi zaman isyan niteliğine dönüşmüş, kitlesel kırımlar artmış, demokratik kazanımlar kalıcı olmamıştır. Sosyal mücadelede kendiliğindenlik organize kitle hareketleri ile aşılamamış, birlik sağlanamamıştır. Ülkede, sermaye birikimiyle yaşıt bir işçi sınıfı hareketinin bulunmasına, sosyal mücadelenin çetin karşılaşmalara sahne olmasına rağmen «demokrasi», diktatörlükten ileriye gide-

memiştir. Hakim sınıfların koyduğu «kurallar» içinde yapılan bu karşılaşmaların, daima onların lehine sonuçlanması, tarihsel ve sosyal bir haklılığın ifadesi olmadığı gibi bir «kader» de değildir.

İşçi ve emekçi halkımızın sosyal mücadele ile aldığı kimi tavizler, hakim sınıflar koalisyonunun bir bağıışı değildir. Kazanılan ve şimdi teker teker elden çıkarılan bütün demokratik haklar uğruna, zamanında çaba gösterilmiş, kurban verilmiştir. Türkiye burjuvazisi, tarihsel treni kaçırdığı için, ne kapitalist «kalkınma»yı başarmış ne de burjuva demokratik devrim sürecini yerli yerine koymuştur. Onun bu karakteri, karşısındaki güçlerin gelişmesini de etkilemiş, baskı ve sömürünün gerçek yüzü halk kitlelerinden saklanmak istenmiştir. Toplumun iç ve dış dinamikleri, kimi «iyi niyet»lere rağmen yapıdan kaynaklanan özelliklerinden ötürü Türkiye'yi daha ileri bir aşamaya ulaştıramamıştır.

Yerli burjuvazimizin 18. yüzyıl burjuvazisi gibi, ilerici, devrimci, özgürlükçü bir rol oynamasının, bu yolda rol üstlenebilmesinin hiç bir bilimsel işareti yoktur, olamaz. Ülkede yaşanan altüst oluşların asıl nedeni, burjuvazimizin ne deve ne de kuş olamayışında yatmaktadır. Uyanan ve hak talebinde bulunan emekçi halkın demokratik ihtiyaçlarını karşılayamayan bir iktidar gücü, baskı ve diktatörlükten başka bir seçenek karşısında değildir.

Burjuvazimizin ıllıllığını, açmazlarını göremeyip onu yücelten, akıl ve bilim dışı anlayış, ona taparak icazet talebinde bulunan bir anlayıştır. «Bırakalım burjuvazi yeni nitelikler kazansın; resim, edebiyat, sanat ve müzik dinlemesini öğrensın; yontulsun ki, onunla seviyeli bir diyaloga girelim...» diyen anlayış, işçi ve emekçi sınıfların 150 yıllık demokratik kavgasını çöpe atan zavallı bir anlayıştır.

Türkiye kapitalizmine uluslararası tekelci hegemonyada verilen rol, yalnızca pazar olmaktır. Güney Kore, Filipinler tipi bir «kalkınma»nın model olarak önerilmesi boşuna değildir.

*«Güler yüzlü sosyalizm»in en eski babası,
F. Lassalle*

1860'larda Almanya işçi sınıfı içinde (Genel Alman İşçi Birliği) yer alan F. Lassalle, küçükburjuva kökenlidir. Kendini Marx'ın yandaşlarından biri olarak tanımlamış; gerek devlet gerekse ekonomik görüşleri Marx'inki ile karşıtlık oluşturmıştır. Parlak bir konuşmacı ve ünlü bir avukattır.

«F. Lassalle'in işçi hareketine katkısı, işçilerin bağımsız bir örgüt kurma girişimine aktif destekler sağlamış olmasından ibarettir. Lassalle'in önderliğinde işçi hareketi, örgütsel düzeyde burjuvaziden kopmayı başarmıştır. Bu Marx'ın bile diğer konulardaki tüm itirazlarına rağmen övgüyle karşıladığı, tarihsel yönden zorunlu bir adımdır.»

«Lassalle'in yanlıgıları nelerdir?

Lassalle, tarafsız, sınıflar üstünde kalan bir devletin varlığını, böyle bir devletin teorisini savunur. Devletten işçi sınıfının da yararlanabilmesi için yalnızca genel ve doğrudan oy verme hakkının tanınmasını yeterli görür. Böyle bir istek özellikle o dönemde burjuvazinin sınıksı sarıldığı, yalnızca üç sınıfa (kesime) oy hakkı tanıyan yasa karşısında önemli bir ilerlemedir, fakat sosyalizme geçişin bu tür yolla gerçekleşebileceği yanılısamasını da yaratma tehlikesini taşır.»

Lassalle, sosyalizmin Almanya'da gerçekleşmesini sağlayacak yardımcı bir yol arar; ulusal birliğin kurulmasını desteklemeye hazırlanır; ekonomik mücadelenin fazla bir şey getirmeyeceğini, gereksiz olduğunu savunur.

«Cüretli stratejisini uygulayabilmek ve hırsını tatmin edebilmek için kendisini yaşam boyu örgütün başkanı yapar; böylelikle pratikte örgüt içi demokrasiyi bir yana iten bir statü hazırlayan Lassalle'in yaşamı, 1864 Prusya halk krallığını savunduğu sıralarda, bir aşk olayının yol açtığı düelloda ölümüyle noktalandı. Kurduğu örgüt düşlediği 100 000 üye yerine 4600 üyeyi bir araya getirebildi;

üstelik bunların bir bölümü de Lassalle'in muhalifleriydi.»

«Marx ve Engels başlangıçta Lassalle'e açıktan tavır almadılar; çünkü bağımsız işçi örgütünün kurulmasını olumlu karşılıyorlardı. Liebknecht Alman İşçi Birliği'nin kuruluşundaki birinci aşamada Lassalle ile birlikte çalıştı. Gelgelelim Bismark ile arasında ortaklık meydana çıkmaya başlayınca herkes yavaş yavaş kendisinden uzaklaşmaya başladı.»⁴

Daha sonraki gelişmelerde sosyal mücadelede çeşitli zigzaglar çizen «Lassalle'in, işçi sınıfı dışındaki tüm katman ve sınıfları, gerici, tepkici ve karşıdevrimci diye tanımlayan görüşünü de eleştiren Marx, bu kitlelerin kesinlikle uyumlu, birlik içinde bir karşıdevrimci kümesi oluşturamayacağını, işçi sınıfının öteki emekçi katmanlarla, özellikle de köylülerle ittifaklar kurabileceğini söylemiştir.»⁵

«Güler yüzlü sosyalizm»in günümüzdeki temsilcileri, F. Lassalle'den daha çok R. Garaudy, L. Kolakovski, J. Cvekl vb. düşünürlerin eserlerinde ifadesini bulur. Ön sırada gelen bu «düşünür»lerden, marxizmi devşiren onlarca marxolog daha vardır. Onların marxizmi «yorumlayış» tarzı ile Aybar'inkini ayrıntılı incelemek başlıbaşına bir konu.

Günümüzde İSP'nin oluşturulması, gündemin başına oturmuştur. Bu görevin işlevi, Aybar'ın sosyalizm anlayışını eleştirip mahkûm etmeği gerekli ve zorunlu kılıyorsa bu iş yapılmalıdır. Elbette, gerek görüldüğünde konu, ayrıntılı olarak incelenecektir.

«Güler yüzlü sosyalizm» marxizme karşıdır

«Yeryüzünde insandan daha değerli bir varlık olmadığına anlaşılması, insan emeğine saygınlık, sağduyunun

4 Engels Enstitüsü, *Temel Eğitim Dersleri*, s. 70, 71, Sorun Yayınları, 1979.

5 A.g.e., s. 80.

ve insan aklının gücüne inanma, insana özgürce gelişme hakkını tanıma vb. idealler, insan uygarlığı kadar eski ideallerdir.»⁶ Hümanizmin varlığı, bütün sosyal mücadelelerde görülür. Ayrıca, her toplumsal formasyonun bir hümanizm anlayışı bulunmaktadır. Burjuva hümanizm anlayışı, tarihsel hümanizm anlayışları içinde en saptırıcı olanıdır. Bu anlayış, tarihi materyalizmin ortaya çıkması, uygulamaya geçmesi ile daha bir netlik ve bilimsel içerik kazanarak aşılmıştır. Hümanizmin sınıfsal açıdan incelenmesi, karşısındaki demagojik, soyut, tarihdışı anlayışları etkilemiş, sosyal, tarihsel ilerleyişe yeni müttefikler kazandırmıştır. Onların bu katkısı, ilerici insanlık ailesinin gücünü artırmıştır.

Çağımızda, uluslararası tekelci sermayenin kiralık kalemleri, sosyal reformistler, sağ revizyonistler, antikomünistler, maxüst hümanizme karşı ideolojik bir savaş açmıştır. Bu savaş, günümüzde şiddetini artırarak sürdürülüyor. Özellikle, 1968-69 yıllarında meydana gelen emperyalist ve antisovyetik komploların pompalandığı, «Çekoslovakya olayları»nda yaygın biçimde ortaya çıkmış ve tartışılmıştır. «İnsan yüzlü, güler yüzlü sosyalizm» anlayışı, ülkemizdeki sosyal mücadeleyi de etkilemiştir. O tarihlerdeki ilerici hareketin partisi, TİP içindeki bölünmelerde koz olarak kullanılmak istenmiş, «güler yüzlü sosyalizm» in Türkiye temsilciliği işbaşı yapmıştır. TİP oportünist merkez kliğinin «Çekoslovakya olayları» karşısındaki tavrı ortaktı. TİP'nin tarihsel işlevini üstlenemeyişi, kitlelerin demokratik taleplerini dönüştürme yeteneğinin olmayışı ile ispatlanmıştı. Hareket, parti dışındaki kadrolar tarafından temsil edilir duruma gelince, partideki «ayrılıklar»a bir bahane gerekiyordu; bilimsel temele dayanmayan «aydın» dalaşmaları, böylelikle bir dış etkene dayandırılmak istenmiştir. «Çekoslovakya olayları»nda emperyalist kışkırtma ve komployu göz ardı edip antikomünist bütün ça-

6 S.İ. Popov, *Sosyalizm ve Hümanizm*, s. 5, Sorun Yayınları, 1979.

baları kahramanlık yerine koyanlar, «güler yüzlü sosyalizm» anlayışını göklere çıkarmıştır. Aynı dönemde TİP içinde ve memleketimizde, bizim insanımıza, maddi, manevi, siyasi baskı, şantaj ve terör uygulanıyordu. TİP, bu durum karşısında sinik ve kayıtsız kalıyordu. «Çekoslovakya olayları» karşısında ülkemiz devrimci kadrolarına düşen tavır; emperyalizmin safında yer tutmadan bilimsel eleştiri yapmaktı. Diyalektik tarihsel materyalizme arkasını dönenlerin felsefi perişanlığı, TİP'nin bunalımı, bu görevin yerine getirilmesini engelliyordu. «Son yılların deneyleri de dahil, tarihsel deney göstermiştir ki, bol bol hümanizmden, insanlıktan sözeden revizyonizm de dahil, bütün revizyonist akımlar, nesnel sınıfsal rolleri bakımından, emperyalizmin politika ve ideolojisinin taşıyıcısı olurlar ve antisovyetizmle, anti-komünizmle, yani çağımızın en karanlık, en gerici, en insanlıkdışı ve en kötülükçü güçleriyle birleşirler.»⁷

Çağımızda, «hümanizm görüşlerinin ve ideallerinin gerçeklik ölçütü, toplumsal tarihsel uygulamadır.»⁸ Bunun ülkemizdeki belirtisi, kapitalist emperyalizme, tavizsiz ve tutarlı karşı olmak, onun adil ve insancıl olmayan düzeninin aşılp yerine en insancıl toplumsal düzenin, gerçek demokrasinin kurulması için mücadele etme eyleminde anlaşılır.

«Sosyal reformizmin 'ahlâkçı sosyalizm' anlayışı, kendilerini gerçek hümanist ve demokratik sosyalizm savaşçıları, 'insan yüzlü, güler yüzlü sosyalizm' yandaşı gösteren çağdaş sağ revizyonistlerin görüşlerine çok büyük etki yapmıştır.

«Sağ revizyonistler, 'hümanist' ve 'demokratik' kavramlarını 'sosyalizm' sözüyle birlikte kullanmada sosyal reformistlerden aşağı kalmamışlardır. Her ikisi de, devrimci marxizme düşman ortak bir zeminde sağ oportünist, sosyal reformist zeminde birleşmişlerdir. Bununla

7 A.g.e., s. 106.

8 A.g.e., s. 124.

birlikte, sağ sosyal demokratlarla sağ revizyonistler arasında, ortak oportünist yorumlamalarda, belirli taktik ayrılıklar da yok değildir. Sağ sosyal demokratlar, açıkça marxizme karşıdırlar, marxizmden vazgeçmişlerdir; ikinciler, yani sağ revizyonistler ise, ağızları köpürerek, kendilerinin gerçek marxist olduklarını, aslına uygun marxizmi yalnız kendilerinin temsil ettiklerini, onu yaratıcı biçimde yorumladıklarını ileri sürmektedirler.»⁹

«Güler yüzlü sosyalizm»in ülke temsilcilerinin marxizme karşı tutumları, her aşamada kendini yüze vurmaktadır. İSP'nin oluşturulmasını ilke olarak benimseyen kadroların siyasi erginliği ve tecrübesi, bu anlayışı aşacak düzeyde gelişmiştir.

Anayasa sosyalizme değil reformizme açıktır

Anayasanın neye açık neye kapalı olduğunun tartışılması, sosyalizmden, sosyal mücadeleden neyin anlaşıldığına bağlıdır. Bugünkü anayasayı yapanlar, onu uygulayanlar, kimi sosyalistlerin taşıdığı kaygıyı taşıyor, çok açık olarak niyetlerini söylüyorlar: «Anayasa sosyalizme kapalıdır!» Olsa olsa reformizme açıktır. «Anayasanın sosyalizme açık olduğunu» karineyle ispatlamaya çalışan görüş, sosyalizmin bir ve tek olduğunu inkâr eden görüştür. Ayrıca, geçmişteki sosyalist parti girişimlerini bir kalemde unutan görüştür. Bilimin, öğretinin özünde değişmeyen ilkelerini öznel bir tutumla yorumlayanlar, marxizmin ülkenin özgün şartlarına uyumlandırılması ile işe başlamış, giderek akıl ve bilim dışı yollara savrulmuştur.

İşçi ve sosyalist hareket adına söz söyleyebilme, parti kurma hakkını kendilerinde gören vekâletsiz girişimlerin karine arayışları karşısında, hakim sınıfların tutumu, daha anlaşılır açıkliktadır. Onlar, demokrasidışı uygulamaları ile bilinçli olduklarını göstermiş, ideolojik ve sınıfsal

karakterleri, nasıl yapılması gerektiğini gösteriyorsa, öyle davranmakta bir kusur işlememiştir. Sömürü, baskı, tehdit, fiili uygulamalar bu niyeti yeterince aydınlığa çıkarıyor. Hakim sınıfların bu ölçüdeki «içtenliği» yanında, en büyük «içtensizliği», bilimsellikten uzak, içeriksiz, biçimsel yasa ve uygulamalar ile demokrasi güçlerine verdikleri şaşırtmalarda yansımaktadır. Bu şaşırtmacalara fit olanlar, demokrasiyi bir avuç azınlığın sömürsünden kurtarıp halkımızın en büyük çoğunluğunu oluşturan işçi ve emekçi sınıfların elinde, ona yeni bir biçim ve içerik kazandıracaklarını ileri sürmektedir.

Bu «niyetin» bir yanılgı mı, işçi ve emekçi sınıfları oyalama mı olduğunun göstergesi, kimi sorunların tartışılması ile ölçülür. Hakim gericiliğin verdiği «güvence»yi tek dayanak sayan anlayış, geçmişte de sınıandığı üzere, «sosyalizm»i ne kadar imbikten geçirirse geçirsin, işçi ve emekçi sınıfları politikadışı tutmak isteyen anlayışı, çeşitli barikatları ortadan kaldırmaya yetmez. İç ve dış gericiliğin, demokrasi güçlerinin önüne koyduğu barikatların aşılması: İlkin, ilerici, devrimci ve demokratların «demokrasi mücadelesi»nden neyi anladıklarını ortaya koymaktan, ikincisi, bu mücadeleyi anlamlı kılıp hedefine götürecek örgütlü mücadelede hemfikir olmaktan, bu yolda adım atmaktan geçer. Bize göre, İSP'nin oluşturulması bu adımların en önemlisidir. Kimilerine göre, «Birleşik Sosyalist Parti» ya da «Sol Blok» anlayışları önemlidir.

Adı, niyeti, anlayış ve kadroları ne olursa olsun, İSP'nin oluşturulması düşüncesi, bilimsel, emin bir yoldur. Türkiye solunu; örgütler anarşisi anlayışından, başıbozukluktan, yenilgi ve yanılgılardan kurtaracak yol herhalde budur. Yoksa, Parti düşüncesi, ilkesellik ve içerik kazanamaz, bölünmeleri hızlandırır. Bu da gericiliğin işini kolaylaştırır.

İSP'nin oluşturulması görevini hayat öne çıkarmıştır. Kimi maddi ve manevi unsurlar, yaşanan şartlarda, somutta ortaya çıkmış ise İSP mutlaka oluşturulacaktır. Çünkü, tarihsel, sosyal ve sınıfsal gelişmenin göstergesi

bu doğrultudadır. Bu takdirde, geriye dönüş söz konusu değildir; hareketin, anın gerekleri yerine getirilecek demektir. Bu görev yerine getirilirken, anayasa ve yasaların oluşturduğu barikatlar, ya aşılabacak ya da işlerliği ortadan kalkacaktır. Nasıl mı? Toplumun sürekli demokratikleşmesi yolunda tükenmeyen çarelere baş vurarak, demokratik mekanizmalar işletilerek, yasallık ve meşruluğu hayat ve mücadeleden alarak! Parti kurarak değil. Kurma fiili mekanik bir çağrışım yaptığı için «oluşturma» denilmesini öne çıkarmaktayız. Bir yerde mutlaka bir «kurma» zorunluluğu gerekirse bile gene de «oluşturma» denilmesi yeterince açıktır.

TİP deneyinin tek yanlı değerlendirilmesi

M.A. Aybar, kendisine sunulan kürsüde tek yanlı «değerlendirme»lerle TİP'nin kuruluşu, mücadelesi ve bölünmeleri ele almıştır. Bu öznel bir yorumlamadır. Aybar, TİP'nin içine düştüğü bunalımı ve başarısızlığı şöyle tanımlamaktadır: «...O yıllarda Amerika Türkiye'de yeni bir senaryo sahneliyordu: şiddet olayları ile TİP safdışı edilememişti. Şimdi solun ideolojik tartışmalarla birbirine düşürülmesi ve kamplarda eğitilmiş faşist komandolarla silahlı çatışmalara sürüklenmesi planlanıyordu. Bir taşla iki kuş vurulacak, ideolojik tartışmalar TİP'ne de bulaşacak; sağ-sol çatışması ise silahlı kuvvetlerin demokrasiyi askıya almasına neden olacaktı.

«Bir de Sovyetlerin sahnelediği senaryo vardı: Türk solunu kendi doğrultusuna çekmeğe çalışıyordu. Kolay değildi. Çünkü soldaki her fraksiyonun ayrı bir bayrağı vardı. «Eski tüfekler» de bölünmüşlerdi: Mihriciler, Kıvılcımcılar...»¹⁰

ABD ile Sovyetler Birliği'ni aynı kefeye koyan anlayışı, şerbetli olmadığımızdan tartışmıyoruz. ABD emper-

10 M.A. Aybar, *Bitmeyen Koşu*, Cumhuriyet, 13.3.1986.

yalizminin dünyada ve Orta Doğu'da sahnelediği kışkırtma ve komploları, günümüzde ayrıntılı biliyoruz. Ülkemizdeki ABD kışkırtmalarını ise gözlem, izlenim ve yorumlamadan hareketle somuta indirmek daha doğrudur. ABD emperyalizmi, hangi ideolojik akımı desteklemiş, kimi, hangi amaç için kullanmıştır? ABD emperyalizminin çıkarları önünde engel oluşturan akım ve kişiler nasıl ve hangi araçlar kullanılarak tasfiye edilmiştir, ABD emperyalizmini, onun gündemini öğrenmek, emperyalist gericiliğin ilerici saflardaki uzantılarını açığa vurmak öyle zor bir şey değildir. ABD emperyalizmini, onun saflardaki görevlilerini yeterince tanıyabilmek için iki «ara rejim» yaşandı. Solun sosyal pratiği, bu süreçte denenip sınanmış, hareketin iç düşmanlarını ortaya çıkarmıştır. Burada yapılacak çalışma: Sosyal pratikteki akım ya da kişilerin ideolojik temellerini eleştirmek, bu güçsüzlüğü aşmanın yol ve yöntemlerini göstermektir. Bu görev, hiç kuşkusuz bilimsel öğretiyeye kıskançlıkla bağlı, antisovyetik, antikomünist batağa girmemiş devrimcilerin görevleri arasındadır. Aybar, ABD emperyalizmini onun ülkedeki oyunlarını Sovyetlerle aynı yerde «değerlendirmektedir.» Sovyetler Birliği, ülkemizdeki bağımsız işçi sınıfı hareketine karışmaz; ülkedeki onurlu devrimci kadrolar da kendilerinin sorumluluğunda olan bir işe ne Sovyetler Birliği'ni ne de öteki herhangi bir devlet ya da hükümeti asla karıştırmazlar. Marxist klasikleri fransızca aslından okumayı prensip edinen Aybar'ın, o kitaplar içinde İSP'nin değişmeyen bağımsızlık, enternasyonalizm, Parti norm ve ilkelerini çok geç kalmadan «öğreneceğini» umut ediyoruz.

İSP'nin ulusal ölçekte bağımsız, evrensel ölçekte ise birlik ve dayanışmacı olduğu, devrimci marxizmin bize öğrettikleri arasındadır.

Soldaki fraksiyon ayrılığının temeli, geçmişten günümüze sarkan kimi anlayışlarda yansımaktadır. Aybar'ın sosyalizm anlayışı ve sapması, bu fraksiyonculuğun TİP dönemindeki yansımasıdır. İnsanın kendi sapmasını görmesi kolay değildir. Aybar, sonuna getirdiği «koşusunda»

başkalarını «suçlu» göstererek tarihe «olumlu» bir hizmet yapmış olarak geçmeyi denemiştir. Oysa bunun yolu, Sovyetlere çatmaktan, «Eski tüfek» edebiyatından geçmiyor. Muhasebe ve bilanço çıkarılmaktan, özeleştirilme yapmaktan geçiyor. Aybar'dan bu tutuma girmesini bekleyen yoktur. «Eski tüfek»lerden «Mihriciler, Kıvılcımcılar» diye söz edilmesi, bir siyasi terbiye anlayışını sergilemektedir. Devrimciler, şucu, bucu diye adlandırılmaz, temsil ettikleri akımlarla tanımlanırlar. Şimdi, adları anılmayanlar adına, hiç kimsenin söz söyleme yetkisi bulunmuyorken, eleştirilmesi, onların TİP hakkındaki eleştiri ve uyarılarından söz edilmemesi, tam da Aybar'ın sosyalizm anlayışına uygun bir «tartışma»dır. Evet, ülkede «Eski tüfek»ler vardır. Bu bir gerçeklik. Ayrıca, ülkemiz sosyal mücadele tarihinde değişik siyasi akımların olduğu da bir gerçeklik. Birilerinin tek yanlı konuştuğu, başkalarını suçlu göstermeğe yeltendiği gibi bir gerçeklik... Oysa konumuz şöyle olmalıydı: Türkiye işçi sınıfı hareketi içindeki kadro ve kişiler, hangi örgütleri oluşturmuştur; Parti anlayışları, mücadele tarzları, strateji ve taktikleri nasıl bir temele oturmuştur; TİP, hangi sosyal mirasın sonucu kurulmuştur; tarihsel ve sosyal birikim bu partiye nasıl yansımıştır; TİP'in oportünist, sekte, dogmatik, kariyerist, sendikalist, parlamenterist merkez kliği, üzerinde oturduğu bu birikimi nasıl harcamıştır; TİP dışındaki sosyalist harekete hangi gözle bakılmıştır; Hareketin en tabii kadroları partiden nasıl tasfiye edilmek istenmiştir; donatımsız, korumasız genç kadroların ABD emperyalizmine karşı mücadelesi, neden parti dışına itilmiştir; demokrasidışı gericiğin oyunlarını bozacak birlik sorunu, TİP merkez kliği tarafından nasıl sulandırılmıştır; sınıf bilinçli işçiler ile ilerici gençliğin en ileri unsurları neden çok yönlü tuzaklardan çekilememiştir; TİP'nin geçerli programa ve örgüt-içi demokrasiye kavuşması, ilkelerin içerik kazanması, hareketin kendi önderlerini çıkarması, hangi oyunların, hangi aklın, hangi masanın planları üzre engellenmiştir? Sorunu bu biçimde koyarsak, günümüzde, hayati problem

olan parti «tartışma»larına bir katkı yapmış oluruz. Aksi tutum, temize çıkma içgüdüsü ile yapılan spekülasyondan ileri gitmez.

TİP, işçi sınıfının partisi değildi; onu temsil edebilecek program ve stratejilerden, kadrolardan yoksundu. TİP'nin üstlenebileceği kimi görevler vardı; Aybar gibi «önder»ler sayesinde bu görevlerin gerçekleşme şansı sıfıra indi. Mesele yalnızca bundan ibarettir.

Türkiye işçi sınıfı hareketi içinde M. Belli ile Dr. H. Kıvılcımlı'nın birer yeri vardır. Kimi düşünce ve davranışlarına katılmasak da, her devrimcinin mücadele anısına saygılı olmak gerekir. Günümüzü aydınlatacak çalışma: Sosyal mücadele tarih ve geleneklerimize nesnel ölçülerle sahip çıkmak, birikime eleştirel yaklaşmak, günümüz için yararlanacak malzemeleri ayıklayıp almak, zararlı ve eskimiş olanları ise kaldırıp atmaktır.

İdeolojik görüş ayrılığı, bölünmüşlük ve «Partileşme Sorunu», anılan kişilerle tartışılabilir; ama böyle bir konunun Aybar ile tartışılması mümkün değildir. Aybar, zeytinyağı misali su yüzüne çıkmak istese de, bunu haketmemiştir.

Türkiye işçi sınıfı hareketi, sırtında çok pahalı yükler taşıdı; dileriz bu yüklerin en sonuncusu Aybar ve onun sosyalizm anlayışı olsun. Aybar'ı önemsedüğimizden değil bir sorumluluk anlayışını egemen kılmak kaygısı ile yurtdaki açıklama yapılmıştır.

TİP deneyinin başarısızlığını, Parti olamayışını, «parçalanması»nı, «sağ sol elbirliği ile çalışıyordu...»¹¹ gerekçesi ile «Eski tüfekler»e yıkan anlayış, günümüzde de kimseyi ikna edemiyor. Bir sosyalist partiyi parçalamak için başına M.A. Aybar gibi bir genel başkanı getirmek yeter de artar bile. (Değişmeyen genel sekreter ile sendika bürokratları ve işçi aristokratlarının işlevini saymaya gerek yoktur.) Bu durumda: «Eski tüfek» ile «sağla solun» (her kim iseler) «elbirliğine» hiç ihtiyaç kalmamıştı. TİP'ne dı-

11 M.A. Aybar, *Anayasa Sosyalizme Açıktır*, Somut, s. 52, 6.4.1984.

şarıdan yapılan uyarı ve eleştirilerin içeriği, Parti'yi işçi sınıfının partisi yapmaya, ilkesellik kazanmasına yönelikti; parçalamaya değil, bu uyarıların içeriği bir yana itilerek, başvurulmuş demagojinin amacı bellidir. Burjuva demokrasisine kur yaparak tarihsel gerçekleri çarpıtmaya yeltenmek, birilerinin sosyalizm anlayışını aklamaya yetmediği gibi günümüzdeki «Partileşme Sorunu»nun çözülmesine de yardımcı olamıyor.

Marxizm, neden ayağa düşürölmek istenmiştir?

Geri kalmış sosyoekonomik yapıda marxizmi öğrenme, özömleme güçtür; ama zor değildir. Bir bilim olarak marxizm, tek tek kişilerin okuması ile öğrenilmez. Marxizm, hayat ve mücadelenin, bir mekanizmanın içinde, onun disiplini altında öğrenilebilir. İyi bir eğitim gören, felsefi olarak sosyalizmi «öğrenen» bir aydın, marxizmi özömlemiş sayılamaz. Çünkü marxizmin özü: Sosyal Pratik. Hayat ve mücadeleden kopuk metafizik soyutlamalarla marxizm üzerine söz söylemek cüretini kendinde görenler, yanlış ve eksik şeyler söyleyebilir. Marxizm, kasıtlı tahrif ve yorumlara açık bir metod değildir.

Ölkemizde, marxizm üzerine, her önüne gelen söz söylemek yetkisini kendinde görüyor. M.A. Aybar'ın da bu konuda büyük iddiası olduğu açık,¹² söz bir yana, yerli «marxist»lerimizin sosyal pratiği bilinmektedir. Bir yanda kitaplar, dergiler arasında ahkâm kesen «aydın»ların marxizmi anlayış, yorumlayış eylemi, öte yanda hayatın içinde marxizmi anlayış, yorumlayış ve uygulayış eylemi, özgürce yarışıyor! Biri yalnızca söz söylüyor, ötekisi eylem yapıyor. Elbette bu farklı yaklaşımın bir yerde buluşması, marxizmi, öлкеye özgün bir senteze kavuşturması beklenir. Oysa bu beklenti, henüz somutta ifadesini bulan bir

12 M.A. Aybar, *Marxizm'de Örgüt Sorunu, Leninist Parti Burjuva Modelinde Bir Örgüttür*, 1979.

buluşmaya vardiırılmadı. İşçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin birliğı sağılanamadı.

Türkiye'deki ilerici hareket, örgütler anarşisi düzeyinde seyrede dursun, Asya, Afrika, Latin Amerika halkları, marxizmi özömlüyor, somut durumun somut tahlilini yapıyor, kendi ölkelerinin orijinal sınıf ilişki ve çelişkilerine göre yorumlayabiliyor, marxizmi zenginleştirici çabalarla bilimsel senteze kavuşturabiliyor. Bu halkların ulusal ve sosyal kurtuluşlarını kazanma sürecinde, Türkiye'nin kısır ve verimsiz döngüler içinde kıvrınması nasıl yorumlanacaktır? Sorunun anahtarı buradadır.

Başta K.Marx olmak üzere sosyalizmin ustalarından, zaman ve mekân gözetmeden yapılan alıntılarla hiç bir şey ispatlanamaz. Hele Türkiye üzerine geçerli bir reçete asla sunulamaz. Bilimsel öğretinin eserleri kelime kelime yorumlanamaz; onun içeriğı ve özü kavranmışsa yorumlanabilir. Marxizmin önemi: Değışmeyen canlı ruhu ve diyalektik metodudur. Diyalektik tarihsel materyalizm metodunu bir kenara bırakan kimi revizyonistler, zaman ve mekân gözetmeksizin marxistlerin hangi şartlarda ve hangi gelişmeler karşısında, neleri söylemiş ya da yorumlamış olduğunu, kelime ve cümleleri «yorumlayarak», kendi özel durumunu, açmazını, kurtarmak için «dayanak» yapmaya çalışır. Bu bilinçli çarpıtma, birilerinin özel durumunu kurtarmaya yetmez; ama gençlerin kafalarını karıştırmaya yardımcı olabilir.

Ölkede marxizme, sağı «sol»lu, bu ölçüde saldırılması, tahrifata başvurulması, teori fetişizminin yaygınlaştırılması, aşınmış ve tartışmalı tezlerin pazarlanması, fraksiyonculuğun kol gezişi, tartışmanın magazinleştirilmesi vb. yalnızca tek bir şeyi ispatlamaktadır: İSP'nin oluşturulmadığı gerçeğini. Bu yüzden «köpeksiz köyde değneksiz dolaşmaktadır.» Bu kaosta, hangi teorinin doğru, hangi adımın yanlış olduğu anlaşılamamaktadır. Bu zararlı gidişin önünün kesilmesi, tevekkülle durumun netleşmesini beklemekten geçmiyor; harekete sahip çıkmaktan geçiyor. Yoksa meydan zaten birilerinin elindedir.

Ülkemizdeki «demokrasi mücadelesi»nin içerik kazanabilmesi, konu üzerinde bilimsel tartışmanın yapılabilmesi oldukça güçtür. Bu güçlük: Bilimsel öğretiyi tahrif ve sövgünün serbest, bilimsel ve nesnel değerlendirmenin yasak oluşunda yatmaktadır. Türkiyeli devrimci kadroların, bilim olarak sosyalizmi ve Sosyalist Sistemi «övme» ya da «propoganda» etme niyetleri yoktur, olamaz. Çünkü, ne sosyalizmin ne de Sosyalist Sistemin «övme» ya da «propaganda» ya ihtiyacı yoktur. Gezegenimizde sosyalizm bir gerçekliktir. Bu satırları kaleme almakla bizim de kastımız: Konunun bilimsel ve nesnel gerçeklik ölçüleri içerisinde ele alınarak; hareketimizin sorunlarının seviyeli biçimde tartışılması, hareketin onurunun kurtarılması, ulusal ve evrensel planda saygın bir kimlik kazanması ve örgütler anarşisine son verilmesi, emperyalizmin çok yönlü kışkırtma ve komplolarının açığa vurularak kırılması ve iktidar olabilecek perspektifin oluşturulmasına yöneliktir.

Sistemin bahanesi ve ihanet

Kapitalist yönelimli bir Türkiye'nin geri kalmışlıktan kurtulabilmesi, «çağdaş uygarlık» düzeyine ulaşması refah ve bolluk ülkesi olarak yerini alması, bu tutumuyla, mümkün değildir. Hakikati yansıtan bu «kötümserliğin» milyonlarca işareti bulunmaktadır. Uygulanan sistemin, «kapitalist» üretim ilişkilerinin, Natoculuğun, geri kalmış alt ve üst yapıyı bir basamak ileri götürebilmesinin önü tıkalıdır. Türkiye «kapitalizmi»nin Avrupa'daki ile tarihsel, sosyal bir benzerliği yoktur. Yüzyılı aşkın «kapitalist kalkınma savaşı», geçte olsa, yeniden tartışmaya gelmiş, büyük kayıplara malolan bu deneyin iflas ettiği anlaşılmıştır. Ülkedeki sosyal uyanış, hak arama eylemleri, kütlelerin hareketliliği, demokratikleşme talepleri artmıştır. Sistem zaafını aşamıyor; çürümüşlük kol geziyor; her ileri adım: «Bölücülük, vatan hainliği» olarak niteleniyor. Bu,

birileri açısından, kaçınılmaz bir sonuçtur. Çünkü, demokrasidışı uygulamayı, sistemi ve işleyişini savunmak güçleşmiştir; gerçek vatanseverleri, bütün ilerici sesleri, başka türlü baskı altında tutmanın yolu kalmamıştır. En büyük anarşist Amerika; en büyük terörist ABD kışkırtmaları; en büyük bölücülük ve ihanet Emperyalizmin uzantısında, emekçi halkımızı işsizlik ve pahalılık cenderesinde tutmanın adıdır. Bu yoldaki baskı ve tehdit politikası, bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm davasında, hayatını yoğa sayan gerçek yurtseverlere karşı açılan haçlı seferleri, aşınmış illellikler arasındadır. Bu anlayış, «demokrasi»nin niteliğini, «sosyal denge»yi çarpıklaştıran bir anlayıştır. Kimi yöntemlerle toplumun demokratikleşme dinamiklerini budayacağını sanan görüş iflas etmiştir. Bu gidişat, bütün haşmetine rağmen yerini, gerçek demokrasi güçlerinin inşa edeceği bir toplum düzenine bırakacaktır. Emperyalist gericiliğin hiyanet, kışkırtma ve halkları bölme politikası, Orta Doğu'da da boşa çıkartılacaktır. Ülkemiz ilerici, devrimci ve demokratlarının ortak çabası: Toplumun demokratikleşmesi, iç ve dış gericiliğin açtığı yaraların sarılması, insanımızın arasına sokulan suni ayırım ve bölünmelerin giderilmesi, gerçekten özgür bir ülkenin yeniden inşası, ekmek ve onurumuzun kazanılması, ve giderek memleketimizin ilerici insanlık ailesi içindeki haklı yerinin alınmasına yöneliktir. Birilerinin bu açık niyetler karşısında terbiyesini bozup kimi kendi sıfatlarını devrimciler için ifade etmeye yeltenmesi, gülünçtür. Memleketi bugünkü duruma getirenler, dost düşman herkes tarafından bilinmektedir. İç ve dış gericiliğin özel ulakları, geri kalmış bir sosyal, siyasal, ekonomik yapının işlemeyişinin bütün kusurunu, bu yapılanmada kusuru bulunmayan kesimlerin üzerine atma eyleminde ısrarlıdır. Hakim sınıf sözcülerinin parmağına doladığı «bahane»lere sarılarak ülkenin yönetilemeyeceği, bunalımın aşılamayacağı açıktır. Anarşizmin, Türkiye «kapitalizmi»nin çarpık ve dengesiz yapısının adı olduğu; sosyalizmin ise sistemin açtığı yaranın merhemi olduğunu herkes bilmektedir.

Durum böyle olunca, ülkenin içine itildiği bunalımlardan kurtulabilmesi, bunun sorumluluğu, gerçek yurtseverlerin tükenmeyen çabalarına kalmıştır. Hayat ve onurumuzu kurtarmanın başka yolu kalmış mıdır? Bu kötü «kaderi» kırmak, emperyalist gericiliğin haksız, eşitsiz, baskıcı «demokrasi» anlayışının kökleşmesi tehlikesini savuşturmak, ciddi kurumlaşmaları gerektiriyor. Geleceğin hesabını yapan kadrolar, kimi çabaları ile uyarı görevinden geri durmayacak; birilerinin işini kolaylaştıran anlayışların mahkûm edilebilmesi için gerekeni yapacaktır.

Türkiye'nin bir ihanete kurban gittiğini görenler, bu sağlı «sol»lu aymazlığın kırılacağına bilincindedir. Bir ülke, yalnızca maddi ve manevi zenginliklerinin çar, çur edilmesi, kötü kullanılması, gerici politikaların dümen suyunda ihanete kurban edilmiyor. Bu anlayışa alternatif olması gereken tarihsel, sosyal güçler, bir açmazın içine sürüklenmişse en büyük ihanet burada aranacaktır. Bizim insanımızın sosyal, tarihsel, kültürel birikimden ayrı düşürülmesi; ulusal, yöresel ilerici geleneklerin kökünün koparılması bir ihanettir. «Türkiye toplumunu tarihsizleştiren ve dilsizleştiren bir ihanet. Batı'dan «ödünç» alınmış kavramlarla, terimlerle, ilkelerle düşündürten, özgün görüş ve fikirler üretilmesine karşı çıkanların»¹³ bu ihaneti, ilerici saflardaki yıkıcılığı, kozmopolitizmi, her türlü çürümüşlüğü kırmak gerekiyor.

Türkiye'nin selamete çıkması, doğruların anlaşılması ile mümkündür. Doğrular: Doğu'lu bir Türkiye'nin orijinal sınıf ilişki ve çelişkileri arasında aranacak, kendine özgü yapısı ve motifleri incelenerek bulunacaktır. Başka yerlerde değil.

Sosyal eşitsizliğe, insan kişiliğinin özgürce gelişmesine engel oluşturan toplumsal kötülüklerin tümüne karşı etkili ve donatımlı mücadele etmek gerekir. Bu mücadelenin ulusal ve evrensel ölçekteki bütün kazanımları, ilerici hareketimizin yanındadır; yeter ki, İSP'nin oluşturulması görevi yerine getirilmiş olunsun.

13 Aytunç Altındal, *İhanet Şiirleri*, s. 10, Süreç Yayıncılık, 1984.

Sosyalizmin içindeki düşmanlık

Sosyalizmin yeminli düşmanı, yalnızca emperyalist kapitalistler arasında çıkmıyor, sosyalizmin en azılı düşmanları, gene sosyalist hareketin içinden çıkıyor. Bilim ve akıldışı akımlar, marxizm kalpazanları, tabii olarak, bu hareketin içinden çıkıyor. Çünkü bir hareket asalakları ile bir bütündür. Kimi yerde bu asalaklık hareketin kendini yenilemesine, arınmasına, kimi zaman da çökmesine, kösteklenmesine yardımcı olmaktadır. Ülkemizde, sosyalizmin asalakları, daima ikinci görevi yerine getirmiştir.

Sosyalizmin bir ve tek tarifi varken, yüzlerce çeşidinin piyasaya sürülmesi boşuna değildir. Son tahlilde burjuva karakterli olan bu akımların işlevi, işçi ve sosyalist hareketi, bugünkü gibi bölme ve parçalamaya yöneliktir. Burjuva oyunlarının aşılması somutlaşıp; ilerici, devrimci ve demokratların ortak mücadelesi gündeme geldikçe, geçerli ve yetkin bir hareketin ete kemiğe bürünmesi, engellenmek istenecektir. Burjuva kılıkli kimi solcular, böyle dönemlerde öne fırlar, fırlatılır. Burjuva sosyalizminin, küçükburjuva solculuğunun ayakta kalabilmesi, nazik fikirlerinin okşanmasına bağlıdır. Bu işi yapacaklar, her dönem çıkabilir.

Sosyalizmin içinde boy veren düşmanlıklara karşı en büyük ideolojik mücadeleyi veren bir büyük usta, sosyal devrimden yıllar sonra, şöyle bir özeleştiri yapmak ihtiyacını duymuştur: «Bizim en affedilmez, en utanılacak yanımız; politik açığa vurmaları zamanında ve yerinde, yeterince yapamayışımızdır.» Ülkemizde, özeleştiri yapmak, bilanço çıkarmak geleneğimiz, (her ne hikmetse) henüz adetlerimiz arasına girmediğinden, bundan hissemize düşeni alamayacağız demektir.

Sosyalistler arası ideolojik farklılığın maddi temeli yoksa suni ayrılıkların öne sürülmesi, gene burjuva oyunları olarak anılacaktır. İster sağ ister «sol» kılıkli olsun düşman düşmandır. İçerdeki düşmanın rolü kırılmadan

karşıdakilerle boy ölçüşmek güçtür. İlerici saflardaki düşmanlığı körükleyen silah, burjuva silahıdır. «Burjuva dedikodularına inanmak, küçükburjuva karaktersizliğinin bir belirtisidir. Burjuva dedikodusunun amacı, karışıklık, şüphe, güvensizlik, kararsızlık yaymaktır. Burjuva kötülüklerine karşı durabilmek gereklidir.»¹⁴

Sosyalistlerin «korkusu»

Sermaye sınıfı, demokrasidışı uygulamaları karşısında özel adının anılmasından korkuyor. Batı'da, artık burjuva, kapitalist, diktatör, faşist, gibi sıfatların kullanıldığını, bunun yerine, konumlarını daha şirin gösteren «yeni» sıfatların kullanıldığını biliyoruz: «Sanayi toplumu, refah toplumu, yeni demokratik düzen» vs. gibi. Baskıcı ve sömürücü sınıfların bu utangaçlığı: Baskı ve sömürünün insanlıkdışı çok çirkin bir şey olmasından, gerçek demokrasi güçlerinin etkili mücadelesinden, kitlelerin sosyal uyanışından kaynaklanıyor. Bu korku ve utangaçlık: Üretim, mülkiyet ve tüketimin daha adil, eşit, dengeli ve insancıl olanı ile yer değiştirmesi sürecinde kaybolacaktır. Temelinde yağma, rüşvet, baskı, sömürü ve tehdit bulunan bir sistemden hepimiz korkarız. Bu insanlıkdışı uygulama karşısında, emekçi halk kitleleri büyük bir sosyal uyanış içinde de olsa, her türlü koruyucu güvenceden yoksun bulunuyorsa elbette korkulacaktır. Hakiki sosyalistler (naylon, sahte ve taklitleri çok olduğu için böyle denilmiştir), hareketin bölünmesinden, kışkırtma ve komplolardan, faşizm tehlikesinden, bilim ve akıldışı akımların «Partileşme Sorunu»nu zaafa uğratmasından, hakim gericiliğe taze kan verilmesinden, bilimsel öğretiye, Sosyalist Sisteme sövülmesinden, ustalara ve militana dil uzatılmasından, ipliği pazara çıkmış «sosyalist»lerin işbaşı yaptırılmasından, kadrolar arasına düşmanlıklar sokulmasından, düşünce ayrılıklarının idealize ya da dramatize edilmesinden korkarlar.

14 Soren, L. *Parti Öğretisi*, s. 50, Aşama Yayınları, 1974.

ABD emperyalizmi, girebildiği ülkelerin sosyal hayatında kendini hissettirir. Siyasi, iktisadi, mali, kültürel vb. alanlarda denetim kurarken, yalnızca uluslararası tekelci sermaye güçlerinin yerli ortakları ile ittifak kurmakla yetinmez; ilerici, devrimci ve demokratları, milli kurtuluşçuları, radikalleri, emperyalizmle şu ya da bu ölçüde ilişkisi olan din, tarikat, milliyet anlayışına dayalı bütün örgütlenmelerin kırılıp ezilmesini ister. ABD emperyalizmi, tutarlı ve somut bir demokrasi mücadelesinin karşısında yer alacaktır; çünkü çıkarları böyle yapılmasını gerektirir. Emperyalizmin, özel ulaklarının boy hedefi olanlar, toplumun demokratikleşmesi yolunda dövüşenler, aslında birer kahramandır. ABD emperyalizmi hayati çıkarlarına ciddi zarar verebilecek her siyasi akımın içinde «donatımlı» görevliler yerleştirmede oldukça başarılıdır. İşçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareket içinde ortaya çıkan, çıkartılan: Hareketi bölücü, fırsatçı, saptırıcı akımlar, emperyalist gericiliğin işini kolaylaştırmak için vardır. Hangi adı kullanırsa kullansınlar, kimi entelektüel bozuntularının ülkeye taşıdığı «düşünce»leri, marxizmin neresine sığdırabiliriz? Bugünkü demokrasidışı uygulamayı yüceltip güvence sayan partileşme anlayışını ciddiye alıp neyi, nerede, ne adına tartışabiliriz? İşçi ve emekçi halkımızın tükenmeyen demokratik özlem ve talepleri karşısında onları oyalamak anlamına gelebilecek partileşme: Sosyal, tarihsel ve sınıfsal bir görevi mi yerine getirmektedir?

İşçi sınıfı hareketi adına yola çıkan, çıkarılan zararlı bütün niyetleri açığa vurmak gerekiyor; elde olan bütün araçlarla politik açığa vurma görevi yerine getirilmez, mücadelede gevşek davranılırsa iç ve dış gericiliğin ilerici saflardaki uzantıları korunmuş olacaktır.

«Tartışma»dan önce hesap vermek gerek

«Türkiye sosyalizmi», «güleryüzlü sosyalizm», «marx-

izm'de örgüt sorunu» diye söze başlayanlarla geçmişte de günümüzde de bir «tartışma» kürsüsü oluşturulamadı. Burjuva lâik, liberal, demokrat basında tek yanlı oluşturulan kürsülerden herkes yararlanamıyor. Birileri, kimlerin «tartışma»sını istiyorsa onlar tartışıyor. Herkese nasip olmayan bu «olanak» ve «bulanak»lar dışında, hareketin örgütlü dönemlerinde de «tartışma» ortamı bulunamamıştır. Özellikle birinci TİP içerisinde, konu, bilinen ilke ve kurallar çerçevesinde tartışılamamış; bilimsel tartışma, TİP merkez kliniğinin oportünist, sekte, dogmatik, tasfiyeci tutumu yüzünden «organdışı» yapılmıştır. Eleştiri hak ve özgürlüğünü doğrudan hareketten alan kadrolar, TİP merkez kliğine karşı tarihsel uyarı görevlerini hiç bir dönem eksik bırakmamıştır. Yeri geldiğinde bunun örnekleri sıralanabilir.

«Güler yüzlü sosyalizm»in ülke temsilcisi, yüklendiği tarihsel sorumluluğun hesabını verememiştir. TİP deneyinde yapılamayan hesaplaşma, mahkûmiyet kararı ile sonuçlanamamış, ayrıca kararın infazı da gecikmiştir. M.A. Aybar'ın günümüzde işçi sınıfı hareketi adına öne çıkması, «tartışma» başlatması, yalnızca onun kusuru değildir. 1945'den bu yana, toplumun demokratikleşmesi mücadelesinde büyük hatalar işleyen, ilerici, devrimci ve demokratlar da bu konuda kusurludur.

M.A. Aybar'ın sosyalizm anlayışının tartışabilmesinden önce kendisinin bir hesap vermesi gerekecektir. Aybar, «anayasa sosyalizme açıktır» diye söze başlamadan, aşağıdaki özeleştiri yapmış olsaydı, belki kendisi ile tartışma yapılabilirdi. Elbette, birilerinin özeleştiri yapmış olması bile hareketin sorunlarını ele almaya yetmez. Aybar'ın özeleştiri örneği: «1945'den bu yana toplumun demokratikleşmesi için oluşan maddi ve manevi şartları yeterince değerlendiremedik; DP'nin «demokratlığını» fazla ciddiye alıp idealize ettik; DP'yi destekledik, milletvekili adayı olduk; 1946'da «yasal» mücadele alanını seçen «Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi» «Türkiye Sosyalist Partisi» ile 1950'deki «Vatan Partisi» deneylerinden

yararlanmadık; onları yoğa saydık; 1960 sonrası sendikacıların kurduğu, tarihsel, sosyal birikimi temsil etmeyen TİP'ni «işçi sınıfının partisi» yerine koyduk; TİP'nin üzerine düşen kimi görevleri yerine getirebilmesi yolunda sorumluluklarımızı tartamadık; sendika aristoklarını, «proleter devrimci» yerine; burjuva lâik, liberal, demokrat ve sol aydınları da, «marxist» ustaların yerine koyduk; «yasal» platformda, siyasi demokrasinin kurulup kurulamayacağını tam olarak anlayamadık; parlamentarizmi, ekonomizmi, yüceltip «1969'da başa güreşeceğiz» dedik; teori ve pratik birliğini sağlayamadık; Türkiye'nin orijinal sınıfı ilişki ve çelişkilerini yerli yerine koyamadık; kimi zaman «kapitalist olmayan yol», kimi zaman «sosyalist devrim» diyerek ahkâm kestik; bilimsel öğretiyi arkamızı dönerek: «kitaplar çıktıkları gün eskir» dedik; parti içinde marxist klasiklerin, sosyalizm üzerine yazılmış telif eserlerin okunmasını yasak ettik; sınıf bilinçli işçilerle yürekli ve özverili gençleri anlayamadık; onları rakip yerine koyup partiden ihraç etmeye giriştik: bilimi, tarihsel birikimi yeni nesiliere aktararamadık. Bu konuda yararlı eser verenleri umacı diye tanıtip «geçmişle organik bağımız yoktur» dedik; hakim gericiliğe teminat vererek partinin meşruluğunu ve yasallığını garantiye almayı düşündük; partinin meşru ve yasallığını: İşçi, köylü, emekçi, gençlik, aydın kesimleri örgütleyerek almak dururken, başkalarından icazet alınacağını düşündük; hareketin asıl sahiplerini, geleneğimizin temel taşlarını, onların deneylerinden yararlanılmasını, partidışı tuttuk; yeri geldi, onlara karşı yakışsız bir lisan kullandık; Milletvekili olma hastalığını yemedik; Milli Bakiye kalktığında, her konuda hemfikir olduğumuz arkadaşlarımızla «mahalle ağzı» misali didiştik; «ayrılıklarımızı», ideolojik, teorik kılıflara sokmaya çalıştık; partide burjuva spekülasyonlarını, küçükburjuva kalpazanlığını, yalan ve iftirayı, kariyerizmi güçlü kıldık; Göring yöntemleriyle parti içi istihbarat yaptık; örgüt içi demokrasiyi kundakladık; burjuva partilerinde bile olmayan ayak oyunlarını kıramadık; oportünist, sekte, doğma-

tik, kariyerist, tasfiyeci, bütün unsurları başta edip binçli unsurları partiden ihraç ettik; ittifaklar politikasını hiç düşünemedik; dostları küstürdük; kimi meçhul adamları, sendika gangsterlerini, işçi sınıfının başına bela ettik; parti içinde bilimsel tartışma, ikna, azınlığın çoğunluğun iradesine uyma ve onu kabul etme, uygulama, değişmez ilkesini, «Aybar despotizmi»ne dönüştürdük; orğandışı eleştiri özgürlüğünü başlattık; marxizme ilgi duyan, okuyan, araştıran militanları ihbar yerine geçen suçlamalarla partidışı tuttuk; popülizmi, sosyalizmin yerine koyduk; özel hafiyelerin şarlatanlığı ile «Haysiyet Divanı»nı işlettik; onlara ahlâk, bilim ve akıldışı sorular yönelttik; ustalıkla parti dışına çekilen gençliğimizin kırdaki, sokak varoşlarında, darağaçlarında, kırılmasında rol üstlendik; işçi ve gençliğin en dinamik kadroları, bizim üstlenemediğimiz sorumluluğun gereğini yerine getirebilmek için gericiliğin karşısına dikildiler; kimileri kırıldı, kimileri cezaevlerini doldurdu; TİP içinde yapamadığımızı SDP’de yapmaya koyulduk; muhataplarımız yargılanırken, parti kapatılırken, gericiliğin «gerekçe»lerini tekrar ettik; şimdi şartlar değişti, yeni bir parti kurmak gerekiyor; «anayasa sosyalizme açıktır» dedikse de bu kampanyanın tutmayacağını, kurulacak partinin işçi sınıfının partisini temsil etmeyeceğini anlamış bulunuyoruz; bu saatte sonra Türkiye sosyalist hareketine bir katkıda bulunamayacağımı, ancak yeni öğrenmiş bulunuyorum; bütün devrimcilerden bağışlanmamı diliyorum...»

Aybar’ın parti ilkeleri

«Sosyalist parti» kuruluş çalışmaları yapanların bir ön program sunmadan açtığı «tartışma»lar, yeni bir safhaya kavuştu. Aybar’ın muhtemel program taslağı olarak açıkladığı «en önemli ilkeler» şunlardır:

— Tam bağımsız bir ülke olmak, Atatürk’ün tanımladığı gibi politikada, ekonomide, askerlikte, kültürde ve öteki alanlarda tam serbestlik.

- Her iki süper devletten aynı uzaklıkta tarafsız bir politika izlemek.
 - Dış borç batağından kurtulmak.
 - Nükleer silah deposu olan yabancı üsleri, özellikle tek anahtarı olan, yani anahtarı Amerika'da olan İncirlik Üssü'nü kapatmak, çünkü bunlar halkımız için birer ölüm tehlikesidir. Savaş çıkınca ilk nükleer hedeflerden biri Türkiye'deki üslerdir, böylece milyonlarca insanımız savaşın ilk gününde ölecektir.
 - Özal'ın dünya kapitalizmi ile bütünleşmeyi amaçlayan, geriye dönüşü olmadığını söylediği, halkımızı perişan eden bugünkü gidişi tersine çevirmek.
 - İleri teknoloji üretmek ve ileri teknoloji ile üretim yapmak.
 - İnsanlarımız arasında özgür ve eşit ilişkiler kurulmasını sağlamak, yani demokrasiyi gerçekten rayına oturtmak.
 - İşçilerin, emekçilerin parti ve yurt yönetiminde söz ve karar sahibi olmalarını gerçekleştirmek.¹⁵
- TİP ve SDP deneyinden, «parti» ve «program» konusunda bir hayli «zengin» tecrübeden sonra günümüzdeki hareketi kucaklayacak «program ilkeleri», mevcut partilerin programından pek farklı değildir. Kimi ileri beyanların sunulması, parti olmaya yetmez. Program ve ilke denilince bundan değişik şeyleri anlamaktayız. Her hangi bir demokrat parti de pekala aynı şeyleri söyleyebilir. 1986 yılında Türkiyeli devrimci kadrolara daha önemli program önerilmelidir. Aybar'ın «öneri»leri, seçim vaatlerini andırıyor; onun geldiği en «ileri» yer de burasıdır. İSP denilince, bundan nelerin anlaşılması gerektiğini diğer yazılarda ayrıntılı açıklamaya çalıştığımız için, Aybar'ın «program ilkeleri» üzerine ayrıntılı tartışılmasını gerekli görmüyoruz.

15 M.A. Aybar, Cumhuriyet, 24.10.1986.

BÖLÜM III

UGUR MUMCU'NUN SOSYALİZM ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ

I

Mumcu, Sosyalizm ve Parti

«Türkiye tam bir çöküş dönemine girmiştir. Toplum, siyasal ekonomik düzeni, partileri ve politikacıları ile bir çöküntüye doğru sürüklenmektedir. Uyanan sosyal sınıf ve tabakaların örgütlenmeleri türlü şekilde önlenmekte, gençliğin yurtsever eylemleri, kanlı usullerle bastırılmaya çalışılmaktadır.

«Çok partili hayatla denediğimiz yol, Tanzimatların çıkmaz sokaklarıdır. Osmanlı Devletine önce yardım edip sonra Anadoluyu işgal eden emperyalizm, şimdi tebdili kıyafet ederek, toplumu bugünkü geriliğe yoksulluğa mahkûm etmiştir. 1946'dan beri, aydınların kafasında bir özlem olarak yaşamış olan, demokratik hukuk devleti, en çok yabancı sermayenin, toprak ağalarının ve tüm sömürücülerin işine yaramıştır.

«Şimdi kenetlenmiş Türk devrimcilerine düşen görev, emperyalizmin kirli oyunlarını tek tek tesbit edip bu sömürüye ortaklık edenleri...»¹

1 U. Mumcu, *Demokrasinin Faturası*, Devrim, Sy. 24. s. 2, 31.3.1970.

Yukardaki yazı günümüzden 16 yıl önce yazılmış. Birinci paragraftaki genel manzarayı tasvir eden, kimi doğrulara katılmamak mümkün değil. Memleketimiz bugün de bir çöküntünün içindedir. Uyanan sosyal sınıf ve tabakaların (işçi, köylü ve emekçi halkımız) örgütlenmesi, günümüzde de engellenmek isteniyor. Gençliğimiz, 12 Martda olduğu gibi, 12 Eylölde de kıyımlardan geçti. Emperyalizm yerli ortaklarıyla yeniden ve daha da kurumlaşmış olarak, işbaşı yaptı; dayanakları güçlü kılındı. Demokratik hukuk devleti, işçi, köylü, aydın ve gençliğimizin tükenmeyen çabalarına rağmen bir türlü kurulamadı. Birilerinin değişmeyen tercihi «ciheti askeriyye»den başka bir yerde değilse, böylelerine, hangi işçi sınıfı iradesi yön tayini yaptırsın? Toplumun demokratikleşmesi, gene kafalarda bir özlemdir. İç ve dış gericiliğin at oynattığı memleketimizde, ilerici, devrimci ve demokratlara düşen görev, kenetlenmek, emperyalizm ve yerli ortaklarının kirli oyunlarını tek tek tesbit etmek, bütün sömürücülerin «vatan, millet, bayrak, ezan, kalkınma vs.» masal ve edebiyatının iç yüzünü sergilemek, açığa vurmak; bu çalışmanın etkili olabilmesi için de: İşçi, köylü ve bütün emekçi halkımızı örgütlemek gerekiyor. Halkımız, burjuva kurumlarının açtığı kanallarda, onların niyetlerine göre zaten «örgütlü»dür. Mevcut siyasi partilerden ANAP, DYP, HDP, RP, SHP, DSP ve ötekileri içinde örgütlü olan da emekçi halkımızdır. Sendikalarda, Türk-İş'de «millici» ve «hareketçi» görüş doğrultusundaki sendikalarda, konfederasyonlarda, Bağımsız sendikalarda, halkımızın en ilerde olması gereken unsurları, işçiler «örgütlü»dür. Köylümüz, fukara halkımız, çeşitli kooperatiflerde, derneklerde, düğün ve cenaze törenlerinde, sosyal işbölümünde, «örgütlü» ve organize olan emekçi halkımızdan başkası değildir.

Şimdilerde, «sosyalist parti» kurulması sevdasına tutulan Mumcu ve ötekilerine soralım: Birileri, zaten halkı örgütlemiş, herhalde daha modern bir örgütlenmenin gereğini duyuyorsunuz? «Çaba»larınızdan öyle anlaşılı-

yor. Peki o «halk», onun adına yapılan örgütlenmelerin neresine, nasıl oturtulacak? İşçisiz, köylüsüz, halksız bir örgütlenme, onlara rağmen bir örgütlenme, onların ve-kâletini almadan, davasını takibe soyunan acemi avukat-ların başını çektiği bir örgütlenme, kimin derdine deva olacaktır? Bir örgütü, örgüt yapacak, program, örgüt ilke-leri, strateji ve taktik gibi hayati konuların tartışılmasını bir kenara bırakalım; sıradan bir mantıkla soralım: İşçi ve emekçi sınıfları iktidara götürecektir, «emperyalizmin kirli oyunlarını tesbit edecek» ve bütün devrimcileri «ke-netleyecek» bir örgütlenmenin, yaptığınız panellerden, Etap Otel'den geçtiği, dünyanın neresinde görülmüştür? Üç beş «aydının» organize olmamış çabaları, bir halkı ör-gütlemeye yeter mi? Hele o «aydın»lar ki, sosyalizm adı-na çok cevizler kırmış, sıfırları tüketmişse...

«Halkın alınterini savunanlar, hiçbir korkunun yükü altında ezilmezler. Yabancı sermayeye, uluslararası kapi-talizme karşı dövüşenler, hiçbir ayıbın yüzkarasını taşı-mazlar...»² diyorsunuz. Doğru söze ne denir? Ulusal ve evrensel planda, kapitalist emperyalizme karşı hayatını yoğa sayanlar, kimi böbürlenmelerin ardına gizlenmeden o günkü sınırlı bilgi ve deneyleriyle sözlerini yerde bırakmamıştır. Sosyalizmden ne anlıyor ve algılıyorlarsa o ka-darıyla yola çıkmış; mücadele etmiş; örgüt kurmuş; teori ve pratikleriyle yararlanılacak izler ve malzemeler bır-akmıştır. Tarihsel süreklilik çizgisini koruyan, gözeten kadrolar, hata ve yanlışlıklar yaptılar; hepimiz yaptık. İş yapılan yerde elbette hata ve yanlışlık da olacaktır. Gü-nümüzde de, yarın da...

Şimdi, 12 Mart ve 12 Eylül tecrübelerinin bütün «ka-zanımlarını» yanına alan Mumcu; sosyalizm'den neyi an-ladığını, kiminle nasıl bir parti kurulması gerektiğini açıklıkla dile getiriyor:

1. Parti, demokratik rejimi, burjuva demokrasisini benimseyecek;

2 U. Mumcu, *Korkak bin kere ölür, cesur bir kere...* Dev-rim, Sy. 26, s. 3, 14.4.1970.

2. Atatürk'ün tam bağımsızlık ilkesine kıskançlıkla sahip çıkacak. Bunun sonucu olarak, hiçbir sosyalist ülkenin yönlendirici, emir ve komuta verici niteliğini kabul etmeyecek, yani Moskova çizgisinde olmayacak. Yine Pekin modeline uymayacağız. Sosyalizmi biz kuracağız;

3. Parti, teröre karşı olacak;

4. Partide emekçilerin söz ve karar sahibi olacağı bir model oluşturulacak;

5. Türkiye'deki yakın tarihimizin bütün ilerici mirasına sahip çıkacak³...

Bu «öneri»leri incelediğimizde bilinçli olarak saptırılan konuları şöyle sıralamak mümkün: «Güçlükler ne olursa olsun, engeller ne olursa olsun bir gün Türkiye'de sosyalistler parlamentoya gül bahçesine girercesine gireceklerdir.»⁴ Mumcu, halkın kendi meclisine girebilmesi ve bu türden bir özlemin gerçekleşebilmesi için kurulacak «parti»nin ilkin «demokratik rejimi, burjuva demokrasisini benimsemesi» diye bir şart ileri sürüyor. Devrimciler, en tutarlı demokrattır; ama memleketimizde demokrasi hiç olmadı. Hele «burjuva demokrasisi» hiç yeşermedi ki, onu benimseyip benimsemeyeceğimiz anlaşılsın. Mumcu'nun önerdiği «demokrasi»nin benimsenebilmesi için, işçi ve emekçi sınıfları politikadışı tutan, emekçi halkımızın üzerindeki gerici, tutucu, baskıcı bir sistemî «demokrasi» diye yutturan görüşün geri çekilmesi gerekmiyor mu? Birileri, emekçi halkın üzerinde uluslararası tekeltciliğin sultasını kuracak, ancak sömürge halkına yapılrçasına zulme dayalı bir uygulamayı geliştirip güçlü kılacak, ceza kanunlarını daha da ağırlaştıracak, sosyal, siyasal ekonomik bunalımlar kalıcı olacak, her yurtsever ve namuslu insan «hain» ve «bölücü» olarak karalanmak istenecek, sen de bu evlere şenlik «demokrasi»mize, uygun bir nazar boncuğu, «sosyalist parti» modelini önereceksin. Peki, di-

3 U. Mumcu, «Demokrasi ve Sosyalist Parti» paneli, Saçak, S.y. 29, s. 28, Haziran 1986.

4 A.g.e., s. 28.

yelim ki, o özelemleriniz gerçekteşti; o zaman hamamın namusu kurtarılabilecek midir? Daha tarih olmayan bir zaman diliminde, ülkemizde hiçbir zaman varolmamış «demokrasi»miz için şunları söyleyen başka bir Mumcu muydu? «Büyük politikacıların savundukları çok partili düzen (...) Toprak ağalarının, yabancı sermayenin, ticari kapitalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin düzensizliğine demokratik düzen adını takmak ve ondan sonra bu düzeni savunmak, demokrasiyi savunmak değildir. Bu, ancak ege-men sınıfların ücretli bekçiliğidir. Emperyalizmin aracılığı ve sömürücülüğünün avukatlığıdır (..) Bütün bunlar ortadayken, biz devrimciler ne yapmaktayız? Dergilerde, gazetelerde ve dost sohbetlerinde ancak birbirimizi eleştiriyor ve devrimcilerarası bir iç savaşa giriyoruz. Devrimcilerin karşısındaki partiler, kaç tane olurlarsa olsunlar, bu soygun düzenini savunmak için tek bir parti gibi davranmaktadırlar. Biz ise, düzensizliğin hesabını birbirimizden soruyoruz! Şimdi devrimcilere düşen görev, ortak düşman karşısında sınıfsız işbirliği yapmak ve bütün devrimcileri örgütlemektir. Üzüm üzümüne baka baka kararır. Burjuva politikacılarının kişisel çekişmeleri gibi, devrimciler de birbirlerine düşmemelidirler. Onlar, bir arada ege-men sınıfları savunmaktadırlar. Bizler, aramızdaki teorik tartışmaları bırakıp, büyük devrimci güç olarak örgütlenmeliyiz. Çünkü, çok partili düzensizlikten, devrimci bir siyasal düzene geçme zamanı gelmiştir.»⁵ Şimdi, üslup ve literatürünüzü aynen kullanarak fikri perişanlığınızı sergilemenin, o zamandan bu günlere nasıl evrim yaptığınızı göstermenin, hiçbir özeleştirme yapmadan, bugünkü konumuzu denetlemenin, tam da zamanı ve yeri; ama sizin kadar zengin, esnek, kıvrak ve de özgür bir konuma sahip olmadığımız için bu zevkli işi beceremiyoruz.

Memlekette anayasa, yasal düzenlemeler, kurum ve kadrolarıyla işletilen «demokrasi» anlayışının; tarih ve

5 U. Mumcu, *Çok Partili Düzensizlik*, Devrim, Sy. 51, s. 2, 6.10.1970.

insanlık önünde haklı bir dava olan sosyalizmi, gerek düşünce gerekse davranışta, nasıl deli bağlar gibi bağlamak istediğini biliyoruz. Bilimsel öğretinin tartışılması, onun uzantısında İSP'nin örgütlenmesi, resmen yasak. Bütün ciddi devrimciler, bu yasakların kapısını aralamak için çok yönlü mücadele ediyor. Birileri, bu konuda hiç de senin gibi düşünmüyor. Yani sosyalistler «burjuva demokrasisini benimsesin» demiyor. Her egemen sınıfın yaptığı gibi, kurdukları sistemlerini yürütüyorlar. Ayrıca bunu yaparken, o kadar sınıf bilinciyle hareket ediyorlar ki, bu rotada, kimsenin gözyaşına bile bakmıyorlar. Onların haksız, eşitsiz, baskıcı, zulme ve işkenceye dayalı sistemini aşıp daha adil, demokrat ve özgür bir toplumu inşa etmek, bütün devrimcilerin anasının ak südü gibi helâl, meşru ve yasal bir düzenlemedir. Sizin de belirttiğiniz gibi, «düzensizliğin» düzene, dirliğe dönüşüp değişime uğraması, öznel istekler olmayıp sosyal ve tarihsel bir zorunluluktur. Böyle bir yükümlülükle sorumlu olanlar, «devrimciler arası bir savaşa» giremezler. «Devrimciler arası savaş» aslında, gelecekteki sosyal mücadelenin bir provası, niteliğindedir; kardeş kavgasıdır. Şimdi, dozu kaçırılan bu «savaşın» bir yana bırakılarak örgütlenmeye dönüşmesi, örgüt için savaşılması gerekiyor.

«Devrimciler arası» teorik tartışmalar, bıkkınlık verecek düzeyde. Bu türden tartışmalar tek sözle: Lafazanlıktır; bir işe yaramazlar; «düzensizliği», ilerici saflardaki anarşiyi doğururlar. Böyle bir ortamda lafazanlık, «burjuvazinin düzensizliğine» yaramaktadır. O zamanki değerlendirmelerinizde samimi iseniz, devrimcilerin örgütlenmesi için neden bilim ve akıldışı yöntemleri denemektesiniz? Üstelik bu sürede, iki «ara rejim» yaşandı. Emekçi halkımızı örgütleyip iktidara getirmek isteyen teori ve pratikler, yeterince denenip sınandı. Sosyal pratik her devrimcinin boy ölçüsünü aldı. Fakat toplumun demokratikleşmesi hiç gündemden inmedi. Demokrasi mücadelesini tek ciddiye alanlar, yalnızca devrimcilerdir. Bugünkü tekelci sermaye hegemonyasının gündeminde «demok-

rasi» bulunmuyor. Onların buna, zaten ihtiyacı da yok. Diktatörlük hevesi, uygulamaya sokulan sistemin sınıfsal karakterinde, tarihsel evriminde yatıyor. Birileri açısından başka türlü davranmak mümkün değil. Adamcağızlar, şaka olsun diye ikide bir «demokrasi»yi rafa kaldırmıyor. Onlar, çıkarlarını, kimi yöntemlerle hayata geçirmede ne kadar «samimi» ve «tutarlı» ise, daha demokrat ve insanca bir düzeni oturtmak isteyen, ilerici, devrimci ve demokratlar da o kadar samimi ve tutarlı olmak durumundalar. Şartlarını, yöntemlerini egemen tekelci sermaye güçlerinin hazırladığı bir «demokratik» mücadele ortamında, «demokrasinizin bütün kurallarına vallahi de uyacağız, billahi de uyacağız» yollu teminatlar da verse-niz, hiçbir işe yaramayacaktır. Örnekleri biliniyor. Hegemonya kuran bir sosyal güç, kendisini tarihsel olarak aşmak isteyen güçlere karşı uygar ve demokrat davranmaz, davranmıyor. Kapitalist emperyalizme ve onun çürümüş sistemine şapkasını çıkaran «devrimcilik» anlayışı, kendi sonunu hazırlar. Tarih sahnesine geç gelmiş bir finans kapital, niçin işçi ve emekçi sınıfları baskı ve tahakküm altında tutmak istiyor? Her halde bir bildiği vardır. Demokrasiye, kanunlara, dirlik ve düzene en çok saygılı olanların kimlikleri, bütün yalan ve spekülasyonlara rağmen biliniyor. Asıl kural çiğneyen, anayasaları, kanunları rafa kaldıranlarınkini de...

Bütün ilerici, devrimci ve demokratları bu göstermelik orta oyununda kullanmak, işlemeyen sistemin «bahanesi» yerine koymak, artık moda oldu. Kendi koyduğu kuralları bile icabında çiğneyenlere teminat verilmez. Kimi güvencelerin işe yarayabilmesi için mücadele edilir. Hiç bir sosyal mücadelede kurallar önceden tayin ve tesbit edilemiyor. Mücadelenin yöntem ve biçimlerini kişisel iradeler değil, hayat belirliyor. Yüzelli yılı aşkın sosyal mücadele tarihimizde, hakim gericiiliğin uyguladığı baskı, sömürü, zulüm ve demokrasidışı niyetler gerilemeden sürüyor. Bunun, döneme göre özü değişmiyor, şartlara göre, yalnızca yöntemleri değişiyor. Memlekette, özellikle

1946'dan sonra, «yasal» planda yerini alan iki sosyalist partimizin (TSP, TSEKP), 1950 sonrası VP'nin, 1960 sonrası TİP'nin, 1970-80 arası yeni TİP, TSİP, TEP, VP, SVP, SDP, TİKP vs. partiler, anayasa ve kanunların güvencesinde kuruldular. Yeri geldi, anayasa da, babayasa da çiğnendi; ve bu partilerin, yönetici ve taraftarları tutuklandı; haklarında davalar açıldı. Kimi partilerin davaları, yıllar sürdükten sonra amlandı; kimileri de kapatıldı. İşçi ve emekçi sınıfların, sosyal kurtuluşları davasına, egemen güçlerin verdiği bunca gözdağından sonra, onları, bir savcı mantığı ile ele alıp eleştirerek yeni partileşmelerin yolu açılmak isteniyor! Şüphesiz geçmişin ciddi bir değerlendirmesi yapılmadan, partileşme çalışmaları yapılamaz. Hele burjuva demokrasisinin; kağıt üzerinde bile güvence sayılmadığı bir toplum düzeninde, gaddar ve ilkelikte ısrarlı sermaye sınıfının, sisteme «işlerlik» kazandıracak reformlar yapmaya niyeti yoktur. Buna rağmen birilerine teminat vererek, onun, koruyucu ve şefkatli kollarına kendilerini teslim edecek kimselerde çıkabilir. Demek ki, ikide bir sosyal, siyasal ekonomik bunalıma giren ve bu bunalımların artık devrevi değil, kalıcı oldukları, 12 Eylül'den sonra iyice ispatlanan bir tekelci devlet kapitalizminin güvencelerini yeterli saymayıp ona güvenmeyenler, «anarşistlik» bilemedin «faşizme ortam hazırlamak» ya da «illegalite fetişizmi»⁶ne bulaşmış olmakla suçlanacak, pardon ihbar edilecektir! Parti konusunu panellerde ya da bir adım daha ileri atarak Etap Otel'lerinde, Özal ve müttefiklerinin güvencesinde harcayanlar, şimdi de birilerine dönüp: «Kırk katır mı, kırk satır mı?» diyecek...

Tekelci sermaye güçleri tarafından yeterince «aldatılan» demokrasi güçleri, anayasa ve mevcut yasaların hazırlanması ve uygulanmasında bir sorumluluk alamadılar. Memleketin bugünkü duruma gelmesinin başlıca sorumlusu, işçi ve demokrasi güçleri değildir. Aynı ayrı sınıf-

sal ve ideolojik karakteri bulunan sosyal güçlerin, haklarını teslim edecek, özgürce yarışmalarını sağlayacak, bir mekanizma da yok. Çürümüş, çağdaşlığını yitirmiş demokrasidsı baskılarla ayakta tutulmaya çalışılan sistemin efendilerine nasıl bir «teminat» verilmelidir? Teminat ve demokrasinin işlerliği: Ancak gerçek bir demokraside, işçi ve emekçi sınıfların güvencesi ile yerine oturur; ayrıca, böyle bir güvencenin anlamı olur. Bildiğinizi sanıyoruz: CİA-PENTAGON-MOSSAD ve bizim yerli istihbarat ağları, memleketimizdeki bütün olay ve olguları, yeterince, hem de doğru biçimde tahlil ediyorlar; onlar, böyle bir güce sahip. Diyelim yayınlanan, bir «Beyaz Kitap» ya da belirli yerlere yazılan «rapor»larda, memleketimizin, gelecekteki sosyal mücadelesine ilişkin çok önemli dökümanlar var. Kimi «brifing»lerde, yeni bir «ara rejim»de yapılacak işlerin detayı inceleniyor. Şimdi, nisbi bir «özgürlük» ortamında, zorunlu öne çıkan demokratik talepler, eylemler ve yayınlar karşısında: «Hele bir yayılsınlar, biz her şeyi biliyoruz; bugün eskisinden daha donatımlı ve güçlüyüz; her kesimde organize olduğumuza göre, endişeye mahal yoktur; 'nefesimiz solcuların ensesinde' ve her şey avucumuzun içindedir; ayakları ve dilleri bir sürçmeye görsün, anında işlerini bitiririz!...» denildiğini de bilirsiniz. «İşte bu ahval ve şeriat içinde dahi vazifen», dillere şenlik «demokrasimizi» korumak ve kollamaktır! diyerekten, karşımızdaki yalan makinasının aksine, en büyük demokrasi taraftarlarının işçi ve emekçiler olduklarını söyleyeceğiz!

Devrimciler daima yasal ve meşru zeminlerde mücadele eder

Sol kesim, emekçi halkı örgütleme göreviyle yükümlüdür. Onların çabası örgütlenmeyi, «ille de yasal olmayan gizli kuruluşlarda yapma tutkusundan kaynaklan»⁷ mıyor.

7 Aynı yerde.

Paşa gönülleri «İllegalite Fetişizmi» istediğinden değil, memlekette ikinci sınıf bile denilemeyecek bir demokrasinin olmayışından, yasal ve meşru bir siyasi ortamın, bir kesime karşı kapatılmak istenmesinden ötürü doğmuştur. Yoksa, o «illegalite» dediğin âlem gizli aşk yapanların, düştüğü bir zevk âlemi değildir. Hakim gericiliğin açtığı alanda, böyle bir çalışma biçimini seçmiş olanlardan çok, demokrasidışı uygulamaya eleştiri yöneltmek daha doğrudur. Ayrıca, gericiliğin bütün örgütlenmeleri, «yasal» görünüş dışında bir «illegalite» âlemine dayanır. Sen, o âlemin kirli çamaşırlarını dökmede usta olduğuna göre, «illegalite» diye, bu yola baş koyan sömürücüleri sergilemelisin. Bunun yanında, gizli aşkın tadı damağında kalanlar, daima bu türden bir «gizliliği» sürdürme sevdasına baş koyabilir. Onlara söylenecek şey yoktur. Cümle âlem biliyor ki devrimciler, bilimsel öğretiye bağlı olarak, emekçi halkın içinde ve önünde olurlar. Emekçi halkın içinde etkin rol almadığı, canlı biçimde desteklemediği örgütlenmeler, ilerici değildir. Sosyal sınıf temeline dayanmayan gizli kalkışmalar, komplolar, devrim simyacılığı, ilerici olarak nitelenemez. Ayrıca, hiçbir sosyalist, özel adı, «cuntacılık» olan bir mesleği seçmemiş, yerine ilerici, devrimci bir mesleği seçmiştir. «Cuntacılık» mesleğini seçen küçükburjuva devrimcileri, işçi sınıfına, yoksul köylülüğe emekçi halkımıza güvenmezler. Onlar, adına «devrimci» dedikleri, üretimden, hayat ve mücadeleden kopuk bir ideolojik ve sınıfsal karaktere tapar; ona yüksek prim öderler. Emekçi halk kütlesinin örgütlü gücüne inanmayıp kimliği tartışmalı seçkinler zümresine dayananların, «vatanı kurtarmak» iddiasıyla ortaya çıkmasına, bu yolda illegal örgütlenmesine **cunta** denir. Sosyal sınıfların mücadelesi, çetin ve zor yollardan geçer. Bu mücadelenin kolayca, ucuza indirgeneceğini düşünen ve kestirme yöntemlerle «hedefe» ulaşacağını sananlar vardır; bunlar yarın da olacaktır. Oysa «devrimci insan, her türlü gizli kapaklı komplolardan, cuntasal kalkışmalardan nefret eder. Meşru ve yasal yollardan sınıfa, kütleye dayanmak,

onun desteğini almak dururken, tek başına bir cunta ya bel bağlamak ancak deneyimsiz ya da bilimsel öğretilerden yararlanmamış kimselerin iltifat edeceği bir uğraştır. Dahası, içine her türden sızmanın rahatlıkla gireceği, bu türden cuntasal kalkışmaların, hangi ileri slogan ve programa dayanırsa dayansın, başarı şansı yoktur. Bu girişimler, donatımlı sermaye güçlerinin acımasız karşı koymasıyla daima acıklı sonuçlanır.»⁸

Taraf olmak

Türkiye işçi ve sosyalist hareketinin geçmiş tarihini ele alıp eleştirmek günümüze ışık tutar. Böyle bir amaçla yapılan değerlendirmeler yararlıdır. Ama hakim gericiğin her ileri düşünce ve örgütlenme girişimini gaddarca bastırdığını, kırım ve kıyımlardan geçirdiğini gözardı etmeden. İlerici kişi ve örgütleri, onların aşamadığı zaafalarını tek yanlı ele almak, ciddi konuları, mizahla karışık sulandırmaya çalışmak yanlış; bu yöntem hiç bir işe yaramaz. Kendisine sosyalist sıfatını yakıştıran bir aydın, ilkin nerede, kimin yanında taraf olduğunu ortaya koymalıdır. Halkımız ne de güzel söyler: «Benden yanamısın, yoksa domuzdan yana mı?»

«Tarafsız aydın olmaz. Aydın, halkın devrimci savaşına inanmış insandır. Tarafsız aydın olmak kamu oyunu dolandırmak demektir.»⁹ Eğer işçi ve emekçi sınıflar yanında bir tercih yapabilmişsek, onların, ulusal ve uluslararası ölçekteki birlik ve dayanışmasını güçlü ve anlamlı kılacak bir tavır içinde olmak gerekecektir. O halde, birliği gölgeleyecek davranışlardan kaçınmak ve tutarlı, disiplinli olmak kaçınılmazdır. Ulusal ölçekte, ilerici parti kuran her kadro için söylenecek çok şey vardır. İster içinde, ister dışında olunsun; o kişi, kendisine, ilerici, devrimci, sosyalist vb. sıfatları yakıştırıp işçi sınıfı hareke-

8 S.Ö. *Partileşme Sorunu I*, s. 65, 66, Sorun Yayınları, 1986.

9 U. Mumcu, *Tarafsız Aydın...* Devrim, Sy. 52, s. 2, 13.10.1970.

tiyle sosyalist hareketin birliğinden söz ediyorsa, bu bağlamda disiplinli olmak zorundadır. Ayrıca, sosyalizm adına yola çıkan A örgütünün yaptığı bir yanlışlık ya da tarihsel bir yanılğı, B örgütünü de, C örgütünü de ilgilendirir. Bir bütün olarak solun hatası hepimizin hatasıdır. Bir sol örgütün «günahı» ve «sevabı» yalnızca onların hanesine yazılmıyor, topyekûn ilerici hareketin hanesine yazılıyor. Bir örgütün teori ve pratiğı aşınmışsa, kadroları binbir marazla kötürümse, siyasal ekonomik bunalımlarda daima kötü sınav veriyor, kütleleri kucaklayamıyorsa, artık sınıf yerine, hocaya, papaza, hahama, keşişe gidip üzerine de okutsa, iflah olmayacaktır. O zaman bu cenazeyi kaldırmak, bu türden örgütlerin «şanına» layık bir tören hazırlamak, işçi sınıfı hareketinin boynunun borcu olmuş demektir.

«Sosyalist olanlar, yasal sosyalist partilere girmelidirler. Öbür yollar kapalıdır.»¹⁰ diye buyuruyorsunuz. «Yetkili»ler de öyle söylüyorlar. Peki, doğru «söylemektediresiniz.» Tamam girelim de nereye, niçin, ne adına girilecektir? Anayasa, babayasa yasaklamış, yasalar yasaklamış, sizin gibi «sosyalist»ler de, birilerine göz kırıp kendi varoluş nedenine uygun örgütlenmelerin «güvencesini» aramaktasınız; böylesine kapalı bir av sahasına girmek isteyen girer; peki, bizim zorumuz nedir? Burjuva sosyalizmi ile küçükburjuva solculuğı yanında tercihlerini yapmayan, bizim gibi çulsuzlar ne yapacaktır? Gerçi sağolsunlar, «Sol Blok» gibi bir formülasyonla işçi sınıfının yüksek çıkarlarını «düşünen» dost görünümlü kimseler eksik değildir. Şimdi, yasal platformda yerini alacak bu partileşmelere girmek zorunda mıyız? Elmanın yarısı bir tarafta, öbürü diğer tarafta ise ille birinden birini seçmek zorunda mıyız? Sosyal pratikte denenip yeteri kadar sınanana, yeniden denemek ve sınamak, işçilik onurumuzla, tarihsel haklılığımızla bağdaşmıyor.

Birileri, ele geçirdiğı «olanak» ve «bulanak»ları yeterli «güvence» yerine koyarak garip bir partileşmenin

10 U. Mamcu, *Bir Hastalık...* Cumhuriyet, 28.5.1986.

yoluna koyulacak, ötekiler, kuzguna yavrusu şirin görünü-
r misali, kendi örgütlerini Parti yerine koyup «mese-
lâ deduk efendum» diyecek, sırtı yerden kalkmayan ya-
lancı pehlivana dönecek, eleştiri, özeleştirî yapmayacak,
kendini denetlemeyecek, dahası kalkıp hâlâ kendi amen-
tüsünü okuyacak... Bu durumda, bağışlansın, işçi sınıfı
hareketinin kışkırtıcı ve tutarlı izleyicileri, bırakalım bu
orta oyununda olumsuz bir rol üstlenmesinler. Zaten ha-
yatın ve mücadelenin ateşinden gelenleri bağlayan bir
durum da yoktur. Kendi kendine gelin güveği olanların
bolluğunda, bu türden ciddi tavır alanların tutumu an-
laşılır bir şeydir. Böyleleri, işçi sınıfı hareketinin burjuva
sosyalist ve küçükburjuva sol akımlardan ve onların za-
rarlı etkilerinden arınmasını, ayrışmasını sevinerek kar-
şılamakta; ayrıca, doğru bulmaktadır. Bu, asla bir bölün-
me, parçalanma değildir. «Yolu açık görenlerin yolları da
hep 'Çıkamaz sokaklar' da son bulmaktadır.»¹¹ Sizler de
birileri gibi, cemmetmişçesine bizlere yol ve erkan gös-
termektesiniz. Onyedinci baskıda bir «çıkamaz sokak» a
girdiniz, bir daha da oradan çıkmadınız. İ. İnönü paşa
gibi diktatörlükten gelen, memleketin son «demokratı»nın
dediği gibi, gençlerimiz bir «hayta»lıktır ettiler. Şimdi, öy-
le düşünenleri aralarında kalmadı. Giderek bilimle tanı-
şıyor; yanlışlarını anlıyorlar. Onu yeterince anladık. Ama
sen de kalktın elek görevi üstlendin; bir de kendi evrimi-
nize bakın bakalım, nerelerden nereye geldiniz? «Neler
geldi, neler geçti felekten, un elerken, develer geçti elek-
ten...» Şimdi üstelik, adı sosyalist olan parti kuruyorsu-
nuz. Birileri de kalkıp senin girdiğin «çıkamaz sokak»ları
bir ortaya dökse... Aman Mumcu arkadaş, dikkat edin,
yeri gelir, kimileri kalkar, sizin akıl hocalığınızı fazlalık
sayabilir; şimdilerde sizden hoşnut olanlar, bakarsın «da-
vadan» dönüverir, yan çizebilirler. Maazallah «illegalite-
ye» düşmenizi bile isteyebilirler. Niçin böylesine riskli
bir «hastalığa» yakalanasınız?

«Öneri»lerini dikkate alıyoruz. Daima da bu «uyarı» larınızı düşünceceğiz. Şimdi söyler misiniz, gene şeytana uyup bizleri «cennete» çağıran şamanların sözüne mi inanalım, yoksa «illegalite fetişizmi» hastalığına mı tutulsak? Ne yapsak acaba? Ama en iyisi, şamansız, fetişsiz, totemsiz bir yöntem tutturmak galiba?

Neredesiniz?

Memleket, her alanda çelişkiler batağında bocalıyor. Bir yanda hakim «kapitalist» ilişkiler palazlanıp geliyorken öte yanda geri kalmışlığın bütün tortuları, alt ve üst yapıda, varlığını sürdürüyor. Bir yarım sömürge oluş kurkusundan, zorunlu emperyalizme «karşı» çıkış sürecinden, uluslararası tekelci sermaye hegemonyasına «gönüllü» teslim olun, karmaşık çelişkileri yaşıyor. Kapitalist yönelimli bir geri kalmışlık, iki sistem arasında «mazlûm milletler» yanında olma tercihindən, emperyalizmin boyunduruğına girmekle sonuçlanırsa, elbette memleket çok yönlü çürümüşlükler içinde bocalayıp duracaktır.

Bu çürümüşlük; sıkıyönetim dönemlerinin, nisbi olarak gevşeme sürecine girmesiyle, çığ gibi sergilenmeye başladı. Siyasal ekonomide, sosyal hayatın her alanında, kültür ve ahlâk çöküntülerinde yansıyan bu çürümüşlük, «parti kurma» çalışmalarına da yansıdı. Son 6 yılın ağır faturasını ödeyen işçi ve emekçi sınıfların tükenmeyen çilesi yetmiyormuş gibi, Şimdi; kârları azalmayan, tekelci sermayenin yerli en büyük ortakları: «Sağolasın 12 Eylül»¹² diyorlar. Mevcut yönetim ve müttelikleri, «davayı» götürüyorlar. Emekçi halkın kafasında somutlanan soruların cevaplanması görevinin yanısıra; «demokrasimizin» tek sesliliğine, bir garnitür gerekiyor. Bir yanda siyasal ekonomik bunalım, enflasyon ve NATO'cu bir «demokrasi»

12 M. Sönmez, *Koç, Sabancı: Sağolasın 12 Eylül*, Yeni Gündem Temmuz 1986/19.

anlayışı; öte yandan tekelci sermayenin yararına işleyen bir «serbest pazar», giderek kalıcı bir kimlik kazanıyor. Bu kanalda «parlamentoya türkülerle, çiçeklerle girecek» bir «sosyalist parti» gerekmektedir. Bu mantıkta bir yanlışlık bulunmamaktadır.

Sosyalist parti kurulmasını, emekçi halkın kendi örgütleriyle organize ve donatımlı olmasını isteyen, bu yolda hareket eden, böyle bir boşluğu doldurmaya aday SHP-DSP şemsiyesi dışında, başlıca üç türlü niyet var:

1. Tekelci sermaye güçleri ile hileyi şerriye zihniyetiyle «başa çıkacak» bir partileşme anlayışı.
2. Her ne hikmetse, vahiy geleneği ile kendi kendine parti olan partileşme anlayışı.
3. İşçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin bütünleşmesini gerçekleştirecek ciddi bir partileşme anlayışı.

Bu tabloya daha başka niyetleride katmak mümkün... Bu türden partileşme anlayışları, şimdi büyük bir özgürlük içinde, toplumda yeniden yerini almış çaba gösteriyor. Benzeri bir dönem 12 Mart 1971'de de yaşanmış, ama sol parselasyon ikelliği bir türlü aşılammıştı. 12 Eylül 1980'e kadar sosyal pratikleri sınanan örgütlerin, 1980 sonrası tutumu, bir öncesinden farklı değil. Yalnızca her siyasi sol örgütlenme içinde, sosyal mücadeleden, işçi sınıfından yana düşüp davranan devrimci kanat ile gerici, uzlaşmacı, tasfiyeci, sağ teslimiyetçi kanat arasındaki he-saplaşma sürüyor. Devrimci kanat, ilerici bir diyalog yaratmak, kadrolararası yaratıcı tartışma ortamını hazırlamak, varolan örgütler anarşisi zihniyetini yıkmak, her türlü oportünist ve revizyonist eğilimlerin kökünü kurutmak için mücadele ediyor.

Birinci ve ikinci olarak anılan partileşme niyetleri, türlü gerekçelerle parti kurulmasını öneriyor. Böyleleri, gerek kendi örgüt ve çevrelerinde gerekse devrimci kadrolarca kabül görececek bir çalışmanın içinde değildir. Ama «gelin tartışalım» diyen çok. Tabii asıl niyetleri: «Gelin bizim takıma katılın!» dayatmasıdır. Ciddi kadrolarca ku-

caklanmayacağı başından beri bilinen bu partileşme girişiminin bir öncüsü: «Neredesiniz işçiler ve işçi önderleri? Neredesiniz ilerici gençler ve neredesiniz aydınlar? Neredesiniz, neredesiniz?»¹³ diye meydan okuyarak, «sesime ses verin dumanlı dağlar» türküsünü çağırmaktadır. İlerici bir partinin doğal kadroları nerede olacaktır? İşçi fabrikada, köylü tarlasında, öğrenci gençlik okulunda, aydın işbaşındadır. İşsizi, fukarası, cezaevlerindeki ve yurtdışındakileri zaten hesaba katan yoktur.

İSP'nin oluşturulmasının değişmeyen ilkeleri: 1. Program, 2. Örgüt ilkeleri, 3. Strateji ve taktik, 4. Kadro sorunu, olarak sıralanır. Bu dört maddede özetlenen sorunlar, devrimci kişi, kadro, grup ve örgütlerce kabul görüp onaylanıyorsa, bu yapılanma güven veriyorsa, mesele yoktur. Bu durumda, her devrimcinin yapacağı şey: «Tamam bu bizim özlediğimiz harekettir; bu parti, bizim partimizdir.» der, önünü ilikler, hizmete, neferliğe talip olur, kendisine uygun görülen işin gereğini yapar. Yok eğer kafalarda hâlâ cevaplanmamış soru ve kimi sorunlar varsa, onu da dürüstçe, içtenlikle muhataplarının yüzüne, gerekiyorsa kütleye açıklamaktan asla geri durmaz. Sınırlı bilgilerimizle, kavranıp aşılmasına çalıştığımız, işte bu görev anlayışının hakim kılınmasıdır. Sorumluluk taşıyanlar, tavırlarını açık seçik ortaya koyar. Çünkü, söz konusu olan sosyalizmdir.

Nerede oldukları, ne yaptıkları bilinenlere, «er meydanına» çağırırçasına, öyle yaradana sığınıp meydan okunmaz! Bir devrimciye çağrı yapılmaz. O devrimci, gerçekten kimi bilgi, ve donatımlarla yüklü ise ne yapacağını bilir zaten. Yeterli bilgi, bilinç ve donatımı bulunmayanların, burjuva sosyalizmi ile küçükburjuva solculuğunun yarattığı karambol ortamındaki şaşkınlığı da uzun sürmez. «Tartışma»daki amacımız: Genç insanların, bağımsız seçim yapmalarına yardımcı olabilmek, yeterince uyarılmamış kesimleri uyurabilmektir. Genç insanların, kendinden ön-

13 U. Mumcu, *Niçin Olmasın?* Cumhuriyet, 5.6.1986

cekiler gibi, gereksiz zaman ve kadro kaybını önlemek, «acelesi» olan akımların «cazibesini» kırmak, onları işçi hareketine kazanabilmek hedefine yöneliktir.

Aybar, Mumcu, Perinçek ve öteki biraderlerin ittifak ettiği, partileşme anlayışının bu boyutta seyretmesi, söz sahibi olması ve yaygınlaştırılmak istenmesi, onlara, böylesine bir tarihsel fırsatı verip hazırlayanların kusurudur. Burjuva sosyalizmi ile küçükburjuva solculuğuna prim verenler, ister sağda isterse «sol» da olsunlar, yargı değişmez. Çünkü, bu iki niyet çakışmıştır. Çelişkili değildir. Bundan da emekçi halkımız, işçimiz, gençliğimiz zararlı çıkıyor, yıkımın faturası, yurtsever kadrolara çıkartılıyorsa ne fark eder?

Kendi siyasal ekonomisini sektirmeden uygulamaya sokan anlayış ve onların müttefikleri, böyle bir tablonun yaratılması yolunda tereddüte kapılmamış; sosyalizm ve işçi sınıfı hareketi üzerine şamata çıkarıp ahkâm kesenleri, «güçlü» kılmak için özel bir çaba harcamaya gerek görmemiştir. Çünkü, sosyalizmin bilinçli ve yeminli düşmanları, her türlü ayak bağı, işçi ve sosyalist hareketin içindedir. Böylelerinin, bu boyutta, emekçi halkımızın ilerici yoluna çıkarılması, tek başına onların kusuru değildir. Solun güçlü ve birleşik hareketini, örgütler anarşisi fikri doğrutusunda harcayanlar, bu işte başı çekmiş olsalarda, bu yıkımdan bütün devrimciler sorumlu ve suçlu sayılır. Örgütler anarşisini yaratanlar; 12 Eylül'den ciddi bir ders çıkarmayan; bilanço yapmayan; kendini denetlemeyen; bilim ve akıldışı yöntemlerle hâlâ kendi amentüsünü okuyanlardır. Böylelerinin açığa vurulması, hareketi sağlığa kavuşturur.

Mumcu'nun, «Neredesiniz?» sorusunu şöyle cevaplamak mümkün: Bir yanda burjuva sosyalizmi ile küçükburjuva solculuğu; öte yanda işçi sınıfı hareketi adına örgüt kurmaların sosyalizm anlayışı; karşıda, hakim tekelci gericiğin «görkemli» hegemonyası; at izi it izine karışmış... Bu karambolde yolumuzu şaşırmadık; ama elmanın yarısı olmak niyetinde de değiliz. Bileceğiniz üzere, gene yerle-

rimizdeyiz. Anılan akımların yeniden palazlanıp pazarlanması niyetinin karşısındayız. İşçi sınıfı hareketiyle sosyalist harekete sızmış zararlı otların ayıklanması mücadelelerinde üzerimize farz olan iş'leri yapmaktayız. İşçi ve sosyalist hareketi, aynı potada, gerekli bir yöntemle, eritebilmek için sabırla, hava basmadan, çaba gösterilmesini öne çıkarıyoruz. Bu çabanın sonuçta işe yarayacağından, birlik yönteminin, mutlaka bulunacağından eminiz.

Toplumsal uyanışı kucaklayacak Parti mi, baraj mı?

Mumcu ve onun ekolü, en sonunda sosyalizmde karar kıldılar. Sosyalist parti arayışları, onlar açısından «ileri» bir gelişmedir. Yarın daha başkaları da, kutup yıldızını yeniden keşfedercesine öne çıkacaktır. Kütle hareketleri, basın ve yayın faaliyetlerindeki gelişmeler, bir bakıma, sosyalizmin ne kadar diri ve etkileyici olduğunun göstergesidir.

SODEP'nin 25 Mart 1984 Mahalli Seçimlerinde düzenlediği «Saraçhane Mitingi», işçi, gençlik ve aydından oluşan, emekçi halkımızın coşkun katılımıyla gerçekleşti. Bir «ara rejim» sonu, ilk defa alanlara akan ilerici insan seli, neleri haykırmak gerekiyorsa onu haykırmıştı: «Kahrolsun faşizm, zindanlar boşalsın, işkenceye, zulme son, genel af, iş, ekmek, özgürlük, YÖK'e hayır, DİSK'e özgürlük vb.» Miting sözcüleri, başta E. İnönü olmak üzere, bu iradeyi nasıl engelleyecekti? Haklı demokratik talepler, karşı konulamaz, sindirilemez taleplerdir. Bu mitingten sonra, düzenlenen bütün kitle eylemlerinde, demokratik hakları elinden alınan, geniş bir kütle hiç susmadı; tarihsel ve sosyal haklılıklarını dile getirmekten geri durmadı. Bu gidişle; işçilerin sendikal, siyasal birliği yolunda ileri adımlar atılacak, gençliğin, başta eğitim olmak üzere, bütün demokratik talepleri gündemden inmeyecek demektir. Toplumdaki bütün ileri unsurları yerle bir ettiğine, geride kalanları korku, yıldırma, kuşatma, kışkırtma ve bölme

yöntemleriyle zararsız duruma getirdiğine inanan «hesap», artık açığa vurulmuştur. Tekelci sermayenin hegemonyası, gerici parti ve örgütleri, toplumsal uyanışa ve ileri muhalefete baraj olamıyor. Birilerine göre, bu durumda ortaya «yeni» bir şey sürmek gerekiyor. Burjuva gericiliğinin aşınan halkasını değiştirmek, henüz gündeme gelmediğine göre, kütlelerin sosyal uyanışı karşısına çıkartılacak en yakışıklı oyuncak «Sosyalist Parti» oyuncağıdır. Birilerinin niyeti buysa, aynı yerde çakışan, onunla asla çatışmayan, ötekilerin niyeti ile aynı yerde buluşmuştur. Hesap «doğru» yapılmıştır; şaşırtıcı değildir. Yoksa, işçiler, köylüler, gençler, aydınlar kendi demokratik örgütlerini oluşturacak ve başına da geçecektir. Bu «kötü» gidişatı önlemenin başlıca yolu: Burjuva sosyalizmi ile küçükburjuva solculuğuna prim verip sırtını sıvazlamaktan geçiyor. Sol particikleri «güçlü» kılmada, başlarına «güvenilir» kimse-ler getirmede hayli zengin deneye sahip olan iç ve dış gerici ittifak, «devrimci»ler arasından da, müttefikler bulmada güçlük çekmiyor. Yaşanılan ortamda işbaşı yapacak partileşmelerin tüzük ve programları, kadroları, elaltında, biliniyor; Açılan «tartışma»lara bakınca, bu türden girişimlere daha münasip bir sıfat bulma işinde güçlük çekiyoruz. Oysa hayat, sosyalizme derin ilgi duyan, tek kurtuluş yöntemini sosyalizmde gören, ciddi, tutarlı, kararlı kadroları üretmiş bulunuyor. Sosyalizm üzerine söz söylemek hakkını sosyal pratikten alan kadrolar, toplumsal uyanışı kucaklama, emekçi halkımızı örgütleme sorununu, ciddi olarak düşünmektedir. Bu kadrolar, partileşme çabalarında başı çekselerdi, mesele çıkmaz, işin gereği gösterişsiz, şamatasız yerine getirilirdi. Oysa, «Sosyalist Parti, Birleşik-Sosyalist Partisi, Sol Blok» «öneri», «tartışma» ve çabalarının niyeti değişiktir. Konu, I. Kitapta işlenmiştir.¹⁴

14 S.Ö. *Partileşme Sorunu I*, s. 17, 180, 186. Sorun Yayınları, 1986.

Partileşmeyi zorunlu öne çıkaran nedir?

Ülkemizde sosyalizmin bir tarihi, denenmiş, sınanmış örgüt ilkeleri ve temiz tutulması gereken, ilerici gelenekleri vardır. Emekçi halkımızın sosyal uyanışını biçimlendirecek, örgütleyip iktidara gelmesini sağlayacak çalışmalar, hiçbir zaman eksik olmamıştır; geçmişte parti kuranlar¹⁵, yalnızca örgüt kurmuş, ama bir türlü Parti olamamıştır. İşçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketimizin sosyal ve tarihsel birikimine isim, sıfat ve fiil çağrıştıran yaklaşımlarla temsil hakkı elde edilseydi, pireden berber, deve den de tellal olurdu. Bu türden yaklaşımlar, geri kalmış ülkelerde her ne kadar «tabii» karşılsa da asla bir «kader» değildir. Sosyal mücadelede burjuva sosyalizmiyle küçük burjuva solculuğu ve sızmalarla hareketin, kütlelilik kazanması, işçi ve emekçi sınıflardan oksijen alması engellenebilir. Kapitalist emperyalizmin, beşinci kolu olarak rol üstlenen her türlü revizyonist, oportünist, kariyerist, ekonomist, sendikalist, anarşist akımlar, hareketi kireletebilir. Her siyasi hareketin içinde ve dışında, dost ve düşmanın olması tabiidir. Havaların güneşli olduğu zamanlarda, sekter, dogmatik, ajitasyon yanı ağır basan, yüzeysel yaklaşımlara önem veren «kadro»lar öne çıkar. Kötü günler gelip çatinca, ak koyun kara koyun belli olur. Hayat, iç ve dış gericiliğin, sızmaların ulaşamadığı, kışkırtıp kullanamadığı, kalıcı bir iz üzerinde sade ve gösterişsiz iş yapanları, gerçek devrimci kadroları da, diğerleri gibi sınamıştır.

Partileşme arayışları, bir bakıma, her yenilgi döneminde sınanan, siyasi örgütlerin iyice aşındıklarının işaretidir. Örgüt kurup Parti olamayan akımların üstü kapalı bir özeleştirisidir. Böylelerinin sosyalizm adına attığı adımlar, devrimci kadroların birliğini, yaratıcı diyalog kurulmasını engellemiştir. Arkadaşça tartışmanın sağlanamayışı, eloğlunu güçlü kılmıştır.

15 S.Ö., *Partileşme Sorunu I*, s. 132, Sorun Yayınları, 1986.

Her türden «devrimci» lığ ı tekrar tekrar sınıdığı bir dönemi yaşadıktan sonra bugünlere ulaşılmıştır. 12 Mart ile 12 Eylül'leri birer «kader» gören oportünist, çapsız, kariyerist kadrolar, siyasi ölüleri, yeniden emekçi halkımızın ilerici yoluna çıkarmak istiyor; artık onları bütün özellikleriyle tanımaktayız. Ciddi kadrolar, çok pahalıya mal olan bu deneyleri unutmuyor. Böylelerinin «Blok Parti» «öneri» ve «tartışma»ları, devrimci özden, içtenlikten yoksundur. Sıfırı tüketenlerin durumunu «kurtarmak» için başvurduğu bir oyalamadır. Hayatları boyunca, düblör ya da suflör kullanmaktan öte bir hüneri bulunmayanların «ince» hesaplarına kanacak enayi «devrimci» artık memlekette kalmamıştır. «Kurt var!...» diye köyü ayağa kaldıran, çobanın bahtsız sonu neyse, işçi sınıfı hareketi adına, memlekette düzeltilme şansı bulunan her ilişkiyi ve işi, kundaklayıp laçkalaştıran, mevcut kurumları egemen tekelciliğe sunanların da sonu aynı olacaktır. Memlekette «özeleştir» adı altında pazarlaması yapılan «yarım doğrular»a kimse kanmıyor. Örgütlü oportünizmin işçi ve emekçi halkımıza, ilerici kadrolara karşı yaptığı ihanet, egemen tekelciliğin yaptığından daha şirin değildir. Biri, «dost» görünümlü düşman, ötekisi ise erkekçe «düşmandır.» Düşmanın akıllı olması, ilericilerin lehinedir; bu sevindirici bir durumdur. Çünkü, akıllı ve donatımlı, ne yapacağı bilinen, bir düşmanlığa karşı, aynı düzeyde, akıllı ve donatımlı olunması öğrenilecek demektir. Dost kılıklı düşmanlığın nerede, ne yapacağı belli olmaz: Bir bakarsın 12 Mart ve 12 Eylül'lerde olduğu gibi; «Utkan proletaryamız, ardıcıl savaşımımız» diyerekten tekelciliğin hegemonyasını perçinleştirmede rol üstleniverirler. Kitleleri kucaklayarak, ekonomik, politik ve ideolojik birliği sağlayacak bir Parti'nin olmadığı, bu süreçte, yeniden anlaşılmıştır. İSP'nin oluşturulması; Beyni, omurgası, organları (dokusu, hücresi, kılcal damarları, al ve ak yuvarları, gen'leri, kromozonları) bilinen ve işlevi olan bir Partileşme anayışının ifadesidir. Yaşanan deney, yeteri kadar yararlanılacak malzemeyi sunmuştur.

Gelişmiş kapitalist ülkelerle geliştirmekte olan ya da az gelişmiş diye adlandırılan devletler arasında varolan sosyal, ekonomik, teknik vd. uçurum hızla büyüyor. Asya, Afrika ve Latin Amerika halkları, emperyalist kapitalizmin yağmaladığı halklar olarak, gelişmiş kapitalist ülkelerin güçlenip palazlanmasında, en büyük kaynağı oluşturuyor. Bu yağmadan kurtulmak, kendi geri kalmışlıklarını aşmak için, onlara her türlü yardımı ve desteği veren sosyalist ülkelerdir. Kapitalizmin kanunlarını, özellikle «Üçüncü Dünya» ülkelerinde işlemez hale getiren güç, gene bu sosyalist ülkelerin gücüdür. Emekçi halkımızın emperyalizmin boyunduruğundan kurtulma mücadelesi verdiği dönemlerde, sürekli ve kararlı desteğine emin olarak güvendiği güç de budur. Mumcu, Türkiye ölçeğinde «sosyalizm» sazi çalışıyor; ama aslında onun temsil ettiği siyasi akımın sosyalizmle, bilimsel öğretiyle hiçbir ilişkisi bulunmuyor. Mumcu'nun sosyalizm anlayışı: İdeolojik temsilcileri, daha çok Irak, Mısır, Suriye, Libya ve Cezayir gibi ülkelerde bulunan; milliyetçi, şoven sosyalizm anlayışının, temsilcisi, «Baasçılık»tır. Fakat Mumcu ve benzerlerinin, dünyadaki siyasal ekonomik sistemlere bakış ve değerlendirmesi, bu ülkelerdeki «Baasçılık» anlayışından ilerde değildir. Bu ülkelerin ilerici kadroları, hiç olmazsa Sovyetler Birliği'ni, ABD ile aynı kefeye koymuyor, «iki süper devlet» diye söze başlamıyor. Sosyalist Sistemden, emperyalizme karşı ortak mücadelede yararlanıyorlar. Ayrıca, adı geçen ülkelerdeki «sosyalizm» anlayışı, organize ve örgütlü; bizim yerli «Baasçılarımız» örgütsüzdür. Onların, basında elde ettiği kürsüdeki «bağımsız» tavırlarını eleştirmek gerekir. Ciddi bir eleştirinin değişmeyen şartı: Bu siyasi eğilimin, bir programa kavuşarak partileşmesinden, ilkesellik kazanmasından geçer. Böyle bir anlayışın, ciddi bir eleştiriye tabi tutulması zordur. Sırtlarında yumurta küfesi yok ki, daha dikkatli hareket ederek bilimsel öğretiyi özümleyip çaba gösterebilirler.

«Çarlık Rusyası'ndan alınan, ekonomik ve kültürel gerilik mirasını, alteden, Sovyetler Birliği deneyi, gelişmekte olan ülkelerde büyük ilgiyle karşılandı. Şimdi SSCB vatanı olanların çoğu, Rusya'da, 1917 Sosyalist Devrimi'nden önce, okuma yazma bilmiyordu; aydınlar az ve birbirinden kopuktu ve bu aydınlar arasında bilim adamı hemen hemen hiç bulunmuyordu. Kural olarak o zamanlar orta ve yüksek öğrenim kurumları yoktu; araştırma enstitülerinin ise adından bile söz edilemezdi. Ayrıca, sayıları oldukça az ilkokul vardı. Günümüzde ise, Orta Asya ve Transkafkasya Cumhuriyetleri Bilimleri Akademileri, astrofizik, matematik, alkolit kimya ve daha başka araştırmaları dünyaca ünlü olan fizikçi, kimyacı ve diğer bilim adamlarıyla doludur.»¹⁶

«I. Kuvayi Milliye, Halkçılık Programı, Emperyalizme karşı tam Bağımsız Türkiye» diyerekten, sıkça hatırlatma yapan Mumcu'nun «Atatürkçü»lüğünü ciddi ve tutarlı bir yere koyabilmek için büyük zorluk çekmekteyiz. Hiçbir marxist, ulusal değerleri ve emekçi halkın bütün ilerici geleneklerini çöpe atmaz; siyasi, iktisadi, ahlâki ve kültürel değerlerimizi iç ve dış gericiliğin sömürü alanına terketmez. Ciddi bir devrimci, tarihsel haklılığını dile getirirken, asıl kimliğini hiçbir zaman unutmaz, onu gizlemez, insanlığın en ileri dünya görüşünü taşıdıklarını ifade etmekten geri durmaz. G.M. Kemâl hakkında, en bilimsel ve doğru değerlendirmeyi de onlar yapagelmıştır. Devrimciler, sosyalizm ve kapitalizm gibi bir «izm» olmayan, «kemalizm»in ardına saklanmadıkları gibi, sahte kemalistleri teşhir etmede de, ikiyüzlülük yapmazlar. Ayrıca, yalnızca G. M. Kemâl için değil, halkını emperyalist sömürü ve yağmadan kurtarmak için savaşı, onu örgütleyen, her ülkenin ulusal ölçekteki önderlerini, devrimcilerin içtenlikle destekledikleri, mücadelelerine saygılı oldukları bilinen bir şey. Buna rağmen emperyalist propoganda gerçeği çar-

16 A. Shpirt, *Bilimsel Teknik Devrim ve Üçüncü Dünya*, s. 40.
Sorun Yayınları, 1976.

pılmak ister; o ülkenin tarihindeki ileri çıkışları, kendi emperyalist amacıyla çeliştiği için, olağanüstü bir çaba harcayarak ortadan kaldırmak ister. İşte memleketimizin, «yurtta sulh, cihanda sulh» geleneğinden, NATO'culuğa gelişimizin hazin öyküsü; emperyalist gericiliğin, sahte ve naylon Atatürkçülüğü pompalayıp yozlaştırma girişimleri; emperyalizme ve siyonizme karşı mücadele veren, islâm ülkelerini birbirine karşı kışkırtması; tarikat ve din temeline dayalı tutucu örgütlenmeleri desteklemesi; fukara islâm emekçilerinin, sosyal uyanışı karşısında, onların sosyalizmle tanışmaması, verdikleri mücadelenin tutarlı bir temele basmaması için giriştiği çok yönlü saptırmalar; Türkiye'nin, tıpkı İsrail gibi, ABD'nin çıkarlarını koruyan bir «jandarma» rolüne soyundurma niyet ve girişimleri; tarımda, sanayide, kültür ve diğer alanlarda, uluslararası tekeli sermayeye bağımlı bir yapının oluşturulması için, harcadığı onca «saygıdeğer» görevlerden yalnızca birkaçıdır.

Emperyalist gericiliğin komlo ve kışkırtmalarının, geri kalmış halklara neye malolacağı bilinmektedir. Ciddi ve tutarlı milliyetçilerin, ulusal çıkarları gözeten yurtseverlerin, demokratların, ilerici ve namuslu bütün insanların içtenlikle teslim edeceği gibi, Sovyetler Birliği ile ABD aynı kefedeki değeri değerlendirilemez. Mumcu ve benzerleri (huy-ları kurusun), sapla samanın karıştırılmasında rol üstlenirler: «İki süper devlet, ne Amerika ne Rusya, kaçakçılık, silah, terör, Walesa, Papa, Ağca, Bulgaristan, Afganistan, Polonya...» diyerekten ağızlarını bozup ince saz faslına başlarlar.

Mumcu'nun teorik donatımı

Asla bir «izm» olmayan «kemalizm»i teorik bir temele oturturma sevdasına kapılan «Kadroculuk», bu işi «başarıya» götüremedikten sonra, onların yeni izleyicileri olan Mumcu ve onun «ekolü» «Yön» ve «Devrim» gibi yayın or-

ganlarındaki deneylerinden geçerek, bugünkü konumlarına geldiler. Bu siyasi arayış, Mumcu'yu, «sosyalist parti» kurma aşamasına getirmiştir. Sosyalizmin «Kadroculuk»la bir tutulması anlayışı, yaptığı çağrışım bir yana, şiddetle eleştirilecek bir anlayıştır. Çünkü «Kadroculuk», geçmişte denenmiş, sınanmış, emekçi halkımızın sosyal kurtuluşu ile ilgisi olmadığı, yeterince kavranmış bir akımdır. Şimdi, bu akımın yeni temsilcileri, bir yandan panellerde, «sosyalist parti» kurma adına ahkâm kesip «tartışıyor», öte yandan sosyalizme, değme kapitalistten daha kıyıcı vurmayı ihmâl etmiyorlar. Sanırsın, ellerinden alınacak toprakları, fabrikaları, para ve mülkleri vardır da o nedenle sosyalizme, onun kuruculuğuna sövüyorlardır. Zaten kapitalistler, çok daha akıllı; onlar, sosyalizmin, bilimsel öğretinin ve onu her alanda bilinç ve kararlılıkla savunanların karşısına, kendileri çıkmıyor, çıkamazlar; «sosyalist», «ilerici» kılıklı birilerini, çoğu kere de dönmeleri çıkarıyorlar. Sosyalizme sövme, doğruları yanlış gibi gösterme işinde gittikçe aşınan «marxistler», «marxologlar», her boydan «bilim» adamları ve yazar çizerler hiç eksik olmuyor. Bunların yanı sıra, bilim ve insanlık düşmanı, saldırgan gericiliğin kiralık sözcüleri, sabahtan akşama kadar sosyalizme sövüyor, beş vakit yerine onbeş vakit zikretmeyi eksik etmiyorlar. Peki, «sosyalist» çağrışımı yapan Aybar, Mumcu, Perinçek ve aynı hamurdan solcularımıza ne oluyor? Bu işi yapan bunca gönüllü varken onlara ne oluyor? Onların yaptığı «katkı» yetmiyor mu ki, yeni müttefikler koroya katılıyor?

Sosyalizmin teorik sorunlarının tartışılması gündeme geldiğinde; memleketimiz öylesine bakir ve boş bir alandır ki, yeri gelir, Mumcu bile tereciye tere satmaya kalkar. «Efendim, K. Marx şöyle der., V.I. Lenin demiştir ki., Kautski haklıdır...» gibi ahkâm kesmeler bu türden «sosyalist»lerin üzerinde kaldığından, cehaletimize bağışlansın, bizlere de haddimizi bilip susmak düşüyor galiba?

«İki süper devlet» tekerlemesi

Dünyada tek süper devlet vardır; bu devletin adı: ABD'dir, SSCB'nin, ABD gibi emperyalist kapitalist bir devlet olmadığı, sosyalist bir devlet olduğunu, orada üretim ve mülkiyet ilişkilerinin, sosyal sınıf ayrılıkları üzerine değil, kolektif üretim ve bölüşüm üzerine temellendiğini, üretim araçlarının kamuya ait olduğunu, sosyal sınıfların tarihe karıştığını, ama sosyalist kuruculukta kimi sorunlarının bulunduğunu, bütün dünya biliyor. ABD emperyalizminin (süper devletin) dünyanın jandarması olduğunu, başta terör, komplo ve savaş kışkırtması olmak üzere, insan haklarını çiğnediğini, ırk ayırımı yaptığını, yeni sömürgecilik anlayışında direndiğini, din ve milliyet farklarını sömürdüğünü, dünya halklarının ulusal ve sosyal kurtuluşlarına, gerektiğinde silahla karşı çıktığını, uluslararası tekeli sermayenin hegemonyası için, bütün insanlığı kana boyamaktan asla geri durmayacağını, basın, TV, moda, spor, kültür vb. konularda, radyasyon gibi akıl almaz sansasyon ve spekülasyonlarla kendi sistemini haklı çıkarmaya çalıştığını, bütün insanlık biliyor; bu hakikati kendileri de inkâr etmiyor. Böylesine akıl ve insanlıkdışı bir mekanizmanın karşısında, topyekün bir ilerici insanlık ailesi bulunduğunu, SSCB'nin de bu ailenin etkili bir üyesi bulunduğunu, birilerinin yanında, Mumcu da yeterince bilmektedir. Onun böyle bir bilgi ve birikime sahip olduğunu biliyoruz. Ancak, sosyalist olabilmek, bilgi ve birikimden çok, bir yaşama tarzı ve özümleme sorunudur. Doğrulara inananlar, kendi bağımsız iradeleri ile rotalarını çizmede güçlük çekmez; kapitalist emperyalizmin açtığı kanallarda, sosyalizme destursuz saldırmaz.

Sosyalizme, Sosyalist Sisteme yapılan eleştirilerin «kıymeti harbiyesi»nin olabilmesi: 1. Bilimsel öğretiye içtenlikle inanmaya, diyalektik tarihsel materyalizmi sürekli okumaya 2. Ulusal ve uluslararası planda birlik ve dayanışma sorumluluğu taşımaya bağlıdır. Bu temelden hareketle, yapılan eleştiri ve değerlendirmeler, dikkate alın-

bilir; bununla da kalmaz, sosyalizme, onun kuruculuğuna bir katkı yerine geçer. Bir örnek verilecekse: F. Castro'nun «Çekoslovakya Olayları» üzerine, Ho Şi Minh'nin sosyalizmin ulusal ölçekteki inşası ve sorumluluğu üzerine, yaptığı değerlendirmeler, bütün ilerici insanlık ailesinin yararlanacağı düzey ve nitelikte olan eleştirilerdir. Ulusal ölçekte, örnek verilecekse: M. A. Aybar, B. Boran, Y. Küçük, H. Baş,* D. Perinçek ve bir de zatıalilerinizin «eleştirisi», ne yazık, «katkı» olabilecek düzeyi tutturamamış, talihsiz yazılar arasındadır.

Darbeciliğin «iyi niyeti»

Devrimciler açısından: «12 Eylül belli zorunlulukların sonucu olmuştur» denilmesi, darbeci anlayışın çizmelerini parlatmak anlamına gelir. Darbecilerin «iyi niyetinden kimsenin şüphe etmediğini» ileri sürmekle, en azından bilimsel değerlendirmelerden uzaklaşılır. 12 Eylül «zedeler» den, S. Demirel, B. Ecevit N. Erbakan, hattâ yerli başbuğ A. Türkeş bile darbenin neye, kime karşı yapıldığı konusunda «ilginç» yorumlarda bulunuyor. «Çünkü girişim, darbe olmaktan öte siyasidir. (...) Sosyal hayatı, siyasal, ekonomik, kültürel, anayasal, yasal, hukuksal vb. düzenlemelerle değiştirmeyi amaçlamış (...) Bu değişikliklerin sınıfsal karakteri incelendiğinde, (...) siyasi amaçları da anlaşılır olacaktır.»¹⁷ Burada «niyet» tanımı yapılması, demokrasidışı, saklanmayan, niyetleri olumlu göstermek anlamına gelir. Bu tutum, demokrasi güçlerini yanıltmaya yardımcı olur. Böyle bir yanılgıya düşüldükten sonra, uluslararası tekelliliğin acımasız gündemi kavranamaz. «Dillerinden Atatürkçülüğü düşürmeyenler, (...) Kim inanır size kim?»¹⁸ diye serzenişte bulunulması, zavallı bir çırpı-

B. Boran, Y. Küçük, H. Baş, sonradan eski yargılarını düzeltmiştir.

17 S.Ö. Partileşme Sorunu I, s. 67, 68, Sorun Yayınları, 1986.

18 U. Mumcu, Cumhuriyet, 10.9.1985.

nıştan ileri gidemez; birilerinin yüreğinde rikkat uyandırmaz. 12 Eylül «ara rejim» uygulaması, hakkında: Cumhuriyet yazarlarından, İ. Selçuk, O. Akbal, Y. Doğan, Ş. Kencici, A. Sirmen hattâ N. Nadi vb. birilerinin «iyi niyet»ine¹⁹ dayalı bir tahlile iltifat etmiyorlar. U. Mumcu'nun en yakınındaki arkadaşlarına ters düşmeyen bir tavır içinde olması beklenirken, konuyu saptırması, onun en büyük açmazıdır.

Bir ülkenin, ilerici, devrimci, demokrat, bütün kesimleri, saf dışı edilmek istenecek; siyasi parti, sendika, dernek, basın ve yayın gibi «yasal» ve «meşru» kurumlaşmalar, bulunduğu yerden sökülüp atılacak; siyasal ekonomik bunalımın «suçu» ülkenin en ileri unsurlarının üzerine atılacak; işçi ve öteki emekçi sınıfların demokratik talepleri, uluslararası tekelliliğin çıkarları karşısında çiğnenecek; baskı, tertip, komplo, kışkırtma, rüşvet ve her türlü yozlaşma yaygınlaştırılacak; ABD destekli gizli örgütler, Orta Doğu'daki çıkarları uğruna kovboy filmi çevirecek; terorizm beslenecek; şovenizm duyguları kamçılanacak, ülkeye yeni nükleer silah ve başlıkları yerleştirilmek istenecek; ABD, Siyonizm ortak tertipleri kol gezecek; her konuda militarizm resmileştirilip kadrolaştırılacak; insanımızın hayatına ve geleceğine ipotek koyup politikadışı tutulacak; ve dikensiz gül bahçesinde birileri gül derleyecek!..

U. Mumcu eski yazılarında, ABD emperyalizminin geri kalmış ülkeler üzerine yaptığı plan ve tertipleri ayrıntılı ve öğretici biçimde ele almıştı. Emin Değer'in «CIA Kotr-Gerilla ve Türkiye», Talat Turhan'ın «Bomba Davası, Savunma I ve II» adlı kitapları önemli telif çalışmalar arasındadır. Emperyalizmin ve yerli ortaklarının, Endonezya 1965, Yunanistan 1967, Türkiye 1971, Şili 1973 darbelelerinin tezgâhlanmasında nasıl bir «rol» üstlendiği gizlenemeyecek biçimde açıktır.

19 M.N. «Atma U. Mumcu Din Kardeşiyiz!..» (Henüz yayınlanmamış araştırma)

Ülkemizdeki bugünkü durum kendiliğinden yaratılmadı. Toplumda daha uzun yıllar etkisini sürdürecektir bir «ara rejim» uygulaması karşısında «iyi niyet» ile «kötü niyet» tahlili yapılamaz.

«İç savaş eşğine dönmüş bir ülkede en önemli güvence»²⁰, sosyal mücadeledeki en ileri, demokrat kesimlerin örgütlü bir yapılanmaya kavuşmalarında aranır. Böyle bir güvenceye sahip olmayan uluslar, emperyalizmin «iç savaş» tuzakından kurtulamaz. Bütün bu oyunlar karşısında, ülkedeki demokrasi güçleri, bölünerek güçsüz duruma düştüler ve tabii olarak yenildiler.

Türkiye'nin içine itildiği «iç savaş»ın mutfağını daha ayrıntılı bilen biri, bakın konuyu nasıl değerlendiriyor: Askeri müdahalelerin senaryosu dışarda hazırlanır. Ülke dışında. Ortam yaratılır.»²¹ Aynı kalem, uluslararası terörizmin ana kaynağını şöyle değerlendirmektedir: «Herhangi bir hareketin menşei bulmak için finansman kaynağına bakmak gerek. Türkiye'de terör anarşi olaylarının kaynağını aramak adeta yasaktır. Hiç kimse bunun parasını sormaz, sormaya cesaret edemez. Türkiye'deki tablo belli. Bir resmi görüş vardır. Bu resmi görüşü size söyleyecekler ve siz de kabul edeceksiniz. Bir «öcü» müz var. Tarihöncesi, insanları hasta eden cinler gibi... Bizim «cin» Rusya'dır. Hasta olduğumuz zaman, Rusya yapmıştır, der geçeriz, Hadise bundan ibarettir. Bunun dışında bir analizi kimse kabul etmez.»²² «Akliselimi» ile yıllardır MİT'e hizmet vermiş bir «bilinçli» ajanın söylediklerine mi inanalım, yoksa, gerçek yurtseverleri, «iç savaş» kışkırtıcısı, «anarşist, terörist, vatan hainleri» olarak tanımlayıp «suçu» Sovyetler Birliği'ne bağlamak isteyen mantığa mı?

Ülkedeki hakim gericilik, bütün ilerici atılımlara, demokratikleşme çabalarına, sosyalizme, onun tarihine saldırıyor. Sağlı «sol»lu bu «saldırı» 150 yıldır devam ediyor.

20 U. Mumcu, Cumhuriyet, 14.11.1983.

21 Mahir Kaynak, Söyleşi, Erkekçe, Eylül/1986, Sy. 9, s. 22.

22 Aynı yerde.

Sosyal mücadele sürdükçe Bu «saldırı»nın ardı kesilme-yecektir. Kapitalist ve Sosyalist bloklara, onların teori ve pratikteki tutumlarına karşı takınılan «politik tarafsızlığın» nesnel bir bakış olduğunu söyleyenler, burjuva ideologlarından farkı olmayan yaygaracı revizyonistlerdir.

Türkiye'nin ulusal çıkarı, ABD ile SSCB'ni nesnel olarak yerli yerine koymaktan, «yurtta sulh, cihanda sulh» özdeyişini kavramaktan, emperyalizme karşı tutarlı bir mücadele yürütmekten, kapitalist bağımlılıktan kurtulmaktan, bölgedeki savaş kışkırtıcısı komplolardan uzak durmaktan, komşularımızla bağımsızlık, egemenlik, içişlerine karışmama, karşılıklı haklara saygı, iyi komşuluk ve dostluk temelinden; ayrıca, antisovyetik, antikomünist tuzaklardan uzak durmaktan, emperyalizmin, «iki süper devlet» uyutma ve yutturmacasını doğru kavramaktan geçer. Memleketimizin düze çıkabilmesinin gerçekliği burada yatar.

İslâm radikalizmi ve irtica üzerine

İngiliz ve ABD emperyalizmi, yüzyıllardır Orta Doğu halklarını birbirine karşı kışkırtıyor. Orta Doğu, islâm dünyasının kalbidir. İslâm dünyası, din mezhep tarikat olarak bölündüğü gibi, devlet olarak da bölünmüştür. İslâm devletlerinin birliği, Kur'an temeline dayalı anlayışla sağlanamamış; Şeriat hükmünü sürdürmüş, ama halk kurtulamamıştır. Bölge halkları arasında çok belirgin, farklılıklar bulunmamasına rağmen aralarındaki ilişkiler iç açıcı değildir. Bölgenin siyasi coğrafyası, özellikle, İngiliz emperyalizmi tarafından çizilmiştir. ABD emperyalizmi, şimdi daha etkin olarak bölgedeki politikasını yürütmektedir. ABD emperyalizminin, İsrail dışında, en fazla etkisinin hissedildiği islâm ülkesi, Mısır, Suudi Arabistan bir de Pakistan'dır. Lübnan bir iç savaşa itilmiştir. Bu iç savaşın sonucunda emperyalizm ile siyonizmin çıkarları doğrultusunda yeni bir coğrafya çizilecektir. Ürdün, pasif bir konuma itil-

miştir. Irak, İran ile kapıştırılmıştır. Libya'daki radikal uygulama, ABD emperyalizminin aleyhine gelişmeler göstermiştir. Cezayir, daha önce ulusal kurtuluşunu sağladığı için, sistemini yerleştirme çabası içindedir. İran «islâm devrimi», demokratik devrim sürecine kavuşmadı İran'daki ilerici hareket, devrimde rol üstlenemedi. Şah rejiminin yıkılması ile bölgede en büyük müttefikini kaybeden ABD, «radikal islâm devrimi»nin bölgeye yayılmasından büyük endişe duymaktadır. Suriye, bölgenin en istikrarlı devletlerinden biri görünümünde; Ayrıca, Sosyalist Sistem ile iyi ilişkiler içindedir. Talihsiz Filistin halkı, yersiz yurtsuz kalmıştır. FKÖ'nün merkezi otoritesi sarsılmıştır. İslâm halkları, emperyalist komplo ve kışkırtmalarla birbirine düşman edilmek istenmektedir. İslâm halklarının kendi iç gericiliklerini yenip çağdaş gelişmelere paralel adım atması, emperyalizmin işine gelmemektedir. Bölgedeki petrol, kapitalist dünyanın gözünü diktiği bir kaynaktır. Bu kaynağın, emperyalizmin lehine kullanılması, gerici yönetimlerin ayakta kalma şansına bağlıdır. Gerici Arap yönetimlerinin sürdürülmesi, çağdaş tarihsel ilerleyişe terstir.

Sosyalist Sistem'in güvenlik sınırındaki bu emperyalist kışkırtmalar, Türkiye halkını da yakından ilgilendirir. Halkımızın % 99'u müslümandır. Bölgede ve ülkemizdeki devrimci kadroların görevi, emperyalizmin çok yönlü oyunları karşısında uyanık olmak, her türlü komplo ve kışkırtmalar karşısında, ilerici insanlık ailesinin desteğini almak, savaş kışkırtıcı tertipleri açığa vurmaktır. ABD emperyalizmi, din, tarikat ve mezhep temeline dayalı örgütlenmeleri ayrıntılı ve doğru biçimde incelemiştir. Etkileyebildiği her örgütlenmenin altında ABD parmağı vardır.

Bir üst yapı kurumu olarak din, inanç temeline dayanır. İç ve dış gericiliğin hakimiyeti altında, din kurumu, bir sömürü aracı haline getirilmek istenir. Emperyalist gericiliğin kırıldığı ülkelerde din, bir sömürü aracı olarak kullanılamaz.

İç ve dış gericiliğin karşısında bulunan ilerici güçler, bu konuda bilgili, donatımlı olmak durumundadır. Em-

peryalizm değerlendirmesinde, ulusal çıkarları yerli yerine koyamayan muhafazakâr, gerici tepkici, saldırgan, faşist, lâik, liberal, demokrat, sosyal demokrat ve sosyalist kimi örgüt ya da kadrolar, din konusunda farklı yaklaşımlara sahiptir. Devrimcilerin yaklaşımı: Sömüren sömürülen temeline dayanır; kişisel vicdani inançlara karışmazlar. Ayrıca, dinî duyguları asla sömürmezler. Din temeline dayalı örgütlenmelerin sosyolojik ve tarihsel nedenleri vardır. Kimi reformların yapılması ve başarıya ulaşması, konuya doğru teşhis koymakla başlar. Tarihsel, kültürel kimliklerini koruyamayan, ekonomik bağımsızlığını kazanamayan toplumlarda, din faktörü, sömürüye açıktır. Büyük sorunlara gebe dir. Sosyal kurtuluşunu göremeyen kimselerin din ve tarikat arayışı içinde olması, tabiidir. Emekçi halka sosyal çıkarını gösterip öğretmek, onu kendi ekonomik ve politik mücadele aracında, sendika ve partisinde örgütlemek görevi, ilericilerin üzerinde kalmıştır.

ABD emperyalizmi, «islâm radikalizmi» dediğı olgunun büyük bir tehlike olduğunu ileri sürüyor. Din temeline dayalı örgütlenmelerin tehlikeli boyutlara ulaştığını ileri süren devlet adamlarına da raslanmaktadır. «V Halefoğlu, Türk-Amerikan Derneğinde konuştu: RP, irtica partisidir.»²³ dedi. Ülkemizde, değil RP'nin, sıkıştıkça bütün partilerin, din duygusunu şu ya da bu ölçekte gıcıkladığı, cümlemizin malûmudur. RP'nin kimi antiemperyalist çıkışı, disiplinli bir kesime dayanması, emekçi halkımızın oyunu alması, üzerinde düşünülecek konular arasındadır. ANAP'ın bu konudaki tutumu, daha mı az kaygı vericidir? Siyasal ekonomik bunalım aşılamayınca, her aklına esen, alanlarda halka ayet okuyup hutbe vermiyor mu? Tutarlı, somut ve ciddi «demokrasi mücadelesi» verenler, lâik, liberal, demokratların dışında bulunan kesimlerden soyutlanmamalıdır. Hattâ islâmi değerler sistemine içtenlikle inanan kesimlerle birliktelik aranması daha çok önem taşır.

23 Cumhuriyet, 9.10.1986.

Sosyal, siyasal ekonomik kriz derinleştikçe bu kör gi-dişe ciddi bir alternatif oluşturmamayan ilerici güçler, di-ledikleri kadar, lâik, liberal, demokrat ve kemalist bir çiz-gide bulunsunlar, emekçi halkımızı, din ve tarikat teme-line dayalı örgütlenmelerin kuşatmasından kurtarama-yacaktır. 70 yıldır da kurtaramadılar. Kendi düşüncelerini bir özeleştiriden geçiremeyen bu kesim, şimdi, tehditle bu akımları gidermeye çalışmaktadır. «İslâm radikalizmi»n-den büyük darbe yiyen ABD, Türkiye hakkında kimi «kaygılara» kapılmıştır. Bir yandan en gerici din ve tari-kat ehlini her türlü yolla desteklerken öte yandan «islâm radikalizmi»nin ve «irtica»nın hortlamasından «kaygı» duyduğunu dile getirmektedir. R. Reagan, kutsal kitap İn-cil'e el basarak yemin eder; istavroz çıkarır; bütün insanlı-ğın hayatıyla oynamaya kalkar, Avrupalı emperyalistler, Orta Doğu'daki çıkarları tehlikeye girmesin diye islâm ül-kelerine, mazlûm milletlere karşı az mı «Haçlı Seferi» dü-zenlemiştir? Günümüzde, ABD emperyalizmi biçimine bü-rünen bu yeni «Haçlı Seferi» ni, bütün ayrıntıları ile tanı-mak zorundayız.

Bu nedenle asıl tehlikeyi göz ardı edemeyiz. Gericiliğe, yobazlığın her çeşidine karşı en kararlı mücadeleyi veren devrimciler, ABD emperyalizminin niyetleri ile çakışma-yan bir kanalda konuyu ele almak zorundadır. ABD'nin din, tarikat, mezhep örgütlenmelerine bakışı başkadır, dev-rimcilerinki daha başka. Halkları gericiliğin girdabına bırakan gücü görmeden, onu göz ardı ederek, «irtica» diye koroya uyulmaz. En büyük irtica, ilerici saflarda dolaşan irtica anlayışıdır. Fukara müslümanı, ulusal ve sosyal çı-karları dışında sömüren anlayışı, onun hesaplarını açığa vurmadan koparılan «irtica» yaygarası, hedef şaşırtmaca-dır.

U. Mumcu da bu yolda bilim dışı yorumları ile bir işlev üstlenmiştir. Yarın, ülkede: «Konya Mitingi» gibi bir iki eylem örgütlenir; peşi sıra kimi tarikatların defteri dürüle-rek, harekete geçilir; bunun ardından da «askeri darbe» gelir. Bu sefer gelen «askeri darbe»nin gerekçesi, «sol» de-

ğil, «irtica» olacaktır. Çünkü «sol»a yeniden vurmanın inandırıcılığı kalmamıştır. Şimdi sıra, «sağ»a vuruyor gösterip «sol» un desteğini almak «hesabına» gelmiştir. Çünkü, böyle bir «askeri darbe»yi haklı gösterecek, göğşe çıkartacak «sol»lar, görev başındadır. Bu uzlaşmanın ardından gelecek şey ise hiç te sürpriz olmayan: «Kahrolsun gomonistler!..» yaygarasıdır.

Türkiye’de ilerici birikimin gücü nereye akar?

Türkiye 50 milyonu aşan nüfusu, 150 yılı aşkın sosyal mücadele tarih ve gelenekleriyle bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde, hesaba katılacak bir deney ve birikime sahiptir. Bu yolda hata ve yanlışlıklar yapılsa da, bu deney ve birikim bizimdir. Günümüzdeki görev: Bize ait olan malzemelerin, en ileri unsurlarını, çürüklerinden ayıklamak, onlara sahip çıkmaktır. Memleketimizde, ciddi ve saygın bir «Partileşme Sorunu»nu tartışmak zorunlu olarak öne çıkmıştır. «Sosyalist Parti», «Blok Parti», «Birleşik Sosyalist Parti» tartışmaları, boşuna gündeme gelmedi. Her ne kadar, bu yolda ciddiye alınacak bir «öneri», yoksa da, bu yoldaki çabalar, en sonunda, hakiki kimliği ile toplum hayatında yerini alacaktır. Ama sosyalizmin, tarih ve geleneğini harcamaya yönelik çok yönlü odakların karşısında, sorunu, davanın asıl sahiplerinin çözüme kavuşturacağı açıktır. Adlarıyla anılacaksa: Ne Aybar, Mumcu, Perinçek, Belge, Küçük, Kafaoglu, Akat vb. biraderler, ne de bunların ortalarda destursuz dolaşmalarını sağlayan öteki efendi biraderler işçi sınıfının ekonomik, politik ve ideolojik birliğini sağlayacaktır.

Bugüne kadar, kütle destekli bir karşı koymayla karşılaşmayan, özgür parti kurma girişimleri, acaba bundan sonra da aynı özgürlük içinde mi seyredecektir? Geçmişteki partiler, değişik adlar altında günümüzde de kurulacak; ama bunlar, yalnızca örgüt olarak kalacak, asla Parti işlevini yerine getiremeyecektir. Kütleleri kucaklayamayan

örgütlenmeler, CİA, PETAGON, MOSSAD ve bizim yerli uzmanlarımızın kurduğu ökselerin uzantısında, bir rol üstlenir; ve tekelci sermaye güçlerinin işini kolaylaştırmaya yardımcı olurlar. İşçi ve emekçi sınıfları örgütlenme niyeti ve gücü olanların amaçları, yeteri kadar açıklık kazanmıştır.

İşçi sınıfının gücü «önemsenmeye değer» midir?

Birileri gibi, Mumcu da Parti denilince anladığı şey: İki sandalye, bir masa, bir tabela, bir tüzük, program ve üyelere ibarettir. Bir bakıma Parti de budur. Ciddi kadroların Parti anlayışı ise: Sandalye, masa, tabela, tüzük program ve üyelere birlikte, sosyal uyanışı yönlendirip yöneten, örgütlü muhalefet durumuna getiren, kendiliğindenliği, donatımlı bir kurmaylığa bağlayan, mevcut potansiyel gücü, harekete geçirip seferber eden, bir Parti anlayışıdır. Birilerinin girişimi, bu işlevi yerine getirmeye yönelik midir? Parti kuranlar, bunu ilkin yüreğinde, kafasında tartmalı; ondan sonra dürüstçe oturup parti kurmalı; onlara engel olacak bir irade yoktur.

Ciddi bir partileşmeye katkısı olabilecek bir girişime ancak saygı duyulur. Ama bir yanda «Problems Of Communism» adlı dergiden kimi bilgileri aktaracaksın²⁴. Böylelikle ülkemiz işçi sınıfı hareketi adına, vahiy geleneği ile sahip çıkar görünüp sonradan toz olan bir örgüt hakkında «Negligible»* diyeceksin; öte yanda sosyalizmin tarihine, geleneğine sahip çıkar görünüp parti kurma çalışmalarına katılacaksın. Acaba bu nasıl bir devrimci anlayıştır? Yararlandığın kaynağın amacı bellidir; inandırıcılığı da tartışmalıdır. O kaynak, önce kendi ülkesindeki rakamları açıklamalıdır. ABD'nin resmi kaynaklarından yapılan bir derlemeye göre²⁵: AKP'nin 1945'deki üye sayısı 85000,

24 U. Mumcu, «Negligible», Cumhuriyet, 12.6.1986.

25 Ahmet Angın, *Amerikan Komünist Partisi*, s. 131-143 Habera Yayınları, 1988.

Negligible: İhmâl edilebilir, önemsenmeye değer.

Partiye bağı yan örgütlerin (birlik, kooperatif, dernek) sayısı 14, en etkili sendika CIO'a bağı 19 büyük sendika, etkinliğı olan onlarca yöresel kuruluş, 12 okul ve eğitim kuruluşu, 110 mahalli, 2 milli radyo, 16 yayın kuruluşu vb. vardı. Dünya komünizm ticaretinin bu en büyük patronu, ülkesindekinin yüzde biri kadar «demokrasi» anlayışını ülkemizden esirgemektedir.

ABD'indeki bilinçli işçilerin büyük bir çoğunluğu, kendi ulusal ilerici partilerinin üyesidir. Türkiye için düşülen rakamlar, işçi sınıfının gücünü yansıtmaz. Bu rakamlar, birilerine ait olabilir; ama bir güçsüzlüğü yansıtmaz. Mumcu gibi «yasal» planda konuşma yazma imkânı olmayanların hakkında söylenecek sözlerin iyi tartılması gerekir. Söz konusu yazıda ele alınan rakamlar, neyi anlatırsa anlatsın, ülkemiz işçi sınıfı hareketini yakından ve doğrudan ilgilendirir. Ülkedeki ilerici potansiyel sağı «sol»lu o kadar sömürüldü ki, sayımızı biz de şaşırdık. Ama şu gerçeğı asla şaşırmadık: Devrimcilerin sayısı «Negligible» değildir. Öyle olmadığının kanıtı: Son çeyrek yüzyılda üç «ara rejim» yaşandı. Memlekette önemli şeyler oldu. İşçi, köylü ve gençlikten oluşan kitle eylemleri, toplumda yankılar uyandırdı. Anayasa ve gerici kanunlar iyice tahkim edildi. Demokratik kazanımlar tek tek geri alınarak rafa kaldırılmak istendi. Bütün bunlar, hareketin nicelik ve niteliğinin «önemsenmeğe değmez» olduğunun işareti değildir. Emperyalizmin özel ulaklarının harekete sızmış «şeytani» çabalarına bakarak, manzara gırgıra alınamaz; yalnızca bundan ders çıkarılır. «Devrimcilik, siyasal kurum ve olaylar karşısında kesin tutum takınmayı gerektirir. Bu tutum, siyasal kavgada egemen sınıflara karşı bilinçli bir direnişe yol açar...»²⁶ Bilinçli direniş, sorumluluk isteyen zor bir iştir. «Bildiğimiz tarih kayıtlarına bakılırsa ülkemizde modern sosyal sınıfların mücadelesi, yüz yıl gerilere dayanıyor. Dünya genelinde, ilerici mücadeleler tarihinin

26 U. Mumcu, *Özerklik, Bağımsızlık ve Sorumluluk*, Devrim, Sy. 38, s. 2, 7.7.1970.

yanısıra, ülkemiz özelinde toplumsal tarihsel süreç, bu ilerici gelişmeleri kimi evrelerde -yeri gelmiş- «partili» biçimlere de kavuşturmuştur.

«Günümüze sarkan sosyal mücadeleler, yüz yıllık geçmişini bulunan hareketin ve toplumsal mücadelenin ürünüdür, tarihsel süreklilik çizgisi üzerinde, bir bakıma, bu hareket ve mücadelenin bir devamıdır ve onlar ile doğal ve organik ilişkiler içindedir. Bundan ötürü, varlıklarını hâlâ sürdüren kimi siyasi akımların -ve ilerici hareketlerin- aralarındaki düşünce ayrılıkları ne olursa olsun, tarihsel, toplumsal misyonlarını, bu ilk kaynaktan aldıklarını söyleyebiliriz. Üstelik bu siyasi akımların eleştirilmesi ya da inkâr edilmesi, bu gerçeği değiştirmez.»²⁷ «Sosyalist Parti» kurmak amacı ile, ABD kaynaklı bir «değerlendirme»den yararlanmak, kötü bir çağrışımla polemik açmak, yanlış ve zararlıdır. Bu türden sorumsuzluklar, sorunları çözmeye yaramaz; ancak katmerleştirir. Açılan kanallarda sıfırı tüketenler, ciddi güvenilir ve yetkin mekanizmaları oluşturamaz.

Bir örgüte, onun programına, kadro ve sosyal pratiğine, bilimsel ve ilkesel eleştiri yöneltmek devrimci bir görevdir. Ama bir açmaza girmiş olanları kastederek, tarihsel bir misyonu toptan inkâr etmek, devrimci bir tavır değildir. Çünkü ülkede sosyalizm adına ortaya çıkan, çıkartılan kişi, grup, akım ve kadroların yaptığı her şey, bir bütün olarak sosyalistleri ilgilendirir. İçinde yer alınsın, alınmasın, bu örgütlenmeler ve onların yanılgıları karşısında tarafsız olamayız. «Tarafsız aydın olmaz. Aydın, halkın devrimci savaşına inanmış insandır. Tarafsız aydın olmak, kamu oyunu dolandırmak demektir.»²⁸ İlerici aydın, yalnızca sınıf mücadelesindeki (emek - sermaye) ilişkilerde olduğu gibi, emekçiler cephesinde olup bitenler karşısında da taraftır. Bir örgüt, kişi ya da kadronun yap-

27 S.Ö. *İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu*, s. 26, Sorun Yayınları, 1985.

28 U. Mumcu, *Tarafsız Aydın*, Devrim, Sy. 52, s. 2, 13.10.1970.

tığı yanlışlık ve hata, topyekün bütün ilerici kadroların günâh hanesine yazılıyor. Ama Mumcu'nun «adil» ve «bağımsız» terazisi, hangi eksenden geçtiği bilinen bir mantıkla olaylara bakıyor. Toplumsal, tarihsel olayları ölçen, adil ve bağımsız bir ölçü aleti kişilerin elinde yoktur. O ölçü aleti, yalnızca emekçi sınıfların ve onların hareketinin elinde bulunur.

«Umut kırıcı tartışmalar»

12 Eylül'den günümüze epey bir zaman geçti; bu süreçte ilerici hareketi kucaklayacak bir siyasi partinin yokluğu kendini hissettirdi. Günün özel şartları içinde «Sosyalist Parti» konusu gündeme getirildi ve konu, ayrıntılı «tartışma»ya sunuldu. Bu tartışmalara «çağrı» üzerine de olsa, iddialı olarak katılan Mumcu, her fırsatta ilginç şeyler söyledi. Kurulacak partinin nasıl olması gerektiğinin yol ve erkânını gösterdi; program ve ilke tartışması yaptı; strateji ve taktik konusunda önerilerde bulundu; partinin kimler tarafından kurulacağını işaret buyurdu; ama gene de «umut kırıcı tartışmalar» dan bir sonuç alınamadı. Bu durum karşısında söylenecek en «akıllı» şey: Parti kurma çalışmaları, «benim açımdan umutlu bir başlangıç sayılmaz.»²⁹ demektir.

İlerici insan, inandığı, yoluna baş koyduğu davadan bu türden gerekçelerle, «cızdım oynamıram» itirazında bulunarak, ayrılamaz. «Böyle bir partide de kurucu üye olmayacağım, yazarlığa devam edeceğim»³⁰ özürünün, geçerli ve bağışlayıcı bir yanı yoktur. Sen, kimi yol arkadaşlarınla bir işe kalk, işin boyutu özlemlerinizi ve çapınızı aşınca, «ben yokum arkadaş!» de. İşte bu olmaz. Yalnızca Özal ve ekibi «işbitirici» değildir; devrimciler de, başladıkları işi sonuçlandırır. Şimdi ne olacak? Madem siyasi

29 U. Mumcu, «Umut kırıcı tartışmalar», Yeni Gündem, Haziran/1986, Sy. 16, s. 14, 15.

30 Aynı yerde.

arenadaki «boşluğu» dolduramayacaktınız, niçin çoluk çocuğu ayağa kaldırdınız? «Neredesiniz?» diye kükreyip durdunuz? Oldu mu ya, şu sizin yaptığınıza ne denir sonra?

İSP'nin oluşturulması zorunluğu gündeme geldiğinde, her kesimde bir hareketliliğin belirmesi, olağandır. Parti gibi bir konunun sulandırılarak başka alanlara çekilmek istenmesi, sorumsuzlukların bu düzeyde sergilenmesini hazırlamıştır. Her şeye rağmen hayat, bütün olumsuzlukların yanında olumlu olanı da besleyip güçlü kılacaktır. U. Mumcu ve ötekilerin işçi sınıfının sendikal siyasal birliğine «katkısı», günümüzde «sınanıyor»; ama «sel gider kum kalır» özdeyişini doğrulayarak!...

BÖLÜM IV

OKUR ELEŞTİRİLERİ SORULAR VE CEVAPLAR

Diyaloğun önemi

Bu bölüm, «Partileşme Sorunu I» hakkındaki yazılı soru, eleştiri (E) ve cevaplardan (C) oluşmuş; bölüm başlıkları tarafımızdan konulmuştur. Kitap hakkındaki eleştirilerin tümü, hangi ölçek ve perspektifte olursa olsun, bunlar bizim için çok değerlidir. Rumuz kullanan okur eleştirilerinin kimlikleri, tahmin edilmektedir. Kimliğini gizlemeyen okur eleştirileri de, isim baş harfleriyle ifade edilmiştir. Bu eleştiriler, sade insanların düşüncelerini yansıtmaktadır. Sıradan devrimcilerin düşünceleri, tepedeki parti «tartışmaları» dışındaki birikimi yansıtmaması açısından çok daha önemlidir. Kitle içindeki sıradan insanlar, kent, köy, semt, yöre, fabrika, okul, sendika, yayın vb. ünitelerdeki canlı tartışmaları, dile getirmiştir. İlerici insanımızın nabzını tutamayan anlayış, «Partileşme Sorunu» na, düşünce ve davranış dünyamıza nasıl bir katkıda bulunabilir?

Kimi okurların üslup ve tartışma anlayışını kitaba alamıyoruz. Konuya, duyulan ilgi, ülkemiz ilerici insanının güçlü **Birlik** arayışını yansıtmaktadır. Yapılan eleştiri, amacına bakmadan, kafalardaki soruların giderilmesine

yarıyorsa harekete bir katkı yerine geçer. Karşılıklı diyalogun oluşması, sorunların çözümüne yardımcı olur. Okurun işe karışması, ilkel tartışmanın güçlü kılınacağına işaretidir. Bu sevindirici gelişmenin canlı ve diri tutulması, taraflara yeni nitelikler kazandırır. Kadroların «Partileşme Sorunu»nu tartışması, kimilerinin kafasındaki barajı yıkmadan, başkalarını baraj yıkmada kullanma içgüdüünün yıkılacağını gösterir. Okurların yakın ilgisine, kitaba gösterdiği dayanışmaya teşekkür eder; konuyu tartışan ve bilince çıkmasına çalışan arkadaşların çabalarını kutlarız. İdeolojik, ekonomik ve politik birliğe giden yolda harcanan bütün çabalar kutsaldır.

Eleştiri özgürlüğü

İşçi sınıfı hareketi ile sosyalist harekete eleştirel yaklaşım: İşçi çağrışımında bırakan, gerçek birliği kundaklayan, sosyalizm adına ahkâm kesen, kendiliğinden örgüt kuran ve kimi zaman ekonomizm, anarşizm, revizyonizm, reformizm, kimi zaman her türden sağ ve «sol» teslimiyetçi akımların rayını döşeyenlere karşıdır. Böyleleri, serüvenlerini sürdürmede ısrarlı oldukları sürece, eleştiri özgürlüğümüz eksilmeden devam edecektir. Hareketi bir bütün olarak göremeyen ve onu kucaklayamayan, sürekli bölenler, eleştiridışı değildir. Düşmanın işini kolaylaştıran ve bataklıktan başka yere gidemeyenlere yapılan eleştirilerin dozajı az denilseydi, bunu bir eleştiri sayardık. Oysa eleştirilerimiz, bir yenilgi döneminde, kimi iyi niyetli genç arkadaşları düşündürmek ve işçi sınıfı hareketine kazandırmak, sosyalizmi yeterince öğrenmek, öğretmek kaygısıyla nisbeten esnek ölçülerde ele alınmıştır. Eleştiri özgürlüğümüz, sosyalizmin, hareketimizin, bize öğrettiği ideolojik bir savaştır.

Emperyalist gericiliğin karşısında; en büyük sosyal muhalefetin yığılabilmesi ve toplumun sürekli demokratikleşmesinin, yolu ciddi bir İSP'nin oluşturulması görevinin

yerine getirilmesinden geçer. Bu birinci görev yerine getirilmeden, onun güvencesi sağlanmadan, hizayı bozan, fraksiyon örgütlerini, Parti yerine koyan ve bu partiküllerle iç ve dış gericiliğe karşı savaşıacağını söyleyenler, ya azılı bir kariyerist ya da emperyalist gericiliğin görevlisi bilinçli bir haindir. Bu türden bir yargıyı hafifletici bir delili, ne yazık ki, iki «ara rejim» şartlarında bulamadık.

İSP'nin oluşturulması sürecinde yalnızca Parti değil, sendika, dernek, kitle örgütlenmeleri, basın ve yayın kurumlaşmaları da böyle bir kurmaylığa bağlanacaktır. Bu süreçte, yanlış yapan bütün birimler -bu anlamda- eleştiridışı kalmayacaktır.

Eleştiri niçin yapılmaktadır?

1 — İdeolojik, ekonomik ve politik birliği sağlamak;

2 — Hizayı bozan fraksiyon örgütlenmeleri ilkelliğini aşmak;

3 — «Eleştiri özgürlüğü» diye tepinen, burjuva ve küçükburjuva unsurların zararını aza indirmek; etkisini kırmak;

4 — Parti konusunu, bir daha bu düzeyde sulandırmanamak; sağlam ilke ve kurallara bağlamak; ilke, kural ve normları çiğnetmemek; işlerliğini güvenceli kılmak;

5 — Parti konusundaki kendiliğindenliği, vahiy geleneklerini, dogmatizmi, sekterliği, spekülasyonu gidermek;

6 — «Devrimciler kardeştir» şiarını geçerli kılmak; yol arkadaşlığının önündeki barikatları temizlemek; yoldaşlıkların gelişip güçlü kılınmasını sağlamak;

7 — Hareketi sosyal asalak ayak bağlarından arındırmak; temizlemek;

8 — Yaratıcı diyalogu canlı ve diri tutmak;

9 — Ülkedeki engin potansiyeli, enerjiye dönüştürüp devrimci onurumuzu kurtarmak; bu güçsüzlüğümüzün aşılabileceğini dostlara göstermek;

10 — Devrimcilik adına serüvencilik yapılmasını önlemek;

11 — İşçi, köylü, gençlik ve aydın kesimlerini ustalıkla örgütlemek;

12 — Sosyal muhalefetin gücünü, gerçek demokrasi mücadelesinde seferber edebilmek;

13 — Emperyalist gericiliğin «bölünmüşlük» üzerine kurduğu düşü boşla çıkarıp oyunları bozmak;

14 — Tarihsel iyimserliğimizi besleyip güçlü kılmak, haklılığımızı göstermek için!...

Kendisini ilerici, devrimci ilan eden her birim biraz da İSP'nin oluşturulamayışı, onun iradesinin kitleler tarafından hissedilemeyişiinden ötürü, kimi sorumsuz eylemlere kalkışmakta ve hareketi güçsüz kılmaktadır. İSP'nin oluşturulması, boşuna istenmiyor. Bu bir özlem olarak yansımıyor; uğruna çaba gösteriliyor; bir de bedel ödeniyor; bunlar boşuna değildir. O nedenle hareket hakkındaki eleştiri ve değerlendirmelerin mahiyetini ve amacını anlamak gerekiyor.

İSP'nin oluşturulmasıyla organdışı «eleştiri özgürlüğü» nün önü kesilir; saflardaki birlik ve disiplinin yolu açılır. Yoksa hakim sınıfın açtığı, daha da açacağı kanallarda her kafadan bir ses çıkar, her birim emperyalizmin dişine uygun örgütlenmelerin batağında bocalar durur. Türkiye solunun bu güçsüzlüğü aşması gerekiyor; o halde, dile getirilen eleştiri ve değerlendirmeleri doğru anlamak zorundayız. Entelektüel gevezelik başka, dışardan ahkâm kesme kurnazlığı başka şeydir. Bu iki «özgürlük» ile bizim eleştiri özgürlüğü anlayışımız bir değildir. Zararlı olan tutum: Sorumlu eleştiriler karşısında, sinirlenmek, spekülasyona başvurmak; sosyal pratikteki yenilgi ve yanılğının günahını, kimi yarım doğruların ardına gizlenip başkalarına yıkmaktır. Ama bu kurnazlık şimdi yeterince açığa vurulmuştur. Günümüzde, örgütler anarşisi fikrinde ısrar etmek daha da zorlaşmıştır.

Sosyalizm adına yola çıkıp sosyal pratikte yanlış yapanlar, dün de vardı, yarın da olacaktır. Bu güçsüzlüğün aza indirilerek, giderilmesi, yapılan eleştirilerle yerine

oturacaktır. Okurların iradelerini göstermeleri yararlıdır. Eleştiriden korkmayalım; onun içeriğine ve amacına bakalım; organdışı, sorumsuz «eleştiri özgürlüğü» ile bilimsel olanı karıştırmayalım. Hareketimizin buna ihtiyacı vardır.

Eleştiri bilgi ve sorumluluk işidir

E — «Türkiye'de bugüne kadar ne kadar sosyalist parti kurulmuşsa, bunları hep kapitalist emperyalistler mi kurdurmuştur? (...) «Modern örgüt», hangi sınıfın örgütü? (...) «Dayanışma cephesi» (...) kimlerden oluşuyor? «Emekçi halkımızın dışında olan kesimlerin (azınlığın) örgütlenme tasası yoktur.» TUSİAD, TTOB, TBB, gibi tüccar ve sanayiciler ve de en önemlisi onların devleti örgütlenmiş, tasaları olmasa örgütlenirler miydi? (...) Kütle, cansız eşya için kullanılır. (...) «Sendikal siyasal birlik», ne demek? Siyasi partilerle sendikalar birleşecek mi? (...) «İşçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareket» nasıl ve neye göre bir ayırımı bu? (...) «Birlik ve partileşme» ne demek? (...) Küçükburjuvaların iktidara gelmediği de söyleniyor, oysa CHP özellikle Ecevit zamanında bir küçükburjuva program önererek iktidara gelmişti. (...) Tekelci sermaye ne zamandan beri «ileri» oldu? (...) Tekellerle küçükburjuvanın çelişkisi olduğu (...) Sözü edilen partileri (...) kendi haline bırakmak büyük yanlış olur. Bunların gerçek yüzleri teşhir edilmeli. (...) «Bizdeki sosyal demokratlar marxizmden esinlenmemiş» ne demek? Ecevit bal gibi esinlenmiş! (...) Marxistler, küçükburjuva tabana girerler, ama onlara sosyal demokratların söylediği yalanları değil, sınıfsal doğruları söyleyip eyleme katarak cephe oluştururlar. (...) «Çağımızda sömürücü sınıfların zor'a dayalı sistemleri sosyal ve tarihi olarak aşılmıştır.» deniyor. Oysa çağımızda dünya faşist diktatörlüklerle dolu. Üretim araçlarının gelişmişliğinin emeğin üretkenliğini artırmış olması nedeniyle, kapitalizmin ilk çağlarında 5-10 yılda bir gelen

periyodik «bunalımların» periyodunu çok kısaltmış, buna çare olarak da faşist askeri cuntaları gündeme getirmiş ve dünyamızı bu faşist cuntalar sarmıştır. (Özellikle Güney Amerikada) (...) «Edebiyat ve sanat» dünyasındaki yapıtlar küçümseniyor. (...) «Paneller, açık oturumlar, kültürel etkinlikler» niçin küçümseniyor? Polis provakasyonu olmadığı veya provakasyona alet edilmediği sürece bu etkinlikler «demokrasi» adına çok önemlidir. «Ekin Bilar A.Ş.» neden küçümseniyor? Ülkemiz için çok yeni ve ilginç bir deneme. Başarılırsa antifaşist mücadele (...) çok önemli bir kitle savaşım aracı olacaktır. (...) CİA'nın yönettiği «mihraklar» işin önemini ne yazık ki «devrimcilerden» daha önce kavlıyor. (...) R.P (...) feodalitenin sözcüsü, emperyalizmin tek müttefiki ne zamandan beri «demokrat» oldu? Büyük yanlış, kanlı pazarlar, Kırıkhan katliamları, Konya yürüyüşleri ne çabuk unutuldu? (...) Yanlış dost tanıtıyorsun. Hem de bir yandan «aydın», «entelektüel» düşmanlığı yapıyorsun. Dikkat et! (...) «Fukara müslüman», «fukara devrimci», (...) «Bendeniz fakir» denmiş. (...) oh ne ala fukaralar partisi (...) «N. Erim de fukaraymış», demokrasinin canına okuyan, balyoz harekâtlarını yöneten bu kişinin «fukaralığı» da nereden geliyor? (...) «Erkek sesi» ne demek? İşçi sınıfının erkeklerinin sesi başka, kadınlarının sesleri başka mı? (...) «kardeşlik duygularıyla» (...) tamamen subjektivist ve bilim dışı yaklaşım. (...) «Burjuva sol» ne demek? (...) Türedi partilerden, türedi sosyalistlerden yakınmak yerine, bunları açık ve net olarak bilimsel verilerle teşhir etmek (tabii önce doğru teşhis koyarak) gerek; her ne kadar hepsi için deymez ise de bunu yapmak, ama onların yaptığı kavram kargaşasına alet olmadan, onların sorunları yozlaştırıcı, çarpıtıcı mantık tuzaklarına düşmeden, ama bu tuzaklara çok net ve açık bir şekilde, zekice açıklamalar getirilmeli, teşhir etmeli. Ayrıca, bunun yanı sıra doğrular gösterilmelidir. İdeolojik, politik mücadele budur. Meydanı «uğursuz sözlerle», «kem gözlere» bırakmak istemeyen, bunları mutlaka izleyecek ve teşhir edecektir. İdeolojik olarak teşhir ede-

cektir; pratik olarak teşhir edecektir; kişilik olarak teşhir edecektir. İşte kavga budur. Yoksa peygamber mantığı ile «birleşelim arkadaşlar» fetvası ile değil. Ben işte buna marxist yaklaşım derim. Gerisi boştur; kağıt israfıdır; alın teriyle kazanılan paraların «hovardaca» harcanmasıdır ki, adamdan birgün bunun da hesabını sorarlar! (...) «Vefa ve bağlılık duygusu» (...) veda subjektivizmi. (...) (E.Ç. Bursa)

E — (...) «Partileşme Sorunu» adlı kitap bir çok yanlışlıklarla kaleme alınmış. (...) Yayınevinin başına «işçi» kılıklı biri gelip oturursa, yanlışlıklar kaçınılmaz olur. (...) Böyle bir kitabı yazmamış olsaydınız, O takdirde «Partileşme Sorunu»na daha çok katkıda bulunmuş olurdunuz. (...) (L.G. Harbiye-İst).

E — (...) Kitaptaki kimi yanlışlıklar neden gözünüzden kaçtı? (...) Redaksiyon denilen şeyden habersiz değilsiniz? (...) Daha yetkin bir çalışma yapabiliirdiniz. (...) (U. B. Kadıköy - İst)

C — Yukarda özetlenen eleştirilerin tamamını kitaba yükleyemiyoruz. «Kağıt israfı»nda özgür olmadığımızdan, kimi «eleştiri»lerin okura sunulmasında aracı olamıyoruz. Oysa bu «eleştiri» anlayışının okura sunulmasının çok büyük yararı vardı. Bağışlansın, ama yapamıyoruz.

«Sorum Yayınları» hakkında yapılan spekülasyonların amacını ve rumuz kullanan muhataplarını tanımaktayız. İşçi sınıfı içinden, sokaktan, namı diğer «amele taifesinden» Babıaliye gelmenin, bağımsız bir yayın kuruluşu oluşturmanın, direksiyon başına geçmenin elbette kimi tepkileri olacaktır. Tabii karşıladığımız bu tepki karşısında ne sinirlerimizi bozarız, ne de böylelerinin patırtısına pa-buç bırakırız. Yaptığımız iş önemlidir, kılığımız (tulumumuz) değil. Ne kılığımızdan ne de kimliğimizden utanç duyuyoruz. Bir yayınevinin hangi aşamada neleri yapmaya çalıştığı dost düşman herkes tarafından biliniyor. Yeminli düşmanlığa ne gerek var; yapılanlar, yazılanlar yeteri kadar açıktır. Daha yetkin yayın kurumlaşmaları, sıkça yenilendiği üzere, İSP'nin oluşturulmasına ve ona bağ-

lı «Bilim Kurulları» ile «Enstitülerin» hayatta yerini almasına bağlıdır. Kimi damlacıklarla ilerici hareketimize ve ulusal kütüphanemize yapılan her katkı, devrimci kimlik taşıyanları onurlandırıp sevindirir; meçhûl adamları da spekülasyona ve kimi düşmanlıklara iter. Küçükburjuvanın açtığı donkişotvari «düşmanlıklar»a gülüp geçilir. Ne zamanki işçi sınıfı, elimizdeki yayın aracını ve onun işlevini zararlı ve yanlış bulur; o takdirde dost ve düşmanın yüzüne bakamayız. Ayrıca, böyle bir aracın nasıl kullanılacağına, bu yayın kurumlaşmasına terini akıtanlar karar verir. Yayınevini temsil yetkisi başta olmak üzere, bütün sorumluluğunu üstlenenlerin elinde olan bir şeyi düşmanca niyet taşıyanlarla tartışmak gibi bir geleneğimiz de bulunmuyor. Her şeye rağmen gene de: «Bilim Kurulları»nın hayatta yerini alması sürecine kadar, kimi ilerici arkadaşların ellerinde bulundurduğu bağımsız yaynevlerinin «hesabının sorulması bilinci» bizi ziyadesiyle sevindirmiştir. «Alın teriyle kazanılan paraların 'hovardaca' harcanması» suçlaması da böyle bir «bılincin» ifadesi yerine konulacaksa, buna da sevinmek gerekiyor. Yayınevinin kursağında haram ile hilenin olmadığı, kazanılan bir şey varsa, onun da alın teriyle kazanıldığının teslim edilmesini, bir «kadir bilirliğin» işareti olarak algılıyor. «Hovardaca harcanması» yakıştırmasını ise anlamakta güçlük çekiyoruz. İşçi sınıfı ve sosyalist hareket adına o kadar büyük sömürü yapıldı ki, bu türden yakıştırmalarla, bizleri de, bu sömürü tezgâhı içinde, onursuz hovardalık yapanların kesfine koymuş oldular. Yayınlarımızın işlevini, bu türden mütalaa etmenin «kolaylığını» yakalamış olan arkadaşlara bütün içtenliğimizle «hesap vermek» ten geri duramayız; ama yaptıkları «eleştiri»lerin hesabını vermek şartıyla... Çünkü hesapların karşılıklı sorulması, tek yanlı yargıların önünü keser.

«Partileşme Sorunu I» isimli kitapta ve imzamızı taşıyan öteki kitaplarımızda, ayrıca, diğer tercüme kitaplarda olduğu gibi, yazılanların kusursuz olduğunu iddia etmiyoruz. Kitabımızda bölüm başlıklarıyla anılan konuların,

başlıbaşına birer inceleme ve araştırma konusu teşkil ettiğini biliyoruz. Değinilip geçilen bölümlerde kimi tanımlar eksiktir. Cümle düşüklüğü, ifade bozukluğu, uzun cümle yapıları, biktırıcı tekrarlar, redaksiyon ve tashih (düzeltme) hataları, kolay affedilir hatalardan değildir. Bu durumda okurdan özür de dilense yetmez. Yazmaya başlayan herkes, hele bir de işçi ve emekçi sınıfların arasından geliyorsa, hiç bir aşağılık duygusuna kapılmadan, hatta yapacağım diye korkmayacaktır. Babıali mahallesi, kimi çürümüşlüklerin merkezi olsa da, burada umutlandırıcı çalışmalar da yapılmaktadır. Babıali, bu türden çalışma yapanları kuşatma politikasında, Bizanstan kalma yöntemlerle, «işbitiricilerle» dolu. Kimi «eleştiriler» bu ölçekte yapılmış.

Bir yazıda, ana fikri yalnız bıraktıktan, cümlelerin bir bölümü soyutlandıktan sonra, herkesin canının istediği gibi yorum yapmasına tahrifat denir. Birinci derecede önemli olanı görmezlikten gelip ikinci ya da tali derece önemli olanı ele alarak yapılan polemiğe de demogoji denir. Bir kitap kelime kelime yorumlanmaz. Kelimenin tefsiri olmaz! Yazılı metni, başından, ortasından ve sonundan, yapılan önyargılı alıntılarla, bırakın «eleştiriye», adamı asarlar bile. Umuyoruz, hakim olsaydınız, bu tutumumuzla, bendeniz fakiri sehpaye yollamakta tereddüte düşmezsiniz. Avukat olsaydınız, ücreti vekâlet karşılığında işi kitabına uydurmakta bir güçlük çekmez, «savunulacak» bir yanımızı bulurdunuz. Öğretmen olsaydınız, bütün ders programlarını altüst ederdingiz; öğrencileriniz kimi sözlükleri açarak yanlışlarınızı ortaya çıkarırdı. Ama siz de ötekiler gibi bir «aydın» olmuşsunuz. Okuduğunuz kitabı, hele işçiler kaleme almışsa, ona bir düşman önyargısıyla yaklaşmış, içinde, hep de «yanlış» aramışsınız. Oysa eleştiri, bilgi ve sorumluluk isteyen ciddi bir iştir. Bu ilkeli yaklaşımı, kitabımızdan esirgemiş olmanızın nedenini, ruhsal ve fiziksel bir rahatsızlığa dayandırmak istemeyiz. En ileri özelliklere sahip insanın özden uzak, önyargılı, saldırgan olamayacağı açık. İş içinde hata da yapılır, yanlış da. Devrimci isek,

hatayı iş içinde düzelteceğiz demektir; ya da birileri daha yetkin bir çalışmayı üreterek daha az hatasız bir eseri ortaya çıkaracaktır; böylelikle çabalar birbirini tamamlamış olur. Hareketin ideolojik, ekonomik ve politik birliğini engelleyen bir hata yapılmışsa, tamiri imkânsız olduğu için, insan yere de baksa nafile!... Kitaptaki «hatalarımız», çok şükür, bu türden hatalar kategorisine girmiyor. Düzeltmesi mümkün -elimizde olan- hataları ele alıp işin özünü ve içeriğini gözden kaçırانların yaptığı «eleştiriyi» de eleştiri yerine koyamıyoruz. Eleştirilerimiz, esasa ilişkin olmalıdır. İşçi sınıfı ve sosyalizm üstüne eloğlu ne çamlar deviriyor; nice dolaplar çeviriyor. Muhatabın ise daha iyi ifade edilebilecek bir konuyu gözden kaçırmış; şimdi, parmağımızı buna mı dolayacağız? Ne tasa! Ne yazık ki (!), 300 bin lira aylıklı, avrupa toprağı çiğnemiş, nitelikli temiz aile çocuklarını yayın kolektifinde «istihdam» edemiyoruz. Etmek istediklerimiz de emekçi özverisini sömürerek ilerliyorsa, birilerinin yüzünden, içerde, dışarda ve mahkemelerde kimi tatsız görüntüler sergilenmişse, bundan ötürü bizim suçumuz nedir? Mücadelede onurunu koruyamayan, yol arkadaşlıklarını temiz tutamayanların hesabını biz veremeyiz.

Kimi nitelikleri bulunan elemanlar, bizler gibi çulsuzların çadırına, davetiye çıkarsan da gelemazler. Çünkü işliğimizde, içtenlik ve özveri hakimdir; birilerinin niyetine uygun sandalyelerimiz bulunmuyor.

Çalışma kolektifimizde gönüllü çalışabilecek nitelikli arkadaşlarımızın sayısı arttıkça, kitaplarımız da buna paralel olarak, daha az hatalı olacaktır. Dost okurların anlayışına güvenir, bağışlanmamızı dileriz. Konuyu seviyesiz spekülasyonlara çekmek isteyenlerin uygun gördüğü suçlamalara karşı, hayatın öğrettiğı doğruların savunulmasında kararlı olduğumuzu ifade etmekten geri durmayız. Yazmaya çalıştıklarımızla bunu açıkça vurguluyoruz.

«Partileşme Sorunu» gibi önemli bir konuda kafa yormak, yazı yazmak zordur. Konu işlenirken istenmeyen hatalar olabilir. Bu türden hatalar, birilerinin yaptığı gibi:

Birlik sorununa zarar mı vermiştir, düşünce ve davranış farkına sahip kadrolar arasında onulmaz yaralar mı açmıştır, mücadelede hizayı mı bozmuştur? Hayır! Kitaptaki «hatalar», yalnızca, işçi ve emekçi sınıfları hor gören, ündüşkünü, inançsız kimselerin «göz estetiğini» bozmuştur. Aksi ispatlanana kadar kitaptaki, esasa ilişkin, bütün düşünceleri savunmayı sürdüreceğimiz ve böylelikle daha çok «göz estetiği» bozacağımız kesindir.

Yayınlarımıza karşı girişilen saldırıların niyeti açıktır. Birer uyanış içinde olan işçilerin, onların bilinçli unsurlarının, hareketin çıkarlarını gözeten olumlu tavrı, küçükburjuvaların korkularının tek kaynağıdır. Kimilerinin adi düşmanlık yöntemleriyle, konuyu saptırıp başka yere çekmek isteyişini «anlayışla» karşılamaktayız. Onlar, kimi emek ve özverileri yeniden «kullanmayı» denemek istiyor. Birilerinin düşmanlıklarını unutmuyor; sabırla, nasıl aşılacağını düşünüyor; saflarda yaratılmak istenen «düşman» lıkları, iş yaparak ezmeğe çalışıyoruz!

Birinci olarak ele alınan eleştiri üzerine, özetle şunları söylemek gerekiyor: «Marxizmden esinlenmek»; marxizmi öğrenebilmek, özümleyebilmek, yorumlayabilmek ve uygulayabilmek vb. demektir. Bu anlamda, Ecevit'in ve öteki Batılı yol arkadaşlarının yaptığı; marxizmden esinlenmek, hattâ, eklektik bir kafayla revizyondan geçirmek bile değildir. Ecevit'i «iktidara» getiren program, burjuva programıdır. Küçükbourjuva programı değil. Burjuva programına; lâik, liberal, demokrat, «orta sol» yaftalarla süslenirse de ona başka sıfatlar takamayız. Küçükburjuvazinin hayalleri bu burjuva programla uzlaşmış, denilmesi daha doğrudur.

Kütle, bir fizik terimidir. Sosyal hareketliliği daha iyi açıklayabilmek için bunu bilerek kullanıyoruz.

Tekelci sermaye güçleri, gerici, tutucu ve saldırgan müttefikleriyle bir bütündür. Tekelci sermayenin «ileri» bir özelliği yoktur.

«Marxistler, küçükburjuva tabana girerler...» Bu da yanlış. Doğrusu: Marxistler işçi sınıfının öz örgütünün oluşturulmasını ister, o tabana yerleşirler; ayrıca küçük-

burjuvazi ve öteki emekçi katmanlarla duruma göre, çeşitli ittifaklar ararlar. Marxistler, burjuva ya da küçükburjuva «sol»culuğunun kuyruğuna takılmaz, işçi sınıfının bağımsız siyasi hareketinin kurmaylığında, an'ın öne çıkacağı, «eylem ve güç birliği» ile «cephe hareketlerini» örgütleyip yönetir; sosyal ilerleyişin etkili ve öncü gücü olduklarını gösterirler.

«Çağımızda sömürücü sınıfların zor'a dayalı sistemleri sosyal ve tarihsel olarak aşılmıştır...» ifadesiyle anlatılan şey çok açıktır: İlkel, köleci, feodal, kapitalist ve sosyalist toplumsal formasyonlar, sosyal devrimlerin yasallığı vs. kastedilmektedir.

Kapitalist emperyalist sistemin çok yönlü kışkırtmaları, faşist diktatörlükleri desteklemesi, dünya çapındaki bunalımının bir işaretidir; emperyalizmin can çektiğinin göstergesidir. Böyle olmasaydı, Sosyalist Sistem'in varlığına; gelişmiş kapitalist ülkelerdeki demokrasi güçlerinin çabalarına; «Üçüncü Dünya» ülkelerinin ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesine nasıl bir ad takılacaktı? Emperyalizmin çabası, onun kalıcı olduğunu göstermez. Çünkü emperyalizm, tarihsel ve sosyal olarak aşılmıştır. Dünyamızda yaşanan süreç, onun son çırpınışlarıdır. Emperyalizmin çeşitli kışkırtmalarla «varoluş» çabası başka şeydir. Konuyu aydınlatan kimi çalışmaların ayrıntılı incelenmesi, tartışmayı ilkeli kılacaktır.

«Ekim Bilar A.Ş.» «Bilsak» ve ötekilerin, panel, açıkoturum ve kültürel etkinliklerinin «küçümsenmesi» ne gelince: Ülkedeki ilerici her adım, harekete bir katkıdır. Katkı yerine geçen her aydın etkinliği, bir katkı olmaktan çıkıp saptırıcı, oyalayıcı bir unsur haline dönüşme eğilimi taşıyorsa, o zaman eleştiri yapılması kaçınılmaz olur. Eleştiriye konu teşkil eden: Sosyalizmdir; İSP'nin oluşturulmasıdır. Bu konuda «tartışma» açmak, «öneri»de bulunmak, kimi «etkinliklerle» işi idare etmek, birilerinin «tekeline» değilse, eleştiri yapmak da kimsenin tekeline değildir. Muhataplarımıza şunu söylüyoruz: Panellerin, açıkoturumların, kültürel etkinliklerin dışında kucaklanacak, kosko-

ca bir dünya var. Hiç bir devrimci kadro; Parti kurma eylemine, kayıtsız kalmaz. İlgi duyduğumuz, eleştiriye dayanak yapmaya çalıştığımız temel budur. İşin özünü ve içeriğini kavramak gerekir; yoksa birileri parti kurmuş, panellerde, açıkoturumlarda ahkâm kesmiş, dilekçe yazmış, otellerde hasbihal eylemiş, dergicilikte devrim yapmış, kültürel etkinliklerde esrar çekip kendinden geçmiş, elbette bunlarla ilgilenmeyiz. Dileyen dilediğini yapar, herkes seçtiği mücadelenin yol ve yöntemlerini ifade etmede serbesttir. Buna kimse karışmıyor. Her kadro, ideolojik ve sınıfsal karakterine uygun bir etkinliğin izini sürüyor. Ekin Bilar A.Ş.'nin ilk «dilekçe»si, şu gerekçelerle eleştirilere uğramıştır: 1) Demokrasidışı uygulamaların sorumlusu olanlara dilekçe verilmez, 2) «Dilekçe» metnine bazı yenilikler eklemek gerekir. 3) «Dilekçe» kimi makamlar yerine emekçi halkımızın yüksek makamına verilmelidir, 4) «Dilekçe» dar bir çevre yerine, kitlesel katılımı sağlayacak biçimde imzaya açılmalıdır. Ekin Bilar A.Ş.'nin ikinci «dilekçesi», bu öneri ve eleştirilerden yalnızca sonuncusuna itibar etmiştir. Demek ki, yapılan eleştiri bir işe yaramaktadır. Kendi payımıza, kişisel polemikler yerine, ideolojik sorunlarımızı tartışmayı uygun buluruz. Ötesi zaman kaybıdır. İSP'nin oluşturulması, şirketlerin, aydın tartışmalarının işlevi ile sınırlanamaz. Konumuz, Parti konusudur. «Demokrasi mücadelesi» ile «Faşizme karşı mücadele» edilmesi, İSP'nin oluşturulması şartına bağlıdır. Bir ciddiyeti ve sorumluluğu olan Parti konusunu, kimi aydınların paşa gönlüne bırakan anlayış, yarın yenilgilerden; yanılgılardan kurtulamayacak olan bir anlayıştır. O senin mücadele aracı olarak görmek istediğin şeyin adı Parti'dir. Siyasi mekanizmaların çözüme kavuşturacağı bir davayı, yarın «kötü günler» gelip çatığında ne yapacağı belirsiz (aslında belli) «aydın»ların, «panel, dilekçe, etkinlik, bilim merkezi, Bilsak, Bilar» gibi cılız omuzlara yükleyen anlayış, «Partileşme Sorunu»nu nasıl anlayacak ve tartışacaktır?. Saflardaki başıbozukluğu, demokratik, devrimci ve bağımsız bir tek sesin hakim olduğu bir güvenceye bağla-

mak, böylelikle, toplumun demokratikleşmesi mücadelesinde kalıcı, sürekli ve etkin bir rol üstlenmek isteniyor. Kimileri ise bilinen araç ve yöntemlerle «yanaşık düzen talimi yapıyor.» CİA'nın «önemini kavradığı,» ama kimilerinin kıvırtıp sulandırmak istediği şey ortadadır. Emperyalizmi, doğru bilgilere dayalı, kapsamlı incelemek zorundayız; işin inceliği burada yatıyor. Toplumun demokratikleşmesi mücadelesinde her ileri adımın; kişi, kadro ve örgütsel çabaların yanında olmak, onları daha ileri adımlarda desteklemek, dayanışma içinde olmak devrimci olmanın abecesini teşkil ediyor; ama İSP'nin oluşturulması görevimizi bu hengamede minder altı etmemek, onun rolünü asla taşıyamayacak omuzlara yüklememek şartıyla. Devrimci sorumluluğun ölçütü buradadır. Bu görev yerine getirilemezse işte o zaman CİA da, onun desteğindeki sosyalizm de işbaşı yapacak demektir. Eleştirilerimizin amacı çok açıktır; konuyu çarpıtmayalım. Yoksa burjuva ve küçükburjuva sosyalizminin karşısında, sınıfsal bakış açımızı, ahlâkımızı, onurumuzu ve ilerici rolümüzü harcamış oluruz.

R.P üzerine söylediklerinizin cevabı, U.Mumcu için yazılan eleştiride yer almıştır. Burada söylenecek olan şudur: Kültür kaynağınızın özü, ne Doğu ne de Batı'ya dayanıyor. Kimi burjuva lâik liberallerle «kemalist»lerin «kültürü», bilimsel bir temele dayandırılmak istense de, böyle bir bilimsel temel yeryüzünde yoktur. Düşünceleriniz, böylelerinin etkisini taşıyor. Emperyalist kapitalizm, her türlü gericici, tutucu, saldırgan, dinci, tarikatçı, lâik, liberal, muhafazakâr, hattâ demokrat, «sosyal demokrat» ve «sosyalist» düşünce ve davranışın içinde rol alır. Onun çıkarı, böyle hareket etmesini gerektirir. Kendini devrimci yerine koyanlar da safını belirlemek zorundadır. «Şariat geliyor, islâm radikalizmi, yobazlık aldı yürüdü, çember sakallılar, sıkma başlılar çoğaldı...» gibi yaygaralarla kimse gerçekten gericiliğin karşısına dikilmiş olmuyor. Asıl gericilik, saçta, sakalda, başörtüsünde değildir; islâmi düşünceyi taşımak, tarikat kurmak, bir örgütlenme biçimidir. Her örgütlenme biçimi bir çıkara dayalıdır. Kimi islâmi akımlarla tarikatların emperyalizmle çelişkisi vardır;

kimlileri de uzlaşmaktadır. Konuyu CİA kışkırtmaları dışında, bilimsel, yani sınıfsal ve serinkanlı tartışmak gerekiyor. Her ilerici insan, feodal kalıntıların hangi süreçte, hangi yöntemlerle temizleneceğini bilmek zorundadır. Din kurumunu incelemeyen, onun hakkında söz söyleyemez. Dinler tarihi de bir çeşit sosyal mücadeleler tarihidir. İç ve dış gericiliğin gündemini kavrayamayan kimileri, irticayı da asıl mürteciyi de iyi tanımak zorundadır. Emperyalizmin destekleyip kışkırttığı, dinci, tarikatçı, gerici ve saldırgan örgütlenmelerin kurmaylığı, finansmanı vs. eleştirip bir oyunu bozmak, açığavurmak ayrı şeydir; Fukara devrimci ile fukara müslümanı tanıyıp anlamaya çalışmak başka şeydir. Sosyalizmin, milliyetçilikten, «kemalizm»den ayrışması gerekir. Bu bilimsel inceliği kavramada tereddüte düşenler, bilmeyerek karşı safların yanına savrulur. Bir devrimcinin, dini inancı olan ya da olmayanla bir alıp veremeyeceği yoktur; ama bir devrimcinin bizim halkımıza sömürenlerle sömürülenleri öğretmesi gerekir. Feodal üst-yapının ve kalıntıların tasfiyesi, alt ve üstyapıdaki kimi değişim ve dönüşümlerin sürecinde biçimlenir. Emperyalist gericiliğin karşısında ilerici tavır: Samimi dindarları karşıya almak değildir. Burjuva sözcülerinin yaptığı, din ve iman sömürüsüdür. Devrimciler, konuya taktik ya da aldatmaca olarak bakmazlar. «Fukara müslüman»a karşı asıl sorumsuz yaklaşım; Gerici, tutucu, saldırgan, dinci, tarikatçı, düşüncenin içinde rol alan emperyalist oyunun bozulması, çeşitli sınıf ve katmanların ortak çıkarlarının korunup kollanması hünerinde ortaya çıkar. İşçi ve emekçi sınıfları, kendi çıkarları dışında öteki dünya ile oyala-yan bezirgânların sömürüsünden kimler kurtaracaktır? Emekçi halkımızın din ve tarikat örgütlenmelerine duyduğu «ihtiyaç» nereden kaynaklanıyor; Bu konuda «devrimciler» ne yapıyor; kendiliğinden parti kuranlar, neden onlara sınıfsal çıkarlarını öğretemiyor; gericilik neden ülkede kol geziyor? Elbette bunda hepimizin kusuru vardır.

«Fakir» ve «fukara» üzerine edebi değeri çok üstün demagojileri kaleme almadan önce kimi sözlükleri karış-

tırmak gerekirdi. Demek buna ihtiyaç duymamışsınız. Tasavvufa ilgi duyan ülema ile islâm tarih ve felsefesini, halk edebiyatını yeterince bilen bir alevî şari, çok şükür, «Fakır» ile «fukara»yı anlayacak düzeyde donatımlıdır. Hal-kımız dilimizi anlıyor, ama sizler konuyu saptırmak istiyor-sunuz. Bu anlayışta olanları «ikna etmek» bize düşmez. Haddimiz değildir. Emekçi halkımızın üzerinde oturduğu, folklör, müzik, anlatım ve kültür hazinesini bizans kuyu-suna atanlar, «bendeniz fakir», «fukara N. Erim» denilince; taşlama, ince alay, ve hicivden ne anlasın? Ama «oh ne alâ fukaralar partisi» diyerek, aklınca taş atmayı denemekten geri durmazlar. Oysa taş atılacak yer, olsa olsa ideoloji fukaralarının doluştuğu çukurdur.

«İşçi sınıfının erkek sesi» der demez, daha burjuvazi ile feministler nezle olmadan, konuyu kavramaya aday, kimi arkadaşların, hapsirmeye başlaması ilginçtir. Fazla söze ve telâşa kapılmaya gerek yoktur; bir gün o sesi dost, düşman herkes duyacak, sizi de bizi de, birilerini de hiza-ya sokacaktır!

«Kardeşlik duygusu», «vefa, bağlılık» gibi konular işle-nince, birileri gene huysuzlanıp «veda subjektivizmi» suç-lamasına sarılıyor. Bu duyguların ne olduğunu yaşayan bilir. Kimileri anlamıyorsa saldırıya geçmeğe ne gerek var? Olayı «duyarsızlığımıza» ve «cehaletimize» bağışlar-sınız olur biter. Sosyal mücadelede, insanı mekanik bir nes-ne yerine koyanlar, devrimcilerin en içten dostluk, kardeş-lik ve bağlılık duygularının gelişmesinin önemini hiç bir zaman anlamayacaktır. İnsanı ve devrimciyi tanımayanlar, iddia edildiği gibi, «peygamber mantığı ile 'birleşelim ar-kadaşlar' fetvası»nı dinlemediğimizi, kavramada gecikmez. İşçi sınıfının ideolojik, ekonomik ve politik birliği uğruna böylesine tatsız ve sıkıcı «tartışmalarla» uğraşmak zorun-da kalanların asıl niyetini bilenler, -çok şükür- bilmeyen-lerden daha çoktur.

Teori nedir aydın kimdir?

E — (...) Teori üretmeden partileşme sorunu tartışılmaz (...) Bir teori yok kitapta (...) Üç kişi bir araya gelir, bir kurul oluşturur, ondan sonra bir adım atarlar (...) Önce ustaların yaptığı gibi, sizde «Türkiye'de kapitalizmin gelişmesi» diye bir araştırma yapın (...) Daha sonra yola çıkın (...) (E. Ç. Bursa), (T.K. Bakırköy-İst.)

E — (...) «Kitabi bilgiler» (...) «Teori fetişizmi» (...) pratikte kütleden kopmaya vardırır işi, deniliyor. Teori niçin küçümseniyor? Pratik denen şey doğru teoriden çıkmıyor mu? Teorinin yadsınması niye? (...) Zaten bu kadar bölünmeyi yaratan «ilke» ve «teori» bolluğu, diyerek yine teori küçümsenmiş? (...) «İdeolojisizm» ile «teorisizim» acaba hangi aydının (!) uydurduğu izm'lerdendir? (...) «Entelektüel özentî» ne demek? Hepimiz yüzlerce kitap okuduk, keşke gücümüz, vaktimiz olsa da okuduklarımızı bir kez daha okuyabilsek, yeni yapıtlar da okuyabilsek, tabii ki pratikte hata yapmamamız için (...) Bu nedenle «entelektüel» konusu gençliğe iyi açıklanmalı, öyle yuvarlak lafla geçirilmemeli. Yoksa 12 Eylül'den önceleri olduğu gibi «slogan gençliği» yetişir, sonra ne mi olur? Yaratıcı, kavrayıcı, yapıcı ve kurucu bir gençlik yerine tapınacak kâbe veya put arayan bir sürü zavallı yetişir. Elbette aydının yanı sıra işçi ve emekçilerin yanısırdır. Ama bu «yanlılık» bir zamanların CHP'li sosyetik hanımların köylü kadınlarının yer sofralarına oturup onlarla birlikte tarhanaya kaşık atmaları demek değildir (...) «Teorik laf cambazlığı» (...) İşçi ve emekçi ahlâkı taşıyanlar da işin pratik çözüm önerilerini, denmiş, yine aydın ve teori düşmanlığı ve de küçümseme (...) «pratik insanlar», yine bilim küçümseniyor, iş pragmatizme dayatılıyor. (bu tavrın kaynağı nedir? Gerçekten ilginç) (E.Ç. Bursa)

C — Teori ve insan bir bütünü oluşturur. Devrimci teori, sınıf ilişkilerinden ve sınıf mücadelelerinden doğar; hayatın pratiğinde gelişir; yetkili kurullarda senteze kavuşur. «Devrimci teori, bütün ulusal ve evrensel devrimci

deneylerden, devrimci düşüncelerden, sonuç olarak çıkar; adına da sosyalizm denir.» Bir hareketi devrimci yapan teorinin doğruluğu, onun bilimselliğidir. Teori bir tanımlama değildir. Bir bilim olarak varolan teoriyi işliklerde üretmeyen, yaparak gösteremeyen, metafizik soyutlamalarla teoriyi bir fetiş haline getiren «devrimci»lerden çok çıktık.

«Teori eylem kılavuzudur.» Bir devrimcinin dünya görüşünü temellendirdiği teori, dost düşman herkes tarafından bilinmektedir. Teori'den kastedilen eğer buysa, hiçbir devrimci kimliğini saklamıyor. Her sosyal sınıfın ideolojik görüşlerinin temel kaynağını ortaya koyan teorik çalışmalar bir hayli yaygındır. Kitapta gördüğünüz bu «eksikliğimizi» tamamlayan onlarca telif ve tercüme eserin zenginliği, bizim «kusurumuzu» affettirecektir. «Kusurumuzun» bağışlanacağını umuyoruz.

Gerçek hayatın dışında sağlanacak bir teori söz konusu ise bu türden bir teori, yalnızca bozuk mayadır; bozuk mayaların tutmadığı yeterince anlaşılmıştır. Bu kısa açıklamadan sonra «niçin teori üretmiyorsun?» ya da «teori ve aydın düşmanlığı» gibi hesapsız, mesnetsiz önyargıların önünü kesmek gerekiyor. Her aydın, hele sosyal bilimlerle ilgileniyorsa, bilimsel öğretinin yeniden icat edilmeyeceğini bilmek durumundadır. Bilimsel teori, bir ve tek'tir; hayatta uygulanarak sürekli geliştirilir; güçlü kılınır. Tek tek aydınlar teori üretmez. Teori, bir hareketin içinde, bir kurumlaşmanın disiplini altında, yani Parti'de üretilir. «Partileşme Sorunu»na ilgi duyanların, buna benzer konuların, tartışılmasını geride bırakmaları, aşmaları gerekirdi. Hayat ve mücadele, niçin teori üretilmediğini, sosyalist metod ve ahlâk anlayışlarıyla ortaya koymuştur. Boş teorik tartışmalarla geçirilecek vaktimiz yoktur. Böyle bir «geleneği» yaratmaktansa kitle ve kadrolarla canlı diyalogların kurulmasını, tercih ederiz. Bu amaçta iş yapmayı öne çıkarmak daha önemlidir. -Siyasi terbiyemizi ve sosyalizm hakkındaki bilgilerimizi iş içinde öğrenerek geliştireceğiz. Esnaf kafasıyla uydurulmuş «teori» peşinde değiliz. Aslolan, olayların teorik kavranılışı ile yorumunu yapmakla

birlikte, değişimi gerçekleştirecek kurumlaşmaları oluşturmaktır. Sosyalizmin (sosyal mücadelenin) 150 yıllık bir tarihi ve geleneği var. Gezegenimizde, bir bilim olarak sosyalizm, teoriye bağlanmış, hayalci dönemini geride bırakmış, uygulama alanına geçirilmiştir. Türkiye leğinde ve günümüzde ilerici insana düşen görev, moda teoriler peşinde koşmak değildir. Denenmiş, sınanmış, doğruluğu ispatlanmış teori'yı hayata geçirmektedir. Bu anlamda teori de vardır; ilkeler de; program da... Memlekette eksik olan; örgütler anarşisi ilkelliğimizin aşılamayışdır. Bu yargıda birleşiyorsak, böyle bir gcszlğn aşılması yolunda iş yapılacak demektir. Elbette teorisiz iş, dolap beygirinin gözü bağlı dönmesiyle biridir. Hayata yabancı teori üretenler, her dönem olacaktır. Bizim byleleriyle bir alıp veremediğimiz yoktur. Sosyalizmin ulusal ve evrensel kazanımları dışında bir teori arayışı içinde olana herhalde devrimci denmeyecektir. Teori vardır, onu ülke şartlarında hayata geçirmek, zengin deneyler kazandırmak gerekecektir. «Teori» icat etme görüşü, kimi kesimlerde yaygın bir görüştür. Bu görüş, anarşist bir görüştür. Bir hareket yerine, kişinin ürettiği «teori», kişiye aittir.

Yazmaya alıştıklarımız olsa olsa birer «tez» mahiyetindedir. Devrimci görev, bu «tez»lere karşı tez yazılmasıdır. Bu sorumluluk yerine getirilirse, hayal gerçek olur, konu açıklığa kavuşur.

Geçmişte çoğu kez « kişi bir araya» geldi, «kurul oluşturdu», kimi «adımlar» atıldı, ama sosyal pratikte tuzla buz oldular. Elbette bir memlekette donatımlı ve ne yaptığını bilen  kişinin bir araya gelmesi çok önemli bir olaydır. «Ustaların yaptığını bizim memlekette de yapalım; 'Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi' isimli bir araştırmayı gerçekleştirelim; daha sonra da yola çıkalım» denilmesi, bilinen bir şeyi tekrarlamak kolaylığıdır. Kaldı ki, o sylenilenlerin hepsi memlekette sürekli denenmiş ve yapılmıştır. Sosyal mücadele tarihimiz, sürekli olarak sorumluluk duyan, parti kuran, i ve dış gericiliğin karşısına

dikilen örneklerle doludur. Günümüzde bu çabalar çoğalmış, daha anlamlı bir nitelik kazanmıştır. Kimi devrimciler, eleştiriye konu olan çalışmalarıyla tanınmaktadır.

Acil sorun: Sosyalizm adına onun önünü kesmeğe aday örgütler anarşisinin aşılması, bu zaafımızın teşhis ve tedavi yöntemlerinin araştırılmasıdır. Konumuz budur. Temel konuda sağlanacak birliktelikler, yerine oturunca, hayat, teorisyen, militanı, kadroları yaratmada geç kalmaz, üretir. Mücadelede teori ve kurumlaşma atbaşı birlikte yürür. Aslanan bu çabaları bütünleyen adımların atılmasıdır; iş yapılmasıdır.

«Kitabi bilgiler», «teori fetişizmi» «ilke ve teori bolluğu», «ideolojisizm, teorisizm» gibi ifadelerle tanımlı, yapılmaya çalışılan şey, yukardaki çabayı güçlü kılmaya yöneliktir. Böyle tanımlar vardır; kimi sözlükleri karıştırarak karşılıklarını bulmak mümkün. Bir züppelik olsun diye yabancı kökenli bu sözcükleri kullanmadık. Bütün dünyada yaygın olarak kullanılan bir literatürü kullanmada bir sakınca görmüyoruz; ayrıca, bilimsel literatürü öğrenmek durumundayız.

Memlekette saygıdeğer aydın da entelektüel de vardır. Emekçi halkımızın ilerici mücadelesine kulak kabartan, ondan yana ağırlığını koyan aydınlar, ulusal değerlerimizdir. Onların varlığı, mücadelesi küçümsemez. Entelektüel olmaya özenen, bu yolda çaba gösterenlerin tavrı olumludur; Bu çabanın anlaşılması güç değildir. «Entelektüel özentî» ifadesinden kastımız: Böyle bir niteliği olmayan, onu kazanamayan, bir böbürlenme içinde olanlar için kullanılmıştır. Bir sıfatı hakedebilmek için gösterilen özen, özveri, alçakgönüllülük, ciddiyet, çalışkanlık ile özentî, kuruntu, kendini beğenmişlik farklı şeylerdir. Aydın çağrışımla yetinip aydın olmanın sorumluluğunu sosyal pratikte gösteremeyen «aydın»larımızı da eleştirmeliyiz. Kimi olumsuz aydın davranışlarını, tartışmadışı bırakmak diye bir şey yoktur! «İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu» isimli çalışmamızda bu konu ayrıntılı ele alınmıştır. Aydını «küçümseme», ona karşı «düşmanlık», ilerici, devrimci ve

demokratların tuttuğu mücadele saflarını kundaklama demektir. Hangi satırımızda aydını hor gören, bilimi küçümseyen bir sorumsuzluğa rasladınız? Bunu anlayamadık. Şili, Arjantin, Nikaragua, Vietnam, Küba, Haiti, Güney Afrika gibi ülkelerin aydınlarını, onların halklarıyla omuz omuza mücadelelerini inceleyip öğrenme şansımız bulunuyor. Ayrıca, gelişmiş kapitalist ülkelerin aydınlarının tavrını da biliyoruz. En yakın bir örnek: Memleketimizdeki «demokrasi» nin encamını görmeye gelen amerikalı Arthur Miller'in tavrı ile bizim en ünlülerimizin tavrını karşılaştırma şansımız ve özgürlüğümüz bulunmaktadır.

Kaypak aydının örgüt ve disiplin tanımadığı çok açık; kendilerine çok güç gelen bir sorumluluğu böylelerinden bekleyen de yoktur. Ayrıca, «aydın olmak bir kimlik ve kişilik meselesidir.»¹ «Batı, Doğu kültürünü ülke şartlarında geçerli bir senteze kavuşturamayan «aydın» (onun üstesinden geleceği bir iş değil ya...), asyalı halkına elbette gidemeyecek, onu ve davranışlarını tanımayacaktır.»²

«Pratik çözüm», «pratik insanlar» ifadesiyle «pragmatizme» kapı aralanmaz. İlk pragmatizmi öğrenmek durumundayız. Yakın bir tarihte yayınlarımız arasında çıkan «Emperyalizmin Felsefesi Pragmatizm» isimli kitabımızı boşuna yayınlamadık. Lütfen bu kitabımızı okuyun; orada evrensel tanımlardan hareketle, bizdeki yerli malı pragmatistleri, sağda ve «sol»da bilimi inkâr edenleri, görüp tanıyacaksınız.

Her iki «ara rejim» şartlarında da «teori» diye piyasaya sürülen yayınları kimse unutmadı. Bilimsel öğretinin sarsıcı etkinliğini «gidermek» için -birilerinin istediği yolda- kafa ütöleyen bilinçli çabalar karşısında susulsun mu? Türlü şartlandırmalarla her önüne gelen E. Fromm, S. Freud, J.P. Sartre, H. Marcuse, W. Reich, Canetti, Foucault, Orwell, diye ahkâm kesecek, gençliği zehirleyip oyalamaya

1 Aytunç Altındal, *İhanet Şiirleri*, s. 7. Süreç Yayıncılık, 1984.

2 S.Ö. İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu, s. 66, Sorun Yayınları, 1985

çalışacak; uydurma teorilerin uzantısında boşlukta bir gençlik yaratıldıktan sonra, hakim sınıfların toplumu tümüyle politikadışı tutma hesapları kimi kesimlerde gerçekleşmeye yüz tutacak; sen de kalkıp «vay aydın düşmanlığı yapıyor, bilim ve teoriye karşı çıkılıyor» diye, bu düşüncelere karşı düşünce oluşturmaya çalışanlara saldıracaksın! «Teori» denilen şey yukarda sıralananların adı ise bunu niçin bizden bekliyorsunuz?

«Teori» denilen şey, tercüme kafasıyla, bilim ve eylem adamı Marx ve Engels'e «polemik» açılması, onların «aşıldı»ğının söylenmesi, kapitalizm ile sosyalizmin uzlaştırılması uğruna yapılan bitmez tükenmez «aydın» çabalarının adı mıdır? O senin «aydın» diye toz kondurmadığın kesimler, işçi sınıfına karşı inançsızlığı, güvensizliği, yok saymayı, ön plana alıyor. İşte asıl düşmanlık budur. Naciiz varlığımızı ve eldeki bağımsız yayının aracını, asla, işçi sınıfı ile onun hareketiyle örtüştürmek ve özdeşleştirmek yanılışına kapılmadan, en yakınımızdaki bir örneği tekrarlamak zorundayız: «Sorun Yayınları»na karşı girişilen kuşatma politikası; bu düşmanlığı yapan «aydın» ların hakim gericiliğin yaptığından geri kalır yanı var mıdır? Üstelik bunların yaptığı daha tehlikelidir.

Sosyalist kuruculuğun «yanlışını» bulmak için, kimileri, canla başla savaşıyor. Antisovyetik, antikomünist ne kadar malzeme varsa, büyük bir «özveriyle», dışardan ülkemize aktarılıyor. Bu yetmeyince, tarihin dehlizlerinden Blanquie, Bakunin, Kautski, Troçki ya da Mao'ya baş vuruluyor. Aslı ile ilişkisi bulunmayan, özsüz, köksüz, havada teorilerle söze başlayıp bilincin karartılmasına çalışılıyor. Aşırma teorilerle, hem teoride hem pratikte, «devrimci romantizm»in yeni bir «altın çağı» yaşamasına özen gösteriliyor. Bunun «karşısındakiler» ise «leninizm» diye söze başlayıp sosyal pratikte üçkağıt açmaya koyuluyor. Bütün bunları yapanlar, bizim «aydın»larımız değil midir? Onlara daha uygun bir isim bulmak gerekiyorsa, ne demeliyiz?

Hiç bir ülkede sosyalizm bu kadar ayağa düşürülmemiştir. Kaçak güreşenlere, kapitalizm denizinde balık olma özlemi dışında bir tasası bulunmayanlara, uydurma teori üretenlere, mutlaka bir şey söylenecektir. Bugünkü gençliği yutmağa, onu boşlukta bırakıp bunalımdan bunalıma sürüklemeye aday bütün girişimler açığa vurulmalı ki, bir daha bu düzeyde bir kitlesel kıyım ve yıkımla karşılaşılmasın.

«Aydın» hakkındaki eleştirilerimizin (bunu dürüstçe bütün kitaplarımızdan ayrıntılı olarak öğrenmek mümkün) ne kadar gerekli olduğunu, kimi aydınımızın, bu eleştiriler karşısında olumlu olarak nitelendirilecek bir oluşuma meyletmış olduğunu görmek mümkün. Sınırlı bilgilerimizle toparlamaya çalıştığımız yazıların içeriği, derli toplu kavranmamış olsa da, kaynak gösterilmese de, yayınlarımız yok sayılsa da, savunduğumuz doğrular, şurasından burasından kırılarak ele alınmakta ve malzeme olarak kullanılmaktadır. Bunu da olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirmekteyiz.

İşçi ve sosyalist hareketimizin birliği temelinde sorunlarımızın çözümü için harcanan çabalar yetkileştikçe, «aydın»larımızı etkilemek, giderek daha ileri adım atmalarına yardımcı olmak, bu anlamda eleştirmek, küçümsenmeyecek bir davranıştır. Yapılan eleştiriler, doğruların kavranmasına yetmiyor, işçi ve sosyalist hareketin birliği, bundan büyük zarar görüyorsa, o taktirde, aydınları «ikna etmenin» başka yolları aranacaktır. Bütün çabalar, onları ikna etmeye yetmiyorsa: Sosyalizm adına, harekete vurdukları darbe yetmiyormuş gibi, birbirlerine karşı soyundukları karalama kampanyalarıyla, kaçınılmaz olarak «bataklıkta çırpınma özgürlüğü»nü deneyeceklerdir.

«Aydın», eleştirisindeki amacımız: Hareketi ilkeli güvencelere kavuşturmak, tartışmayı seviyeli kılmaktır. Yoksa hayat, aymazlığı sergileyenin karşısına dikilip dur diyecek militan kadroları, gecikmeden çıkarır.

Partileşmeyi gerçekleştirmek zorundayız

E — «Partileşme Sorunu I» adlı yapıtınızı okudum. Son altı yıldan beri ilk kez farklı bir yaklaşım ve üslûpla kaleme alınmış bir çalışma ile karşılaştım. Özellikle bir konuda odaklaşan düşüncelerinizi, ısrarla her satırda belirtmeniz, bu konuda duyarlı olan kişilerden biri olarak dikkatimi çekti. Partileşme konusu, gerçekten çok önemli ve önemli olduğu kadar da hassas bir konu. Uğrunda ölmeyi göze aldığımız ve gerektiğinde gene canımızı esirgemeyeceğimiz bir dava uğruna, sosyal mücadelenin merkezi otoritesini oluşturmak gerekiyor. Bütün devrimcilerin can verdiği bir merkezi otorite yaratılmadan, mücadelenin kazanılamayacağını, bugünkü şartlarda daha iyi kavramaktayız.

Partileşmenin önemini hepimiz biliriz, gereğini kavradığımızı sanırız, ama bir bütünlük içinde işin esasını göremediğimizden, kafalarımızı hep aynı kayaya çarpıp bir an için kendimizden geçiyoruz. Tekrar kendimize geldiğimizde aynı yolda yeniden yürümeğe başlıyoruz. Bu tutumla, istediğimiz hedefe ulaşmaya çalışırken, yine aynı kayaya daha sert bir şekilde, tekrar kafamızı çarpıyoruz. Takdir edersiniz ki, aynı kafayı, aynı kayaya yeniden çarparsak, kafayı taşıyan organların, kafayla olan organik bağları çözümlüp dağılıyor ve çoğu zaman yok olup gidiyor. Organların üzerine sağlam bir kafa oturtursak veya oturtabilirsek, eminim, toplumun demokratikleşmesinin önünü kesen o sert kaya, çok kısa sürede ufalanıp gidecektir. Devrimci kadrolar olarak, işte ülkemizde göremediğimiz veya görmek istemediğimiz esas gerçek budur. «Partileşme Sorunu I» adlı çalışmayla bu gerçeğe eğilmeniz, sanıyorum bir çok kişiye, eğer ard niyetli, bilinçsiz ya da bağınaz değilse, bu yöndeki düşüncelerini yeniden değerlendirmelerini hatırlatacaktır. Veya gündemine ağırlıklı olarak bu konuyu getirecektir.

Ülkemizde, iç ve dış gericiliğin yarattığı yıkıcılığın aşılması mücadelesini, bir iktidar mücadelesi gören, farklı

siyasi yaklaşımların oluşturduğu ayrı ayrı yapılanmalar, kendi dar çevrelerini, bu mücadelenin tek merkezi gücü olarak görmektedir. Bütünü göremeyen bu sakat yaklaşım, mücadelenin boyutlarını küçültmekte, dolayısıyla hedefe çabuk varma anlayışını tahrik etmekte, geniş kombinezonlar oluşturma yerine, dar kanallar açıp orada boğulup gitmektedirler. Elbette bu durum, tabii olarak, geniş kitlelerde verimsizlik, güvensizlik ve umutsuzluk yaratmaktadır. Kitlelerin politikadışı tutulması anlayışına yardım etmekten öte bir işlevi olmayan bu örgütler bunalımı aşılamayınca, toplumun sürekli demokratikleşmesi ve bu «kötü kaderin» aşılması için çok tehlikeli bir ortamın yaratılmış olmasına, dolaylı olarak, katkıda bulunmuş oluyoruz. Toplumun demokratikleşmesinin, sosyal uyanışın, emekçi halkımızın doğrudan düşmanı emperyalist gericiğin ve onların sözcülerinin böyle bir ortamı kendi çıkarları doğrultusunda nasıl kullanmış olduğunu bugün eskisinden daha yetkin bir tecrübeyle, ülkemizin somut şartlarında görmekte ve izlemekteyiz. Ülkemizin içine itildiği demokrasidışı uygulamaların aşılp gerçek demokrasi- nin rayına oturduğu bir sürecin, devrimci kadroların içine düştüğü örgütsüzlük bunalımını aşamayışları yüzünden, çeşitli aymazlıklarla saptırılması, emekçi halkımızın bizlere harekete olan umut ve güvenini yok etmeye doğru götürmektedir. Böyle bir ortamın kalıcı olmasını isteyen emekçi halk düşmanı güçlerin oyunlarını, mutlaka zaman yitirmeden, boşa çıkarmak gerekir. Bu «kaderi» bir yerinden kırmak için tek çözüm yolu: Dağınık olan gerçek demokrasi güçlerinin, enerjilerini ve kuvvetlerini birleştirebileceği bir yapıyı ortaya koymalarından geçer. Bu, hem kaçınılmaz bir görev hem de bir sorumluluk anlayışıdır. Her kişi ve örgüt, böyle bir sorumluluğu duymalıdır. Ülkemiz solunun içine düştüğü, düşürüldüğü örgütsüzlüğü, dağınıklığı ve de pasifizmi yok etmemiz, ancak böylelikle mümkündür. Başka türlü davranmak, önümüze uzun ve belki de sonu belli olmayan bir yolculuğu koyacaktır. Ülkemizin son 30 yıllık macerasının, demokratikleşme mücadelesi açısından değerlendirilmesi, bize bu gerçeği gösteri-

yor. Özellikle 12 Eylül dönemi, hepimize çıplak gözle görebileceğimiz her şeyi net bir şekilde sergilemiştir. Bu konuda söylenecek tek şey şu olmalı: Partileşmeyi mutlaka gerçekleştirmek zorundayız! (A.C. Fatih-İst.)

Cezaevinden bir eleştiri

E — (...) Son çıkan yapıtınızı (Partileşme Sorunu 1) yenice okuyabildim. Kuşkusuz uzun boyutlu yazılması gerekli düşüncelerim var; ne var ki bunları iletme güçlüğü (!!) beni de sınırlı düzeyde yazmaya yöneltti.

Kanımca yapıtınızda yaşamsal birçok soruna değinmiş, gözlemlerinizi, duyumsadıklarınızı ve tanık olduğlarınızı da yazabildiğiniz kadarı ile belirtmişsiniz. Yaklaşık son bir yıldır «parti» tartışmaları neredeyse magazin dergilerine değin yansıdı (yansıtıldı!). Bizler de salt okuduklarımızla karşılaşyoruz. Elbette adı ve mantıkları gayet iyi bilinen kimi «bay»lar, bilinen misyonlarına soyundular. Bence bu kişilerin attıkları adım ilerici kesime önemli bir zarar... Hele bir de toplumcu düşüncenin inşasına soyunuyor gözükmeleri de hiç hoş değil. Fakat dönemin atmosferi bunlara çalışma ve yaşama imkânı tanıyor. Karşı düşünceler ve en önemlisi eytişimsel özdeksel perspektif, haliyle başta yaşama ve bu olumsuz mantıklara yansıtılamıyor; veya oldukça yetersiz yansıma oranı. Elbette «sis»in dağılmasına koşut olarak herkes yolunu yordamını bulacaktır. Bu kaçınılmaz!

Bir okur olarak düşüncelerimi aklıma gelenler ölçüsünde sıralamaya çalışıyorum. Parti konusu önemli; ve çözümü de bir o kadar önemli. Siz yaklaşımınızı koymuşsunuz. Ben, geçmiş «parti» örneklerinin yine aynı mantıkla legal platformda oluşumuna taraftar değilim. Düşünsel ve örgütsel etkinliğin epey sınırlandırıldığı bir süreçte mevcut piyasada parti çalışmaları haliyle irdelenmesi gereken gelişmeler.

Kitabınızda Ertuğrul'un düşüncelerini duyunca epey sevinmekle birlikte, gazetede o haliyle okuyamamıştım. Ka-

nımca arkadaş, bulunduğu dönemin en yakın yaşayanlarından biri; o yıllara ait izlenimlerini kitaplaştırması kuşkusuz yararlı olacaktır. Bir önemlisi de onuru ile dış yaşama ayak basması!..

Türk-İş'in şubat İzmir Mitingindeki rakamı yüzbinle ifade etmişsiniz, kaynağını bilemiyorum, fakat doğru olanın kırkbin civarı olması gerekir. Yeniden irdelemeniz bence önemli. Biliyorsunuz seksen öncesinin rakam abartmalarını!.. Celil ve Talat'ların o yıllardaki girişimlerine sahip çıkmak, savunmak, olmaması gereken bir yaklaşım. 61'in olumlu yanları sizin de ifade ettiğiniz gibi, ülkedeki nisbi demokratik ortamın gelişmesi anlamında 12'lerle aynı teraziye koymak (bütünüyle), bir anlamda sığ düşünmenin, yorumlamanın ifadesi. Son olarak da bir dergi girişiminizin somutlaşmadığını okudum kitabınızdan. Farklı bir kişi adına sorunu çözümlemeniz kanımca mümkün (H. Ö. İzmir)

E — 15 yılını içerde bırakan Ertuğrul Kürkçü ile Nâhit Tören'i kitabınızda bir münasebet kurup hatırlatmanız sevindirici. Ertuğrul Kürkçü'nün «Yeni Gündem» aracılığı ile bir çıkış yapması, onun sorumluluk anlayışı açısından kötü bir başlangıçtır. Bu tutum, kendisinden çok şey bekleyenleri düşündürmüştür. Yazdığı şeylerin doğruluğunu, kullandığı yayın aracının tartışmalı kimliği gölgelemeliydi. Kitleye iletilecek mesajların niteliği önemlidir; ama bu mesajın hangi araçla verildiği de önemlidir. (B.E. Bursa)

C — «Partileşme Sorunu» ciddi bir konudur. Bu konuyu magazin dergilerine kadar indirmek, konunun yaygınlaştırılması, ve böyle bir ihtiyacın her yerde tartışılmasının sağlanması demek değildir. Oysa konu birilerinin ağzında aşınmaya götürülmektedir. Bu gözlem doğrudur. Sorunun, sorumlu kadrolarca tartışılması, zorunlu olarak öne çıkmışken, tartışmadışı olması gerekenlerin eleştiriye konu olan tavrı, yalnızca onların kusuru değildir. Bu alanı böylelerine sunanların da bunda kusurları vardır. Böyle bir çığır açıldığında, kimi ölçüleri gözetenek, düşüncelerimizi okura sunduk.

Donatımlı bir muhatap «legal» veya «illegal» gibi bir tartışma alanına girmez. Devrimci kadrolar, içinden ve dışından, gereksiz tartışma ortamına itilmek isteniyor. Kendi payımıza; böyle bir alana girmeyeceğiz.

«İzmir Mitingi» ile ilgili rakamlar, bütün basının üzerinde ortaklaşa ittifak ettiği rakamlardır. Burjuva kaynaklı verilerin abartılması elbette zararlıdır.

Kitapta, 27 Mayıs Harekâtını savunan, onun içinde rol üstlenen kimi kişileri «savunma» ya da «sahip çıkma» olarak nitelenebilecek bir tek satır yazılmadığını yeterince iyi biliyoruz. Lütfen o bölümü yeniden okuyunuz. Adını andığınız kimseler, kimliklerini kendi ifadeleriyle, «kemalist, yurtsever, ilerici» olarak adlandırmakta; bizim kimliğimiz ise bilimsel öğretilerden kaynağını almakta, işçi sınıfı hareketi temelinde biçimlenmektedir. Tavrımız, kişilere «sahip» çıkma, «savunma» yerine konulamaz. Devrimciler, yalnızca doğrulara sahip çıkar. Farklı kaygıları olan mücadele adamlarının yanlışlıklarını bilimsel, dürüst ve içtenlikle eleştirirler. Devrimci kadrolar, kime, nereye sahip çıkıp savunacağını iyi seçmek zorundadır. Sanıyoruz seçimimiz, yeteri açıklıkta vurgulanmıştır. Gerek 27 Mayıs gerekse 12 Mart ve 12 Eylül üzerine bilimsel araştırmaları yalnızca devrimci kadrolar yapar.

Dergi sorununun çözüme kavuşturulması hepimizin özlemidir.

Ertuğrul Kürkçü hakkındaki değerlendirmelere gelince: Her devrimci kendi sorumluluğunu taşır, bunu hayatın içinde yansıtır. Harekete olumlu bir katkısı olan kişi, yalnızca, görevini yapar, onurla anılır. Kimi genç arkadaşlar adına bir şey söylemek hakkına sahip olmamakla birlikte, genç arkadaşların arasından ilerici hareketimize yararlı olacak kadroların çıkacağına olan güvenimizi hiç bir zaman yitirmemeliyiz. Değil Yeni Gündem, Tercüman Gazetesi dahî yazılarımızı yayınlasa ne de güzel olur, diyerek konuya yaklaşmalıyız.

TCK'nun 141. ve 146. maddelerinden cezaevlerine giriyoruz, ömrümüzün anlamlı bir bölümünü içerde bırakıyo-

ruz, ama dil gibi bir aracı yeterince kullanamıyoruz. «Eyetişimsel, özdeksel vb.» kelimelere niçin ihtiyaç duyuyoruz? Lisanımızı doğru ve yerinde kullanalım.

Durum değerlendirmesi gereklidir

E -- (...) 12 Eylül sonu, ilerici saflarda, ortaya çıkan gerçeklik, yeni bir durum değerlendirmesi yapmayı gerekli kılıyor (...) Sanki böyle bir dönem yaşanmamışçasına kendi örgütünü denetleyemeyen, değerlendirmelerden kaçanlar, yeni hiçbir şey söyleyemiyor (...) Bilimsel eleştiri ve uyarı, sağ ve «sol» oportünizmin kireçlenmiş beyinlerine işlemeyecektir (...) Geleceği göremeyenlerin eleştirisiyle sarsılması mümkün değildir (...) Günümüzdeki birlik arayışları, haklılığı pratikte doğrulanmış eleştirilerin bir ürünüdür. 12 Eylül darbesi; bütün örgütleri ve kurumlaşmaları içinden de yaralamış, hataların tartışılmasını sağlamıştır. Partileşme süreci, kendiliğinden yaşanmıyor. İSP'nin oluşturulması düşüncesini iyi niyetli bir filiz olmaktan kurtarmak, bilinç ve eyleme kavuşturmak gerekir. Bütün güçlüklerine rağmen böyle bir girişim şart olmuştur (...) Türlü lafazanlıklarla kendilerinin «parti» olduklarını ileri süren, dogmatik, sekte, demagogların kolay ve ucuz polemikleri, bu görevin engellenmesine yetmeyecektir (...) İSP'nin oluşturulması acil görevinden kaçıp başka yöne kaymak isteyenlere, her dönem ve fırsatta hatırlatılacak olan, kadroların bu boyutta kırdırılması aymazlığıdır (...) Böylelerini ciddiye alıp eleştirmek bile zaman kaybıdır. (S.K. Avcılar-İst)

C — Ciddi devrimci kadrolar, yukardaki görüşlerin önemini kavramakta gecikmez İSP'nin oluşturulması, önümüzdeki en acil görevlerden biridir. Bunun bilincinde olarak düşüncelerinize katılmaktayız. Ayrıca, eleştiri, özeleştiri mekanizmasının işletilebilmesi, İSP'nin varlığı ile yakından ilgilidir. Kadroların, hareketin içinde hata yapmaları halinde bu mekanizma işletilir ve eleştiri, özeleştirinin bu bağlamda önemi anlaşılır.

İşçi sınıfının niteliği ve gücü

E — Kitabınızda işçi sınıfı hareketinin bir ve tek oluşu vurgulanıyor. Felsefi olarak bunun gereğini yadsımıyor, doğru buluyorum (...) Bu, «bir ve tek» hareketin yaratılması, nasıl sağlanacak? Kadrolar, nasıl bir araya gelecek? (...) Varolan örgütler böyle bir yapıda yer alacak mı? (...) Örgütler bir araya gelir mi? (...) Hangi irade bu örgütlerin işlevine son verecek? (...) Konuları irdeleyen kitabınız böyle bir işlevi yerine getirebilir mi? (...) Sözüünü ettiğiniz derginin yerine getirebileceği bir etkinliği kitaba yüklemeniz doğru mudur? (...) Konuya sizden farklı yaklaşanların yaptığı; Reklâm, ilan, imza günü, tanıtma ve kitle çalışması gibi etkinlikler gerekmiyor mu? (...) «Partileşme Sorunu I» isimli kitapta dile getirilenler, kitlelerin bilinçlenmesine, tavır almasına, kimi doğrulara sahip çıkmasına yeter mi? Tarihin tozlu sayfalarında kalmaya mahkûm doğruların işe yarayacağını sanmak bir tür idealizm değil midir? (...) Türkiye'de sınıf bilinçli işçiler var mıdır? Varsa güçleri nedir, nerede yansımaktadır bu güç? (...) Kimi yazarlar, doğruları tez olarak savunuyor, örgütlenme çabası olmadan, bu tezlerin senteze kavuşması olanaksızdır. Hayatta gerçekleşme şansı olmayan tezlerde kimi doğrular, o takdirde, yalnızca birer soyutlama olarak kalacak demektir. (...) İSP evet, ama nasıl? (...) Yasal bir parti hangi işlevi yerine getirir? (...) «Cephe Partisi»nin oluşturulabilmesinin şartları ve gereği var mıdır? (...) Yayınlarınız kimi kitapçılarda bulunmuyor; dağıtım yapamıyor musunuz? (...) «Partileşme Sorunu II ve III» yayınlanacak mıdır? (...) (C.A. Kadıköy-İst)

C — Benzeri eleştirilerin işlendiği bölümlerdeki cevapları tekrar etmemek için, onlara değinmeyeceğiz.

«Partileşme Sorunu I» isimli kitapta dile getirilen konular, gazete, dergi, açık oturum, panel, dilekçe, bildiri vb. etkinliklerle de işleniyor. Yarın daha yoğun faaliyetler yerini alabilir. Bütün bu çabaların hem yararı hem de zararı olabilir. Yararı: Toplumsal muhalefeti kucaklayabile-

cek bir partinin oluşturulabilmesinin eksikliğinin anlaşıl-mış olması, parti arayışlarının bilince çıkarılmasıdır. Za-rarı ise: Sorunu ayağa dışurup seviyesiz kılanların çeşitli sapkınlığı, konuyu, hiç te haketmeyenlerin, «tartışmaya» getirmesi ve «neri» yapmasıdır. Kitabımızın işlevini, ko-nuya ilgi duyan kadrolar değerlendirir. Reklam, ilan, im-za günü, tanıtma gibi etkinlikler, bir yayının daha geniş kitlelere ulaşması için bulunmuş «are»lerden yalnızca bir kısmıdır. Bunlardan reklam ve ilan, para ile sağlanı-yor. Tanıtma işi, Babıalı mahallesinin (Bizansın) gelenek-lerine göre biçimleniyor. Kimi kapıları, bu yolda aşındı-ramayız. Dileyen tanıtır, dilemeyen tanıtmaz. Bu türden yayıncılığın önünde oluşan sağlı «sol»lu kimi engellerin aşılabilmesi, İSP'nin oluşturulmasıyla yakından ilgilidir. Daha ayrıntılı bilgi için, «İlerici Yayıncılığımızın Sorumlu-luğu» isimli kitabımızı okuyabilirsiniz. Yayınlarımızın ki-milerince tanıtılmaması, yok sayılmak istenmesi, bazı kita-bevlerinin kitaplarımızı bulundurmayışı, tarafımızca bir ya-kınma konusu değildir. Elbette her yayınevi, kitaplarının her yerde bulunmasını, tanıtılmasını ister. Kapitalist bile denileyememek bir işleyiş içinde yürütülen kitap dağıtım-cılığının, bu eksikliğinin, gnhı bize ait değildir. Toplu-mun demokratikleşmesi, demokrasi güçlerinin bilinçlenme-si, ilerici yayınlara duyulan ihtiyaın kendisini hissettir-mesi, onlarla dayanışmanın bilince çıkarılması sürecinde, bu tür yayınlar, kendi araçları ile yerlerine ulaşacaktır. Ayrıca, kaygılanmıyoruz; çünkü «kuşatma» politikası kı-rılmış, kitaplarımız gereken yerlere ulaşmayı başarmıştır.

İmza günü gibi, etkinliklere iltifat etmiyoruz. İmza günleri üzerine, kimileri çok şey söyleyebilir; okur ile ya-zarın biraraya gelmesi, tanışmaları vs. bütün bunların ya-rarını tartışanlar olabilir. Bir ilke olarak, kkurjuva ilericiliğine birilerince verilen bu avansı kullanmayı doğ-ru hulmuyoruz. Suni bir beraberliğin yerine, dileyen daha içten bir ilişki ile zaten bir araya geliyor. Kim ki, «Parti-leşme Sorunu»nu panellerde, imza günlerinde harcayıp pa-zarlamaya yapıyorsa, dışnce ve davranış dünyamıza ciddi

bir katkı yapmıyor demektir. Kendi payımıza, işçilik ahlâk ve geleneğini korumak kararındayız. Bu tavır, doğru ise kadrolarca benimseniyorsa imzalar kafa ve yüreklerimizde karşılıklı atılıyor demektir; ötekine ne gerek var?

Ak kağıda dökülen her kara bile bir anlam taşır. Doğrular, gerçekten doğru iseler niçin tarihin sayfalarında kalmış olsunlar? Kimi doğrular, bugün için bilince çıkarılamasa dahi, hayatta gerçekleşmeyecek demek değildir. Doğrular, sağlam tohum ve maya gibidirler, yeterki ekilip çalınacak zemin çürük olmasın. Yeterki bunu gerçekleştirecek bir avuç nitelikli insan olsun. Çabalar boşuna değildir.

Türkiye’de bilinçli işçi sınıfının olup olmadığı, onların güçlerinin nasıl yansıdığı sorusunu: Anayasa, Ceza Kanunları, çeşitli düzenlemeler, birde fiili yasakların bu düzeyde tâhkim edilmesi, yeterince aydınlığa kavuşturmaktadır. Bu anlamlı cevap dışında daha neleri söylemeliyiz? İşçi sınıfının nicelik ve niteliği, üretim ilişkileri ile üretici güçlerin gelişmişliğine paralel olarak hızla gelişip güçleniyor. Onların uyanışı değildir ki, sendikalarda, partilerde bu kadar hizipçilik yapılıyor; onun adına kimileri parti kurmaya girişiyor? Eğer, sayıları az olan sınıf bilinçli kadroların, şu aşamada, etkinliği (iradesini koyma eylemi) «hissedilmiyorsa», işçi sınıfını ve onun ileri kadrolarını yok ya da suskun sayamayız. İşçi sınıfı, öyle ihanetlere kurban edilmek istendi ki, yeni bir kıyım ve yıkımdan gene en büyük darbeyi yememek için, aklını ve sol duyusunu kullanacak, siyasi parselasyona gelmeden birliğini koruyacaktır. İşçi sınıfımız, toplumda, gene en dinamik, en hareketli temel güç olarak rengini ve sıfatını korumaktadır. İşçi sınıfının, sosyal muhalefetin en önünde olduğunu, görmek istiyorsak, görebiliriz.

İşçi sınıfının siyaset sahnesinde görünmesi, demokrasi-dışı yöntemlerle, baskı kanunlarıyla engellemek istenmiştir. Görünürde, işçi sınıfının ne güçlü bir sendikası ve ne de partisi var. Hakim gericilik, «demokrasiyi» daha doğmadan mezara gömmüş. Çünkü gerçekten demokratik bir ortamda, birileri, baskı ve teröre başvuramaz, oyunun «ku-

rallarını» çığnemeye cesaret edemez. Kendi yaptığı yasayı bile tanımayanlardan, insanın değerini anlamaları elbette beklenmiyor. Her sosyal kesim kendi sınıfsal karakteri neyi yapmayı gerektiriyorsa onu yapıyor. Bu bakımdan uygulama, eşyanın tabiatına uygundur. İşçi sınıfının ideolojik, ekonomik ve politik mücadelesinin daha da yetkinleşeceği, «siyasal demokrasi»nin önü kesilmek istendikçe, bu türden garip sorular, her zaman gündeme gelecektir. Sosyal sınıfların tarihsel rollerini kavrayamayan kimileri, bu ortamda, işçi sınıfının dünya görüşü dışında yeni «teoriler» arayacak; öte yandan işçi sınıfı, kendi içinden önder kadrosunu ve Parti'sini mutlaka oluşturacaktır. İşçi sınıfımız, memleketi yöneten, yönetmeye aday burjuva siyasi akımlarından, kıyaslanamayacak düzeyde, ilerde, nitelikli ve güçlüdür. Hakim gericilik karşısında, onun sendikal ve siyasal birliğini bozan, gücünü kıran, her türlü donatımdan yoksun bırakan: Örgütler anarşisi mikrobudur. Bu, işçi sınıfının «demokrasi mücadelesi»ndeki etkin rolünden korkan iç ve dış gericiliğin özel olarak üretip saflarımıza bu laştırdığı bir mikroptur.

Türkiye de işçi sınıfının varlığı, etkinliği, mücadeledeki öncü gücü tartışma dışıdır. Küçükburjuva ideolojisinin yaygın olduğu bir ortamda, işçi sınıfının inkârı, küçükburjuva radikalizmini kamçılama yardımı eder. Bu anlayış, D. Avcıoğlu ekolünden gelen «milliyetçi devrimci»lerin «kapitalist olmayan yol» tezlerini öne çıkaran bir anlayıştır. Bir dönem çokça tartışılan «asker, sivil, aydın öncülüğü» konusu, bilimsel öğretinin yeterince öğrenilip özümlenmesi ile aşılmıştır. İşçi sınıfını yok ve bilinçsiz sayan bir anlayışa dayandırılan bütün tahliller, bilim ve akıl dışıdır. Türkiye, ulusal kurtuluşlarını tamamlayan kimi Afrika ülkelerinden farklı bir sosyal yapıya sahiptir. Bu nedenle gerçek demokrasinin oturtulması mücadelesinde işçi sınıfı faktörü önde gelir. Babıali mahallesinde sesi çok çıkanların «cazibesine» kapılmayanlar: Sınıf bilinçli kadroların, sosyalizmi kavrayış, özümseyiş ve yorumlayışlarındaki yüksek seviyesinin, dergicilikle ahkâm kesen birlik düşmanı entelektüel bozguncuların «seviye-

sinden.» kıyaslanılamayacak kadar yüksek olduğunu biliyorlar.

«Siyasi göçmen» sorunu

E — (...) 12 Eylül sonrası çoğu Avrupa ülkelerine sığınan siyasi göçmenlerimiz üzerine ne düşünüyorsunuz? (...) Siyasi göçmenlerin katılmadığı bir «Partileşme Sorunu» tartışması mümkün müdür? (...) Bu sorun çözüme kavuşturulunca, şimdiki parti arayışları nasıl bir manzara-ya kavuşur? (...) Burjuva demokratik bir aşamada siyasi göçmenlerin örgütleri, yeniden yerini almaya çalışmayacak mıdır? Böyle bir durum, «örgütler anarşisi» adını verdiğiniz sorumsuzluğun örnekleri arasında sayılabilir mi? Yoksa şimdiki arayışlar mı bir sorumsuzluk örneğidir?» (A.P Bakırköy-İst)

C — Gerek bilgileri ve uzmanlıkları gerekse ilerici harekete muhtemel katkıları olabilecek pek çok nitelikli insanımız, bugün yabancı ülkelerde, özellikle Avrupa'da «siyasi göçmen» hayatı yaşıyor. Türkiyeli ilerici, devrimci ve demokratlar iç ve dış gericilikle boy ölçüşecek ciddi ve saygın kurumlaşmaları yaratamamıştır. Böylece her dönem, uygulanan baskı ve terör «kalıcı» niteliğe dönüşebilmiş, «siyasi göçmen» sorunu da artarak devam etmiştir. Sosyal mücadelede, süreklilik, kalıcılık, kitlesellik ilkelere dayalı hareketler, öyle terör ve baskıyı bahane ederek «kaçan kurtuluyor»³ mantığını haklı gösteremez, bunu yaygınlaştıramazlar. Bir harekete bağlı olmayan, kütleyi, böyle bir «siyasi göçmenliğe» ikna edemeyenlere söylenecek çok şey vardır.

«Siyasi göçmen»lerin cevap vereceği bir soruya, böyle bir şeyi denemeyenler nasıl cevap verebilir? Herkes kendi sorumluluğuna giren hususları açıklığa kavuşturmak durumundadır. Seçimini özgürce yapanlara, şimdiki şartlar-

da ne söyleyebiliriz? Her ilerici kişi ve birim, ÷lkedeki acil ve can alıcı sorunlara kayıtsız kalamayacağına göre: Tartışmada söyleyecek sözü, önerisi, katkısı olabilecek bir tarafı kimse yoğa sayamaz. İlke olarak bu doğrudur. Yarın hayatın ne getirip neleri götüreceğine kimse peşin bir anğajmanla karar veremez. Gündemin başından inmeyen, yarın da inmeyecek olan, «Partileşme Sorunu»nun tartışılmasını, kadrolar: İster «göçmen», ister «hükümlü», isterse değişik şartlarda bulunsun, kimse talandan mal kaçıırca-sına ele alamaz. Geçmişte bu yolda yapılan yanlışlığı, günümüzde de yapmak isteyenler çıkabilir; ama günümüz başka bir gündür. Bir devrimci; en azılı kariyeristten tunda, en iflah olmaz oportünist ile dahi tartışmaktan kaçmaz. Tartışmaktan kaçanlar biliniyor. Her siyasi akım zaten büyük bir özgürlük içinde konuyu tartışıyor. Böyleleri, yeniden siyasi parselasyonu körükleyecek, devrimci kadrolar ise her süreçte, farklı siyasi görüşlerle diyalogun kapısını kapatmayacaktır. Stratejik hedefleri bir olanların, bilinen ilkelerin doğrultusunda, tartışması kaçınılmazdır. Devrimciler, hayatın içinde sürekli iş yapmayı zorunlu öne çıkarırken, bu işte sayım suyum yok diyenler, her zaman ipe un serecektir. «Partileşme Sorunu», ilkeselliği gözetken, yetenekli devrimci kadrolarca benimsenir, gündeme getirilebilirse, ilkeli bir tartışmanın yolu açılmış olur. Demokratik tartışma, ikna, azınlığın çoğunluğun iradesine uyması ve onu tanınması, yöntem ve bilinciyle oluşan birlik anlayışına, bu ortak iradeye, bütün devrimci kadroların selam duracağı hususu açıktır. Böyle bir diyalogun önünü tıkayan, yan çizen, oluşacak ortak iradeyi tanımayan, zaten kendisini dışarda tutmak istiyor demektir.

«Burjuva demokratik bir aşamada» hâlâ eski amentülerini okuyan örgütler, bilineceği üzere, hemen İçişleri Bakanlığına bir dilekçe ile örgütlerinin «Parti» olarak kabul ve onaylanmasını isteyeceklerdir. Devrimci olmanın onayı, hayatın içinde kazanılır, birilerinden istenmez. ÷lkemizin bu türden bir aşamaya kavuşup kavuşamayacağı hususunda kimse fala bakamaz. Eğer böyle bir aşama olacaksa,

başka nasıl bir manzara oluşacaktı ki? Daha o aşama'ya gelmeden (1980 öncesi) bu yolda kimi heveslere tanık olmadık mı? «Yasal», «yarı yasal» girişimleri geçmişte nasıl gördükse, yarın da aynı şeyler olacaktır. Devrimci kadroların örgütler anarşisini aşmadığı süreçlerde, komşumuz Yunanistan örneğinde olduğu gibi, «içerdekiler» ile «dışardakiler» mücadelesi körüklenir, birileri bu yangına kayıtsız kalmayıp kimi kapıları açabilir. Çeyrek yüzyılda sağ ve «sol» oportünizmin ihanetini aşamayan bir hareket; bir çeyrek yüzyılda da «iç» ve «dış» diyerek tartışır; Parti arar; sonuçta devrimcilerin haklılığı yerine iç ve dış gericiğin dediği olur; saflardaki kargaşa sürüp gider.

Siyasi mücadelede sorumluluk ile sorumsuzluk, mi-henk taşında belli olur. laboratuvardaki deneyde, asit ve bazların rengi, turnusol kağıdında ya maviye ya da kırmızıya boyanır; yeşile boyanmaz. Sosyal mücadelenin yurtdışına taşınması, -düşünce ve davranışı- memlekette henüz aşılamadı. Özellikle Avrupa ülkelerine sığınan «siyasi göçmen»lerimize kalırsa, birer mücadele aracı olan, Parti, Sendika, Dernek, Basın ve Yayın faaliyetleri, hattâ «Pen Klübü»mü gerekli? Bunların tamamı yurtdışına taşınmalı, orada kurulmalıdır. «Pen Klübü»nün yurtdışında kurulması, kimi ilerici yazarlarca nasıl haklı bir tepki ile karşılandıysa, «kurma» fiiliyle ilgilenenlere, gecikmeden aynı tepkilerin gelmesi kaçınılmaz olacaktır. «Gerçekten yurtdışında bir Türk PEN'in kurulması, büyük sakıncalar doğuracak, üstelik bu kuruluş hiçbir şekilde Türk yazarlarını temsil etme olanağına sahip bulunmayacaktı. Bugün yurtdışında Türk dilinde yazan değerli yazarlarımız vardır. Bunların bir bölümü, orada doğup büyümüşler, bir bölümü ekmek kavgası yüzünden dışarı göçmüşler, bir bölümü ise siyasal nedenlerle gitmek zorunda kalmışlardır.

Bunların hiçbirini yurtdışında bulundukları için eleştirmek aklımızın ucundan geçmez. Hangi nedenle gitmiş olurlarsa olsunlar, onları kolayca eleştirmek, şovenlik ve demagojinin tuzağına düşmektir.

Ancak, hemen belirtmek isteriz ki, bu yazarlar artık ülke koşullarına uzak düşmüş bulunmaktadır. Onlar,

(...) Türkiye için, Türkiye adına çözümler önerme, düşünce üretme haklarından kendi istekleriyle feragat etmiş bulunmaktadırlar.

Türk yazarının (...) mücadelesini yığitçe verdiği (...) onurunu koruduğu (...) bir dönemde, dışarda kim, hangi kuruluş onun adına hareket etme hakkına sahip olacaktır?«⁴ Bu ilerici tutum, yarın, sınıf bilinçli işçiler, devrimci gençler ve diğer kadrolar tarafından da benimsenecek ve kendiliğinden, parti, dernek kuran ve bu yolda «mücadeleye» devam kararında olanlar eleştirecektir. Türkiye’de yapacak işi olmayanlardan; geleceğini, onurunu bu top- raklara bağlayan, ülkedeki pratikten kopmayan devrimci kadrolara saygılı olmalarını beklemiyoruz. Böyleleri, daima serüvene soyunacak, bulunduğu yere sıkıca yapışacak, içine düştüğü açmazı savunacak, savundukça da, komedi ya da trajedi sahnelerini sergileyecektir. Hiçbir devrimci, suni ve yapmacık yapılanmaları benimsemez. Ama kimî küçükburjuva kesimler, kendiliğinden oluşan bu durumu yeterince kavramayabilir, fazlaca idealize edebilir. Bu türden kuruntular, emekçi halkımızın ağırlığını koymaya çalıştığı yığına- ğı parçalamaya adaydır. Sosyal mücadeleden, hayattan kopmuş, sığınmış kimselerin ruh halini anlamak için ruh he- kimi olmaya ihtiyaç yoktur. Ahkâm kesmek, böbürlen- mek, ülkedeki onurlu devrimci kadroları yoğa saymak, çoluk çocuğu yalan ve zehirle besleyip milleti birbirine düşürmek, böyleleri için değişmeyen bir «kader»dir.

«Genel af» ya da «vatandaşlığa yeniden kabul»ün ger- çekleşmesi, kimileri için yalnızca korkulu rüya olacaktır. «Kân’da durup Ketüvan’a ürme»* kolaylık ve rehavetinden korkanlar, ne yapsın «genel affı?» Midye misali, kabuğu- nu «sağlam» bir kayaya yaslamış olanlar, memlekette ge- lip de ne yapacaklar? Burada hapishaneleri dolduran bir yığın «ahmak» devrimci varken; darağaçlarının «süsü»

4 Ali Sirmen, *Yerinde bir karar...* Cumhuriyet, 29.6.1986.

* Erzurum da Kân köyü en yakın, Ketüvan ise, en uzak kö- yün adıdır.

gençler çoğunlukta; işkence, baskı, zulüm, işsizlik, fu-kara devrimcilerin «değişmeyen» çilesi olurken; «siyasi göçmen»liği bir zenâat haline getirenlerin ciddi bir kaygı-ları olabilir mi? Hele; ajitasyon ve spekülasyon «silahı»n-dan başka atacak barutu kalmamışsa, niçin olsun?

12 Mart, 12 Eylül «zılgıtları», dar kafalı, iflah olmaz kariyeristleri, hizaya getirmeğe yetmez. Hayat, sağ ve «sol» oportünizmin iflasını pratikte ispatlasa da, oportünizmin kökü kolay kazınmayacaktır. Özsüz, köksüz kurulan parti-cikler, onların devrimci saflarda yarattığı hayal kırıklığı, çürüklük ve çöküntüler bir çırpıda düzelmeyecektir. Gelip geçici bir heves ya da tatmin gibi niyetlerle davaya soyun-mayanların, oportünizme karşı tavrı, hiçbir zaman değiş-meyecektir. Hayatın ve an'ın hepimize öğrettiği şey ilkin budur. Göçmenliğin, yalnızlığın, çeşitli bunalımların gir-dabında bocalayanlar, bir zamanlar memleketteki kadro-ları yok saymakla işe başlamış, birilerini tasfiye edeyim derken («ava giden avlanır»), kendileri hayat ve mücade-leden tasfiye olmuşlardır. Böyleleri, ilkesizliğin uzantısın-da, her örgütün dışı savurduğu safraları, bütün küçük-burjuva unsurları, eskiden olduğu gibi sallantılı çatıları-nın altına davet etmekte kusur etmeyecektir. Tek yanı ajitasyonun bu derece yaygınlığı boşuna değildir. Yeterin-ce aşınan bu yöntemlerin bundan böyle de sökmeyeceği açıktır.

Örgütsüz ajitasyonun işlevi

E — Türkiye solu ajitasyondan ileri gidemedi (...) Ki-tabınızı bir ajitasyon olarak değerlendiriyorum (...) Kitle-lere daha önemli mesaj vermek gerekiyor (...) (S.Ü. An-kara)

E — Yapılan ajitasyonun diğerlerinden farkı olmalı (...) (N. H. Bingöl)

E — «Partileşme Sorunu» ajitasyon ile çözüme kavu-şamaz (...) (B.R. Bursa)

E — 12 Eylül öncesi ajitasyon geleneği, kitleleri hare-kete geçirmeye yetmiyor (...) (S.B. Zeytinburnu-İst)

C — Memlekette ciddi ve saygın bir ISP oluşturulmadığı için her siyasi akım «ajitasyon» silahını kullanmaktadır. Bütün eleştiriler, Parti'nin rol üstlenmesiyle orantılı olarak ele alınıyorsa yerine oturur. Parti, kütleyi kucaklayabiliyorsa, hareketin yaygınlaşması ölçüsünde kitleleri harekete geçirmek, sarsmak için en güvenilir yol, ajitasyondur. İSP'nin oluşturulamadığı dönemlerde, hele yenilgi dönemlerinde, burjuva egemenliğindeki karşı propagandanın kırılması, onun etkisindeki kitlelerin harekete katılması ve örgütlenmesi mümkün değildir. Örgütsüz ajitasyon güçsüzlüğün işaretidir. Birbirinden ayrılmayan siyasal ve ekonomik ajitasyon, kitlelerin taleplerinden, yakın beklentilerinden habersiz örgütlerce yapılıyorsa, bunun da bir anlamı yoktur. Hele o ajitasyon, üç beş ahab çavuşun tekkesinde hazırlanıyorsa... Bu türden ajitasyona basın ve yayın araçlarında, kimi örgütlerin çalışmalarında raslanmaktadır. Ajitasyon, propaganda ve örgütlenme üçlüsü bir bütündür. Bunu ustalıklı kullanan hareketler, bilimsel öğretinin hayata geçirilmesinin değişmez ilke ve taktiklerinden uzak düşmez, görevlerini yerine getirirler. Ülkemizde, özellikle 12 Mart ve 12 Eylül'leri karşılayan hayalci sol örgütler, ajitasyonu tek ve geçerli bir silah olarak kullanmış, donatımlı sermaye güçleri karşısında bozguna uğramıştır. Hareket içinde yapılan en büyük ajitasyon; İşçi sınıfımızı ve tarihimizi temsil etmek iddiasıyla başlatılan şeyin adıdır. Devrimci hareketimiz, bu türden kuruntulardan, ordusuz ordu komutanlarından, somun pehlivanlarından kurtulmak ihtiyacındadır. Ajitasyonu hâlâ bu anlayışla kullanan örgütlerin acıklı sonu, toplumca birlikte görülmüş, yaşanmıştır. Bizim tecrübe ve bilgi birikimimiz, tek başına ajitasyona bel bağlayan, çeşitli uydurmalarından medet uman anlayışlara prim veremez. Ayrıca, ajitasyon yapmak, gaza basmak, geldiğimiz yere ve yola da uygun düşmüyor. Hiç denemediğimiz, «lezzetini» bilmediğimiz, bu türden bir ajitasyonun acısını, toplumca çektiğimizi söyleyebiliriz.

«Partileşme Sorunu. I.» adlı kitaptaki amacımız:

İşçi sınıfı hareketini, sosyal mücadelemizdeki tarihsel haklılığımızı ve davaya inancımızı, iyimserliğimizi sürekli besleyip güçlü kılmak, sosyalizmi kitlelere sevdirep öğretmek, işçi ve sosyalist hareketin birliğini sağlama yolunda yılmadan çalışmak, devrimci hareket içine sızmış her türlü oportünist, revizyonist, serüvenci akımları açığavurmak, hareketin arınmasına yardımcı olmak, aynı amaçlı devrimci kadroların tek potada eriyebilmesine çalışmak, bunun yöntemlerini araştırmak, vb. olarak özetlenebilir. Böyle bir zorunluluk, yalnızca ajitasyonla gerçekleşseydi, şüphesiz onu da «denemekten» geri durulmazdı. Bildiğimiz gibi ajitasyon silahı, propaganda ve örgütlenme göreviyle bütünleşmeyince hiçbir işe yaramaz; dahası zararlı bile olabilir. Bu satırların yazarına maddi temele dayanmadan «işinde, özel hayatında ajitasyon çekiyorsun...» demek, önyargılı bir davranıştır. Yapılmasına çalışılan, yalnızca yukardaki düşüncelerin ışığında iş yapmaktır. Dilerseniz, ayrıca doğru buluyorsanız, aynı amaçlı faaliyetlerde birlikte iş yapalım; gelin, çalıştığımız işlikte birlikte çalışalım; gücümüze el katın ne dersiniz? O zaman gözlem yaparak, iş yaparak, yaşayarak öğrenmek ve bir değerlendirmeye yapmak şansınız doğar.

Türkiye işçi sınıfı hareketinin tarihinde, «onbeşler» olayında, «Halk İştirakiyun» örgütlenmesinde, yakın tarihimize ise işçi sınıfımızı temsil iddiasıyla örgüt kuran, fakat asla Parti olamayan birilerinin yazılı, sözlü araçlarında ajitasyonun kötü örneklerine daima tanık olduk. Ayrıca, sendikalarda, demokratik derneklerde, «geldik, geliyoruz, yakındır, ezdik, şimdi sıra falanda, geçit vermeyeceğiz!... vs. mantığı, hep ajitasyona dayanır. 12 Eylül'ü karşılayan donatımsız onlarca örgütün cephaneliği ajitasyonla doluydu. Günümüzde ise gerek «Birleşik Sosyalist Parti.» gerek «Sol Blok» temsilcilerinin dayandığı temel gene ajitasyondur. Sosyalist birikimin iskatına oturmak, kariyer ya da diğer hesaplarla ajitasyon silahına sarılanlara bir diyeceğimiz yoktur; çünkü sosyal mücadele geleneğimiz günümüzde mutlaka sağlam bir partileşme sürecine kavu-

şacaktır; o nedenle, bu türden saplantılar karşısında, ciddi kadrolar heyecana kapılmıyor.

Anılan kötü örnekler dışında, ciddi kaygılar taşıyor, farklı şeyleri dile getiriyor, ve işçi sınıfımızın, diğer emekçi sınıf ve katmanların, fukara halkımızın örgütlenmesi gibi hayati bir sorunu gündeme getiriyoruz. Böylesine bir amaçla, geleceğe, sonuç almaya yönelik bir çabaya gönül bağlayanlar, nasıl tek yanlı ajitasyon yapabilir? Yapılmasını dilediğimiz ve uğruna varolan her şeyimizi yoğa saydığımız şey: Kütleye dayalı, onunla birlikte hareket edebilen, işçi ve emekçi sınıfların iktidarını sağlamaya yönelen, insana yararlı, sorunlarımıza çözüm getirebilecek, ilkeli ve kalıcı birlikteliklerin yolunu döşemeye yarayacak adımların atılmasına yardımcı olmaya yöneliktir.

Tek başına ajitasyona örnek olarak, halksız sanat ve edebiyatla uğraşanları, sayıları bir hayli kabarık şair ve yazarlarımızın kimi çabalarını da sıralayabiliriz. Ayrıca, 12 Mart ve 12 Eylül sonu çokça görülen, işkence edebiyatı, anı, inceleme vb. çalışmaların harcı hep ajitasyondur. Böyle bir «gelenek» ilericiliğimiz açısından tarihsel kusurlarımız arasındadır. Devrimci hareketimiz, siyasi ölümlerden arınıp işçileşip sınıf temeline dayandığında, bu türden tek başına ajitasyon tutkularından kurtulmuş olacağız.

Örgütsüz ajitasyonun olumsuzlukları

İşçi ve emekçi sınıfları perişanlığın ağına düşüren gericiliğe karşı ajitasyon çekmenin hiçbir işe yaramadığını gören bir halkız. Gene de birileri ajitasyon yapıyorsa, artık ona söylenecek şey kalmamış demektir. Örgütsüz, donatımsız, korumasız kütleye yapılan ajitasyon, daima zararlı sonuçlar verir; ayrıca ters teper. Geri kalmışlığın bütün tortuları ile sarmaşan bir tekelciliğin «işbitirici» sultanı altında, örgütsüz ajitasyonla bir yere varılamaz. «İşbitirici» efendiler, örgütsüz, halksız ajitatorlere: «Buyur gel; ben yönetemiyorum; bu ajitator kafayla sen daha iyi

yönetirsin...» demeyecektir. Onlar tersine, tarihsel ve sınıfsal deneyleriyle, haklılık, meşruluk ve yasallıklarını, bilimden, tarihten, mücadele ve hayattan alanları, pusuya düşürmek işinde ustadırlar. Devrimci hareketi tuzığa çekmek için misyoner sosyalist, hattâ «komünist» partileri bile kurdurup başlarına da münasip bir kâhya bulma işinde güçlük çekmezler. Ciddi devrimciler, tekelci efendilerin oyununa gelmeden, çeşitli mücadele biçimlerini şahane sentezlerle ve etkin faaliyetlerle birleştirmeyi düşünür; emperyalist oyunu bozmak isterler.

Egemen gericilik, ajitasyonla idare edenleri, yeri gelir pohpohlar, el altından desteğini eksik etmez; yeri gelir zihinlere yerleşsin diye böylelerinin sergilediği «devrimciliği» sık sık anar, «ününü» unutturmak istemez. Devrimci hareketi bu zaafından kurtarmak için mücadelede bilinçli bir çaba ve uyanıklılık gerekir.

İsevi bir yüzle Teşvikiye'de kafayı tutsüleyip «sosyalizmin güncel meseleleri» üzerine ahkâm kesen üstadların Cağaloğlu'nda taşüstüne taş koymasını beklemek, ajitasyon masalıyla uyumak demektir.

«Ulusal Burjuvazi» ile işçi ve emekçi sınıfların çıkarlarını «bağdaştırmak» için moda örgüt modelleri deneyen B. Ecevit, yakın bir tarihte, emperyalist gericiliğin açık basıya geçmek istediği, bu isteğini davul çalarak açıkça ilan ettiği bir dönemde, «işçiler, emekçiler türbinlerde otumasın, arenaya insin!..» yolundaki sözleri, hesapsız ajitasyonun, burjuva sol, popülist cephedeki ilginç örnekleri arasındadır. O, B. Ecevit ki, kendisine şartsız sunulan, teslim edilen, işçi ve emekçi halkın canlı desteği ile kazandığı «iktidarı»nın hakkını verememiş bir kimsedir. İktidar olmanın gereğini yerine getiremeyenler, dönüp kütleyi suçlama yolunu seçmiştir. Oysa yapılacak şey kendini denetlemek, değerlendirme yapmak, özeleştirme yapmaktır. Burada elbette kusur ve suç yalnızca B. Ecevit'de aranmaz. Ajitasyondan ileri gitmeyen «devrimci» örgütlerin, işçisiz, emekçisiz, halksız partileşmelerin de bu kitlesel yıkımda kusurları ve suçları, daha tam olarak söylenecekse; Tarihsel ayıpları vardır.

Kitle temeli olmayan örgütlerin, hariçten gazel okuması, örgütsüz, güvencesiz işçiyi, köylüyü ayaklanmaya çağırması, kendi tabanı küçükburjuva taraftarlara bir günlük «moral» verebilir, ama bu yalnızca ajitasyon sorumsuzluğuna kötü bir örnek olarak kalır; başka bir işe yaramaz. Evet bir işe daha yarar: Egemen sınıfın demokrasidışı gündeminin yerleştirilmesine!..

Örgütsüz kütleleri ayaklanmaya çağıran, ya kışkırtıcı bir görevlidir; ya da sorumsuz bir küçükburjuva Debreli Hasan!.. Devrimci hareketimiz ne çekmişse bu tür unsurlardan çekmiştir. Halkın örgütlenmesinde etkin rol üstlenip bu görevi yerine getirenler, halkın söz ve karar sahibi olduğu, gerçek bir demokrasiyi inşa etmek, kütleleri haklı mücadeleye çağırabilmek hakkını elde ederler. Her halk baskıya, zulme, sömürüye isyan edebilir; bu yüce bir duygudur. Bu unsuru ajitasyonla sömürmek, yaptıkları ajitasyonla donatımlı gericiliğe karşı halkı ayaklanmaya çağırmak ihanetle birdir. Tarihte de görüleceği üzere, halkların ulusal ve sosyal kurtuluşları, ajitasyonla, kışkırtılmış yığınlarla, sürüyle değil, bilinçle örgütlenmiş, ne yaptığını bilen kütlelerce gerçekleştirilmiştir. Teorik donatımdan, önder kadrodan, bilimden, geçerli taktik ve stratejilerden, programdan, asgari bir örgütlenmeden yoksun olan kütlelere: «İşçiler, köylüler, emekçiler, halkımız!..» diye başlayan ajitasyon ve ateşli nutuklarla kimse yerinden kımıldamaz. Ciddi bir ilerici Parti, ajitasyonla idare etmez, lafazanlıklardan, böbürlenme ve kabadayılık gösterilerinden tiksindir ve uzak durur. Bu tutumda ve işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin birliğini sağlayacak olan bir hareket ise henüz yeşermedi. Yalnızca örgütler kuruldu, «teori»ler icadedildi, bütünden parçalar koparıldı, devrimci kadrolar birbirine yabancılaştırıldı, ve en sonunda bilimsel sosyalizmi «yasak»lamak çok kolaylaştı. Oysa bilimi kim yasaklayabilir? Ajitasyon örgütleri Parti olamadı, olamazlar. Şimdi yaşanan süreç İSP'ni oluşturma sürecidir. Bu süreçte, işi yalnızca ajitasyon olanlar da, tek yanlı ajitasyona karşı çıkanlar da bulunacaktır.

«Propaganda, ajitasyon, teşkilat: yapılmalı mı? Bu, canlı insanın, soluk alıp almamasını sormaya benzer. Toplum yaşıyorsa, hepsi yapılacak, En korkunç yasaklar bile propagandanın, ajitasyonun ve örgütlenmelerin hiç birisini hiç bir zaman durduramamıştır. Bak ta görme, dinle de işitme, yola çık ta yürüme, kime, nasıl denilebilir? Denilse kim dinler? Bir ülkede sosyal konuların propaganda, tahrikât ve örgütdışı ilân edilmesi, tabiatın kanunlarına aykırı olunabileceğini sanmaktan başka anlam taşıyamaz.

«Ama, yalnız başına propaganda, ajitasyon ve örgüt, hem hiç bir zaman yığınların bütününe gereği kadar etkileyemez, hem etkilese bile, candan inanmaya, hele canla başla davranmaya götüremez. Bütün o düşünce ve davranışlardan sonra ne gerekir? Yığınlara kendi dışlarından yansıtılacak işlemlerin, eylemlerin yerine, kendi içlerinden gelme ve sanki kendiliklerindenmişçe yaptıkları işlemler, eylemler gerekir.»⁵

İlkesel birlik, yol, yöntem ve araçlar

E — Günümüz Türkiye'sinde sosyal mücadelede, çelişki ve çatışkılarının acımasız boyutlara ulaştığı görülüyor. Halktan yana güçlerin, üstüne aldığı yenilgiler nedeniyle şaşkına döndükleri, karşı devrim güçlerinin ise, uzun vadeli baskı amacıyla yasama, yürütme, yargı erkinde yapmış oldukları değişikliklerin rahatlığında oldukları açıktır. Bu cehennemî kaosta: Bir yanda emekçi halk işsizlik -pahalılık cehenneminde inim inim inlerken öte yandan dağınık halde bulunan devrimci güçlerin büyük bir bölümü, ne yaptığını bilemez bir biçimde teori sapkınlıklarından «sosyal demokrasi» umuduna kadar türlü şaşkınlık belirtileri gösteriyor. İşte tam bu sırada işçi sınıfı ve bilimsel öğreti adına düşünen insanlar, önlerine yeni bir he-

5 Dr. Hikmet Kıvılcımlı, *Halk Savaşının Planları*, s. 69, Tarih-sel Maddecilik Yayınları, 1970.

def koyuyorlar: «Proleterya Partisi». Ortallığı bulandıran sağlı sollu oportünizmlere, «parti kurma» çalışmalarına rağmen işçi sınıfının dünya görüşünü, ülke tarihini, orijinalitesini, sınıf ilişki ve çelişkilerini inceleyen insanlarsa «Proleterya Partisi»nin biçimini, kimlerden oluşacağını değişmez ilkesellikle açık ve net biçimde görebiliyorlar.

Partileşme Sorunu I» isimli kitap, genel olarak yazarının da söylediği gibi, dergi için yazılmış; bir bütün içerisinde, birbirinden bağımsız yazılar biçiminde olduğundan eleştirilerin de bağımsız bölümler için tek tek yapılması gereği bulunmaktadır.

Legal basında ortalığı kasıp kavuran parti sorunu, hiç de hakkı olmayan kişilerin bu konuda söz söyledikleri, dahası ahkâm kestikleri bir «aydınlar hamamı»na dönüşme durumundadır. Ayrıca, DYP'nin demokrat olması, ciddi bir sorunmuşcasına gündem edilip tartışılmaktadır. Geçmişte umut olmadığı en kör gözlere batacasına sergilenen, CHP'nin suyunun suyu bile olamayan SHP içinde «devrimci çalışma»da, sınıf pusulasından yoksun zavallılar için gündem konusu olmaktadır.

Yasal olanaklar içinde basılan bu kitap, söz konusu edilen konuların incelenişi, ayrıca yazarın (hakkı olarak) yaptığı, sendika eleştirileri anlamında, önemli bir boşluğu doldurmuştur ve aklıbaşında hiçbir devrimcinin altına imzasını atmaktan çekinmeyeceği denli tutarlı ve yerliyerindedir.

Kitabın can alıcı kısmı «Partileşme Sorunu» ise ajitasyon olarak kalmış (partinin oluşturulması) «reçete» vermemeye kaygısı içinde konu ile ilişkin öneriler getirilmemiştir. İnsan, ister istemez «Partileşme Sorunu II-III»de konunun inceleneceğini düşünüyor. Çünkü, birleşme sorunu ile masaya oturacak insanlar, ne adına ve nasıl bir parti istendiğini bilmek, görüşlerini dövüştürmek durumundadırlar.

Öyle ya bu akşam iktidar olursa yarın sabahdan başlayarak neler yapacağımızı bugünden bilmemiz gerekir. Halkımızın «yarım hoca dinden, yarım doktor candan

eder» dediği gibi, konuyu koyarken yarım koymak yanlış yapmayı peşinen kabullenmek olacaktır.

Kitabın 17. sayfasında Birlik meselesi incelenirken «Birlik, Hareketin yakın ve uzak hedeflerinde, mücadele yönteminde, örgüt ilkelerinde temellenir. Bu asgari temelde sağlanabilecek uyum devrimcileri birleştirir» deniliyor.

Ancak söz konusu örgüt ilkeleri nelerdir? bu konuda herhangi bir açıklama getirilmemektedir. İnsanlar birleşme durumunda oldukları yapılanmaları bilmek, tanımak isterler ki, bu doğaldır. Bugün sınıfsal konumları, siyasi görüşlerine yansımış bir yığın yuvarcık varken ve bunların çıkardıkları ayrı ayrı sesler, mevcutken, bunları uyumlu bir ses haline getirecek olan yapılanmaların da ilkesi, programı, tüzüğü olmalıdır. İdeolojik netlik, parti içinde tartıştırılacak ideolojilerin, halkın gönlünde yer bulmasıyla sağlanacaktır.

Yine aynı paragrafta «Birleşme sosyal pratiğin reddettiği unsurların dışında aranacaktır. Görev: Bu ödevlerin gerçekleşmesini engellemeye kalkan herkesle yorulmadan savaşmaktır» deniliyor. Yukarıda anılan eksiklik burada da görülmektedir. Kimdir sosyal pratiğin reddettiği unsurlar? Ve ne yapmışlarda sosyal pratik bunları reddetmiştir? Bir hesaplaşmasını yapmak, muhasebesini tutmak gerekmez miydi? Elbette gerekir ve bunları yaptığımızda ortaya çıkacak olan şey de ideolojik olarak sunduklarımız, ayırımımız, önerilerimiz, ilkelerimiz olacaktır; ideolojilerinin de, konunun masaya getirilmesi de, kimlerle niçin birleşmediğimiz ya da birleşmekte olduğumuz insanların bizden «ayrılıklarının altının çizilmesini» beraberinde getirecektir.

Eğer bunu, bu günden tespit etmez, göstermez isek, hele bir masaya oturalım da gerisini sonra düşünürüz dersek, Nasrettin Hoca'nın fıkrasında olduğu gibi, ciğeri kapalı kartalın arkasından bir yandan üzgün gözlerle bakarken bir yandan da «tarifesi bendedir» diye teselli bulmaya çalışabiliriz.

«Cunta Üzerine» başlığı altında incelenen kısımla il-

gili olarak bir kaç söz söylemek gerekiyor. Burada cuntanın her türlü s  t  kaka ediliyor ve 67. sayfada deniliyor ki: «Gerek 27 Mayıs gerek 12 Mart ile 12 Eylül harekâtlarını artık tek başına birer «Cunta» olarak mı ele alıp değerlendireceğiz?       girişim darbe olmaktan öte siyasidir. Hepsini de sosyal hayatı siyasal, ekonomik, kültürel, anayasal, yasal, hukuksal vb. düzenlemelerle değiştirmeyi amaçlamışlardır. Bu değişikliklerin sınıfsal karakteri incelendiğinde harek tların siyasal amaçları da anlaşılır olacaktır. Burada safça «niyet» tanımını yapmanın ne anlamı olabilir?»

Türkiye orijinalitesi içinde ordu gençliği için geçerli olan «j nt rkl k» geleneğinin çözümlenmesi yapılacak olursa, ve ordu gençliğinin (yedek güçler)  er evesi içinde çözümlenmesi yapılırsa, sorunun sadece «safça niyet farklılığı» olmadığı güçler   ne serilebilirdi. İşçi sınıfının teorik pratik önderliğinde gerçekleştirilen kazanımların reddedilmemesi gerekir.

Devrimciler için daha rahat çalışma ortamını sağlayan 27 Mayıs politik devrimi ile 12 Mart 12 Eylül cuntalarını aynı kefedeki değerlendirmek önemli bir yanılığdır Kitapta.

«En ileri slogan ve programları dile getiren cuntalar bile sonunda gerici, tutucu güçlerin elinde maskara olurlar; halkı karşısına alırlar; terör uygulamaktan öte bir şey yapamayabilirler.» denilirken yine aynı konu içinde Dr H. Kıvılcımlı'nın şu sözleri alıntı yapılmaktadır. «27 Mayıs ların ellerinde sınıf pusulası yoktu.. (...) Onlar, kuklaları oynatan sınıfları göremediler» Ayrı şeyler ifade eden s vların bir başlıkta toplanması bir şansızlık olsa gerekir.

Kıvılcımlı 27 Mayıs lara, bilindiği gibi tekliflerde bulunmuş işçi sınıfı ile   c s nden çok daha fazla örgütlü durumda bulunan finans kapitalin ağına düşme tehlikesini göstermiştir. Tüm hedef şaşırtmalara ve finans kapitalin orduya yönelik çalışmalarına (subay ücretlerinin arttırılması, ordu içinde antik m nist propogandanın arttırılmasına) rağmen onun getirdiği kısmi demokrasi, çalışma rahatlığı inkâr edilebilir mi? En kötü demokrasi bile faşizmden yeğ değil midir? (Konunun genişliği nedeniyle ve

ayrı bir yazı, ayrı bir inceleme gerektirdiği için bu kadarla yetinilmiştir.)

Birleşme yolunda atılacak ufak bir adımın bile onlarca programdan evlâ olduğunu düşünerek ülkemizde önüne «Parti Sorununu» koyan, onu oportunist kaygılardan uzak bir devrimci birlik sorunu olarak algılayabilen, aktaran, bu konuda gayret gösteren bütün devrimciler, hareketin gerçek önderleridir.

Tarihin mutlaka haklı çıkaracağı uzak görülü, sabırlı, alçak gönüllü devrimcilere binlerce selam.

Bugün zaman olarak aşılmış olmasına rağmen olaylarca aşılamayan (dağınıklık, başbozukluk, partisizlik) bir parolanın hayata aktarılması günüdür. Bu parola, Türkiye işçi sınıfının teori ve pratik önderi; Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın 1970 yılında ortaya attığı «Anarşi yok! Büyük derleniş!» parolasıdır. (S.M. Ankara)

C — İşçi sınıfının sendikal ve siyasal **Birliği** sağlanamamıştır. Demokrasi düşmanı güçlerle boy ölçüşebilmek için böylesine anlamlı **Birliğin** önemini ciddi kadrolar kavramakta, böylelikle «demokrasi mücadelesi»nin anlamlı olacağı somutlaşmaktadır. «Partileşme Sorunu» sizin de tasvir ettiğiniz bir «cehennemi kaosta» tartışılıyor. Yazmaya çalıştıklarımız, birilerinin kaygılarının dışındaki kimi görüşlerimizi yansıtmaktadır. Bu ortamda sosyalistlerin değişik tercihleri ortaya çıkmıştır. SHP-DSP gibi partilerin yeniden «umut» yapılmasını; ne «Birleşik Sosyalist Parti» ve ne de «Sol Blok» parti anlayışlarına niçin iltifat edilemeyeceğini, anladığımız kadarıyla, anlatmaya çalıştık. Yarın bu «tartışmalara» başkaları da katılacaktır. Ortaya çıkan yayın furyası bunun işaretlerini veriyor. Her türden «teori sapkınlıkları», geri kalmışlığın bağrında fideleniyor. Tarihsel ve sosyal mücadele geleneğimizi, olması gerekeni yansıtmayan bütün bu gelişmeleri, bir yanıyla doğal karşılamak durumunda kalıyoruz. Dayatılan her «yayın» ve «öneri» adeta duyularımızın nasırlaşmasını sağladı. Kimi olumsuzluklarına rağmen kötünün sergilenmesi, doğrunun, iyinin işbaşı yapacağının işaretidir. Sonunda da «Partileş-

me Sorunu» geçerli bir temele dayandırılacak, kanayan yara tedavi edilecektir.

«Örgütsüz ajitasyonun işlevi» adlı bölümde «ajitasyon» olarak değerlendirdiğiniz konuya ilişkin cevabımızı okuyabilirsiniz; burada tekrarlamayacağız.

«Partileşme Sorunu» konusunda kimi ölçüleri gözeteerek kaleme alınan yazılar, «yasal» çerçevede yazılmasına rağmen yeteri açıklıktan yoksun değildir. Eksiktir; çözüm önerisi konusunda, birilerinin yaptığı gibi, reçete yazılmasına iltifat etmeyişimizin nedenleri vardır. «1980 tarihi, ilerici yayın faaliyeti açısından olduğu kadar, her alanda çürüyen birimin mutlaka yenileneceğini vurguluyor. Bu bir paydos zilidir ayrıca. İlericisinden gericisine kadar herkesin nasibini alacağını duyuran bu zil, her yerde kendini hissettiriyor.

«Toplumdaki uyanışı ve olguları gören kimileri: Bu yolda fikir üreten, çeşitli eleştiri yöneltten, polemik açanların «cazibesine» kapılıyor. Kimileri de: Eskiden görüldüğü gibi, «pratık çözüm» peşindeler. Evet, çözüm basit ve pratiktir. Özellikle emekçi ahlâkı taşıyanlar açısından böyledir. Fakat ülkemiz ilerici hareketi üzerine, ulusça topyekûn kurtulacağımız sihirli reçeteyi, kimilerinin yapmaya çalıştığı gibi, sunmak o kadar kolay ve ucuz değildir. Elbette bu yolu seçenler her dönem olacaktır. Tek tek kişilerin, dar grup ya da fraksiyonların sunduğu «reçetelerin» ne işe yaradığı; geniş kitlenin ikna edilmesine nasıl bir katkıda bulunduğu görüldü, görülmekte... Toplumsal uyanışı kucaklayamayan reçetelere aspirin yazmak artık kimseyi bağlamıyor. Konu üzerine kimi «iyi niyetli» girişimler, yeri geliyor, yeni rahatsızlıkların kapısını aralıyor. O bakımdan ciddi ve yetenekli okur, böylelerinin «reçete» yazmalarını bekleyemeyecektir.

«Burada yazmaya çalıştıklarımıza bakarak bizlere de: Neden böyle bir reçete yazmadığınızı soranlar çıkabilir. Donatımlı okur bu soruyu kavrar. Cevabını da kişilerden beklemez. Elbette günü ve yeri gelir, şartlar kimi kişiliklere, eksik olan bir işi yapmanın görev ve yetkisini verebi-

lır. Bunu hakedenler, o takdirde, hareketin gereklerini yerine getirir. Fakat özlenen, kütlenin canlı destek ve iradesinin yansımasıdır. Kitlelerin can ve kan vermediği bir ortamı yaratmadan, vahiy geleneği ile yola çıkmak giderek zorlaşmaktadır. Her dönem varolan potansiyeli görmek, heyecana kapılmak, bütünü çıkarları yerine küçük küçük grup ve fraksiyonların «çıkarları» ile uğraşmak kolay ve risksiz bir iştir. Sorumlular: Güç ve sonuç alabilecek işe girer; ve hayatın gerçekliğinde ortaya çıkan olgular karşısında yapılacak girişimin gereklerini bilirler...

«Böyle bir sorumluluğun» çeşitli örnekleri, kimi yayınlarda görülmektedir. Bunun yanı sıra: Siyasi mevtaların, hesapsız, heyecanlı, bilgisiz, donatımsız, sesi çok çıkan, fakat ilerici, devrimci hareketleri bir adım ilerletmeyen, aksine köstekleyen, çarpıcı sorumsuzluk örnekleri de yaygındır. Aslolan, sürü gibi yaygın olanı değildir elbette... Sayıları az, fakat donatımlı olanların nitelikleri ve güçleri iş yapmaya adaydır; onlar, kütleleri demokratik hedeflere götürebilir; rayından çıkartılan treni yeniden rayına oturtabilir.»⁶

«Partileşme Sorunu» başlığı ile kitlelere götürülen konuların tartışılması, bu dava sağlam ve geçerli bir dayanağa bağlanana kadar sürebilir. Konunun «masaya getirilmesi», «nasıl bir partinin istendiği», «görüşlerin dövüştürülmesi» konusuna gelince: Yapılacak iş sırası, a) Teşhiste birliği sağlamak, b) Tedavi yöntemlerinde birliği sağlamak, c) İşçi sınıfının ideolojik temelinde, sendikal ve siyasal birliğin gerçekleştirilmesinde birlikte hareket edebilmek, d) Yol, yöntem ve araçlarda birleşmek ve birliği gerçekleştirecek araçlarda hemfikir olmak... biçiminde ele alınabilir.

Konunun «masaya» (gündeme) getirilip getirilemeyeceğine hayat ve mücadele karar verecektir. Devrimcilerin birlikte çözüm üretme çabaları bile çok ileri bir aşama

6 S.Ö. İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu, s. 130, 131, Sorun Yayınları, 1985.

yerine geçer. «Görüşlerin dövüştürülmesi», 150 yıldır horoz dövüştürürcesine görüşlerimizi dövüştürüp duruyoruz. Bu süreçte, eğrilerle doğrular uç vermişse, bunların içinde hareketimize yarayanlarını ele almak, çürüklerini ayıklayıp atmak işi, konuyu kavrayan, bu işe her şeyi ile soyunan, kadroların bileceği bir husustur. Onlar adına, oluşturulacak hareket adına, şimdiden, tek tek bireylerin bir şey söylemesi doğru olmayacaktır. Bu anlayışla kimi cevapsız gibi görülen, aslında bir sorumluluk anlayışı ile ele alınmayan, soru ve sorunlara yalnızca işaret edilerek geçilmesi uygun görül müştür.

İSP'nin oluşturulamayışı, bir gerçeklik ise, sosyal mücadelenin öne çıkaracağı çalışma biçimini, yakın ve uzak amaçları, iktidar olunca nelerin yapılacağını bugünden bilebilmeniz sorunu, işaret edilen mekanizmanın yaratılmasıyla ilgilidir. O mekanizma yaratılacaksa, bu bağlamda: Program, strateji ve taktik, örgüt ilkeleri, bir de kadrolar sorununun çözüme kavuşturulmasıyla bir anlam kazanabilir. Bu hayati sorunların çözümü yolunda ülkemizde zengin bir teori ve pratik birikimi bulunuyor. Ciddi bir partileşme gerçekleştiğinde bu malzemelerden büyük ölçüde yararlanılacağı, yaşanılan an'ın ortaya çıkarıp hepimize öğrettikleriyle yeni katkılarda bulunulacağı kaçınılmazdır.

«Partileşme Sorunu I» de konuyu incelerken: Örgüt ilkeleri, program, strateji ve taktik vb. konularda bir çalışma sunmayı, şimdilik doğru bulmadık Gerektiğinde o da yapılır. Bilineceği gibi: Birileri yeniden parti kurmaya girişti, kimi «öneri»lerini sundu; «tartışma» başlattı. Bu çabalara karşı gerekli bir tavır alınması ihtiyacı doğunca, konu, ki-taptaki biçimiyle ele alındı. Yapılmasına çalışılan yalnızca budur. Böyle bir çalışmayı sunmakla, bizleri de ötekilerin yerine koymanız (allah yazdıysa bozsun) ve kimi eleştirilerde bulunmanız, yerini bulmuyor. Biz parti kurmuyoruz; bu türden bir çağrışım yapmıyoruz; tüzük ve program tartışmıyoruz; baştan kara girilen bir çıkmazda olanların saf-larında değiliz. Yapılmasına çalışılan şey: Konuyu başka

bir kanala getirebilmek, uyarmak, işin önemini ve ciddiyetini hatırlatmak, «tartışmaları» esasa getirebilmek ve ilkesellik kazanmasına yardımcı olmak, «örgütler anarşisi» ilkelliğimizin aşılabilmesine yardımcı olabilmek vb. biçiminde özetlenebilir. İSP'nin oluşturulması yolunda ciddi çaba gösterilmesi, sorumluluğu olan önemli bir konudur. Muhataplarımız ise öteden beri «kurma» fiilini çekiyorlar. Ortada dolaşan bütün malzemeleri «uyumlu ses» çıkarmaları için uygun bir harç ile kaynaştırmak arayışı içinde olan kimse yoktur. Aklımızı ve sol duyumuzu yitirmedik.

Aşınmış siyasi yapılanmaların, vahiy geleneklerinin, kendiliğindenliğin aşılabilmesi, sosyal mücadele tarihimize eleştirel yaklaşımdan, değerlendirmeye geçiyor. Bütün bu çabalar sonuçta bir işe yarayacak, aynı amaçlı çabalar bir yerde odaklaşabilecekse, kimse, parti ilke ve normlarını, program ve tüzüğünü, strateji ve taktik meselelerini, kadrolar sorununu tartışmaktan geri duramaz. Memleketteki mevcut insan malzemesi, kişi, kadro ve örgütler, neyi, hangi düzeyde anlıyor ve algılıyorsa, «Partileşme Sorunu» da o ölçekte bilince kavuşacak demektir. Bu konuda bir zorlama, acelecilik, hesapsızlık, ileride onulmaz rahatsızlıkları tahrik edebilir. Zaten her kesim bir çöküntü ve bunalım içinde; daha «ara rejim»lerin yarattığı sarsıntı atılamadı; geçmişte yaratılan güvensizlik, ihtiyatlı olmayı gerekli kılmıştır. Kişi, kadro ve örgütler arasında hiç bir yaratıcı diyalog yok; devrimci yol arkadaşlığı düşüncesi kundaklanmak istenmiş; hesap, döküm yapan yok; birileri sorumsuzca halâ kendi amentüsünü okuyor; saflardaki sekte ve dogmatik tavırlar devam ediyor; iç ve dış gericilik başta olmak üzere, herkes konuyu tartışıyor; ciddi, kalıcı, yaratıcı çalışma yapanlar çok az; ve daha onlarca sorun çözüm bekliyorken, bizden de başka türden bir çaba içinde olmamızı bekleyemezsiniz. Bu tavır, sorunları tartışmaktan kaçırmak anlamına gelmez.

Ülkede sosyalizmin sorunları ile yakından ilgilenen her birim, kendi sınıfsal ve ideolojik konumuna göre,

«sosyal pratiğin reddettiği unsurları» bilmekte ve değerlendirmektedir. Sosyal pratiğin neden böylelerini reddettiğini, yeterince tartıştık. Gerek geçmişte gerekse günümüzde bu tartışma devam ediyor. Bu konuyu kitaba yüklemelik. Gerek görüldüğünde tartışmasını yapabiliriz. Böyle bir değerlendirmenin doğruluğuna bizler de inanmaktayız. Fakat ayrı ve ayrıntılı başka bir çalışmayı gerekli kılıyor. Böyle bir inceleme mutlaka yapılmalıdır. Türkiye solunun sorunlarını incelerken, hiç bir birim, ilkesiz, laçka ve liberal ilişkilerle «masaya» oturulmasından yana değildir. İşin bu kadar kolay ve ucuz olmadığının bilincinde olduğumuz içindir ki, «Partileşme Sorunu» diye başlık atıp konuları, kitlelerin önünde, birlikte tartışmayı düşündük. Bunun için de bir bedel ödemek, kimi riskleri üstlenmek gerektiğini hatırlatmak istedik.

«Cunta Üzerine» isimli bölüm ile ilgili eleştirilerinizi, bilimsel ve özgürce tartışamıyoruz. Fakat anlatıldığı kadarıyla konu incelenirken yeteri açıklıktan da geri durulmadığını sanıyoruz. Bizim en içten düşüncemiz: İSP'nin oluşturulmasıdır. Bunu gizlemiyoruz. Her devrimci, ilkin kendi örgütünün çatısını çatar; kadrosunu oluşturur. İSP'nin ilke, program, strateji ve taktik amaçları dışında kalan örgütler ve kalkışmalar karşısındaki tutumu, açık ve nettir. Bu yapılanmalara devrimci yaklaşım: Onları ilkeli mücadelede etkilemek, yanlışlarını eleştirmek biçiminde olacaktır. İSP dışındaki hareketlerle nelerin yapıp yapılmayacağı hususunu inceleyen kitapları okuyarak bu konudaki bilimsel tavrımızın yetkinleşmesine çalışabiliriz. Size de bu türden çalışmaları dikkatli okumanızı öneririz. Parti başka, cunta daha başkadır. Devrimci hareketimizin bağımsız bir kimlik kazanmasıyla saflardaki cunta kalkışması yanlışının aşılacağına, sosyal mücadele temelinde uzun, çetin, inişli, çıkışlı bir yol izleneceğine inanmak, cuntalara bel bağlamaktan daha emin ve doğru bir yoldur. 27 Mayısı hazırlayan girişimle ötekilerin farklılıklarını elbette teslim ediyoruz. Böyle bir yanlışla düşemeyiz «İşçi sınıfının teorik pratik önderliğinde gerçekleştirilen kazanımlar» ile ül-

kedeki cuntacılık anlayışı farklı şeylerdir. İşçi ve emekçi sınıfları örgütlemek, böyle bir güvenceyle yola çıkmak dururken, asker ve sivil bürokrasinin eylemlerine niçin prim verilecektir? İSP'nin yörüngesinde, her sosyal muhalefeti toplumun demokratikleşmesi gibi aynı amaçlı faaliyetlere kanalize eden, sevk ve idare eden bir mekanizma yaratılabilirse, cunta kalkışmaları fikri aşılabilir. Böyle bir kurumlaşma oluşturulamıyorsa, cunta kalkışmaları daha da artabilir; ama cuntaların kalkışması ile memleketimizin hiç bir sorunu çözüme kavuşturulamayacaktır. Çünkü onların sosyal sınıf temeline dayalı bir düşüncesi yoktur. Elllerinde sınıf pusulası, önlerinde İSP'nin rehberliği olmayan bütün kalkışmalar karşısında, istediğin çağrı ve önerileri öne çıkar; bu, kimseyi bağlamaz. Konu: Öneri yapmak, desteklemek çağrı yapmak, değildir. Mesele: «demokrasi mücadelesi»nde en büyük muhalefeti, demokrasi düşmanlarının önüne yığabilmek hüneridir. Cuntacılık geleceğini aşmak, daha modern kurumlaşmaları düşünmek, ilerici, devrimci ve demokratların başlıca görevleri arasındadır.

Dr Hikmet Kıvılcımlı üzerine

E — Dr H. Kıvılcımlı'nın eserlerinden alıntılar yapmışsınız (...) Dr. Türkiye solunun (...) dir. Onun fikirleri günümüzde çoktan aşılmıştır (...) Dr.'un, alıntılarla da olsa, kitabınızda gündeme getirilmesi, kimi düşüncelerinizin gerçekleşme şansını önceden sıfırlamaktadır. (...) (Z. O. Göztepe-İst.)

E — Dr. H. Kıvılcımlı'dan dipnot gösterip yararlanmak olumlu bir yaklaşımdır (...) Bu, onun düşünce ve davranış dünyamıza yaptığı katkıların öneminin algılanması demektir (...) Kıvılcımlı'nın görüşlerini benimsiyor musunuz? (...) Benimsiyorsanız, «Anarşi Yok! Büyük Derleniş» adlı çağrısını yayınlayınız (...) (M.Y. Stockholm)

C — Kitabımızda yalnızca Dr. H.K.'den değil daha bir çoklarından alıntılar yapılmıştır. Yazı yazan herkes böyle

bir özgürlüğe sahiptir. Bu özgürlüğü kullanan neyi kasdediyorsa, onu anlatmak istiyor demektir. Biz de kitapta bu tavrınızı yeteri açıklıkta göstermekteyiz. Alıntı yapılan malzeme ile onun yazarını aynen «benimsemek» diye bir çağrışma hiç ihtiyacımız yoktur. Sevdiğimizi de sevmediğimizi de açıklamaktan niçin geri duralım? Kitapta benimsenmeyen, dahası şiddetle eleştirilen ve karşı görüşlerde olduğumuz kimselerden de alıntılar yapılmıştır. Alıntılarla kanıtlanmasına çalışılan bir bütündür. Bu bütünsellik hakkında bir eleştiri yapmadan Dr. H.K.'dan yapılan alıntılara bakarak, kitap hakkında bir yorum yapılması, bir bakıma, kimi zorlamalara vardırır işi... Yapılan alıntı, kitaptaki ana fikri doğruluyor, hayat ta bu doğruları onaylıyorsa, niçin alıntı yapmayalım? Devrimci saf-lardaki tekkecilğin kafasını kırmak için o alıntıları yaptık. Birileri, kasıtlı ve yanlış yorumlayacak diye ilerici ah-lâkımızı değiştirecek değiliz. Durun bakalım daha ne «alın-tılar» yapılacak; sağ ve «sol» teslimiyetçilik hangi dilden anlıyorsa elbette üzerine gidilecektir. Yapılan nedir ki?

Kimilerinin çekilmez, aşılmış, sıkıcı ve çeşitli yorumlara açık bulduğu tezler, zamanında tartışılmamışsa, günümüzde kalkıp ne tarihi geleneğe ne de kişilere kızamayız. Gerçeklik neyse odur.

Dr. H. K.'nın fikirlerinin aşılp aşılmadığını kitabımızda tartışmıyoruz. Sizlerin bu yoldaki yargılarınızı derli toplu olarak bir yerde yayınlamanız yerinde olur; bizler de böylelikle fikirlerinizi öğrenme şansına kavuşuruz. Dr. H. K. hakkında kullandığınız ifade ve yakıştırmaları burada tekrarlamak, bu düşüncede olanların «tezgâhına» düşmek olacağından üzerinde durmuyor ve anmıyoruz; cevaplamak durumunda olduğumuz husus, düşüncelerine katılım ya da katılmayalım: Türkiye soluna katkısı bulunan bütün devrimcilere saygı göstermenin gereğini vurgulamaktır. Onların saygınlıklarına yalnızca düşmanlar gölge düşürmek ister. Bir de düşmanın işini kolaylaştıran azılı kariyeristlerle oportünistler, sizin kullandığınız ifade ve yakıştırmaları gündeme getirmeye çalışır. Ömrünü sosyalizm davasına adanmış, 22 yılını hapislerde bırakmış, işçi

sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin birliği yolunda elinde olanı esirgememiş bir insana, yakışksız bir dilde karşı çıkılmasını doğru bulmuyor ve şiddetle kınıyoruz. Onun dışuncelerini bilimsel ve seviyeli olarak eleştirmek devrimci bir tavidir; ötesi laftır. Hakkında; kimi eleştirilerimizin olmasına rağmen ölkemizin orijinal sınıf ilişki ve çelişkilerine ilişkin çalışmalarına ilgi duyuyor, sosyal mücadele tarihimize yaptığı eleştirel katkının değerlendirilmesini onaylıyor, ileri sürdüğu tezlerin tartışılmasını doğru buluyoruz. Dr. H.K.'nın mücadele ettiği dönem ve sonrasında savunduğu görüşler, tartışılamamış olabilir; onun önerileri bilince çıkarılamayabilir; dahası, Dr. H.K.'nın bir hareket içindeki önemi kavranamayabilir. Ya da seviyesiz yaklaşımlarla memleketimizin yetiştirdiği bir düşünce ve davranış adamı yok sayılmak istenebilir. Bütün bu yaklaşımların sebeplerini bilmekteyiz. Devrimciler, Dr. H. K. adı anılınca, bu konuda bir telaşa ve kaygıya kapılmazlar. Ondan aldığımız alıntılar, yazdıklarımızın «gerçekleşebilme şansını önceden sıfırlamaz»; belki de ispatlanmasına yardım edebilir. Aceleye gerek yoktur; hayat her düşünce ve davranışı sınavıp yargılamakta bir kusur işlemiyor. Kendi ölümlü varlıklarımızı, sağlıklarımızı bozarcasına, beş para etmez kuruntuların peşi sıra harcamayalım. Önemli kişiliklerin mücadele anılarını temiz tutalım.

Dr. H. K. hakkında olumlu, olumsuz kimi görüşlerin olduğu bir gerçek. Kimileri onu bir tarikat ehli gibi sever; toz kondurmaz. Kimileri fukaranın adını duyunca yalana, spekülasyona başvurur. Birileri de «onun adına» örgüt kurar. Oysa devrimci tavrımız; Dr. H.K.'nın sıkça değindiği gibi; «Tarihsel sosyal geleneğimize eleştirel yaklaşmak, malzemelerimiz arasından sağlamaları ayıklayıp çürükleri atmak» şeklinde olmalıdır. Sağ ve «sol» teslimiyetçi akımların farklı görüşleri olan devrimcilere, onların onurlu mücadelesine saygılı olamayacağı açıktır. Bunu bekleyen de yoktur zaten. Onların yaptığı, harekete darbe üstüne darbe vurmaktır.

Birileri sağlarımızda dışmanlık yaratıyorsa, bunu ay-

nı duygularla karşılamayana, devrimci yerine kalpazan denir. Dr. H. K.'nın şahsında tarihimize, ilerici geleneklerimize karşı düşmanca yaklaşanları, 12 Eylül'de yeniden sınamış olduk. Ne mutlu bize!

Günümüzde de devrimci olmanın ölçütü değişmemiştir: Saflarımızdakilerle karşıımızdakileri ayırdedebilmek! Dr. H. K. sınıfımızın bir eridir. Onun (hepimizin) dramı ve eksikliği, Türkiye solunun, geri kalmışlığımızın, ilkelliğimizin, örgütler anarşisi hastalığımızın dramı ve eksikliğidir

Ülkede işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin birliği sağlanmış olsaydı, onun disiplini altında Dr. H.K.'nın yeri ve onurlu mücadelesi kimi meçhul adamların saptırıcı sömürsünden kurtulurdu. Daha memlekette «Bilim Kurulları» oluşturulmamış, ama bir hareketin malı olması gereken Dr. H. K. ve eserleri kimilerinin elinde kalmıştır. Böyle bir parselasyon anlayışı aşılmış olsaydı, eserlerini yayınlamakta bir tereddüte düşülmezdi. «Anarşi Yok! Büyük Derleniş» adlı çağrı, 1986 Türkiye'sinde «örgütler anarşisi» mikrobunu gidermeye yarıyorsa, bu çağrı yayınlanabilir. Niçin bir sakıncası olsun? Fakat biliniyor ki, bu çağrı 1970 yılındaki sosyal mücadelede ortaya çıkan bir durum için yapılmıştır. O gün için bilince çıkarılamayan bir «Partileşme Sorunu»nu, böyle bir çağrı'nın yayınlanması eylemi, bilince çıkarıp rol üstelenecek midir? Bize göre yapılacak iş; yalnızca bu çağrının değil, birlik yolunda çaba gösteren bütün çağrıların, teşhis ve tedavi yöntemlerindeki bütün doğru değerlendirmelerin, tecrübele- rin içindeki doğruların ayıklanması ve onlardan yararlanılmasıdır. İşçi sınıfının ideolojik, ekonomik ve politik birliğini sağlayacak her çağrı, bir harç rolü oynayacaksa, gerçek birlik yanlıları, ona sahip çıkarlar. Birlik potasında erimeğe aday kişi, kadro ve örgütler ayrımı söz konusu edilemez. Devrimcileri bu bağlamda ayrı kategorilere koyanlar, yalnızca düşmandır. Dr. H.K. bugün yaşasaydı, sanırız farklı davranmayacaktı. Bir devrimcinin fiziksel ve kimyasal bileşimi aramızdan ayrılabilir, ama verdiği eser-

ler ve onların içindeki kimi doğrular yaşıyorsa o doğruları hayata geçirecek yetenekli kadrolara çok iş düşüyor demektir.

Birileri, bir yandan at gözlüğü taktırmış, kapıkulu bozguncularını saflara salmış; öte yandan bilinçli düşmanlıkların kırılması yolunda çok yönlü çaba gösteriliyorken; sen de Stockholm'da oturmuş, Türkiye'de nelerin yapılacağına ilişkin «yol» gösteriyorsun. Oysa burada yapılacaklara kimin karar vereceği yeterince bilince çıkarılmıştır.

Partileşmede «cuntacılık» anlayışı

E— Bu güne kadar hakkı ile çözümlenmemiş bu sorununuzun yenibaştan ele alınmasında zorunluluk bulunduğu açıktır. Kitap'ta yer alan yazıların bu zorunluluğu başarı ile sergilendiği de görülüyor.

Partileşme'de öncelikli sorunların saptanması ve bunlar üzerinde görüş birliğinin sağlanması, büyük çabalar harcanmasını gerektiriyor.

Kitap'ta ele alınmış bulunan cuntacılık konusunun «Partileşme Sorunu» yönünden en öne alınmasını ve kim senin hatırına gönlüne bakmaksızın daha da açıklığa kavuşturulmasını kaçınılmaz bir görev sayıyorum. Niçin?

Deprem kuşağında bulunan bölgelerde inşa edilen evlerin belirleyici niteliği, depreme dayanıklı yapıp yapılmadığıdır. Eğer bu nitelikte yapılmamışsa ne denli büyük ne denli güzel olursa olsun, her deprem'de yerle bir olacağını önceden bilirsiniz.

Toplumsal yapınız «cunta» kuşağında ise partileşmenin baş sorunu, bunun depremine dayanıklılığın nasıl sağlanabileceğidir. Giderek toplumsal yapıyı cunta kuşağından çıkarmaktır. Partileşmenin bu sorunu, karşısında diğer tüm sorunların değerlendirilmesi, yapılamıyorsa, yasalardan yasaklayıcı maddelerin kaldırılması bile sağlıklı ve sürekli bir çözüm getirmeyecektir.

Toplumsal yapının «cunta» kuşağından çıkarılmasının

ön koşulu, cuntacılığın her türlüünü açıkça red etmekten geçer. İkinci koşulu, cuntacılıktan «şikayetçi» olan ve karşı çıkması «muhtemel» bulunan kesimlerin doğru değerlendirilmesinden ve onlarla «demokrasi» asgari müstereğinden geçer.

Parti'nin kitleselleşmesini önleyen engellerin süratle kaldırılmasından geçer. Belki bunların hepsinden daha önemlisi ve tümünün belirleyicisi bizzat partileşme'de «cuntacılıktan» vazgeçmekten geçer... (M.Z. Levent-İst)

C — «Partileşme Sorunu» üzerine yapılan tartışmalar, kimi doğruların geniş kadrolarca onaylandığını ortaya çıkarmıştır. Devrimciler, yalnızca doğruların peşinden gider ve doğrulara inanırlar. Ama ne var ki, sizin de teşhiste birleştiğiniz gibi, her şeyden önce, ciddi bir partileşmenin gerçekleşmesi, saflardaki «cuntacılıktan» vazgeçmekle mümkündür. Kitapta, sıkça tekrarlandığı üzere ne yazık ki, bu anlayış taraftarlar bulmuş ve kimi dönemlerde parti çağrışımıyla işi idare etmeye koyulanlar çıkmıştır. Ama toplumsal altüst oluşlar, bu anlayışı acımadan mahkûm etmiş, silkeleyip atmıştır. Bu anlayış henüz aşılamamıştır; ama mutlaka aşılabacaktır. Eğer, ülkemiz işçi ve sosyalist hareketinin birliği sağlanamazsa «cuntacılık» saflarda daha çok tahribat yapacak, zaman ve kadro kaybına sebep olacaktır. Günümüzde, kimi doğrular yanında, bu ilkelliğimizin aşılabilmesini öne çıkaran işaretleri görmek mümkün. Sevindirici olan gelişmeler bunlardır. Olumlunun yanında boy veren olumsuzluklar, mücadele içinde zararını aza indirecek, sonunda İSP oluşturulacaktır. Bu görevin yerine getirilmesi ile her türlü serüvenciliğin yanında «cuntacılık» serüveni de aşılabacaktır. Mücadele, kimi klinik teşhislerle yetinmeyip çeşitli laboratuvar araştırmaları yapmak gerektiği gerçeğini hepimize öğretmiştir. Yeter ki, hayatın öğrettiği kazanımların değerlendirmesini birlikte yerine getirelim; eloğluna «yeni» bir «altın çağ» yaşatmayalım; açık kapıları kapatmayı öğrenelim. Aksi takdirde, halkımızın «Nato kafa, Nato mermer» özdeyişi, bu sefer, «cunta kafa, cunta mermer»e dönüşür.

Anarşizm ve serüvencilik

E — Kitabınızda anarşizm konusu çok az işlenmiş, adeta değinip geçmişsiniz; oysa bu konu daha ayrıntılı işlenmeli; (...) bu yoldaki disiplinsiz girişimlerin önü alınmalıydı. (...) (A.K. Bursa)

E — 12 Mart, 12 Eylül darbelerinin en büyük kurbanı gençliğimizin kimi eylemlerini «anarşizm» olarak tanımlayabilir miyiz? THKO, THKP-C kökenli örgütlenmeler, bu temele dayalı örgütlenmeler midir? (...) Gençliğimizin örgüt arayışları, birer «anarşist» örgütlenme biçimi ise «yasal» partilerden, TİP, TSİP, TEP, VP, SVP, SDP ve birde TİKP ile «yarı yasal», «ilerleme» gibilerinin, eylem ve örgütlenmelerinin adı nedir? Bu örgütlerin sosyal pratikte sergilediğini de «serüvencilik» olarak adlandırabilir miyiz? (...) (N.Ç. Çağaloğlu-İst)

C — Kitapta «Partileşme Sorunu» ana fikri yörünge-
sinde kimi konular, bu ana fikri beslemek üzere, yardımcı fikirler olarak özetle ele alınmıştır. Elbette başlı başına birer inceleme ve araştırma konusu olan; demokrasi mücadelesi, faşizm, anarşizm, terörizm, ekonomizm, cunta vs gibi konular ayrıntılı işlenebilir; işlenmelidir. Kitaba fazla yük vurmamak istemediğimizden, kimi yerlerde tanım olarak değinilip geçilmiş, kimi yerlerde konu ayrıntılı ele alınmıştır. Bu önemli konunun, tek başına kitapta işlenip değerlendirilmesiyle anarşizmin ve serüvenciliğin önü kesilemez. İlerici saflardaki her türden disiplinsizliğin önünün kesilmesi; yalnızca bu yoldaki yayınların işlevi ile sınırlı değildir; çok yönlü çabaların yanısıra, karmaşık mücadelelerin sonunda gerçekleşir. «Partileşme Sorunu»nun sorumluya tartışılması; teşhis, tedavi ve yöntemi konusunda, kimi ortak düşünce ve davranışların bilince kavuşması; bu yolda ileri adımların atılmasıyla, anarşizmin zararı, ancak aza indirilebilir. Anarşizmin önlenmesi: Kapitalist emperyalist sistemin doğasındaki çelişkilerin kaldırılmasıyla mümkündür. Ülkemizin sosyoekonomik yapısı, tam da anarşizmin beslenip palazlanmasına uygun bir ortam

oluşturuyor. Bu maddi ve manevi şartlar, daha ileri değişim ve dönüşümleri «engellediği» sürece, anarşizm ve serüvencilik yaşayacak ortamı rahatlıkla bulabilecektir.

İSP'nin oluşturulması, boşuna istenmiyor. «Demokrasi mücadelesi»nde, sosyal muhalefetin yoğunluğunu aynı yere yığabilme mücadelesi boşuna verilmiyor. Bu disiplin ve sorumluluk anlayışıyla, ilerici, devrimci ve demokratlara, kimi eleştiriler boşuna yapılmıyor. Çok sıkıcı olduğu bilinen diyalogların yaratılabilmesi yolunda gösterilen özen ve çabalar boşuna değildir.

Türkiye solu «örgütler anarşisi»ne dönüşen güçsüzlüğünü aşamadığı süreçlerde, devrimcilik adına yapılan her türden kendiliğinden örgütlenmenin adı, peşinen anarşizm ve serüvencilik olarak adlandırılacaktır.

İSP'nin oluşturulmasıyla bu belâ, bıçak gibi kesilip atılmayacak, ancak nitelik ve nicelik olarak, daha önce yaşamış olduğu, «altın çağ» dönemini yaşayamayacaktır.

12 Mart ile 12 Eylül'lerin, kitlesel kırım ve kıyım olarak, en büyük darbesini, ilerici, yurtsever ve devrimci gençliğimizin yediği teşhisi doğrudur. Bu gerçeği belirtirken, asıl darbenin işçi ve emekçi sınıflara, onların örgütlerine, demokratik taleplerine, sosyal uyanışlarına vurulmak istendiğini de söylemek gerekecektir. «Sosyal uyanışı durdurmak gerekir» sözü boşuna söylenmemiştir. Öncelikle işçi ve emekçi sınıflar olmak üzere topyekün bizim halkımız, iç ve dış gericiliğin bütün gizli, tertip, kışkırtma, baskı ve zulmünün acısını çekmiştir. Bir bakıma, bugün 12 Eylül devam ediyor, demek yanlış olmayacaktır. Gençliğimizin bu kitlesel kırım ve kıyımlardan en büyük zarar görmüş olmasını, yalnızca emperyalist gericiliğin oyunu ve onun gündemi ile açıklamak yeterli olmayacaktır. Bunun yanı sıra, ilerici, devrimci ve demokratların da bu yıkımda büyük kusurları bulunduğunu vurgulamak gerekiyor. Bir bütün olarak ilerici hareketimiz, sağ ve «sol» teslimiyetçiliğin zararını teşhis ve açığavurma eyleminde geride kalmış, sakat ve sakar yanını atamamıştır. Bu yapılamayınca, yani iç hesaplaşmalar yerine getirilemeyince,

dışarı dönük etkin mücadele yapılamamış, ciddi ve saygın bir partinin kurmaylığında, mücadelenin imkânları elden geçirilmiştir. Partileşme süreçlerini kötüye kullanan Türkiye solu, bu zaafını, iki «ara rejim»de de aşamayınca, «örgütler anarşisi» mikrobu saflarda tahribatını yapmış, siyasi parselasyona uğratılan bu engin potansiyel bir türlü enerjiye dönüştürülememiştir. İşçisi, emekçisi, gençliği ve aydını ile büyük ve görkemli bir varlık Parti'leşseydi, yenilgi olmayacaktı, denilmesi, doğru olmayacaktır. Sosyal mücadelede yenilgi ve yanılgı her zaman olur; olabilir; ama bir yanlış tekrarlanamaz, biz hepimiz bu konuda çok kusurluyuz. Parti oluşturma işinde onulmaz yaralar açılmıştır; bu yaraları saramadık. Bu yolda atılan kimi adımlar, çoğu kere iç ve dış gericiliğin gücünü artırmasına yararmış; bizlerin kusuru yüzünden, eloğulları egemenlik kurabilmiştir. Günümüzde, geçmişteki zaaflarımızı unutmadan, yeni bir değerlendirme yapılması, her kesim için, kaçınılmaz olmuştur. Bu görev yerine getirilirse, ilericiler onurlarını kurtarır; umutları yeniden diri tutmanın yolunu döşerler. Geçmişte olanların yeniden tekrarı ise gene iç ve dış gericiliğin gündemini, rahatlıkla uygulamasına imkân verir. Konu kaba hatlarıyla böyle tanımlanabilir

Memleketimizde, anarşizm de serüvencilik de, düşünce ve davranış olarak vardır. Tarih, birilerinin hoşuna gitmese de bunu sergileyenleri, öznel niyetlere bakmadan kaydını düşüyor. Sınıflı toplumlarda bilimsel öğretinin dışında ve karşısında, hakim gericiliğin yedek gücü olarak anarşizm ile serüvencilik, daima gerici rol oynarlar. Bu akımlar, sosyalizmin düşmanı, iç ve dış gericiliğin dostudurlar. Anarşizm ve serüvencilik, kapitalist emperyalizmin şımarık çocuğudur; sosyalizm ile bir ilişkisi yoktur; ama emperyalizmin sözcüleri bunun tersini propaganda ederler.

Bu açıklamalardan sonra sorunun cevabı şöyle olabilir: THKO ve THKP-C kökenli örgütlenmeleri, teori ve pratikleriyle eleştirmeli, onların yanılgılarını dürüstçe tartışmalıyız. Bu örgütlenmelerin içinden gelen kadrolar, zaten

iki «ara rejim» şartları boyunca bunu yapıyorlar. Bu örgütlenmeler ve onlardan uç veren, yeni yeni yapılanmalar, tek başlarına teori ve pratikteki yanlışlarını aşamazlar. İSP'nin oluşturulamadığı şartlarda: İlerici gençliğin hareket içindeki yanlışları aşarak yanlışlardan arınabilmesi, başta, o hareketin içindeki kadroların çabalarını gerekli kılıyor. O dönemlerde de böyle bir görevi üstlenebilecek bir Parti henüz oluşturulamadığından, kendini Parti yerine koyanlar, tıpkı gençlerin felçli yapılanmaları gibi kötürümdü. Gençliği rakip siyasi yapılanmaların yerine koyan bu anlayışlardan, partilerden, gençliğimizi anlamak sorumluluğunu bekleyen de yoktur. O zaman gençlerimizin, bu yapılanmalar içinde, bilimsel tahlil yapması, yanlışlardan arınması, yanlışlarını aza indirmesi de mümkün olmayacak; iç ve dış gericiliğin gündemi, bundan böyle de, gene uygulama alanı bulabilecek demektir. Bu ihtimalin kırılması gerekir.

«Yasal», «yarı yasal» işçi ve sosyalist örgütlerin «serüvenciliği», gençliğimizin «anarşistliğinden» pek de farklı değildir. İSP'nin oluşturulamayışı, nasıl bir güçsüzlük ise gençliğin cılız omuzlarının çekemeyeceği bir ağırlığın altına girmesi de gene bir güçsüzlüğün sonucuydu. Bu iki anlayışın ortak paydası: İkisinin de örgüt kurma eylemiydi. «Örgütler anarşisi»nin kapısını aralayan bu niyetlerin tek farkı: Birinin sağda ötekinin «sol» da oluşuydu.

Gençliğimizi anılan örgütlerin kurulmasına iten sebeplerden başlıcası: Kendini İSP yerine koyan anlayışın güçsüzlüğü; hareketi kucaklayamayışı; saflardaki disiplini sağlayamayışı; nasıl bir «serüvencilik» ise bu neden ve sonuç ilişkisinin uzantısında: Gençler, bu sağ teslimiyetçi örgütlenmelere bir tepki olarak, anılan «sol» örgütleri kurmuş, bu araçlarla ve bilinen teorileriyle hakim iç ve dış gericiliğin karşısına dikilmiştir. Niyetleri ne olursa olsun, İSP rolüne soyunan sağ ve «sol» teslimiyetçi örgütlenmelerin bilimsel adı, anarşist olarak anılır. Ülkede «örgütler anarşisi» çığırı böylece başlatılınca, birilerinin gençler için kullandığı «anarşizm» tabiri ile İSP'nin oluşturulmasını

düşünenlerin anarşizm anlayışı çok farklıdır; ayrıca, bu anlayış asla çakışmaz.

Kendi kendilerini parti ilan edenlerin bu olumsuz tavrı, ilerici gençliğimizi THKO ve THKP-C gibi örgüt arayışlarına itmiş, yeni yeni olumsuzlukların rotası da böylelikle çizilmiştir. Böylelerinin kullandığı sıfat önemini kaybetmiştir. Günümüzde, sosyal pratikte sergilenenin adı neyse, anılan yapılanmaların adı da öyle konulacaktır.

Her siyasi yapılanmanın içinde bilimsel öğretiyi özümlemeye aday kadrolar bulunmaktadır. Her örgütün teori ve pratik zenginliği, yenilgi ve yanlışları, artık günümüzde yeniden sınanmamalıdır. Bu deneyler içinde, ilerici hareketimizin yararlanabileceği ne varsa o birikim hepimizin dir; zararlı ve ayıklanması gerekenler de hepimizin yanlışlığı ve yanlışlığıdır. Sahip çıkılması gerekene hep birlikte sahip çıkılmalı, mahkûm edilmesi ve aşılması gereken bir çürümüşlük hep birlikte çöpe atılmalıdır. Ülkemiz ilerici hareketinde eleştirilen, aşılması zorunlu olan siyasi akımlar, yerini daha anlamlı modern kurumlaşmalara bırakmalı ki, birileri «anarşist» ötekileri de en büyük «serüvençi» olmaktan kurtulabilsin.

Gençliğimizin, «biryerlere» kanalize edilmesinde baş rolü oynayan asıl serüvenciler dururken, devrimci gençliğimizi, böylelerinin harekete verdiği zararı korurcasına «anarşist»likle suçlayamayız. Eğer böyle bir yanlışlık yapılacaksa, bunu yapanlar, kolayca iç ve dış gericiliğin safına savrulur. Kolay ve ucuz bir suçlamanın yolunun açılması, öte yanda gençliğimizi kimi kötürümlüğün kucağına itmede rol üstlenen sağ teslimiyetçi siyasi akımların «aklanması» anlamını taşır. Gençliğimizi, işçi ve emekçi sınıflardan koparıp başka kanallara çekmek isteyenlerle mücadele, tutarlı bir sınıf ve kitle çizgisini tutturaktan geçer. Bilimle tanışan, fakat ülke pratiğinde yanlışlıklar yapan, yaptığı yanlışlığı düzeltten onurlu gençliğimizle birlikte olacağız. Onların evrimi, bizim de evrimimizdir. Doğrularla tanışan gençlerimizin harekete katacağı çok şey vardır. Bu umudumuzu yitirmiş değiliz.

Eylem birliği ve cephe sorunu üzerine

E — İşçi sınıfı ve sosyalist hareket adına yalnızca çağrışın yapan sağ ve «sol» revizyonist ve oportünist akımların, işçi sınıfı ile emekçi halkımızla, kitle, çalışması ve onun canlı desteği ile zaten bir bağı ve sorunu olmamıştır. (...) Böylelerinin harekete verdiği zararı küçümsemek yanında, değerinden fazla önemsemek de bir yanlıgıdır. (...) Hayatın içinde hareketin sorumluluğunu üstlenen her kadro, artık ne yapacağını biliyor. (...) Onların çabaları, hareketi, öncüsüz, güçsüz ve donatımsız kılmaya yöneliktir. (...) Bu türden örgütler, sosyal uyanışı yöneten «merkez» olmaktan uzaktır. (...) Onlar, bunu hiç bir zaman haketmemiştir! (...) Yaşadığımız süreçte «Eylem Birliği» ni gerçekleştirmek gerekiyor. (...) (M. S. Sefaköy-İst)

E — «Cephe Örgütlenmesi» ile «Sol Blok» için ne düşünüyorsunuz? (D.A.M. Balıkesir)

E — Partiler mi birleşecek? (...) (K.G. Ankara)

C — «Eylem Birliği», «Cephe Örgütlenmesi» ve «Sol Blok» gibi önerilerin bir anlam ifade edebilmesi, İSP'nin oluşturulması şartına bağı bir sorundur. İşçi sınıfının sendikal ve siyasal briliğinin sağlanamadığı süreçte; bu «öneri», çoğunlukla, 12 Eylül'de boy ölçülerini aldırان örgütlerin sarıldığı bir cankurtaran simidi olmuştur. İSP'nin başını çekmediğı bir eylem ve güçbirliği nasıl düşünülebilir? Kağıt üzerinde bile parti olamayanların, şimdiki en «ileri» «Eylem Birliği», «Cephe Örgütlenmesi», «Sol Blok» gibi, «öneri»leri bir faraziye olmaktan öte bir anlam taşımıyor. Kuvveden fiile çıkamayan «öneri»leri, ciddi kadrolar, niçin benimseyecektir? Siyasi birliğe kesin önem veren devrimciler, ilkin, bu birliğin anlamlı ifadesi, İSP'nin oluşturulmasını düşünür; ardından da eylem birliği, cephe hareketi gibi birliktelikleri sürekli araştırır; gündeminden hiç indirmez. İşin alfebesini bilenler için bunu anlamak güç değildir. Birlik, işçi sınıfı ve sosyalizm adına ortaya çıktığını iddia eden her türden akımın ve onların partilerinin

birliği anlamına gelmez. Bir siyasi akımın birlikten yana olup olmadığı, örgütlerinin kuruluş amaçlarına, nasıl parti olduklarına ve birlik için sosyal pratikte neleri yaptığına bakarak anlaşılır. Birliği sulandıran, bozgunculukta karar kılanlarla birlik yapılmaz; yalnızca mücadele edilir. Varlık nedenini, siyasi parselasyona, talan zihniyetine, bağlamış bölücülerle hiç bir suretle birlik yapılamayacağını hayat öğretmiştir. Devrimci kadrolarla aranacak birliktelikler, kimi şartlarda gelişir Bir kalemle ifade edilemeyen birliktelikler; ideolojik, teorik ve örgütsel konumların elverişli olmasıyla ele alınır. İşçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğine, bilimsel öğretinin evrensel ilkelerine ihanet etmemiş, aksine böyle bir birliğin oluşturulması yolunda çaba göstermiş her birim, hareketin vazgeçilemez bir ünitesi ve parçasıdır. Bir devrimcinin hayatı, ona güvenilip güvenilemeyeceğinin bütün ipuçlarını ele vermeğe yeter.

Siyasi birliğin ön şartı: a) Sosyalizmin ulusal ve evrensel plandaki rolüne içtenlikle inanmaktan, b) Hakim gericiliğin açtığı kanalların dışında, kendi kanalını açabilmesi ve bütünüyle bağımsız olması yeteneğinden, c) Hareketin birliğinin gerçekleşmesi yolunda ilkel çaba göstermesinden, d) İç ve dış gericiliğin hegemonyasını pekiştirmesinin bir kader olmadığını görmesinden ve mutlaka aşılabileceğine inanmasından, e) Emperyalizmin ve yerli uzantılarının işine yarayabilecek hareketlerden sakınmasından, f) İşçi sınıfına ve sosyalizme ihanet etmemiş olmaktan, g) Eylemde denenip sınanmış teori ve pratiğin; işçi sınıfının irade ve özlemini yansıtmasından geçer. Siyasi birliğin özü değişmez, duruma göre biçimi değişebilir.

Dünya devrimci pratiğinde görüldüğü kadarı ile «cephe hareketi»nin oluşturulabilmesi, ancak sıcak mücadele şartlarında ortaya çıkabilmektedir. Ülke pratiğinde ve iki «ara rejim» şartlarında ise işçi ve sosyalist hareketin, «cephe hareketi» konusunda kayda değer bir girişimine raslanmıyor. Türkiye solunu temsil iddiasında olan siyasi akımların daha büyük bir yenilgisi yaşanırsa (ki bu tutumla

yaşanacaktır) o zaman bir «cephe hareketi»nin şartları söz konusu olabilir... Şimdiki rehabetin, örgütler anarşisinin, tadını çıkaran Türkiye solu, daha görkemli bir aşamaya sıçrayabileceğini göremeyecek kadar dar kafalı, kariyerist ve sorumsuz «önder»lere sahip olduğu müddetçe, demokrasi düşmanları karşısındaki dağınıklık ve bozgunculuk bir süre daha devam edecek demektir. Henüz almanca konuşabilmeyi beceremeden, fransızca konuşmaya heveslenenlerin teori ve pratiği ne zaman mahkûm edilecekse o zaman «Partileşme Sorunu» da «Cephe» ve «Eylem Birliği» de gündeme gelebilir. Bu takdirde kadrolar, an'ın gereğini yerine getirirler. İSP oluşturulmadan ne emperyalizme karşı mücadele başarıya ulaşabilir, ne de gerçek demokrasiye geçiş mümkün olabilir.

Parti, ama nasıl?

E — Parti, ama nasıl? (B.E. Bursa, Z.Y. Şa Urfa, S.M. Ankara, C.A. Kadıköy, N.Ç. Cağaloğlu, A. P. Bakırköy, S.Ü. Ankara, A.K. Bursa, N. H. Bingöl, S. B. Zeytinburnu, K.Ş. Beşiktaş, S.Y. Balıkesir, T.S. Zonguldak, M.E. Ağrı, T.İ. Ka Maraş, G.Ç. İzmir, Y. Ş. Eyüp, M. A. Fatih, P.T. Çengelköy, Ü. K. Halkalı, V.D. Beykoz, F. T. Diyarbakır.)

C — «Parti, ama nasıl?» sorusu üzerine daha onlarca sözlü ve yazılı eleştiri aldık. Bütün bu sorular şu gerçeği ortaya koyuyor: Sosyalizme şu ya da bu düzeyde ilgi duyan herkes, «Partileşme Sorunu»nu tartışıyor, bu yoldaki çalışmalara büyük bir yakınlık duyuyor. Bu ilginin artarak devam etmesi, her alanda eksikliği duyulan **Birlik** sorununun ne kadar canlı bir ihtiyaçtan kaynaklandığını bir kere daha ortaya koymuştur. Yazılanlar ister onaylansın, isterse eleştirilsin, ya da kimilerinin yaptığı gibi, seviyesiz bir üslupla, küfürle ele alınsın, bu canlılık yoğa sayılamaz. Tartışmaların seviyesiz bir noktaya çekilmesi, siyasi terbiyemizin henüz yetkinleşmediğinin işaretidir. Toplum bir organizmadır; bu organizmanın gerek duyduğu

ihtiyaçlar, mutlaka karşılanmak zorundadır. 1980 öncesi, sağ ve «sol» oportünizmin ekmiş olduğu zehirli tohumların zararları henüz aşılamadığından, kimi sekter ve doğmatik yaklaşımları, anlaşılır olmakla birlikte, hepimizin kusuru yerine koyuyoruz. Elbette bilgi ve bilinç noksanlığından kaynaklanan yanılgılarla kasıtlı olanları bir kefeye koya- mayız. Birincisine: Esnek, demokrat, kazanıcı bir tavır ta- kınırken, ikincisine: Hangi dilden anlıyorsa o dilde cevap vermek, mahkûm etmek zorunluluğu vardır. Çünkü işçi sınıfının sendikal ve siyasal birliğinin sağlanması konu- su, alışılagelen yol ve yöntemlerle ele alamayız. Tartışma ve kuraldışı olgular, küfür, sekterlik ve doğmatik yakla- şımlar düşman tavrıdır. İlerici, devrimci ve demokratlar birbirinin düşmanı değildir. Demokrasi düşmanları ve on- ların niyetleri karşımızdadır; yaptıkları bellidir. Düşünce ve davranış ayrılıklarını körükleyen, devrimci kardeşliği kundaklayan, i düşmanların bu zavallı anlayışını, ve onla- rın işlevlerini, iki «ara rejim» şartlarında birlikte gördük, denedik.

Çok büyük acı ve kayıplarla da olsa günümüzde bur- juva partileri karşısında İSP'nin de oluşturulması gerekti- ġi, çok şükür kavranmaya başlanmıştır. Bu kavranış bi- linci; birinci kazanımdır. Teşhis doğrudur: İSP, oluşturul- malıdır. İkincisi: Kendiliğinden örgütlenmeler, «rgtler anarşisi»ni yaratmıştır. Üçüncüsü: Bu türden örgütlenme- lerin kitlelerin ihtiyaçlarını karşılayamadığı, bundan by le de karşılayamayacağı anlaşılmış, öğrenilmiştir. Dördün- c olarak: Birlik sorununun önemi artmıştır. Bu değerlen- dirmeler, geniş ve yaygın bir kesimde, canlı taraftarlar bulmaktadır. Yalnızca azılı kariyeristler katında raslan- mayan bu olgunun, bylelerince kreltilemeyeceği de açık- tır.

İSP'nin oluşturulması gereği, parti kurma fiiliyle uç- raşanların dışında bir anlayıştır. Bu anlayışın onaylan- ması, yani teşhiste sağlanan birlik, tedavi yöntemine de yansıdağında, sorun zme ulaştırılacak demektir. İşçi sı- nıfının sendikal ve siyasal birliğinin sağlanması, bitmez

tükenmez süreçlerden geçecektir. Sorunu kavrayan kadrolar, birliğin yöntem ve araçlarını bulmakta güçlük çekmezler. Bu amaçla sürekli çaba harcar ve iş yapılmasını öne çıkarırlar. Elimizdeki kitap, bu işlevi yerine getiren araçlardan biri olabilme onurunu kazanmışsa, bu bizim değil, hepimizin kazanımı yerine geçecektir. Birlik: Bu amaçla sürekli inisiyatif kullanan, bilimsel eserleri okuyan, onu özümleyen, kadroların elinde olan bir yetki ile gerçekleşir. Tek tek bireyler, niçin bu yetkiyi kullanmaya girişsin? Neden her şeyi birilerinden, «köyün delisi»nden bekliyoruz? Şu son çeyrek yüzyılda, ortaya daima bir «köyün delisi» çıksın diye beklendi. Bu süreç devam ederse, böyleleri gecikmeden çıkar. Oysa beklenen; aklın, doğruların ortaya çıkmasıdır.

Piyasada «Parti» adına ahkâm kesenler, ne bir ön program sunuyor, ne de konuyu sorumlucu tartışmaya açıyor. Böyleleri, yalnızca kendi aşınmış örgütlerini yeniden nasıl diriltirim diye kurt masalı anlatıyor. «Parti, ama nasıl?» sorusuna ve «Partileşme Sorunu»na, böylelerinden olumlu bir yaklaşımla cevap bekleyen de yoktur. Değişik kaygıları dile getiren, kimi sorumluluklarımızın kavranmasını, ve zorunlu bilince çıkmasını öneren kitabımızla niyetimizi, yeteri açıklıkta ve ölçekte, okura iletmiş bulunmaktayız. Eleştiriye konu kesimlerin düştüğü yanılgılara düşmek isteyemeyeceğimiz hususu, yeteri kadar açıktır.

«Parti, ama nasıl?» sorusu, adres tarif eder gibi mi sorulmalı? Bilimsel öğreti ile yeterince tanışmış, 150 yıldır sosyal mücadelede tecrübeler kazanmış, kitlesel kırım ve kıyımlardan geçmiş bir toplum olarak, artık birilerinden adres tarifi sorulmayacak; gidilip o nokta ellerimizle bulunacaktır. Böyle bir kazanım çok değerlidir. Ötekisi, yani her elini kaldıranın ardında «asker» kafasıyla toplanmanın, aşılması zorunlu bir illikliğimiz olduğu açıktır. 12 Mart ile 12 Eylül'leri karşılayan örgütler, böyle kurulmuştu; onların yaptığını aynen yapmak en kolay şeydir. Bu kolaylığı yeniden denemek isteyen elbette çıkabilir. «Partileşme Sorunu I» isimli çalışmada «kurma» niyetinin aşılması için sık sık «oluşturma» denilmiştir.

Evet, İSP oluşturulacak, bu mekanizmanın potasında erimesi gereken kadrolar da gidip bu potada eriyecektir. Eninde sonunda olacağı budur. İş kalıyor, bu görevin başarılmasına... Peki kim yapacak? sorusu da, aşılmış bir sorudur. Bu görevi: Ülkemizin yetiştirdiği, hareketin yetiştirdiği kadrolar yapacak!

Parti arayışı nereden kaynaklanıyor?

E — İşçi sınıfının Partisi vardır; yeni bir «parti» düşüncesi ve arayışı nereden kaynaklanmaktadır? (H.K. Halı - İst)

E — İşçi sınıfının Partisi'nin «oluşturulması» düşüncesi hangi bilimsel temele dayanmaktadır? (...) Ne sıfatla yazıyorsunuz? (N.T. Edirne)

E — İşçi sınıfının Partisi, bir bilincin ifadesi olarak kurulmuştur; ayrıca, tarihimizden gücünü alan böyle bir Parti de vardır (...) Aksini söylüyorsanız, sizin tarihiniz nereden başlamaktadır? (O.Y. Bakırköy-İst)

C — Bir işçi sınıfı Parti'sini başarıya götürecek temel odak noktalar: a) Doğru, bilimsel ilkelere dayalı programı, b) Geçerli taktik ve stratejilerinin bulunması, c) Programı ve ilkelerini hayata geçirecek güvenilir, bilinçli ve kararlı kadrolara sahip oluşudur. Buradan hareketle böyle bir Parti'nin Parti olabilmesi: 1) Yığınların canlı ve aktif yaratıcılığını harekete geçirebilmesi, 2) İlerici, demokrat bir toplum düzenini inşa edebilme yolunda sosyalizmi tanıtip sevdirebilmesi, 3) İç ve dış gericiliğin karşısında kendiliğinden oluşan sosyal muhalefeti yönetip yönlendirebilmesi yeteneğinden geçer. Kısaca özetlenen bu nitelik ve özelliklere sahip bir Parti, işçi ve emekçi sınıfların, fukara halkımızın Partisi olmayı hak etmiş demektir. Bize göre: İSP kimliğini taşıyan bir örgütlenme günümüze kadar gerçekleştirilemedi. Bu nedenle işçi sınıfı çağrışımıyla hareket eden örgütlenmeleri, Parti ile bir tutamayız. Amaç, ülkede her dönem varolan o muazzam potansiyeli heba etmemek, gerçek de-

mokراسiyi inşa etmek ise, o halde 1960-70-80'li yıllarda yaşadığı gibi kendiliğinden örgüt kurma hastalığını aşmak, 1980 sonrası, ilerici, devrimci ve demokrat gelişmeleri kucaaklayabilecek bir partileşmeyi gerçekleştirmek ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Parti çağrışımı yapan, ama bir türlü Parti işlevini yerine getiremeyen örgütleri, «İşçi Sınıfının Partisi», (Proletarya Partisi) yerine koymak, bir yanılgıdan öte bir saplantıdan kaynaklanmaktadır. Bu yanılgı ve saplantılar, yerini modern düşüncelere bırakmıştır. O düşüncenin ürünü olarak, Parti arayışları, gündemin başına gelip oturmuştur. Gündemin başına alınan zorunlu bir arayış, öznel istek ve niyetlerden kaynaklanmıyor. Tarihsel, sosyal bir ihtiyaçtan ötürü kendini dayatıyor. Aksi tutum, bütünü göremeyen, bütünden koparabildiği parçayı örgütleyen, bağnazlığı, sekterliği, dogmatizmi besleyen, tekke anlayışıdır. Tekkecilik ise ilerici, devrimci ve demokrat kişi, grup ve örgütleri tek amaçta: Toplumun sürekli demokratikleşmesinde bir araya getiremez; yaşadığı gibi, demokrasi güçlerinin bölünme ve parçalanmasını hızlandırır. Program öneremez, kimi doğruların hayatta gerçekleşmesini sağlayamaz.

Ciddi ve saygın bir İSP'nin teori ve pratiği, hayatın içinde sürekli sınanır; toplumsal altüst oluşları anında değerlendirir olup bitenlere ad koymakta tereddüte düşmez. Zaaflarını zamanında görür; bunu aşmada gecikmeden kendini denetler; yenilginin nedenlerini araştırır; bir iç değerlendirmeden sonra dürüstçe durumu kütleye açıklamaktan geri durmaz. Sınıf mücadelesinde, demokrasi ve insanlıkdışı uygulamalar karşısında, ikircimli davranmaz; iç ve dış gericiliğe karşı nasıl mücadele edileceğini pratikte gösterir. Tarihsel gelişmelerden dersler çıkartır; kitlesel yıkımlar karşısında sürekli; «birlikte neleri yapabiliriz?» diye sorar; öneri yapar. Geçmişin doğru ve sorumlu bir tahlilini yapan örgütler, daha ileri adımları atabilirler. Kendine güvenen, açıklık, dürüstlikle bezenen bir sınıf partisi, herhalde bu görevinden geri duramaz. Oysa günümüzde, pratikte, böylesine sorumluluk anlayışını gösteren hiçbir ör-

güt göremiyoruz. Hele bu örgütlerin 12 Eylül'ü nasıl karşılamış olduklarını da düşünecek olursak...

Onlar, «işçi sınıfı hareketinin siyasi örgütü», «işçi sınıfının politik hareketi» olduklarından bahisle hâlâ eski amentülerini okumakta ne kadar ısrarlı olduklarını -her vesileyle- ileri sürmekten çekinmiyorlar. Bunu yaparken de, sanki böyle bir dönem yaşanmamışcasına ajitasyona devam ediyorlar. Bu tutumun siyasetteki adı bellidir: Ayamazlık, içtensizlik, kaytarıcılık, sorumsuzluk ve özet olarak, yeni moda bir oportünizmdir. 150 yıllık sosyal mücadele tarihine sahip işçi ve sosyalist hareket adına, işçi sınıfı hareketi ve onun Partisi olmayı hakedenler olsaydı, yaşanan bütün olumsuzluklar bu düzeyde gene yaşanır mıydı?

Örgüt kurma yanılgısından bir türlü kurtulamayan ve asla Parti olamayan, Partiyi oluşturabilme gibi ileri bir aşamaya ulaşamayan (bu tutumlarıyla daha da ulaşamayacak olan) kimselere, teori ve pratikte daha başka neler söylenmelidir? Yaşanılan ortamda, kitlelerin acil taleplerini karşılayacak, toplumsal muhalefeti bir kanalda toplayıp yönlendirebilecek bir İSP, fikri, tabii olarak, beyinlerde ve yüreklerde biçimlenecektir. «Birleşik Sosyalist Parti» ve «Sol Blok» gibi «öneri»lerin ciddi kadrolarca dikkate alınmayışı, bu fikri doğrulamıştır. «İşçi Sınıfı Partisi Biziz» iddiası, pratikte tekzip edilmiştir; bu kuruntu, iki «ara rejim» şartlarında büyük ölçüde sınanmış, aşılmıştır. Şimdi yaşanan şartlarda, işçi ve sosyalist hareketin birliğini sağlayacak arayışlar, kitlelerce kabul görmeye aday olabilecek gelişmelerdir. Yoksa, «biz zaten partiyiz», «birliğin ekseni partimizden geçer», «öncü güç», «önder parti», «savaşkan parti» iddialarıyla her siyasi akım ve örgüt, bir dayatma zihniyetiyle, kimi doğruları (yarım doğruları); geveleyip duruyorsa, sosyal pratikte (hem de yakın bir zamanda) felçli yapılarının öteki yanına da, inme incek demektir.

Geçmişten dersler çıkartan bir örgütün en kestirme tanısı: Kütüphane içindeki etkinliklerle ölçülür, ve anlaşılır. Kütüphanelerin bilinç ve kararlılıkla can vermediği bir siyasi akım,

ancak kendi kendine «parti» olabilir. O takdirde, sosyal pratiğin doğrulamadığı örgütlenmeleri, Parti yerine koymayız. Düzeltilemeyen böyle bir yanlışlık, yeni altüst oluşlarda, yeni kitlesel yıkımları hazırlayacaktır. Yeni bir yıkım da istenemeyeceğine göre İSP'ni oluşturmak görevini her şartta düşünen, arayan, bu yolda çaba gösterenleri, öznel istek ve tercihlere dayanarak eleştiremeyiz. Bu türden bir tutum, idealizmdir. Oysa devrimciler, idealizme dayalı felsefeye değil, diyalektik tarihsel materyalizme dayalı felsefeye inanırlar; ve devrimciler gerçekçidir.

Emekçi halkımız, kurtuluş umuduyla siyasi partilerin söylediklerine kulak kabartıyor, kadrolarına bakıyor, bir yere güvenmek, bağlanmak istiyor. İşçi sözde bırakanlarla bırakmayanlar arasındaki kalite farkını sürekli hesaba katıyor. Halk, uzun boylu teorik sorunlara kulak kabartmayabilir, ama (işin özünü kavramaya bilinci yetmezse de) büyük sezgisiyle söyleneni anlar, kavramaya çalışır. Yeter ki, sen söylemesini bil. Hele geri kalmış ülkelerde, sürekli sözünü yerde bırakmayan örgütlerin ve onun bilinen liderlerinin yanında tercihinin yapacaktır. Halkımızın sezgilerini ve meyledeceği yönleri ve onun duygularını iyi anlamak gerekir. Devrimci kadroların, Parti konusunda şimdiki tercihleri, 12 Eylül sınavından sonra, daha temkinli bir nitelik ve öz kazanmıştır. Bunun yanında, tek yanlı ajitasyona kanacak kimseler, her toplumda olduğu gibi, bizim toplumumuzda da fazlasıyla bulunacaktır. Ajitasyon silahından başka hüneri bulunmayan, yeni moda oportünizmin sesine kulak kabartan kesimler de vardır. Ama eskiden denenen örgütlerin çalacağı mayanın tutma şansı yoktur. Böyleleri, hangi kılığa girerlerse girsinler, hangi «öneri»nin ardına saklanırlarsa saklansınlar, Parti olabilmelerinin, kütlenin desteğini almalarının önu tıkalıdır.

Günümüzde, işçi ve sosyalist hareketin 1980 öncesi biçim ve düzeyde varlıklarını sürdürmesinin önu tıkalı olduğuna ve yeniden yapılanmalarının şartları bulunmadığına, ve «birlik, bütünlük» çağrıları yapmalarına rağmen

etraflarında kimsenin toplanmadığı yeterince anlaşılmıştır. Sınanan, aşınan, kendisini yenileyemeyen, ciddi ve saygın bir İSP'nin oluşturulması fikrini desteklemeyen, bu yolda çaba göstermeyen kişi, örgüt, grup ya da kadrolar, öyle yarım yamalak «gönül alma» numaralarıyla, özeleştirimsi lafazanlıklarla, kimseyi ikna edemiyor. İlerici özden, içtenlikten yoksunluğun işaretleri, şundan bellidir: 1) Hiçbir örgüt, örgütünü kurarken, ilk başta yaptığı hata ve yanlışlığa asla değinmiyor. Yani «ben nasıl parti oldum? Olabildim mi?» demiyor. 2) Kendiliğindenliğin, kütlelerce, kendi dışındaki devrimci kişi, grup, örgütlerce kabul ve onaylanmasını istiyor. 3) Ciddi bir özeleştiriyi yapmıyor, kendini denetlemiyor. 4) Aynı amaçlı kişi, grup, örgütlerle «birlikte neleri yapabiliriz?»ı aramıyor. 5) Kendi örgütü dışında yapılan teori ve pratikteki kazanımları hareketin kazanımı yerine koyamıyor, tıpkı «bize biat eden adam, etmeyen şeytan» mantığındaki gibi, bütün ileri başarıları selamlamıyor. 6) Toplumsal muhalefeti yönetecek İSP'nin oluşturulması görevini gündeme alamıyor.

Böylesine kumarbaz kafasıyla, «ben şansımı bir kere daha deneyeceğim» diyen ve ipe un serenlerle artık yapılacak iş kalmıyor demektir. Böyleleriyle kotarılacak bir davası olmayan kadrolar, haklı olarak hayatın görev ve iş olarak zorunlu öne çıkardığı şeyi yapmaya koyulacaktır. Zaten başından beri (öteden beri) koyulmuştur da. Bu tavır, doğal ve anlaşılır düzeyde açıktır.

Kendi kurdukları örgütlerinin, her türden kendiliğindenliğin işe yaramadığını görenler, tarihsel kusurlarını «utangaç» biçimde gözardı ederse, günümüzü tarihimizle bağlayacak adımların atılması gereği, elbette eskisinden daha büyük ölçüde haklılık kazanacaktır. Hayattan kopuk olmayan tartışma ve sorumluluktan hiç bir ilerici kaçamaz. Bu nedenle, böylelerine karşı yapılan eleştiri, hem onlara hem de harekete yapılmış en büyük iyilik yerine geçer. Türkiye'de sosyalizmin temel sorunlarını, toplumun demokratikleşmesini, böyle bir sürecin gereklerini, iktidar sorununu, hareketin yakın ve uzak amaçlarını, bir program çer-

çevesinde sunabilmenin ve bunu etkili kılabilmenin ilk ve belirgin şartı: Solu bugünkü kötürüm duruma, anafora getiren yanlışlıkların tümünün içtenlikle tartışılmasından, böylelikle ciddi tereddütlerin ve kaygıların giderilmesinden geçer. Kendilerine, «biz buraya nasıl geldik?» sorusunu yöneltmeyen örgütlenmelerin, her türden yanlışlarını düzeltme, rotalarını doğrultma şansı, bu tutumlarıyla, kolayca elden kaçmaktadır. Böylelerinden farklı ve ciddi kaygıları olan kadroların, bunun hesabını vermeyenlerle hiçbir ciddi alış verişinin olmayacağı hususu açıktır.

Tarihlerini «laz» ya da «boz» diyerek başlatanların yıkıcılıkları karşısında, bizim «tarihimizin nereden başladığını», öğrenmek isteyenlere öğretmek, hiç de zor olmayacaktır: «Bizim tarihimiz, yalanı egemen kılmak isteyenlerin tarihinden daha da eskilere ve gerçekliğe dayanmaktadır!»

Bir partinin «bilincin ifadesi» olarak kurulup kurulmadığı, lafla ölçülmez, sosyal pratikteki tavrı ile yerini bulur. Günümüzde her alanda ciddi kurumlaşmaların oluşturulmasını (kurulmasını değil) isteyen, bu yolda gereken iş'leri yapanların sıfatları, galübelâdan beri biliniyor. Ayrıca, hayat ve mücadele, öznesi, sıfatı ve fiilleriyle kimi doğruları anlayana, öğretmede gecikmiyor. Her devrimci kadro, taşımaktan onur duyduğu sıfatıyla, sorunları kütleye götürecektir, kim hangi dilden anlıyorsa o dilde konuşacak ve davasının peşini bırakmayacaktır. Bu gerçeği, günümüzde, geçmişe göre daha iyi kavramak zorundayız. Siyasi terbiyemizin ve erginliğimizin başka ölçütü var mıdır?

Yazarın kimliği

E — (...) Kitabınızı okudum; imzanızı tanımıyorum; soruşturdum; tanıyana da raslamadım; Yazdıklarınıza ilgi duyarak diğer kitaplarınızı da okudum (...) İşçi olduğunuz anlaşılıyor (...) Bir aydın olarak 15 yıldır araştırma yapıyorum. Şimdiye değin okuyup ta özümlediğimi sandı-

ğım konular üzerinde bir türlü yazamadım (...) Yeterince konsantre olamadığım gibi, kendi kendime hayıfladım durdum (...) Bir işçi 8 saat çalışacak, yorulacak, yıpranacak, ondan sonra bilimsel bilgileri okuyup öğrenecek (...) ve kalkıp kitap yazacak (...) Bu nesnel olarak olanaksız (...) İmzanızı taşıyan kitapları sakın bir başkası yazmış olmasın? (...) Kitaplarınız hakkında basında çıkan bir tanıtma ya da kritiğe de raslamadığım için sizi tanımak gereksinimini duydum (...) Kimsiniz, necisiniz, bir biyografiniz yok mu? (...) Bu ülkede eğer işçiler yazı yazıyor, kitap yayınlıyorsa, bugüne değin yaptığım tüm araştırmaları, topladığım döküman ve verileri, yaptığım plan ve projelerimi hemen çöpe atmaya hazırım. Kitapta ifadesini bulan ve işçi olan, bir Sırrı Öztürk varsa, toplumumuz bu türden işçileri yetiştirmişse (ki, yetiştirdiğini sanmıyorum), böyle birini tanımış olmamız gerekirdi (...) Böylelerini toplumca tanımadığımıza göre sizden aydınlatıcı bilgi bekliyorum (...) (M. Ş. Bostancı — İst)

C — 15 yıldır, herhalde sosyal konularda araştırma yapan, fakat bir türlü eser veremeyen bir «aydın»a işçi insanını tanıtmak zordur. Anlaşılan hiç işçi arkadaşınız olmamış. İnsan, Bostancıda oturur, işçi içine girmezse, bu tanışma işi iyice zorlaşır. Tanışmak isteyen; bu ufacık dünyada, kiminle istiyorsa onunla tanışıp görüşebilir. «Merâk»ını giderebilir. Zaten, hiçbir törene gerek kalmadan kitaplarımızla, yani bendeniz fakir ile tanışmış bulunuyorsunuz. Lütfeder kapımızı çalarsanız, bu arada hem hangi şartlarda neyi üretmeye çalıştığımızı da görmüş olursunuz. Böylece gözlem yapma, adam yargılama ve tartma şansını elde edersiniz.

İşçi insanı hakkında «teorik» olarak yaptığınız değerlendirmeler, yaşanan gerçeklikle «ters» orantılıysa, bunda bizim bir suçumuz yoktur. Kimi «aydın»lar yüzünden «herhangi bir işçi» olmaktan kurtulup biraz gözünü erken açan bilinçli bir işçi olmayı uygun gördük. Hepsi o kadar.

Neyzen Teyfik'e «kimsin» diye sorarlar, alınan cevap çok anlamlıdır: «Bir Neyzen Teyfik'tim yaptılar beni mey-

zen... Bundan esinlererek: «Eskiden sıradan bir işçiydik, üretimde çalışıyorduk, öteden beri kimlik soranlar çıkarıldı⁷; değişen bir şey yok hayatımızda; şimdi, Sorun Yayınları'nı yönetiyoruz; burada da çalışma kolektifi içinde yalnızca bir işçiyiz.

Kutsal kitaptaki «kimsin» sorusuna verilen cevap da ilginçtir: «bir beni adem». Ama bu türden sorulara verilecek en doğru cevap: «Sosyal pratikten gelen bir öğrenci» şeklinde olmalıdır.

Biyografi yazımı, bunu hakedenler için, çoğunlukla ölümünden sonra yapılır. O nedenle elimizdeki yayın organını kişisel şeylerle niçin dolduralım? Ayrıca, buna değer bir kimlik taşımadığımızın bilincindeyiz. Yayınlarımızın basında tanıtılmaması, kritiğinin yapılmayışı ve bu nedenle sizin, bendeniz fukarayı tanıyamayışınızın kusuru da bizde değildir. Kimilerinin elindeki basın yayın araçlarına hakim olan düşünce, ilerici işçilerin iradesini koymasıyla aşılınca, bizim kitaplar da yok sayılmak kurnazlığından kurtulur, hakkında eleştiri yazılır, değerlendirme yapılır, bizler de bundan yararlanırız. Kitaplarımızın yeterince dağıtılmayışını asla bir yakınma konusu yapmıyoruz; çünkü, bu sağlı «sol»lu kuşatmayı artık aşıyoruz. Bunun ispatı, kitabımızın size kadar ulaşmış olmasıdır.

Yazarın kimliği, yazılarında yansır. Kimliğimize, işçi insanına karşı duyulan inançsızlığınızı koruyup beslemeniz, sizin açınızdan anlaşılır bir şeydir. Buna üzülüyor, kırılmıyoruz. Ayrıca, tabii karşılıyoruz. İşçi sınıfı içinden döküntüler de çıkmıştır, bilinçlerde; ama sınıf bilinçli kadrolar arasından imza onurunu, işkencede, mahkemede ve her yerde koruyamayan kimse çıkmamıştır. Mektubunuzda dediğiniz ve önerdiğiniz gibi bir türlü üretim aşamasına geçemediğiniz malzemeleri çöpe atmayın; lütfedin, bize verin; belki içlerinde «yararlanacak» bir şey bulabiliriz. Bir türlü «konsantre» olamayışınıza karşılık ,bakarsın

7 S.Ö. *İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu*, s. 102, Sorun Yayınları, 1985.

birileri daha çabuk harekete geçebilir; belki de ilerici gelişmelere «katkı»da bulunabilirler. Üstelik bunca «emek» boşa da gitmemiş olur.

Sosyal mücadele tarihimizde, kimileri katında «tanınmıyor» olmak, bilinmiyor olmaktan, meçhûl adam olmaktan, harekete birşey katmamaktan daha değerlidir. Kaldıki, sınıf bilinçli işçiler, emekçiler, devrimci gençler, kendilerinden yana olanları da, karşılarındakileri de, nötr olanları da tanımaktadırlar. Hem de yeterince...

Basın ve tanıtma

Paraya tapınılan bir toplumda, paranın gücüyle kurulan basın ve yayın organları, burjuva yayın organlarıdır. Bu organlara hakim olan düşünce: Bireyci özgürlüğe, sansasyona, uyutma ve ikiyüzlülüğe dayalıdır. Bu basında yer kapamı ki mi «ilerici» küçükburjuva unsurlar, yaptıkları ileri ağrışmalara rağmen bu organa, onun kurallarına bağımlıdırlar. Bu türden bir basının: İlerici, devrimci ve demokrat bir görevi yerine getiren bir yayın faaliyetini, bir kitabı, nesnel olarak tanıtması nasıl mümkün olacaktır? Kapitalist emperyalizme ciddi bir zarar verecek yayın faaliyetleri, yeteri açıklıkta görev yapmalarına, ki mi kapıları zorlamalarına rağmen birileri gibi zgr değildir. Baskı altındadırlar. Bu baskılar, zamana ve mekna göre değişmektedir. Açık diktatörlük, yarı açık diktatörlük dönemlerinde: İlerici yayınlara karşı gizlenmeyen düşmanlıklar, anayasa, mevcut yasalar ya da fiili yasalarla zaten kuşatılmıştır. Bu yetmiyormuş gibi, bir de ilerici görünümlü kesimlerin kuşatması işbaşı yapmıştır. Onlar da ellerine geçirdikleri «olanak» ve «bulanak»larla küçükburjuva solculuğunu zorunlu ne çıkaran bir şerbetle sarhoş olduğundan, devrimci olanı göz ardı etmek isterler. Burjuva basın, burjuva solculuğunu beslemekte bir sakınca görmez; onun palazlanmasına çalışır. şimdi yaşanan gerçeklik budur. Bu yapılanmaya karşı olan yayın faaliyetleri, zaten deli bağlar gibi bağlan-

mak istenmiştir; bu bağların koparılması, kapalı kapıların açılması yolunda bilinç ve özveriyle dikilenleri, tasvirine çalıştığımız basın ve yayın faaliyetleri, niçin tanıtınsın? Ancak, ilerici yayın ile okurun bilinçli dayanışması bu oyunu bozacaktır.

Sistemin kurallarına göre kurulan ve bir bütün olan, ilerici potansiyelden bir parçacık kopararak, onu elde tutmaya çalışan, bu yolda akıl almaz ajitasyonlara kalkan kimi basın organlarını, halksız sanat yapan dergileri de saymak mümkün. Böyleleri de, topluma, ilerici gelişmelere düzgün bakmaya çalışan, bağımsız ve özgün kurumlaşmaların önemini kavrayan ve yararlı olmaya çabalayan ilerici yayınları, elbette tanıtırmazlar. Bu tür yayınlar, sayısına bereket, gün geçtikçe çoğalıyor; herbiri, siyasi parselasyon talanından yeni lokmalar ele geçiriyor. Yazmaya çalıştıklarımız, bu mihrakların dışında olduğuna göre, bırakalım nesnel tanıtma işini, yanlışlığı açığavuran yayınları, ellerinden gelse, bir kaşık suda boğarlar. Böylelerinin, ciddi yayın kurumlaşmalarını kuşatma, kundaklama, spekülasyon politikasında, hakim gericiikten, onun baskı ve teröründen geri kalır yanları yoktur. Hattâ, yeri gelir, ihbar; kışkırtma batırma, gibi çok tehlikeli girişimleri denemekten geri durmazlar.⁸

Yukarda sıralamaya çalıştığımız kesimler ve anlayışlar, tıpkı padişahın dağıttığı timar ve zeamet'ler gibi, işçi sınıfı hareketi ile gerçek demokrasi mücadelesine, bu araçlarla ipotek koymak istemiştir. Bu «ipoteğin» kaldırılması, «ambargo» heveslerinin kırılması, görevi yerine getirilmeden, ciddi bir ilerici ses, hemen boğuma getirilmek istenecek, bu mümkün değilse, (evet mümkün değildir.) yok sayılacak, sessizce es geçilecektir. Ne zamanki şartlar, ilerici demokrasi güçlerinden yana değişmeye, zafer ufukta görülmeye başlar, o zaman bu efendilerin tamamı, koro halinde gerçekten ilerici, devrimci ve demokrat basın ya-

8 S.Ö. *İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu*, s. 125, 126. Sorun Yayınları, 1985.

yın faaliyetlerine karşı uyguladıkları, suskunluğu atmaya başlarlar. Kimliğini sergilemeğe çalıştığımız basın ve yayın faaliyetlerine biat eden, onlara şapkasını çıkaran bir «devrimcilik» sağlı «sol»lu kuşatma, yok sayma, suskunlukla geçiştirme politikalarından elbette kurtulma şansına sahiptir. Kimi okurlarımızın bu türden olgulara, şartlandırılmış bir çerçeveden bakması, bizler gibi düşünen, yayın yoluyla yararlı olmaya çalışanların işini güçleştirmektedir. Bu nedenle yayın kolektifi içinde özveriyle çalışanların kimlikleri, bazı kesimlerce tanınmıyor olabilir. Bu, iş yapanlar açısından, asla bir yakınma konusu değildir. Geleceği yaratacak modern kurumlaşmalar oluştukça, bilim işçilerinin çabaları da yerini bulacaktır. Bu bağlamda kimliklerimizin, kişisel biyografilerin ne anlamı vardır?

İyimserlik üzerine

E — Partileşme sorunları iyice gündeme geliyorken fazla iyimfersiniz. Oysa bu iyimserliği haklı kılacak bir gelişme yoktur toplumumuzda (...) Her örgüt gene aynı yerinde (...) herkes gene eskiden bildiğini söylüyor (...) (K.Ş. Beşiktaş-İst)

E — İşçilerin İlerici Partisi'nin oluşturulması (kurulması denilmiyor) konusunda çok iyimser bir görüşe sahipsiniz (...) Özel bir istihbaratınız var mı ki böyle konuşmaktasınız? (...) Örgüt kuranların ise niyetleri daha değişik (...) (S. Y. Balıkesir)

E — Yazdıklarınız genel doğrular (...) İyimserliğiniz ise şaşırtıcı (...) (M.T. İzmit)

E — Varolan örgütsel yapılanmaların niyetiyle sizin iyimserliğiniz ters orantılı (...) «Ciddi» ve «lekesiz» bir Parti'nin oluşturulması öyle kolay mıdır? (...) (L. Y. İzmir)

C — «Kör iyimser» olmak ahmâklıkla birdir. Aynı zamanda kötümser olmak da devrimciliğe yakışmaz. Bilimsel öğretiyeye inançla bağlı olan her devrimci, tarihsel ve sınıf-

sal iyimserliğini korumak zorundadır. Böylesine bir iyimseriliğin izinde olduğumuz doğrudur. Buradan hareketle, bugünkü egemen uluslararası tekелci sermaye diktatörlüğünden kurtulmak mücadelesinde; ilerici, devrimci ve demokratların bu kötü «kaderin» aşılabilmesinde; bir gerçeklik olan, «örgütler anarşisi» mikrobunun yokedilmesinde, hemfikir isek, gerisi kolaydır. Bu manzaraya bakıp karamsar olamayız. Bu durumu yaratan iç ve dış gericiliğin gündemine doğru teşhis koyduktan sonra, niçin iyimser olmayalım? Ülkede varolan «ilerici» örgütlenmelere, teorî fetişizmine, kavram ve literatür kargaşasına terminoloji eksikliğine bakınca, bir bakıma insan, iç açıcı bir durumla karşılaşmıyor. Bu manzaranın yarattığı kötümserliği, pompalayan, besleyen, sağlı «sol»lu onlarca mihrak olduğunun farkında olarak, iyimserliğimizi koruyacağız.

Hiç bir özel bilgiye, önseziye dayanmadan, söz söyleyebilecek kadar bilgi ve tecrübe sahibi bir toplumuz. Yenilgi döneminden kurtulabilmenin, ciddi ve saygın bir partileşme görevini başarabilmenin, tükenmeyen çarelerinin olduğunu öğreneceğiz. Bunu başaracak kadroların gecikmeden hayatın içinden çıkacağını, bıkmadan, usanmadan söyleyeceğiz. Sosyal mücadeledeki, yenilgi, bozgun, kırım ve kıyımlar, daha yetkin kurumlaşmaların oluşturulması fikrini yaygınlaştırıyor. Düşünce ve davranış dünyamızın, çürüme ve enkaz haline gelmesi, güçlüklerin bilincinde, ama daima iyimser olmamızı bize öğretmiyor mu?

Geçmişte kendiliğinden devrimciliğe soyunan, örgüt kuran, ezbere sloganlarla, bir iki bildiri, afiş, duvar yazısı, kitap ve broşürlerle işi idare edenler, böylelikle «devrim» yapacaklarına inananlar çoğunlukta idi. Böyleleri gene olacaktır. Kimileri gene kolay ve ucuz yollarla kendi örgütlerinin propagandasını yapacak, sınanan program, taktik ve kadrolarını yeniden sınamak isteyecektir. Böylelerinin zafere gidemeyeceği, başından beri biliniyordu; iki «ara rejim» şartlarında «umut»ların eridiği, «niyet»lerin tökezlendiği, yaşanarak görüldü. Bu olgunun dışında, toplumumuzun yeni, birleşik ve güçlü bir Parti'leşme fikrinin ge-

liştirip yerli yerine koyulmasında elbette farklı düşünceler olacaktır. Tarihsel haklılığımız, kimilerinin yanlıgısı yüzünden yaralanmıştır, fakat bilimsel iyimserliğimiz ve haklılığımız niçin yaralanmış olsun? Aksine bunun doğru olduğu her vesileyle ispatlanmıştır.

«Kitap devrimcileri», «Dergi lafazanlığı» ile her türden «serüvenciliğe» soyunanlar açısından kötümserlik olagandır. Ancak emekçi halkımızın tükenmeyen sağduyusuna güvenenler, işçi ve emekçi sınıfları tanıyanlar kötümser olmayacaktır.

Neden Parti olamıyorlar?

E — Parti kurmak için birilerinden izin almak gerekmez (...) Parti kuranların neden Parti olamadıklarını ayrıntılı incelemiyor, yalnızca eleştiriyorsunuz (...) (R.F. Teşvikiye — İst)

E — Geçmişte parti kuranları, yalnızca örgüt kurmuş oldukları iddiasıyla mahkûm etmek istiyorsunuz (...) Niçin onlarınki gibi bir örgüt kurmadınız? (...) Düşünceleriniz bizim (...) örgütümüzünkine çok yakın, neden kendinize en yakın görüşleri savunanlarla birlikte olmuyorsunuz da 'İşçilerin İlerici Partisi'nin oluşturulmasını öneriyorsunuz? (...) Bu tavır, yeni bir «örgütler anarşisi» ne kapı aralamayacak mıdır? (D.P. Adana)

E — Yeni bir Parti oluşturulması, eski Parti'leri ortadan kaldırmaya yeter mi? (...) Her Parti'nin bir ideolojisi ve programı var. (...) Bu deneyler kaldırılıp atılacak mıdır? (T.S. Zonguldak)

E — İşçi sınıfının siyasi birliği demek zaten Parti demektir (...) İşçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin birliği demek te Parti'nin oluşturulması ya da kurulması demektir (...) Böylece tartışmayı en başa götürüyorsunuz (...) Oysa o en başa götürmeğe çalıştığınız yerde zaten konunun tartışması bitmiştir. (...) (İ.D. Kadıköy — İst)

C — Kimi sorularda hakikat payı bulunabilir. Ülke-

mizde, birde yaşanan gerçeklik göz önüne getirilmeli ve mümkün olduğunca öznel değerlendirmelerden arınılmalı ki, «Partileşme Sorunu» tartışılabilsin; ayrıca, bu diyaloglardan sağlıklı sonuçlar elde edilebilsin... Bakın, konunun adı bile «Partileşme Sorunu»dur. Kısaca, demek ki, ortada bir sorun. Günümüzde, her devrimci kadroya düşen görev, bu sorunu, asgari çözümlere ulaştıracak davranışlarda bulunmak, bu yolda, iş yapmaktır. Memlekette sosyalizmin, sosyal mücadelenin bir geçmişi, teori ve pratik birikimi, denenmiş, doğruluğu sınanmış ilkelerle strateji ve taktikleri var. Örgütler de var, ama Parti olamıyorlar. Bunu yalnızca biz söylemiyoruz. Hayat ta doğruluyor; dost, düşman bu konu üzerinde, boşuna kafa yormuyor.

Elbette Parti kurmak isteyenler kimseden izin almayacaktır. Sosyal mücadelede kendiliğinden parti kuranlara kimsenin bir diyeceği yoktur. Çünkü, o kadrolar kurma fiilini çekiyor, farklı şeyleri dile getiriyor. Biz ise Parti'nin oluşturulmasından sözediyoruz. Bu iki şey ayrıdır; bunu, birilerinin yaptığı ile karıştırmamak gerekir İSP'ni oluşturacak olanlar, sınıf bilinçli işçilerin, ondan yana aydınların, devrimci gençliğimizin ve diğer devrimci kadroların iznini almakla yükümlüdürler. Yoksa örgütler anarşisinin yeniden kapısı aralanır. Bu konu ayrıntılı incelenebilir; konuyu yalnızca eleştirmiyor, yeterince açık olmak üzere düşüncelerimizi kütleye, kadrolara iletiyoruz.

İşçi sınıfı hareketi adına örgüt kurmak, fakat Parti olamamak gibi bir yanlış yapmayı kimse bizden isteyemez ve «niçin onlarınki gibi örgüt kurmadınız?» diye soru yöneltemez. Ayrıca, varolan ve yakın şeyler söyleyen bir örgüte girilmesini de kimse öneremez. İSP'nin oluşturulması düşüncesi, örgütler anarşisi mikrobunu temelden ortadan kaldıracak köklü bir yöntemdir. Bu yönetime bel bağlamak, memleketimizdeki işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin bütünleşmesi, yani Parti'nin böylelikle oluşturulmasını istemek, bu yolda çaba göstermek, hayatın içinde oluşmuş bir gerçekliktir. Elbette bu düşüncelerin karşısın-

dakiler, büyük bir özgürlük içinde, gene bildiklerini okuyacaklardır. Bundan kuşkumuz yok; ama tarihin ve sosyal pratiğin bize kazandırdığı şu kritik noktada; hareketi kucaaklayacak bir Partileşme anlayışını geriye götürmeye aday bütün girişimlere birlikte karşı çıkmak durumundayız. Bu kaygıları taşıyanlara, «sen niye örgüt kurmuyorsun?» ya da «niçin en yakın örgüte girmiyorsun?» gibilerden garip sorular yöneltilmez. Birileri, bütün devrimci kadroların böyle hareket etmesini, her önüne gelenin bir örgüt kurmasını canı gönülden isteyecektir. Hayır, bu alana girmeyeceğiz. Eğer yeterince donatımlı, bilinçli ve deney sahibiysek, biz, hepimiz birilerini ortak bir zemine getirebilmek yeteneğini göstermeliyiz. Bizlere açılan kanallar, bizim gücümüzle açılmıyor, birilerinin işine geldiği için açılmış oluyor. Devrimci kadrolar, bu oyunu bozmak zorundadır.

Bu satırların yazarı, sosyal mücadelenin hiçbir anında kendisine yer aramadı; bizim yerimiz de yurdumuz da vardır. Düşüncelerimize «yakın» olan bir örgüte girilmesinden daha görkemli ve onurlu çaba: Emperyalizme ve kapitalizme karşı olduğunu söyleyen, fakat ayrı örgütlerde bulunan devrimci kardeşlerimizle mümkün ve şart olan bir yakınlığın aranmasıdır. Birleşik ve güçlü bir yapının oluşturulmasıdır. Bu düşüncede olan her kişi ve birimle zaten yakınlığımız vardır. Bilinmez, daha ne türden bir «yakın»lık isteniyor? Modern bir kurumlaşmadan yana olanlarla yakınlığımız sürecektir, bunun karşısındakilerle ise mücadelelerimiz bitmeyecektir.

İSP'nin oluşturulması eylemi ile ülkedeki teori ve pratik zenginliği çöpe atılmayacak, tam aksine daha da zenginleştirilecektir.

Bu memlekette, bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde, günümüzde yararlanılacak ne varsa ondan yararlanmak, ayıklanması gerekenleri ise ayıklamak, devrimci olmanın ilk şartıdır. Bugün her örgütün elinde bulunan birikim, birilerinin babasının malı değildir; bu yolda hayatını yoğa sayan bütün devrimcilerin, hareketin, hepimizin malıdır. Anılsın, anılmasın, bir harekete

böyle bakacağız. Tıpkı fizik kanunlarındaki gibi. Aksine idealistçe bakacaksak, sorulardaki mantıkla karşılaşırız; böylelikle de diyalektiği gözden kaçırmış oluruz.

İşçi sınıfının birliği, Parti'nin oluşturulması gibi bir literatürün yaygın olarak kullanılmasına; bu konuda, git-tikçe artan birlikteliğe seviniyoruz. Parti'nin oluşturulma-sı çalışmalarını etkileyecek tartışmalar, konuyu başa, yani yanlış örgütlenmelerin ilk adımına kadar götürüyorsa, bunda şaşılacak bir şey yoktur. Çünkü kendiliğinden ku-rulan örgütler, hiçbir zaman kendilerinin işçi sınıfının ör-gütü olduklarına ilişkin ön yargıları ile hayallerini, bunun zararlarını tartışmıyorlar. Bu zararlı tutum, topluma çok pahalıya malolmuştur. Böyle bir yanlışlığın bedelini öde-yenler, elbette hesap soracaktır. Sorulacak hesaplar, orta-dan, sondan başlamaz. Baştan başlar. O nedenle tartışma-yı baştan alacağız. Tartışma asla bitmemiştir. 12 Mart ve 12 Eylül gibi kitlesel yıkımları yaşayan kadrolar, çağrışım-la işi idare edenlerin, kendiliğindenliğin, bütün yanlış he-saplarını tartışacaktır. Bu yapılmazsa, egemen sınıfların, emperyalizmin gündemi hiçbir zaman bozulamaz ve aşıla-maz; onun dışına göre, onun niyetlerine uygun «örgütler anarşisi» fikri hakimiyetini sürdürür. Bu oyunun bozulma-sı gerekiyor.

Günümüzdeki «öneri» ve «tartışma»lara gelince; «par-ti» kurmak için öne çıkanlar, ne bir ön program sundu ne de «parti»nin yakın ve uzak amaçlarını belirleyen strateji ve taktikleri tartışmaya açtı. Ayrıca, işçi sınıfı güdümün-de, bütün devrimci sınıfların ortak iradesi anlamına gele-cek bir birlikteliği, bunun asgari ilkelerini formüle edeme-di. Edemezler de. Çünkü, İSP'nin oluşturulması, ciddi ve sorumluluğu olan bir iştir. Öyle panellerde, otellerde, ah-kâm keserek o çatının altına varılamaz. Görüşlerimizi ka-leme aldığımız dönem: Parti arayışlarında, her kesim ken-di sınıfsal ve ideolojik konumuna göre hareket ediyordu. Basında yankısını bulan partileşme arayışları, paylaşmadı-ğımız kaygıların ürünüydü. Bu girişimler karşısında, ka-yıtsız kalınmasını içimize sindiremediğimiz için kaleme sa-rlımayla doğru bulmaktayız.

Geçmiş tartışmalı kesimlerin «öneri»lerine kütle ve kadrolar, kan ve can vermezler. Böylelerinin «öneri» yapma hakları bile yoktur. Açtıkları bayrak altında, ancak kendi hamurlarından bir avuç kimse toplanır; toplananlar da tek başlarına hiç bir şey yapamazlar.

«Partileşme Sorunu» konusu işlenirken, gözetilecek önemli bir husus, ülkenin maddi ve sosyal yapısının ortaya çıkardığı gerçekliği kavramaktan geçer. Gelişmiş kapitalist ülkeler, demokratik devrimlerini tamamlamıştır. «Üçüncü Dünya» ülkeleri arasında, az gelişmiş ya da kapitalist yönelimli ülkeler, demokratik devrimlerini tamamlamamıştır.

Türkiye, uluslararası tekelci sermayeye bağımlı, kapitalist yönelimli az gelişmiş bir yapıya sahiptir. (Kimi-leri, «gelişmekte olan» gibi bir literatür kullanıyorsa da, emperyalizmi vurgulama; ayrıca, gelişmişliğin ölçüsünün kimi tartışmaları aralaması bakımından, bu literatürü kullanmak istemiyoruz) Türkiye'deki az gelişmişlik, elbetteki geri bıraktırılmış kimi ülkelerdekinden farklıdır. Bu farka «gelişmiş» sıfatını vermek istemedik. Yakın tarihimize, yani 1908-1920-1960 tarihleri ülke burjuvazisinin ulusal ölçekte «demokratik devrim» basamakları olarak adlandırılabilir. Türkiye'de oluşan Finans kapital, iç ve dış ortaklarıyla Batı örneği bir burjuva demokratik devrimi ve onun zorunlu aşamalarını üstlenmez. Niçin üstlensin? Emperyalizm aşamasına ulaşmış tekelci sermaye güçlerinden, toplumu ilerletici, geliştirici görevleri üstlenmesini, zaten kimse beklemiyor Uluslararası tekelci kapitalizm, memleketin hem ekonomik temelinde hem de üstyapı ilişkilerinde diktatörce egemenliğini kurmuştur. Kapitalist sınıfın artık ciddi ve demokratik bir plan ve programa ihtiyacı yoktur. Memleketi bugünkü durumdan kurtaracak, demokratikleşmeyi sağlayacak tek güvenilir güç, işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının, yoksul köylülüğün, bütün emekçi sınıf ve katmanların başını çektiği donatımlı bir hareket, demokratikleşmeleri gerçekleştirme şansına sahiptir. Gerçek demokrasinin kurulması, bu yolda organize bir hareketi

(Parti'yi) oluşturmak görevinden geçer. Geçmişte parti kuran, fakat örgüt olmaktan ileri gidemeyen, gidemeyecek olan yapılanmaları, şimdi bu nedenle eleştiriyor, bu güçsüzlüğü ve ilkelliği aşmanın önemini vurgulamak istiyoruz. Başkaca bir zorumuz yoktur; birileri gibi aklımızı peynir ekmekle yemedik. Burjuvazinin niyetlerine de, onun «demokrasi» vaatlerine de kanıp bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesini anlamsızlaştıran sağ ve «sol» teslimiyetçi anlayışların dışında kaygı taşıdığımız yeteri kadar açıktır.

İSP'ni oluşturmak düşüncesi bizimdir

E — Arkadaş! «Partileşme Sorunu I» adını taşıyan kitap, Sınıf bilinçli işçilerin düşüncelerini yansıtıyor. Bunu dile getiren kitap hepimizindir (...) Kitabın dağıtımında ve okutulmasında rol alıyor, sizi çabanızda yalnız bırakmıyoruz (...) (R.S. Bayrampaşa — İst)

C — Birbirimizi övücü ve yüceltici değerlendirmeleri bu kitaba yüklemelik, yükleyemeyiz. Fakat yalnızca; sınıf bilinçli bir işçi arkadaşın, devrimci tutumunu yansıtmaması bakımından, yukardaki mektubu yayınlıyoruz.

Sağol arkadaş, elbette yazılanlar bir anlamda «benim» değil, bizim, hepimizindir. Bu saatten sonra, kimse, «buldum!» diye hamamdan çıplak olarak fırlayamaz. Bir böbürlenmenin ardına saklanamaz. Talandan mal kaçıracasına parti kuramaz. Örgütler anarşisini körükleyip işçi ve sosyalist hareketin birliğini dinamitleyemez. Memlekette hareket adına yapılan bütün kazanımlar bizim, hepimizindir. Başka kimin olacaktı ki?

Avrupa Komünizmi, Milliyetler Meselesi, Legalite

E — Kitabınızdaki düşünceler «Avrupa Komünizmi»ni savunuyor, legal partileşmeleri öne çıkarıyor (...) «Milliyetler Meselesi»ni dikkate almıyor (...) (M.E. Ağrı)

F — Milliyetler Meselesi'ni, legal koşullarda tartişma-
dan kurulacak partiler, resmi şoven ideolojinin bir uzan-
tıdır (...) (H.T. Tunceli)

E — «Partileşme Sorunu» denilirken «Ulusal Sorun»u
nereye sığdırıyorsunuz? (A.R.Ka.Maraş)

E — Legal parti kurulması, hangi kesimlerin aklına
hizmet edecektir? (Z. B. Yeni Bosna — İst)

C — «Avrupa Komünizmi», gelişmiş kapitalist ölkeler-
de, Batı Avrupada ortaya çıkmıştır. Bu görüşün geri kal-
mış bir ölkede yeşermesine çalışanlar olabilir. Bunun te-
mellenebilmesinin maddi unsurları memleketimizde yok-
tur. Olabilmesinin şartları da şuradan geçer: İlkin Türki-
ye Batı Avrupa gibi gelişmiş bir kapitalist öлке olur, sana-
yi devrimini tamamlar, modern burjuvazi, ilerici, devrim-
ci görevlerini yapar, modern proletarya, burjuvazinin kar-
şısına örgütü ile dikilir Sınıf mücadelesi gelişir. Komü-
nist Partiler, iktidar mücadelesinde kimi sorunlarla karşı-
laşır. Kapitalist emperyalizmin aşılması yolunda «Avru-
pa Komünizmi» gibi kimi «orijinal» düşünceler ve akımlar,
bu partilerin içinde filizlenir.

Ölkemizin böyle bir süreci yaşayamayacağı çok açık
olarak biliniyorken, bizim dile getirmeye çalıştırdıklarımı-
zı, «Avrupa Komünizmi» olarak nitelemeye çalışmak, han-
gi aklın ürünüdür anlayamadık. Allah yazdıysa bozsun.
Memlekette burjuva demokrasisi yok, demokratik devrim-
ler tamamlanmamış, Komünist Partisi kurmak yasak, ve
böyle bir parti yokken «Avrupa Komünizmi» denilen af-
yonun, memlekette ekilmesi nasıl mümkün olacaktır? Yaz-
dıklarımızı doğru okumak ve değerlendirmek gerekir. Kita-
bımızda, iddia edilen yargılara, kapı aralayan tek bir satır
yoktur.

«Milliyetler Meselesi» konusuna gelince: Bu konu üze-
rinde her devrimcinin bir düşüncesi vardır. Bu konunun
bilimsel tartişılması isteniyor. Mevcut durum özgürce tar-
tışmaya imkân vermeyince, ya susulacak ya da eksik şey-
ler şöylenecektir. Bilimsel temele dayalı soruları, cevap-
layabilmek ihtiyaçını yakın gelecekte yakalayacağımızı

umuyoruz. Konu hakkında kimse duyarsız kalmaz. Donatımlı kadroların, taşınılan kaygıları gecikmeden kavrayacağı düşünülüyor.

İSP, her şart altında oluşturulur. Kitapta, bu bilinen ilkeyi, zorunlu öne çıkarıyoruz. «Legal» parti kurulsun denilmediği gibi, «İllegal» parti kurulsun da denilmemektedir. Söylenenleri doğru ve tam olarak anlamak gerekiyor. Bir Parti, sosyal bir ihtiyacı karşılayacaksa, onun meşru ve yasallığını kimse tartışamaz. Bir Parti'ye açık mı, gizli mi, yerin üstünde mi, altında mı, legal mi, illegal mi, diye önceden kefen biçilemez. Bir zamanlar gençlerimizi bu konuda şaşkına çeviren «tartışmalar»dan büyük zarar gördük. Kim ki, devrimci kadroları böylesine bilimden, gerçeklikten uzak soyut tartışmalara çekmek istiyor, o, ya cahil, ya da domuzuna bir kışkırtıcıdır. Cahilliğin giderilmesi kolaydır. Kışkırtıcının verdiği zarar ise kolay tamir görmüyor. Türkiyeli devrimcilerin, halkımızdan gizli ve kapaklı hiçbir şeyi yoktur. Devrimciler, işçi, köylü ve emekçi halkımızın örgütlenmesinden yanadır. Bunu da utanmadan, sıkılmadan, kıvırmadan yaparlar. Niçin gizli yaparlar?

Sosyal mücadelede; bir siyasi partinin mücadele biçimini, önceden verilmiş kararlar değil hayat ve mücadele belirler. Siyasi demokrasinin bütün imkânları varoldukça, kimse onu değerlendirmekten geri duramaz. Demokrasinin önü kesilince, «harç bitti inşaat paydos» diyerek sıvışamaz; yazılanlar yeterince açık ve anlaşılır değil midir? Aslolan Parti'nin oluşturulmasıdır.

İşçi sınıfını temsil yetkisi üzerine

E — (...) «Geçmişte parti kuranlar üzerine» adlı bölümde, kimilerinin işçi sınıfını temsil etmediği, parti olmadıkları, yalnızca örgüt kurdukları söyleniyor. (...) Eleştirilen bu örgütlerin geçmişteki hatalarına bakarak, yeni oluşacak örgütlenmelerin temsil yetkisi nasıl anlaşılacak?

(...) İçinde yalnızca işçilerin bulunduğu bir örgüt mü oluşturulacaktır? (...) Parti adını kullananlardan bu bayrak nasıl alınacaktır? (...) Tarihimizi, geleneklerimizi temsil etmeyen, ama bu türden bir iddiası bulunan çevrelerle nasıl mücadele edilecektir? (...) Yurt dışında kendilerine «Parti» muamelesi yapılan çevrelerin ve kimi ülkelerin bu konudaki «destek» ve «Partileşme Sorunu» na karışmaları nasıl etkisiz kılınacaktır? (...) ABD ve AET gibi ülkelerin ülkemizin iç işlerine karışması karşısında, Sosyalist Sistemin de komşu bir ülkedeki emperyalist kışkırtmalara seyirci kalamayacağı, kendisine ters düşmeyen örgütlenmelere karışmak isteyeceği yargısı, açıkça yazılmasa da ima yoluyla yaygın bir yargıdır. Bu eleştiriden hareketle bağımsız bir işçi sınıfı partisi, dışardan herhangi bir karışma olmadan, ulusal planda nasıl oluşturulabilir? (...) (İ.B. Kartal — İst)

C — «Geçmişte parti kuranlar üzerine II» ve «Anarşizm ve serüvencilik» adlı bölümlerdeki yazılarda kimi sorularınızın cevabını bulacaksınız. Diğer sorularınızı da söyle cevaplamak mümkün: Anılan örgütlerin tercüme kafasıyla «bilimsel» bir literatür kullanması, giriştiği uzlaşmaların yıkıcılığını kurtarmaya yetmez; parti olduklarını ispatlamaz.

İSP modern işçi sınıfını temsil edebiliyorsa, siyasi demokrasi içinde rol alacak, yakın ve uzak amaçlı programı ile iktidar mücadelesinden geride durmayacaktır. Bu mücadelede tutarlı, kalıcı ve sürekliliği koruyamayan örgütler, Parti adını kullanamazlar. Çünkü temsil kabiliyetleri yoktur.

İSP'nin mücadelesini anlamlı kılacak temel ilke: Bütün devrimci kadroların bünyesinde yer almasıdır. Böyle bir yapıyı oluşturacak kadroların artık, eski elbiselerine, sosyal karakterlerine bakılmaz. İSP'nin potasında her devrimcinin elbisesi yeni, sosyal karakteri ise özünde birdir. Bu gerçekliği inkâr eden örgüt ve kadro, diyalektik tarihsel materyalizmi tekrar tekrar okumalıdır. Kimileri okusa da gene bildiğini okuyacak, tarikat, şeyh ve mürid ilişkile-

ri içinde iflah olmaz kimliğini sergileyecektir. İSP'ni oluşturacak kadroların kimi farklılıklarını bir yerde tutabilmenin ilke ve yöntemleri korundukça, farklılıklardan korkulmaz. Yeterki Parti normları sürekli gözetilsin, ilkeler temiz tutulsun; sorumlu kurullarda tartışma, karar alma ve uygulama ilkeleri korunmuş olsun.

Partileşme konusunda canlı diyalektiğin dışında, mekanik, ölü, idealist yargıları öne çıkaran anlayışları, demokrasidışı güçlerin anlayışından farklı değildir. İnsanın yüceltilmesi, maddi ve manevi varlığının gelişeceği şartların oluşturulması gibi en ileri ülkülerin gerçekleştirilmesi, bu türden aymazlığın kırılp aşılabilmesine bağlıdır.

Birlik sorununu çöpe atan, her köşe başında bir «sosyalizm» dükkânı açan kafa, CIA'nın fidelğinde «örgütler anarşisi» fikirini «ebedileştirmek» isteyen kafanın emrinde-dir.

Ülkemizdeki işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin birliğini sağlamak, temsil hakkını elde etmek, hareketin tarihsel, sosyal birikimini onurla korumak, meşruluğunu ve yasallığını bu temelde aramak gerekiyor. Bu görev, mücadele eden devrimci kadroların sorumluluğundaki bir yetkiye dayanır. Bu yetki ve sorumluluğu hiç bir kişi, örgüt ya da devlet veya hükümet temsil edemez ve kullanamaz! Türkiyeli devrimci kadrolar, bilimsel öğreti ile çoktan tanışmış, yeterince bilgi ve tecrübe kazanmıştır. Onların, emperyalist, kapitalist ülkelerin, «destek» ve «karışmasına» asla ihtiyaçları yoktur. Hiç bir onurlu devrimci bu gölgenin altına yatmaz! Emperyalizm, yalnızca ilerici, devrimci ve demokratların birlikteliklerini bozmak için çaba harcar. Emperyalist ülkeler, bilim adına konuyu saptırmaya çabaladığı için sistemli olarak: Sosyalist Sistemin ülkemizdeki işçi sınıfı ve sosyalist harekete «karıştığını» iddia ederler.

İSP Bilimsel öğretinin teori ve pratiğini temsil eden bir oluşumdur. Bu mekanizma içinde işçi, köylü, gençlik, aydın ve her kesinden kadro bulunur. İSP potasında erimeğe aday her birim, hareketin vazgeçilmeyen bir parçasıdır.

Parti adını kullanan bir örgüt ya da içine yalnızca işçilerin doluştuğu bir parti, işçi sınıfının partisi olamaz. Başta işçi sınıfının bütünü olmak üzere, yoksul köylülüğü, bütün emekçi sınıfları, gençlik ve aydınların en ileri unsurlarını bağrında toplayamayan hiç bir örgüt, tarihi birikimi temsil edemez. Böyleleri, hareketi bölen, temsil etmeyen, cılız, fraksiyon örgütleridir. Hizipçilikten öte bir işlevi olmayan «zümre» örgütü ile modern sınıf örgütü ayrı şeydir. İSP dar sınıf ve zümre çıkarları yerine topyekün emekçi halkın ulusal ve sosyal çıkarlarını gözetecek, eski ve çürümüş olanı, ileri olanla değiştirecek böyle bir mücadeleyi yönetecek bir mekanizmanın adıdır. 1980 öncesi, tabela, tüzük, program, masa, sandalya ve üyesi bulunan «yasal» ve «yarıyasal» örgütlerin hiç birini İSP yerine koymak mümkün değildir. Çünkü bu örgütlenmeler, sosyal muhalefetin bütünü yerine küçük parçaları örgütlenme «yeteneği» göstermiştir. İşçi sınıfının bütünü, mücadelesini ve tarihi birikimini ardına alamayan her örgütlenme, hakim iç ve dış gericiliğin işini kolaylaştırır; ona yardımcı olur; zorunlu olarak uzlaşır. Kimi Emperyalizmin sözcüleri açısından bu anlaşılır bir şeydir. Devrimciler açısından ise asla düşünülemez! Hiç bir ciddi devrimci, bu türden «karışma» yı onaylamaz! Sosyalist Sistem de, bilimsel öğretiye dayanarak söyleyelim: Türkiye'deki harekete karışamaz! Türkiyeli kadroların elinde olan bir yetki ve sorumluluğun dışardan suni «destek» ya da «karışma» ile ele alınmasında onların hiç bir çıkarı yoktur! Olamaz, çünkü, Sosyalist Sistem bundan büyük zarar görür. Ülkemiz devrimci kadroları, bütün ilerici insanlık ailesinin çıkarlarını en az kendi ulusal ve sosyal çıkarları kadar kollayıp gözetecek kadar siyasi olgunluğa ve tecrübeye sahiptir. ABD ile AET'nin ülkedeki sınıf hareketine «karışması» anlaşılır bir şeydir. Asya ve SSCB'den Türkiye'ye yapılacak bir «karışma» iddiası, emperyalistlerin ve onların ülkedeki ilerici kılıklı uzantıların kopardığı bir yaygaradır. Bu propagandanın amacı bellidir. Ülkedeki hareket dışında, kimilerinin, gene kimi ülkeleri zor durumda bırakan tutumlarına baka-

rak, emperyalist propagandanın ülkede yaygınlaştırılmak istenmesi, işçi sınıfı hareketine ve birlik sorununa zarar verir. Bir hareketin ulusal ve uluslararası birlik ve dayanışması başka, dışardan «destek» ve «karışma» ise daha başkadır. Tekrar edecek olursak: İSP'nin oluşturulması, ülkemiz devrimci kadrolarının sorumluluğunda olan bir görevin yerine getirilmesidir. Bu görevin yerine getirilmesine, dışardan hiç bir kişi, örgüt ya da devlet veya hükümet karışamaz! Bunun aksi, hiç bir kitapta yazmıyor. Her platformda konuyu bilimsel olarak da tartışmak mümkündür! Kütlenin desteği ile kadroların onayını alamayan, bütünü, hareketi, kucaklayamayan, kendiliğinden kurulmuş örgütlere, kimse Parti «muamelesi» yapamaz! Öyle bir kural yoktur! İSP'nin oluşturulmasına, ülkemiz işçi sınıfı ve yandaşlarının birliğini düşünenler karışır! Başta iç ve dış gerici güçler olmak üzere bu işe kimse karışamaz! Parti, kendi yolunu kendi gücüyle, işçi sınıfından aldığı yetkinin gücüyle aşar. Parti adını kullanmak ucuz ve kolaydır; ama Parti olabilmek zordur. Günü gelir, işi «ucuz» ve «kolay» sananlardan bunun hesabı sorulur. Kendi kendine gelin güveği olanlar, «eğreti ata binen tez inermisali, istediği bayrağı «taşısın», dilediği çağrışımı yapsın, bütün bunlar tasa değildir. İşçi sınıfı, her türlü sosyal asallaklığı, sırtında taşıdığı «yükleri» yere çalmasını bilir. İşçi sınıfı ve onun hareketi adına yapılan sömürü, yeri gelir yok olur gider. Türkiye'deki problemleri, dışardan ahkâm kesen kişi, örgüt, hükümet ve devletlerden daha iyi bilen bir yapıya sahibiz. Türkiye işçi sınıfı hareketinin birlik sorununun ilkesel içerik kazanması, ayağının üzerine basması, ulusal ve uluslararası birlik ve dayanışmanın gereğini yerine getirebilmesi, yalnızca bizim sorumluluğumuzda olan bir sorundur. Türkiyeli kadrolar; bu sorumluluklarını birilerine niçin ciro etmiş olsun? Hareket adına her türden serüvenciliğin aşılması meselesini, bizler çözüme kavuşturacağız. Bu gerçeği kavrayamayanlar, tandırada odun yerine insan (özellikle genç insan) atacak, bölünmeleri körükleyecek demektir. İşçi sınıfının adını kul-

lanıp hem kendilerini hem de birilerini altından kalkamayacakları bir sorumluluğun çıkmazına düşürmek olgusu, bir güçsüzlüğün ürünüdür. Bu türden yaklaşımlar, yalnızca muhatabının değil, bütün devrimci kadroların kusurudur. Hareketin bu kusurunu düzeltmek için atılacak her adım, ulusal ve uluslararası planda öne çıkan ciddi sorunlarımız arasındadır. Sosyalizmin itibar kaybına ve kütleleri umutsuzluğa sürüklemeye kimsenin hakkı yoktur!

Geçmişte Parti kuranlar üzerine II

E — (...) «Geçmişte parti kuranlar üzerine», daha ayrıntılı ve doğru değerlendirmelerde bulunmak gerekiyor. (...) Tarihi geleneğin bütününü silip atma; yanlışlığına düşüldüğünde, yeniden «örgütler anarşisi» denilen şey işbaşı yapmış olur. (...) Geçmişte hata yapıldığı için kimi yenilgilerin kaçınılmazlığı yaşanmıştır, diyebilmemiz için çok kapsamlı bir araştırma yapılması gerekiyor. (...) Konuya özet olarak değinilip geçilmesi, ikna edici çabaların etkisini aza indiriyor. (...) (T.D. Göztepe-İst)

C — Tarihsel geçmişimize eleştirel yaklaşılmadığından günümüzü yeterince kavrayabilmek mümkün olmuyor. Siyasal ekonomik bunalım dönemlerinde her ilerici akım sınanmaktadır. Elbette konu üzerine kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır. Kendi payımıza, geçmişimize, işi çağrışımla idare edenlerden daha çok sahip çıkılmıştır. Geçmiş, günah ve sevabıyla hepimizindir. Bundan böyle de bu tutumumuzu sürdürmek kararındayız.

Oluşturulması, geniş çevrelerce kabul gören, İSP'nin ne olup olmadığını kavrayabilmek için, geçmişte parti kuranları, kısaca da olsa, ele alıp incelemek ihtiyacı doğmuştur. İSP'nin oluşturulmasının, bir sonrasının irdelenmesinden çok bir öncesi üzerinde durulması gerekir. Varolan bu çevrelerin, «örgütler anarşisi» geleneğinin, adeta olağan sayılan örgütlenme yöntem ve alışkanlıklarının kırıl-

ması zorunludur. Bunu hayat öğretmiş ve öne çıkarmıştır.

«Bu dönemde oluşan gerek ekonomik ve gerekse politik örgütler, işçi sınıfı hareketini bütünleştiremediler; onu yönetmek olanağını sağlayamadılar. İşçi sınıfının ekonomik ve politik mücadelesini birleştirmek yolunda başarı gösteremediler.» Ülkede sosyal muhalefeti yöneltip yönetebilecek modern bir Parti mekanizmasının oluşturulması kendini dayatmışsa, elbette, eskimiş düşünce ve davranış kalıpları kaldırılıp atılacaktır. Dar çevre ve klikler, bilim ve akıldışı kalıntılar, devrimci kadroların gücü ile kırılmıyor, yerine daha yetkin olanları işbaşı yaptırılamıyorsa; hayat bunları silip süpürecektir. Gününü doldurmuş, eskimiş, çürümüş, laçkalaşmış ilişkiler temizlenmeden, onlardan kopmadan, yeni oluşumdan söz edilemez. «Evet 'gününü doldurmuş olan'; çünkü bu eski çevre ruhunu yerlemek yeterli değildir; geçmiş dönemin özel durumları içinde bunun önemi anlaşılmalıdır.» Zamanında örgüt kuranlar, zorunlu bir işe girebilmiş, kimi olumlu olarak tanımlanabilecek bir rol oynamış olabilirler. Bunun yanında, işin içinden çıkılamayacak kertede büyük sorunlar yaratmış, kadrolar arası onarılması güç ve derin yararlar da açmıştır. İç ve dış gericiliğin baskı, sömürü ve zulmüne karşı zamanında mücadele etmiş olmak, kimseye bir görevin yerine getirilmesi dışında yeni bir rütbe takılmasını gerektirmez. Harekete onuruyla bir şey katan yalnızca mücadelenin bir eri olarak anılmayı hakeder. Hareketten bir şey götüren de eleştirilerek anılır. Kimi çevrelerin denenmiş, sınanmış, Parti olamadıkları hayatın içinde iyice anlaşmış olmalarına rağmen kendi örgütlerinde ısrar etmeleri (anlaşılır olmakla birlikte), haklı gösterilecek bir gerekçeye dayanmıyor. Kapitalizmi az gelişmiş «demokratik» bir ülkede, devrimci hareketin, dar çevre, grup, kişisel dostluk üzerine kurulmuş örgütler çevresinde gelişmesini düşüncük gülünçtür. Hareketi, böylesine zayıf bir «gerekçeye»

dayanmak fikri çoktan aşılmıştır! İşçi ve sosyalist hareketimiz büyümüş ve yaygınlaşmıştır. Ülkede sosyal uyanış durdurulamamış, iyice hızlanmıştır. İSP'nin oluşturulması düşüncesi: İdeolojik, ekonomik ve politik birliğin sağlanması, bir daha inmemek üzere gündemin başına gelip oturmuştur. Sosyal mücadele tarihimizde, hareketin birliğinin sağlanması, her dönem için kendisini hissettirmiş ve gündemden hiç inmemiştir. Devrimci kadroların bölünmüşlüğü bir düşman oyunudur; ve asla bir kader değildir. Örgütler anarşisi dağınıklığını, ille de bu boyutlarda yaşamak zorunda değildik; ama yaşadık ve gördük. İşlerin bu anlayışla yürümediğini, bundan böyle de yürüyemeyeceğini bir kere daha kavradık. Kendi rollerini oynayıp eskiyenleri, yeniden deneyecek olanların attığı, atacağı her adım; işçi ve sosyalist hareketin bütünlüğüne yeni bir darbe vurur; hareketin örgütlenmesini geciktirir. «Gizli çevrelerin» demokrasi düşmanlarına karşı geniş bir korunma içinde olması, sorumluluğu yanında, kitlelere ve kadrolara karşı dürüst ve açık olmak zorunluluğu da vardır. Kadrolar karşısında yasal, meşru, dürüst, açık olmak başka, iç ve dış gericiliğin komplolarına karşı geniş korunmalı ve donatımlı olmak başka şeydir. Söz konusu «çevrelerin» derme çatma örgütleri, tartışmalı programları, laçka ve liberal ilişkileri, kütleye hiç te güven vermeyen kadroları ile bundan böyle de mayalanamayacakları, en ufak bir sarsıntıda gene yok olup gidecekleri açıktır. Eski amentülerin tekrarı, kuvvetleri harcamak ve acımasız tekelciliğe yeni kurbanlar armağan etmek demektir; başkaca bir işe yaramayan bir tür örgütleri, niçin deneyeceğiz? Geçmişte parti kuranların sergilediği sosyal pratik, İSP'nin oluşturulmasının önemini ortaya çıkarmakla kalmamış, sorunun şifresini de çözmüştür. Hareketi kucaklayabilecek bir Parti'nin nasıl oluşturulacağı, nelere dikkat edeceği, bu konuda hangi yöntem ve araçları kullanacağı, günümüzde daha fazla anlaşılır olmuştur.

İşçi sınıfı ve sosyalist hareket adına yola çıkan, çıkarılan akımların serüveni, yenilgisi, yankısı, İSP'nin henüz

daha oluşturulamadığının isbatından başka bir şey değildir. İşçi ve emekçi sınıfların eğitilmesi, disiplin altına alınması ve örgütlenmesi görevi yerine getirilemeyince; düzene tepki gösterenleri, «acele» edenleri, sınıf ve kitle dışında «yollar» aramaya tahrik etmiş, onları yanlışla sürüklemiştir. Bütün bu açmazlardan kurtulabilmenin yolu: İşçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketi bütünleyip örgütlemek, eğitmek, devrimci kadrolar arası bağları kuvvetlendirmek, dağınıklığa ve örgütler anarşisine bir son vermek ten geçer!

Sorunlarımız görevlerimiz

E — (...) Sorun Yayınları çalışma kolektifinden «Partileşme Sorunu I» isimli bir çalışmayı zaten beklemekteydik. (...) Geç kalmakla birlikte, konuyu yayın çizginize uyumlu bir şekilde ele almanız şaşırtıcı olmadı. (...) Güncel bir sorun, güncel görevleri yerine getirmekle çözüme kavuşturulabilir. (...) Okur olarak bizim görevimiz; Tekelci sermaye güçlerince baskı altında tutulan, dağıtımı yapılmayan ve susturulmaya çalışılan ilerici yayıncılığımızı omuzlayıp kurtarmak, sağlam zemin üzerinde temellen-direrek geliştirip güçlendirmek ve yaşatmaktır. Bu sorun önem taşımaktadır. (...) Bilimin öncülüğünde halk yığınlarıyla birlikte, yığınların önünde ve yığınlarla bağlanarak çoğunluğu kazanmak kararlılığı ile yayınlanacak bir gazete ya da dergiye çok büyük bir ihtiyaç var. Bu alanın boşluğundan yararlanan kimi «sol» akımlar, yayınları aracılığı ile halk yığınlarının yolunu bulanık tutmaya devam etmektedirler. Bu türden yayınların çeşitliliği durmadan artıyor. Bu sorumsuzluğun önünü kesmek gerekiyor (...) (A. B. Adana)

C — Çabalarımızın bilince kavuştuğunu görmek yayın kolektifimizin umudunu beslemiştir. Donatımlı okurların tükenmeyen dayanışması olduktan sonra aşılamayacak sorun yoktur. İçten düşüncelerinize aynı duygularla katılmaktayız.

Terim ve kavram kışkırtması

E — (...) İşçi sınıfı hareketi üzerine içerde ve dışarda bir çok yayın yapılmaktadır. Bu yayınların ortak özelliği, kimi sıfat, terim ve kavramları kışkırtıcı bir şekilde kullanma alışkanlığıdır. Bu türden sorumsuzluğa ilişkin örnekleri 1980 öncesinde yaygın biçimde gördük. (...) Geri kalmış bir ülkede, terim ve kavram kışkırtması yoluyla yapılan ajitasyon, büyük zarar vermektedir. Gelişmiş kapitalist ya da sosyalist bir ülkede bu türden sorumsuzluğa raslanılmaz. Çünkü, orada bu işleri üstlenmiş ciddi kurumlar bulunmaktadır. (...) Adam, «Leninci Partimiz» diye söze başlıyor; arkasını getiremiyor. Çünkü ne Lenin'in bir örneği vardır ülkede ne de ötekilerinin. (...) Bir örgütün kendi kendisine yakıştırdığı sıfatın ona yakışıp yakışmadığını hayat hepimize göstermiştir. Bilimselimsi bir literatür kullananları, çoğunlukla, hakikisi ile karıştırdık. (...) İnsanımızı, onun yüreğinin nasıl çarptığını anlamadan, sıfat, terim ve kavramlarla «dövüşmesini» öğrendik, onların sömürüsünü yaptık. Bilgi hazinemize, daha 2000 adet kelime yerleştirmeden, halkımızın kurtuluşu yolunda «teorisyen» kesildik. (...) Bu «özgürlüğümüz» karşısında kimse kalkıp: «Bak arkadaş! Lenin, şunu söylemiş; bunları da yapmış; sen ise maskaralık yapmaktasın! Haddini bil!» demedi. Tarihsel kişiliklerin, dünya devrimci pratiğine nasıl bir katkıda bulunduğu cümlelerin malûmudur. Çeşitli zaman ve mekânlarda mücadelenin ortaya çıkardığı eşi az bulunur tarihsel kişiliklerin sömürüsü yapılamaz; ama bizde rahatlıkla yapıldı. Onların topluma, sosyal ilişkilere bakış, kavrayış ve yorumlayış metodlarını anlamalıyız. (...) Bu da ciddi bir eğitim ile mümkündür; ciddi bir eğitimi ise ancak Parti başarır. (...) Bu anlayışın dışında, bağımsız yayın kurumlaşmalarının yapmaya çalıştığı yayınlar yoluyla bilimsel konuları kavramak zordur. (...) Dünyadan habersiz kimileri, sosyalizm adına, ülkeyi tozu dumana çeviriyor. (...) Bir yandan Troçki'nin 21. loncası yurtdışında arzıendamlar ediyor; öte yandan Mao'nun 31. tekkesi,

«yeni» donatımlarla «parti» sözünü ağzına alıyor. (...) Adam, 12 Eylül gelince toz oluyor; nisbi «özgürlük» ortamı doğunca (ki, bu ortam aldatıcıdır; yarın, gene kötü günlerle gebedir.) «Lenincilik» diye hava basıyor. (...) Bu akımlara, «yeni sol» adlı (ne demekse) bir abdest bozan hapı daha katıldı. (...) Bu fraksiyon tekkelerini kimler kuruyor, sıfatları nedir? diye soramazsınız. Kimler olacak: Altında arabası, kaloriferli dairesi olan, hayattan, üretimden kopuk, artı değerle büyütülmüş temiz aile çocukları!.. Böyleslerine: «İşçi sınıfı hareketi, herkesin girip çıktığı bir ayak-yolu değildir! Yeter!...» diyemezsiniz. (...) İşçi, köylü ve emekçi halkımız örgütsüz, korumasız kıvranırken; çalma, çırpma tercümelerle, Latin Amerika'da işçi sınıfının adını kullanan «örgüt» modellerini Türkiye'ye taşırlar. (...) Dilin kemiği mi var? Harekete «katkı» yapmak serbesttir! (...) Adam Türkiye'de oturuyor, altındaki zeminden haberi yok, ama Nikaragua, Angola, Zimbabve, Filipinler diye caka yapıyor! (...) Tamam arkadaş, o ülkelerdeki gelişmeleri de öğrenelim; öğrenmenin zararı yoktur; ama doğru ve namusluca öğrenelim, memlekete model olarak taşımayalım, böyle bir özgürlüğümüz yoktur! diyemiyorsun. Hayatını gazete ve dergilere, birde hangi amaçla yayınlandığı tartışmalı kitaplara hapseden kimileri, Türkiye'yi nasıl tanıyacaktı? (...) Demokratik Devrim mücadelesinde, bilimsel inceleme, tahlil, strateji ve taktik geliştiren Mao, Dünya Sosyalist Sistemi'nin yetkinleşmesi, kimi sorunların çıkması sürecinde, yani yol ayrımında, artık başka bir Mao olmuştur. Troçki de öyledir. Proletarya Devrimi Ordusuna Komutanlık eden Troçki, «Sürekli devrim» tartışması konusu gündeme gelince, gene yol ayrımında, başka bir Troçki'dir. Türkiye'de, «maoist» ve «troçkist» yerine kimleri koyabiliriz? (...) Taklitleri de olsa, bizde böyleleri olabilir mi? (...) Egemen gericiliğin çektiği kanallarda, birileri rahatlıkla «maoist» ya da «troçkist» olabilmişse, orada bit yeniği vardır. Bu türden sıfatlarla yapılan şey yalnızca masturbasyondur. Mao, Troçki kim, yerli malı taklitleri kim? Lenin, Stalin, Dimitrov kim, onlardan milyon

gömlek aşağı naylon devrimciler kim? (...) Zavallı memlekette bilim ve sosyalizm adına kan gövdeyi götürüyor; kadrolar, parti ve tarihsel miras adına birbirini yiyip bitiriyor. (...) İşin aslında haberli bile değiliz. (...) Kimi alanlarda önemli adımlar atılmamış bir toplumda, birileri, sosyal mücadelenin kördöğüşü biçiminde olmasını canı yürekten istiyor. (...) Bu sorumsuzluk anlayışı aşılamayınca, «örgütler anarşisi», haliyle bir sorun olacaktır. 1980 öncesi, kimi önderlerin adını anarak bir araya gelen örgütlenmeler, suni, yapmacık örgütlerdir. Çünkü, andıkları adın ardına rampa edenlerin hepsinin yaptığı, yalnızca çağrışımından ibarettir; bir yakıştırmadır. Kimse; bir özentiyle Marx, Engels, Lenin, Stalin, Troçki ve Mao olamaz. (...) Şöyle bir çevremize bakalım: Bu çağrışımından yarar umanların hangisi bir felsefe oluşturmuş, bir Parti örgütlemiş, Ordu kurmuş, Komutanlık yapmış, ya da sosyal devrim yapmıştır? Bu ölçekte, o kıratıda, o niyette kimseler var mıdır ortalıkta? Yoktur. Niçin yoktur? Nedenleri açık değil midir? (...) Bu nedenle artık bu kimselerin adını anarak söze başlayanları ısıklamak gerekecektir. Kimileri: «Efendim, Partimizin Bolşevikleştirilmesini gerçekleştirmek...» diye söze başlıyorsa o bir şarlatandır. (...) Çünkü, «Bolşevik» «Menşevik», «Oportünist» benzetmesi, böylelerinin ağzında çarpıtılmış, anlamını yitirmiştir. (...) Adamın ne bolşevizm, ne menşevizm ve ne de oportünizmle, böyle bir kışkırtmadan yararlanmak dışında, bir ilgisi yoktur. (...) Açılsın tarih kitapları okunsun, görülsün, orada bolşevikler, menşevikler, oportünistler neler yapmış, hangi partileri kurmuş, hangi eserleri yazmış, nasıl bir mücadele vermişlerdir. (...) Onun için önce, kimi sıfatları, terim ve kavramları yerli yersiz kullandığımız için bütün devrimcilerden özür dilemeli ve bir daha ağızımıza almamak üzere kullanmamalıyız. (...) Teori ve pratiği bilinen güçsüz örgütleri, ciddiye alıp tarihsel kişiliklerle aynı kefeye koymak, çağrışım yapmak, bilinçli bir kışkırtmadır (...) Tarihtekilere özenmeğe çalışmak, kurbağanın boğaya özenmesine benzer. (...) Geri kalmışlığımızdan kaynaklanan gülünçlükleri, fazlaca ciddiye almayalım. Her siyasi akı-

mı, çapı ve cürmü kadar ele alıp değerlendirelim. (...) Bırakalım dünya pratiğinde önde gelenlere «benzemeyi», kendi ulusal ölçeğimizde ne yapacağımıza kendimiz karar verelim. (...) Sorunumuz, yalancı pehlivanlar gibi, birilerinin gölgesinin altında gösteri yapmak değildir. (...) Kendi gerçeğimize dönelim. (...) Ülkemizin tarihi, kültürü, ilerici gelenekleri, sosyal mücadelesi, hepimize neye yaslanılacağını açıklıkla göstermektedir. Marx, Engeles, Lenin'in taklit kopyası olmaktansa, olmamak daha doğrudur. Tarihsel önderliğin taklidi olmaz. Onları ve deneylerini öğrenmek, anlamaya çalışmak ayrı şeydir, taklit etmek başka. (...) Bir ülkenin sosyal mücadelesi, hangi düzeyde ise önderleri de ona uyumlu olarak, aynı düzeyde olacaktır (...) Zorlama ile ciddi partileşmeler gerçekleştirilemez. (...) (Ü. S. Küçükyalı - İst.)

C — Terim ve kavram kışkırtması sorumsuzluğu konusunda haklısınız. Öteki yargılarınız, kimi gerçekleri yansıtmaması bakımından ilginçtir. Ayrıntılı tartışılabilir. Konumuzu aydınlatması ve «Partileşme Sorunu» tartışmalarını ilgilendirmesi bakımından şunları eklemek yerinde olacaktır: Kendi tarihsel, sosyal, sınıfsal mirasi dışında, nesnel gerçeklik dışında, «yeni»lik arayanlar, işçi ve sosyalist hareketin birliğine bir şey katamaz. Havada teori ile uğraşanlar, hayattan kopuk kimselerdir. Ayrıca, onların işi de yalnızca budur. Bilimsel öğreti, ülke ve sınıf gerçeği gözetilmeden tercüme kafasıyla ülkeye model ve teori taşıyanlar, fantezi yapmaktadır. Böyleleri, üretimden kopuk, politikadışı, toplum dışı, kural dışı kaçak güreşmektedir. Seçtikleri alan bellidir; yaptıkları bilinmektedir; ama verdikleri zarar küçümsenemez.

*«Birleşik Sosyalist Parti»,
yangını söndürecek midir?*

E — Son aylarda devam edegelen «Sosyalist Parti» tartışmalarında özellikle iki kişinin öne çıktığı, ağırlık ka-

zandığı görülüyor. TİP eski başkanı M. Ali Aybar ve TİKP eski başkanı Doğu Perinçek. Bu «arkadaş»ların 1980 öncesi görüşleri, sosyalist kamu oyuncu yeterince biliniyor. 1980 sonrasında görüşlerinde bazı değişiklikler olsa da genel çizgisi itibariyle eski görüşlerini sürdürdükleri anlaşılıyor. Bu iki «arkadaşın» birleştikleri nokta antisovyetizm'dir.

Günümüzde sosyalist dünyanın varlığı inkâr edilemez bir olgudur. Bir başka olgu da emperyalizme karşı mücadele veren halkların bu güçten politik, ekonomik ve moral olarak yararlandıklarıdır. Bu, sosyalistlerin tekelinde olan bir mesele de değildir. Hangi ülke ki emperyalizmle mücadele ediyor, ister amacı demokratik devrimini tamamlamak, ister sosyalizmi kurmak, isterse bağımsız feodal ilişkilerini muhafaza etmek olsun, sosyalist dünyayı hesaba katıyor ve mücadelesinde bu güçlerden yararlanıyor.

Kurtuluş savaşının öncülüğünü yapan Kemalist kadro bunu yapmıştır. Planlı, devletçilik anlayışı sırasında CHP yöneticileri emperyalist ülkelere kurduramadıkları birçok sanayi kuruluşunu Sovyet desteği ile kurabilmişlerdir.

Adalet Partisi'nin iktidarda olduğu yıllarda, Türkiye'nin ihtiyacı olan, ama Emperyalist ülkelerin bir türlü kurulmasına mücadele etmedikleri sanayi tesisleri, Sovyetler Birliği'nin yardımı ile kurulmuştur. Bu bilinen genel doğruları şunun için söylüyorum: Antikomünizm ve antisovyetizm soğuk savaş sırasında emperyalist ülkelerin geri kalmış ülkelere ihraç ettiği bir metadır. Bunu canı gönülden ithal eden ülkelerin başında da Türkiye gelmektedir. Hal böyle olmasına rağmen zaman zaman sosyalist ülkelerle özellikle de Sovyetler Birliği ile Türkiye yöneticilerinin emperyalist ülkelerle olduğundan çok daha yakın ilişkiler kurmak zorunda kaldıkları bir gerçektir. Sosyalizmin şu yaşadığımız eski dünyada, yani Asya ve Avrupa kıtası üzerinde gerek nüfus, gerekse yüzölçümü olarak 2/3'ünü kapladığı bir dünyada, bu antisovyetizm'i hakim sınıflar yaptığında, emperyalizm kışkırttığında anlıyorum da, «Sosyalist Parti» kurmaya soyunanların dört elle sarılma-larını anlamakta büyük zorluk çekiyorum.

Türkiye emperyalist ülkelerle onlara dayanan işbitirici holdingler ve onların siyasileri tarafından büyük bir yangının içine itilmiştir. Bu yangın, önce işçi sınıfımız olmak üzere bütün halkımızı yakıp kavuruyor. Mesele bu yangının nasıl söndürüleceğindedir. Sorunu böyle koyduğumuzda M. Ali Aybar'ın şöyle cevapladığını duyar gibi oluyorum:

— Arkadaşlar, evet Türkiye'de emperyalizmin tutuşturduğu bir yangın vardır. Bu yangın su ile söndürülebilir. Daha önce de bir çok yangın su ile söndürülmüştür. Ancak, yangın üzerine bolca sıkılacak suyun da bir çok sakıncaları olabileceği gözlerden uzak tutulmamalıdır. Nedir bunlar? Bir kere, ateşin üzerine sıkılan su, kesif bir duman meydana getirecek, bu duman sonunda önemli oranda bir çevre kirliliği meydana gelecektir. Daha önemlisi, ateşin üzerine sıkılan su bir süre sonra önemli oranda yangın yerini çamur haline getirecektir. Bu çamur sivrisinek üreten bir fabrika gibidir. Bunu da dikkate almak zorundayız. Bir üçüncüsü, bu gözlerden kaçıyor, ama çok önemlidir: Yangın sıkılan su, eğer hava soğuksa, buz tabakası meydana getirecek ve birçok emekçi vatandaşımızın ve tabii bizim de ayağımızın kaymasına ve bazı yerlerimizin kırılmasına neden olabilecektir.

Bütün bunları düşünen sorumlu insanlar olarak, Türkiye'yi ateşten kurtaracağız derken, ateşin üzerine sıkılan suyun melanetlerine teslim edemeyiz. Ve o nedenledir ki, diyoruz ki: Ne ateş ne su, yaşasın ateşten ve sudan uzak emekçi halkımızın ateş söndürme yöntemleri.

Doğu Perinçek «arkadaş»ın da bu soruya şöyle cevap verebileceğini düşünüyorum:

— Arkadaşlar, yangın vardır ve söndürülmesi gerekmektedir. Emperyalizmin tutuşturduğu yangınlar, Marx, Engels, Lenin, Stalin döneminde su ile söndürülmüştür. Bu bilimsel bir gerçektir. Günümüz değişmiştir. Bilim gelişmiştir; çağımız Mao Zetung çağıdır. Ateşin su ile söndürülmesi tarihe mal olmuş ve gerilerde kalmıştır. Neden? Bakın bunu size kısaca dilimin döndüğü kadar anlatma-

ya çalışayım: Bilimle uğraşanlar özellikle kimya bilimi ile uğraşanlar bilirler ki, su, oksijen ve hidrojenden oluşmaktadır. Bu iki gaz son derece yanıcıdır. Özellikle hidrojenin yanıcı, çok tehlikeli bir gaz olduğu bilinmektedir. Arkadaşlar, şimdi biz, emperyalizmin körüklediği Türkiye'deki yangını su ile söndürmeye çalışırken bunun muhtemel sonuçlarını hesaba katmalıyız mı? Tabii ki katacağız. Ayağını yere basan, Türkiye'ye basan sorumlu devrimciler olarak, suyun iki önemli ve yanıcı gazdan oluştuğunu hasaba katacağız. Suyu ateşe sıktığımızda, su, bu iki yanıcı gaza ayrılırsa (ki bu kaçınılmazdır) yangını söndüreceğiz derken daha büyük ve tahmin edilemeyecek boyutlarda bir yangın meydana getirmeyecek miyiz? Çağımızda yangının üzerine sıkılacak suyun çok daha büyük ve çok daha vahim bir yangının sebebi olacağı, günümüzde artık kesinleşmiş bulunmaktadır. İşte arkadaşlar, bu nedenlerle diyorum ki: Türkiye'de emperyalizmin körüklediği yangın vardır ve söndürülmelidir. Bu, geçmişte olduğu gibi su ile olmaz. Olamaz. Yangın; günümüzün bilimine uygun olarak, nasıl ki şehirler köylerden kuşatılmışsa, nasıl ki güneyin yoksul ulusları kuzeyin emperyalist ve sosyal emperyalist ülkelerini kuşatmışsa tıpkı öyle, geri kalmış halkların kendi öz güçleri ve bulacakları yöntemlerle söndürülecektir. Kahrolsun emperyalist yangın, kahrolsun onu söndüreceğini iddia eden sosyal emperyalist su, yaşasın yoksul halkların kendilerine özgü yangın söndürme yöntemleri. (M. B. Bakırköy-İst.)

C — Teşhizin doğruluğunu bütün iyi yürekli ve dü-rüst devrimci kadrolar teslim ediyor. Böyle bir teşhiste, öyle uzun boylu teorik donatıma gerek yoktur. Tedavi yöntemine gelince: İSP mutlaka oluşturulacak, bu yoldaki bütün hevesleri kursakta bırakacak ve yalnızca birilerinin değil çeşitli niyetlerin «yangını» söndürecektir.

Kitaplar : (Yazılış sırasına göre)

Aytunç Altındal, *Ötelerde*, Süreç Yayıncılık, 1986.

Sırrı Öztürk, *İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu*, Sorun Yayınları, 1985.

V.İ. Dobrenkov, *Erich Fromm'un ve Yeni Freudçuluğun Eleştirisi*, Sorun Yayınları, 1984.

Engels Enstitüsü, *Temel Eğitim Dersleri*, Sorun Yayınları, 1979.

S.İ. Popov, *Sosyalizm ve Hümanizm*, Sorun Yayınları, 1979.

M. Ali Aybar, *Marksizm'de Örgüt Sorunu*, *Leninist Parti Burjuva Modelinde Bir Örgüttür*, 1979.

Aytunç Altındal, *İhanet Şiirleri*, Süreç Yayıncılık, 1984.

Soren, L. *Parti Öğretisi*, Aşama Yayınları, 1974.

Sırrı Öztürk, *Partileşme Sorunu I*, Sorun Yayınları, 1986.

A. Shpirt, *Bilimsel Teknik Devrim ve Üçüncü Dünya*, Sorun Yayınları, 1976.

Ahmet Angın, *Amerikan Komünist Partisi*, Habora Yayınları, 1968.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı, *Halk Savaşının Planları*, Tarihsel Maddecilik Yayınları, 1970.

Sırrı Öztürk, *İşçi Sınıfı - Sendikalar ve 15/16 Haziran*, Sorun Yayınları, 1976.

Dergiler :

Somut

Devrim

Saçak

Yeni Gündem

Erkekçe

Arayış

Gazeteler :

Cumhuriyet

Milliyet

Hürriyet

Okurlarımıza,

Yayınlarımız hakkındaki yazılı soru, öneri ve değerlendirmelerinizi cevaplamak üzere beklemekteyiz.

Sorun Yayınları

PARTİLEŞME

SORUNU

II

□ Elimizdeki kitap, I. İSP'nin oluşturulması üzerine, II. M. Ali Aybar'ın sosyalizm anlayışının eleştirisi, III. Uğur Mumcu'nun sosyalizm anlayışının eleştirisi, IV. Okur eleştirileri, sorular ve cevaplar bölümlerinden oluşmuştur. İşçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin birliği üzerine farklı yaklaşımlar eleştiri dışı tutulamaz. Yeterince denenip sınanan siyasi akımların, sosyal pratikteki yenilgisi, günümüzde eleştirilip aşılmak durumundadır.

1980 sonrası zorunlu öne çıkan ilerici partileşme arayışları: 1) SHP-DSP şemsiyesi altında, 2) "Birleşik Sosyalist Parti", 3) "Blok Parti", 4) İşçi Sınıfı Partisi'nin oluşturulması biçiminde odaklaşıyor. Bu farklı görüşlerin çabası, çeşitli araçlarla kamuoyuna yansımaktadır. Ülkemizdeki sosyal muhalefeti ve uyanışı, aynı amaçlı çalışmalarla bütünleyip kucaklayacak bir Parti'nin oluşturulması, hayati önem taşımaktadır. Böylesine anlamlı bir mekanizmanın yaratılması, kendisini bu ölçüde duyurmamıştı. Türkiye-solu, aynı zamanda, bu ihtiyacı karşılayacak kurumlaşmaları gerçekleştirmekle yükümlüdür.

Partileşme sorununun ilkeli tartışması, Kadrolar arası yaratıcı diyalogun oluşmasını da beraberinde getirmiştir. Bu canlılığın güçlü kılınması: Kimi öznel düşünce ve davranışların giderilmesi, spekülasyon ve ipotek heveslerinin kırılması, lekesiz bir partileşmenin gerçekleşmesi ile mümkündür.

Sınıf ve kitle desteği olmayan işlevsiz parti anlayışlarının, sağ ve "sol" teslimiyetçi akımların, sosyal pratikte yeniden kitlesel yıkımları hazırlayacağı ve giderek dağılacağı açıktır. Bu nedenle işçi sınıfının ekonomik, politik ve ideolojik birliği sorununa sahip çıkan çabaların tümü çok değerlidir. □

